1

Se trezi rău, țâfnos: somnu-i fusese tot o foială, din cauza celui un kil jumate de sardine *a beccafico* înfulecate de cu seara. Era lac de sudoare, iar cearșafurile leoarcă i se înfășuraseră strâns pe trup: avu sentimentul că se transformase într-o mumie. Se ridică din pat, se duse în bucătărie, smuci ușa frigiderului și dădu pe gât o jumătate de sticlă de apă rece. În timp ce bea, aruncă o căutătură afară, prin fereastra larg deschisă. Pâlpâirea vioaie a zorilor promitea o zi bună, o mare ca oglinda și un cer limpede, fără nori. Cum starea vremii îi influența întotdeauna starea de spirit de peste zi, Montalbano se simți asigurat în privința propriei umori din orele ce aveau să vină. Era încă devreme: se vârî la loc în pat și se pregăti pentru alte două ore de somn, trăgându-și cearșaful peste cap. Așa cum făcea mereu înainte de a adormi, chemă în minte imaginea Liviei dormind în patul ei de la Boccadasse, Genova: era o prezență care îi dădea siguranță în fiecare călătorie – fie ea

lungă sau nu – spre *the country sleep,* cum zicea o poezie de Dylan Thomas care îi plăcuse tare mult.

Călătoria abia începuse când, brusc, fu întreruptă de soneria telefonului. Sunetul strident îl simți drept în moalele capului, ca o *virrìna,* o bormașină care îi intra pe o ureche pentru a-i ieși pe cealaltă, sfredelindu-i creierul.

– Alo!

– Cine-i acolo?

– Zi-mi întâi cine ești!

– Catarella-s!

– Ce-i?

– Iertăciune vă cer, dom'le, da' nu vă recunoscui vocea că sunteți 'mneavoastră. Posibil că dormeați?

– Posibil că da, la cinci dimineața! Vrei să-mi zici odată ce-i, fără ca ulterior să mă mai freci la icre?

– Avem un mort omorât la Mazàra del Vallo.

– Și ce mă fute grija pe mine? Eu sunt la Vigàta.

– Stați să vedeți, dom'le, că mortu'...

Trânti receptorul și scoase telefonul din priză. Înainte să închidă ochii, își spuse că nu era exclus să fi fost căutat de prietenul său Valente, vicechestorul din Mazàra. Avea să-l sune mai târziu, de la birou.

Obloanele se izbiră violent de perete. Montalbano tâșni drept în sus, cu ochii cât cepele de spaimă: în toropeala somnului care încă îi stăpânea simțurile, era convins că auzise un foc de armă. Afară, vremea se schimbase pe nepusă masă și un vânt rece și umed răscolea de zor marea, stârnind

valuri cu spumă gălbuie, iar pe cer forfoteau nori aducători de ploaie.

Sări din pat blestemând printre dinți, se duse în baie, dădu drumul la duș și se săpuni din cap până-n picioare. Deodată, apa se opri. La Vigàta – prin urmare, și la Marinella, acolo unde locuia – apa curgea, în medie, o dată la trei zile. În medie, pentru că nu era exclus să curgă două–trei zile la rând sau, dimpotrivă, o dată pe săptămână. În consecință, Montalbano își luase măsuri de precauție, instalându-și pe acoperișul vilei câteva recipiente încăpătoare, însă se vedea treaba că acum apa era oprită de mai bine de opt zile – cam asta era autonomia maximă de care se putea bucura. Se repezi în bucătărie, puse o oală sub robinet, sperând să mai strângă ceva de la firicelul de apă care încă mai clipocea tremurat; procedă la fel și cu lavaboul din baie. Cu puținul de apă strâns, izbuti într-un fel sau altul să-și îndepărteze săpunul de pe piele, însă cu siguranță că pățania îi cam stricase dispoziția.

În timp ce conducea spre Vigàta, aruncând vorbe de ocară tuturor șoferilor întâlniți în cale – care, da, foloseau filele din Codul Rutier și pe-o parte, și pe alta, dar numai ca să se șteargă la cur cu ele –, își aminti de telefonul lui Catarella și de explicația pe care și-o dăduse înainte de a adormi. Nu stătea deloc în picioare: dacă ar fi avut nevoie de el, Valente l-ar fi căutat acasă, nu la birou; chiar și la cinci dimineața. Era o explicație pe care o scornise din comoditate, ca să-și descarce conștiința și să se bucure în sfânta pace de alte două ore de somn.

– Nu-i nimenea, niciunu' absolut! Îl înștiință Catarella de cum îl văzu, ridicându-se respectuos de pe scaunul de la centrala telefonică.

De comun acord cu Fazio, hotărâse să-l instaleze acolo: deși convorbirile cu el semănau mai degrabă cu un delir continuu, fiind total improbabile, la centrala telefonică producea mai puține pagube decât oriunde altundeva.

– De ce? E sărbătoare?

– Nu, 'trăiți, dom'le, nu-i zi de sărbătoare. Îs toți în port, din cauza lu' mortu' ăl omorât de la Mazàra, ăl drept pentru care vă tilifonai, dacă v-amintiți, azi-dimineață devreme.

– Păi, dacă mortu-i la Mazàra, ce s-au dus să facă în port?

– Nu, 'trăiți, dom'le, mortu' aici îi.

– Și dacă mortu-i aici, Hristoase Dumnezeule, de ce-mi spui că-i la Mazàra?

– Pen' că mortu' din Mazàra era. Acolo-și făcea veacu'.

– Catarè, ia-o-ncet: care vasăzică, după cum spui tu, dacă unu' omoară aici, la Vigàta, un turist din Bergamo, tu ce-mi zici? Că e un mort la Bergamo?

– Dom'le, chistiunea așa-i: că mortu' ăsta-i mort de tranzit. Adicătelea l-au împușcatără pe când se găsea el îmbarcat pe un vas de pescuit din Mazàra.

– Și cine l-a împușcat?

– Tunisienii, dom'le.

Posomorându-se brusc, renunță să mai afle ceva de la el.

– Domnul Augello e și el acolo, în port?

– Da, să trăiți.

Mimì Augello, adjunctul său, i-ar fi rămas recunoscător dacă nu s-ar fi lăsat văzut prin port în ziua aceea.

– Ascultă, Catarè, eu trebuie să scriu un raport. Nu sunt aici pentru nimeni.

– Alo, dom'le! S-ar zice că-i don'șoara Livia la telefon, de la Genova. Ce fac, dom'le? V-o dau sau nu?

– Dă-mi-o.

– Nu zic, cum mi-ați ordonatără acum nici zece minute să spui că nu erați pentru nimenea...

– Catarè, ți-am zis să mi-o dai la telefon!

– Alo, Livia? *Ciao*.

– *Ciao* pe dracu' să te ia. Toată dimineața am încercat să dau de tine. Telefonul tău de acasă sună în gol.

– A, da? Am uitat să-l bag în priză. Vezi tu, o să-ți vină să râzi, dar azi-dimineață, la cinci, m-au sunat să-mi spună...

– N-am deloc chef de râs. Am încercat la șapte și jumătate, după aceea la opt și un sfert, apoi am încercat din nou la...

– Livia, ți-am spus doar c-am uitat...

– De mine. Pur și simplu ai uitat de mine. Știai de ieri că urma să te sun la șapte și jumătate, ca să hotărâm dacă...

– Livia, te previn. Stă să plouă și vântul bate cu putere.

– Și ce-i cu asta?

– Doar știi. Pe o asemenea vreme devin indispus. N-aș vrea ca din cauza unor vorbe spuse pe negândite...

– Am priceput. Nu te mai sun în veci. N-ai decât să mă suni tu, dacă vrei.

– Montalbano? Cum e? Domnul Augello mi-a raportat totul. Fără îndoială că toată afacerea asta va avea repercusiuni la nivel internațional. Nu crezi?

Se simți luat ca din oală: nu pricepea niciun rahat ni'ca din ce-i spunea chestorul. Alese calea unei încuviințări neutre, exprimate în termeni generali:

– Ei, da. Ei, da.

Repercusiuni la nivel internațional?!

– În orice caz, i-am dat dispoziție domnului Augello să ia legătura cu prefectul. Afacerea asta, ca să zic așa, mă depășește.

– Ei, da. Ei, da.

– Montalbano, te simți bine?

– Excelent. De ce?

– Nu, nimic. Atât doar, că mi se părea...

– O durere vagă de cap, nimic serios.

– Ce zi e azi?

– Joi, domnule chestor.

– Ascultă, nu treci sâmbătă seara pe la noi, la masă? Nevastă-mea m-a anunțat că face *spaghetti al nero di seppia*. O minunăție.

Paste cu *nìvuro di sìccia*[1]. La cât de negru de supărare era în clipa aceea, probabil că ar fi putut produce

[1] Sos negru (cerneală) de sepie (dial. sic.) (n. tr.).

suficient sos de sepie pentru un chintal de *spaghetti*. Repercusiuni la nivel internațional?!

Intră Fazio. Se năpusti asupra lui, mai-mai să-l doboare.

– Are cineva din secția asta bunăvoința să-mi spună ce, futu-i mama mă-sii, se întâmplă aici?

– Dom'le, nu vă vărsați nădufu' pe mine numa' pen' că afară bate vântul, iar eu mă nimerii aici cel dintâi. Azi de dimineață, la prima oră, înainte să-l chem de acasă pe domnul Augello, dădui ordin să fiți anunțat 'mneavoastră.

– Cui i-ai dat ordin, lui Catarella? Dacă îl pui pe Catarella să mă sune pentru o treabă importantă, înseamnă că ești cel mai mare ticălos. Știi bine că nu pricepe nimeni niciun rahat ni'ca din ce vorbește creatura de dincolo. Acu' zi-i, despre ce-i vorba?

– Un vas de pescuit din Mazàra care, din câte spune comandantul, pescuia în apele internaționale a fost atacat de o vedetă tunisiană, care a tras asupra ambarcațiunii noastre o rafală de mitralieră. Aceasta și-a semnalat prezența unei vedete italiene, *Fulgerul*, reușind apoi să scape de atacatori.

– Bravo lui, făcu Montalbano.

– Cui? se miră Fazio.

– Comandantului vasului, care în loc să se predea, a găsit curajul s-o ia la sănătoasa. Pe urmă?

– Un membru al echipajului a fost ucis de rafala de mitralieră.

– Era din Mazàra?

– Şi da, şi nu.

– E prea mult pentru tine dacă-ţi cer să te explici?

– Era un tunisian. Ceilalţi spun că-şi făcea veacul aici, da' cu acte în regulă. Pe vasele noastre de pescuit aproape toate echipajele sunt mixte. În primul rând pentru că tunisienii sunt oameni muncitori, iar în al doilea rând pentru că ştiu cum să vorbească cu cei de dincolo, în cazul în care sunt somaţi în larg să se oprească.

– Şi tu ce crezi? Vasul ăsta pescuia sau nu în apele internaţionale?

– Ia uitaţi-vă bine la mine! Am eu cumva mutră de nătărău?

– Alo, domnul Montalbano? Sunt Marniti, de la căpitănia portului.

– Vă ascult, domnule maior.

– V-am sunat în legătură cu istoria asta a tunisianului ucis pe vasul de pescuit din Mazàra. Voiam să vă anunţ că acum îl interoghez pe comandant, ca să stabilesc unde se afla cu exactitate vasul în momentul agresiunii şi care a fost dinamica faptelor. Apoi îl trimit la dumneavoastră.

– De ce? Nu a fost interogat de adjunctul meu?

– Ba da.

– Păi, în cazul ăsta, nu e nevoie să mai treacă pe aici. Vă mulţumesc pentru bunele dumneavoastră intenţii.

Ţineau cu tot dinadinsul să-l prindă-n mreje, să-l atragă în povestea asta.

Uşa se izbi atât de violent de perete, încât comisarul sări îngrozit de pe scaun. În prag, Catarella, surescitat.

– Pardonanţă vă cer, dom'le, pentru izbitură, da' îmi scăpă uşa, din mână-mi scăpă.

– Dac-o singură dată mai intri aşa, te împuşc pe loc. Ce-i?

– Îi c-or tilifonatără acuşica să ne spună că-i unu'-n lift.

Călimara – grea, din bronz, cu motive artistice fin lucrate – rată milimetric fruntea lui Catarella, însă zgomotul produs la impactul cu lemnul uşii reverberă în întreaga clădire, răsunând ca o salvă de tun. Catarella se chirci, ducându-şi mâinile la cap, ca să se ferească. Furios, Montalbano începu să-şi lovească biroul cu picioarele. Fazio se năpusti în cameră, cu mâna pe tocul deschis al pistolului.

– Ce fu asta? Ce-aţi păţitără?

– Încearcă tu să afli de la dobitocul de colo ce-i cu povestea asta cu tipul închis în lift. De ce au sunat la noi şi nu la pompieri? Şi scoate-l de aici, nu mai vreau să-l aud în vecii vecilor.

Peste câteva clipe, Fazio reveni în cameră.

– Un bărbat ucis într-un lift, spuse el dintr-o suflare, concis, de teamă să nu fie luat drept ţintă în eventualitatea unei noi operaţiuni de lansare a călimării de bronz.

– Cosentino Giuseppe, gardian public, se prezentă bărbatul care stătea de pază lângă uşa ascensorului, larg deschisă. Eu îl găsii pe bietu' domnu' Lapecora.

– Cum de n-a ieşit niciun curios să-şi bage nasul pe aici? se minună Fazio.

– Îi trimisei eu pe toţi, acasă-i trimisei. Pe mine mă ascultă. La etaju' şase stau, adăugă cu mândrie gardianul public, potrivindu-şi vestonul uniformei.

Montalbano se întrebă ce s-ar fi ales de autoritatea lui Giuseppe Cosentino dacă omul ar fi locuit la demisol.

Pe defunctul domn Lapecora sfârşitul îl surprinsese stând în şezut pe podeaua ascensorului, cu spatele rezemat de peretele central. Lângă mâna sa dreaptă era o sticlă de vin alb de Corvo, încă sigilată, cu gâtul învelit în staniol. În apropierea mâinii lui stângi, o pălărie cenuşiu-deschis. Aşa cum se prezenta, îmbrăcat la patru ace – nici cravata nu-i lipsea –, fostul domn Lapecora părea un distins pensionar; avea ochii larg deschişi şi afişa o privire tâmpă: să fi fost oare din cauză că se uşurase în pantaloni? Montalbano se aplecă şi atinse cu vârful degetului pata întunecată dintre picioarele mortului: era sânge, nu urină. Ascensorul era de tipul celor încastrate în zid: comisarului îi era imposibil să observe mortul din spate, ca să priceapă dacă fusese ucis cu armă albă sau cu una de foc. Trase adânc aer în piept, însă nu simţi miros de praf de puşcă: era posibil ca între timp să se fi împrăştiat.

Trebuia anunţat medicul legist.

– După părerea ta, doctorul Pasquano e încă aici, în port, sau s-o fi întors la Montelusa? îl iscodi pe Fazio.

– Ar trebui să fie încă aici.

– Du-te și cheamă-l încoa'. Eventual, în caz că-i vezi pe Jacomuzzi și șleahta lui de la Criminalistică, zi-le și lor să vină.

Fazio se îndepărtă în fugă. Montalbano se întoarse spre gardianul public, care, intuind că urma să fie interpelat, luă respectuos poziția de drepți.

– Pe loc repaus, făcu Montalbano, cu voce obosită.

Comisarul află că blocul avea șase etaje și că pe fiecare palier erau câte trei apartamente, toate locuite.

– Eu locuiesc la etaju' al șaselea, care-i ultimul, ținu să sublinieze Cosentino Giuseppe.

– Era însurat domnul Lapecora?

– Da, să trăiți. Cu Palmisano Antonietta.

– Și văduva? Ați trimis-o și pe ea acasă?

– Nu, să trăiți. Văduva încă nu știe că-i văduvă. A plecat de acas' azi-dimineață devreme, ca s-o viziteze pe sora 'mneai de la Fiacca, dat fiind că sora asta a 'mneaei nu stă tocma' bine cu sănătatea. A luat cursa de șase jumate, a luat.

– Iertați-mă că vă întreb, dar cum se face că sunteți la curent chiar cu toate?

Oare etajul al șaselea îi conferea puteri atât de speciale, încât locatarii se simțeau obligați să-i dea zilnic raportul?

– Pen' că doamna Palmisano Lapecora, îi explică gardianul, a discutat aseară cu nevastă-mea, dat fiind că cele două fimei stau adesea la taclale.

– Copii au?

– Unu'. Medic. Da' trăieşte departe de Vigàta, trăieşte.

– Cu ce se ocupă?

– Negustor. Are un local în Salita Granet numărul 28. Da'-n ultimii ani nu mai trecea pe-acolo decât de trei ori pe săptămână, luni, miercuri şi vineri, dat fiind că se cam săturase de muncă. Avea puşi la ciorap ceva bani şi n-avea nevoie să dea socoteală, nimănui să dea.

– Sunteţi o adevărată mină de aur, domnule Cosentino.

Gardianul public zvâcni şi luă din nou poziţia de drepţi.

În clipa aceea, apăru o femeie la vreo cincizeci de ani: picioarele-i semănau cu două trunchiuri groase de copac. Ducea mai multe sacoşe grele, încărcate până la refuz.

– De-ale gurii luai! proclamă femeia, aruncându-le câte o căutătură încruntată comisarului şi gardianului public.

– Mă bucur, făcu Montalbano.

– Eu însă nu, bine? Pen' că acu tre' să urc şase etaje, să urc. Pe scări. Mortu' când vi-l luaţi de-aicea?

Apoi, după ce-i mai fulgeră o dată cu privirea pe cei doi, femeia îşi începu anevoiosul urcuş. Răsufla zgomotos pe nări, ca un taur înfuriat.

– Asta-i fimeie a dracului, dom' comisar. Pinna Gaetana o cheamă. Stă-n apartamentu' de lângă mine şi nu-i zi în care să nu se înhame la sfadă cu doamna mea, care, dat fiind că este o adevărată doamnă,

nu-i dă niciodat' satisfacție, nu-i dă. Ș-atunci ea mult se mai mânie și face zaveră și mai tare, mai cu seamă atunci când eu tre' să recuperez somnul pierdut în orele de servici.

Mânerul de cuțit care se ițea dintre omoplații domnului Lapecora era uzat: un cuțit de bucătărie cât se poate de obișnuit.

– După părerea dumneavoastră, pe la ce oră a fost omorât? încercă Montalbano să-l descoase pe doctorul Pasquano.

– La o primă vedere, între șapte și opt, azi-dimineață. Însă o să vă pot spune cu exactitate ceva mai târziu.

Își făcură apariția Jacomuzzi și oamenii lui de la Criminalistică și începură imediat complexa activitate de prelevare a urmelor.

Montalbano ieși din clădire: vântul bătea destul de tare, totuși cerul încă gemea de nori. Strada era una foarte scurtă, cu numai două magazine, plasate față în față. Cel din stânga era de legume și fructe: după tejghea, un bărbat exagerat de uscat. Purta ochelari cu lentile foarte groase, una din ele crăpată.

– Bună ziua, sunt comisarul Montalbano. L-ați văzut cumva azi-dimineață, din întâmplare, pe domnul Lapecora ieșind sau intrând în clădire?

Bărbatul exagerat de uscat pufni în râs și nu-i răspunse.

– Ați auzit ce v-am întrebat? insistă comisarul, ușor iritat.

– De auzit, auzit-am, îi replică vânzătorul de legume. La mine altu-i necazu': vederea. Nici tancu' dacă ieşea de colea, n-aş fi fost în măsură să-l văd.

Magazinul din dreapta vindea peşte. Înăuntru, doi clienţi. Comisarul îi aşteptă să iasă, apoi intră.

– Bună ziua, Lollo.

– Bună ziua, domnule comisar.

– Lollo, nu pentru peşte am venit.

– Pentru mort aţi venit.

– Da.

– Cum a murit Lapecora?

– O lovitură de cuţit în spate.

Lollo rămase cu gura căscată.

– Lapecora omorât?

– De ce te miri aşa?

– Păi, cine să-l fi duşmănit pe domnu' Lapecora? Galanton om, zău aşa! A-nnebunit lumea, ascultaţi-mă pe mine.

– Tu l-ai văzut cumva în dimineaţa asta?

– Nu, să trăiţi.

– La ce oră ai deschis?

– La şase şi jumătate. A, da, la colţul străzii m-am întâlnit cu doamna Antonietta, soţia. Alerga.

– Se grăbea să prindă cursa de Fiacca.

Exista o mare probabilitate, concluzionă Montalbano, ca Lapecora să fi fost ucis în clipa în care, ieşind din casă, se pregătea să ia liftul. Locuia la etajul al patrulea.

Doctorul Pasquano luase mortul cu el la Montelusa pentru autopsie, însă Jacomuzzi continua să piardă vremea la locul crimei, prelevând în trei pungi de plastic un chiștoc de țigară, puțin praf și o așchie minusculă de lemn.

– O să te anunț eu.

Montalbano intră în lift și îi făcu semn gardianului public, care în tot acest timp nu se mișcase cu un centimetru de lângă ușă, să-l urmeze. Cosentino părea să ezite.

– Ce-ați pățit?

– Podeaua-i încă cu sânge pe ea.

– Așa, și? Aveți grijă să nu vă murdăriți pe pantofi. Doar nu vreți să urcați șase etaje pe scări!

2

– Intrați, intrați, îl întâmpină cu entuziasm doamna Cosentino, un balon mustăcios de o simpatie irezistibilă.

Montalbano pătrunse într-o sufragerie care se continua cu un mic salon. Pe un ton preocupat, doamna i se adresă soțului:

– Nu te-or lăsatără să te ripozezi, Pepè, așa-i?

– Datoria. Dacă-i datorie, apăi datorie-i.

– Ați ieșit din casă azi-dimineață, doamnă?

– Nu ies niciodat' pân' nu vine-ndărăt Pepè de la treabă.

– Pe doamna Lapecora o cunoașteți?

– Da, dom'le. Când ne întâlnim pe casa scărilor, mai stăm și noi la taclale, ca fimeile, până ce vine liftul.

– Cu soțul dumneai nu stăteați la taclale?

– Nu, dom'le. Nu-mi era deloc simpatic el. De bine omu', ni'ca de zis, da' nu-l aveam la inimă. Dacă-mi permiteți o clipă...

Ieși. Montalbano se întoarse spre gardianul public.

– Și unde prestați serviciu?

– La depozitul de sare. De la opt sara și până la opt dimineața.

– Dumneavoastră ați descoperit cadavrul, nu-i așa?

– Da, să trăiți. Să fi fost opt și zece cel mult... știți, depozitul e la doi pași de-aici. Am chemat liftul...

– Păi, nu era la parter?

– Nu, nu era. Mi-amintesc perfect că-l chemai, eu îl chemai.

– Și bineînțeles că nu știți de la ce etaj venea.

– Ba, să știți că mă gândii, dom' comisar. După mine, la etajul cinci era, dacă socotesc cât timp i-a luat ca să ajungă la parter. Și cred că bine calculai.

Nu se potrivea. Așadar, îmbrăcat la patru ace cum era, domnul Lapecora...

– Apropo, care-i era prenumele?

– Aurelio. Mai pe scurt, Arelio.

...nu coborâse, ci urcase un etaj. Pălăria cenușie demonstra însă că urma să iasă în oraș, nu că trebuia să facă o vizită cuiva din bloc.

– Apoi, ce ați făcut?

– Ni'ca. Adicătelea, când sosi liftul, am deschis uşa şi văzui mortul.

– L-aţi atins?

– Da' ce, de joacă-i? Am ixpirienţă cu treburile astea, eu.

– Cum v-aţi dat seama că era mort?

– V-am zis doar, am ixpirienţă. Am dat fuguţa la magazinu' de fructe şi am telefonat la 'mneavoastră. Apoi mă aşezai de pază în faţa liftului.

Intră doamna Cosentino, ducând o ceaşcă aburindă.

– Binevoiţi o cafeluţă, nu-i aşa?

Comisarul binevoi. Apoi se ridică să plece.

– Aşteptaţi o clipă, îl opri gardianul public, deschizând un sertar.

Îi întinse un carneţel de notiţe şi un pix.

– Dat fiind că tre' să vă notaţi... explică el, sesizând privirea întrebătoare a comisarului.

– Da' ce? Îs la şcoală? reacţionă Montalbano, nepoliticos.

Nu-i suporta pe poliţiştii care-şi luau notiţe. Când îl vedea pe câte unul la televizor, schimba canalul.

În apartamentul de alături locuia doamna Gaetana Pinna, cea cu picioarele ca trunchiurile de copac. De cum îl văzu pe Montalbano, doamna îl şi repezi:

– V-aţi luatără mortul pân' la urmă?

– Da, doamnă. Puteţi folosi ascensorul. Nu, nu închideţi. Trebuie să vă pun câteva întrebări.

– Mie? Ni'ca n-am de zis, eu.

Se auzi o voce dinăuntru; nu chiar o voce, ci, mai curând, un soi de gâjâit baritonal.

– Tanina! Nu fi de neamu' ăl prost! Adu-l pe domnu-năuntru, adu-l!

Comisarul pătrunse în obişnuita sufragerie învecinată cu un salonaş. Dădu cu ochii de un bărbat de proporţii gigantice, tolănit într-un fotoliu, în cămaşă şi izmene, cu un cearşaf peste picioare; o matahală mare cât un elefant. Iţindu-se de sub cearşaf, tălpile îi semănau cu două labe uriaşe; chiar şi nasul, lung, părea să-i penduleze asemenea unei proboscide.

– Şedeţi colea, făcu matahala, arătând spre un scaun. Evident, avea chef de vorbă, pentru că adăugă: Muierea asta a mea, când o văd aşa scorbutică, tare-mi mai vine chefu' s-o... s-o...

– ...s-o luaţi în fildeşi? îi scăpă lui Montalbano.

Din fericire, celălalt nu înţelese.

– ...să-i crăp ţeasta. Aşa, acu' ziceţi.

– Îl cunoşteaţi pe domnul Aurelio Lapecora?

– Pe nimenea nu cunosc eu din blocul ăsta. De cinci ani bătuţi pe muche stau aici şi n-apucai să fac cunoştinţă barem cu-n câne. De cinci ani, o dată măcar n-ajunsei şi eu pân' la parter. Ştiţi, nu poci umbla de picioare... Mi-i greu. Cum nici în lift nu încăpeam, m-or căratără până ici, sus, patru hamali din port. M-or încins cu chingi şi m-or căratără, aşa cum fac cu pianele.

Râse: un soi de tunete rostogolindu-se.

– Îl cunoşteam eu pe domnu' Lapecora, interveni muierea. Nesuferit om mai era. Când trebuia

să se-nvrednicească să dea bineţe, ai fi zis că-l ia canceru' atunci, pe loc. Aşa de greu îi venea...

– Cum aţi aflat că a murit, doamnă?

– Cum aflai? Vream să mă duc să cumpăr de-ale gurii şi chemai liftul. Ni'ca, nu venea şi pace. Mă gândii atunci c-o fi lăsat vreunu' uşa deschisă pe undeva, aşa cum nu rar se-ntâmplă cu neamurili proaste din blocul ăsta. Coborâi pân' la urmă pe scări şi-l văzui pe gardianul public făcând de strajă la parteru' de jos. Ş-apoi, după ce luai de-ale gurii, m-aţi făcutără de urcai şase etaje pe scări, de simt şi-acu' că n-am suflu.

– Numa' bine, pen' c-aşa ai să vorbeşti mai puţin, punctă elefantul.

„FAM. CRISTOFOLETTI" – stătea scris pe uşa celui de-al treilea apartament; comisarul sună îndelung, însă degeaba: nu veni nimeni să-i deschidă. Se întoarse şi sună din nou la casa Cosentino.

– Ordonaţi, dom' comisar.

– Ştiţi cumva dacă familia Cristofoletti...

Gardianul public îşi arse o palmă răsunătoare peste frunte.

– Uitai să vă zic! Dată fiind întâmplarea asta cu mortu', îmi scăpă pur şi simplu din minte. Domnu' şi doamna Cristofoletti îs amândoi duşi la Montelusa. 'Mneaei, doamna Romilda, a fost operată de curând... ştiţi 'mneavoastră, treburi de fimei. Ca mâne ar trebui să se-ntoarcă.

– Mulţumesc.

– Pentru nimica.

Făcu câțiva pași pe palier, se întoarse, sună din nou.

– Ordonați, dom' comisar.

– Mi-ați spus mai devreme că aveți experiență cu morții. Cum așa?

– Lucrai vreo doi-trei ani infirmier, eu.

– Mulțumesc.

– Pentru nimica.

A coborât până la etajul al cincilea, acolo unde, după spusele lui Cosentino, liftul, în care Aurelio Lapecora zăcea ucis, staționa în clipa în care gardianul public îl chemase la parter. Oare victima urcase un etaj ca să se întâlnească cu cineva, iar acel cineva să-l fi înjunghiat?

– Îmi cer scuze doamnă, sunt comisarul Montalbano.

Tânăra femeie care venise să-i deschidă – în jur de treizeci de ani, frumoasă, dar cam îngălată – afișa un aer complice. Își duse degetul la buze, poruncindu-i din priviri să nu scoată niciun cuvânt.

Pe Montalbano îl cuprinse brusc neliniștea. Ce să însemne oare acel gest? Dar-ar dracii în el, cu obiceiul lui de nu purta armă cu tot! Cu mișcări precaute, tânăra se dădu într-o parte, iar comisarul, cu simțurile încordate și cercetând cu privirea de jur-împrejur, pătrunse tiptil într-o cameră de lucru, plină cu cărți.

– Vorbiți în șoaptă, rogu-vă, dacă se trezește copilul, nu ne mai auzim unul cu celălalt: urlă ca scos din minți.

Lui Montalbano îi scăpă un oftat de ușurare.

– Doamnă, știți ce s-a-ntâmplat, nu-i așa?

– Da, mi-a spus doamna Gullotta, de la apartamentul de alături, răspunse tânăra femeie, suflându-i cuvintele în ureche.

Comisarul aprecie situația ca fiind neașteptat de excitantă.

– Prin urmare, nu l-ați văzut azi-dimineață pe domnul Lapecora?

– N-am ieșit deloc din casă.

– Soțul dumneavoastră unde e?

– La Fela. Predă acolo, la gimnaziu. Pleacă în fiecare zi cu mașina, la șase și-un sfert bătut pe muchie.

Regreta durata scurtă a conversației: cu cât o privea mai intens, cu atât doamna Gulisano – acesta era numele pe care-l citise pe tăblița de pe ușă – îi plăcea mai mult. Cu intuiția ei feminină, tânăra înțelese. Zâmbi.

– Pot să vă ofer o ceașcă de cafea?

– O servesc cu plăcere.

Țâncul care-i deschise ușa apartamentului de alături avea cel mult patru ani și afișa un strabism accentuat.

– Cine ești tu, străine?

– Sunt un polițist, îi răspunse Montalbano zâmbind și străduindu-se să intre în jocul celuilalt.

– N-ai să pui mâna pe mine viu, făcu țâncul.

Și-și îndreptă pistolul cu apă asupra lui, trimițându-i un jet drept în mijlocul frunții.

Lupta corp la corp care a urmat a fost de scurtă durată și, în timp ce țâncul dezarmat începea deja să

plângă, Montalbano, impasibil ca un killer, îl ţinti în plină figură, lichidându-l cu restul de apă din pistol.

– Ce se-ntâmplă? Cine-i acolo?

Mama îngeraşului cu pistol, doamna Gullotta, nu avea nimic în comun cu mămica de alături. Ca o primă dovadă, doamna îi arse câteva palme zdravene fiului, apoi luă pistolul pe care comisarul îl lăsase, pe ascuns, să cadă pe pardoseală şi-l azvârli cât colo, pe fereastră.

– Ş-acu' gata cu balamucu', s-a-nţeles?

Jelind sfâşietor, ţâncul o tuli din faţa ei, refugiindu-se într-o altă cameră.

– Numa' tat-su-i de vină, că-i cumpără toate prostiile astea! Lui îi convine, că stă plecat toată ziulica, îl doare-n cur, şi de dracu' ăsta tre' să am grijă eu! 'Mneata ce vrei?

– Sunt comisarul Montalbano. Din întâmplare, domnul Lapecora a urcat până la dumneavoastră azi-dimineaţă?

– Lapecora? La noi? Şi ce să facă, mă rog frumos, la noi?

– Dumneavoastră să-mi spuneţi.

– Îl cunoşteam pe Lapecora, adevărat, da' numa' aşa, 'neaţa-'neaţa, sara bună-sara bună. Niciun cuvânt mai mult.

– Poate că soţul dumneavoastră...

– Bărbatu' meu nu vorbea cu Lapecora. Pe urmă, când s-o fi făcut? Ăla stă plecat toată ziulica şi-l doare-n cur.

– Unde e soţul dumneavoastră?

– Cum vedeți, nu-i acas'.

– În regulă, totuși pe unde-și face veacul?

– În port. La piața de pește. Pleacă la patru jumate dimineața și se-ntoarce la opt sara. Ferice de ăl de apucă să-l vadă.

Foarte înțelegătoare, doamna Gullotta.

Pe ușa celui de-al treilea – și ultimul – apartament de la etajul al cincilea stătea scris: „PICCIRILLO". Femeia care veni să-i deschidă, o doamnă distinsă, la vreo cincizeci de ani, era în mod limpede agitată, *nirbùsa*.

– Ce doriți?

– Sunt comisarul Montalbano.

Femeia își plecă privirea.

– Ni'ca nu știm noi.

Brusc, Montalbano simți miros de putreziciune: ceva nu era-n regulă acolo. Oare pentru femeia aceasta să fi urcat Lapecora un etaj?

– Chiar și așa, câteva întrebări tot trebuie să vă pun. Dați-mi voie să intru.

Doamna Piccirillo se dădu în lături și-l lăsă să treacă fără nicio tragere de inimă. Îl introduse într-un salonaș aranjat cu bun-gust.

– Soțul dumneavoastră e acasă?

– Îs văduvă. Cu fata mea stau, Luigina, care-i *schetta*, încă nu-i măritată.

– Dacă-i acasă, chemați-o aici.

– Luigina!

Apăru o fetișcană în blugi, care nu părea să aibă mai mult de douăzeci de ani. Drăguță, însă peste măsură de palidă, pur și simplu îngrozită.

Mirosul de putreziciune devenea din ce în ce mai intens, iar comisarul se hotărî să atace frontal.

– Lapecora a trecut pe aici azi-dimineață. Ce voia?

– Nu! făcu Luigina, aproape strigând.

– Vă jur! întări mama.

– În ce relații erați cu domnul Lapecora?

– Îl știam din vedere, răspunse doamna Piccirillo.

– Nu am făcut nimic rău, noi, se smiorcăi Luigina.

– Luați bine aminte la ce vă spun: dacă nu ați făcut nimic rău, n-ar trebui să vă purtați cu fereală și să arătați atâta frică. Există un martor care susține că domnul Lapecora se afla la etajul al cincilea când...

– Și de ce vă găsirăți să vă luați taman de noi? Pe palier mai locuiesc alte două familii, care...

– Ajunge! izbucni Luigina, pradă unei crize de isterie. Ajunge, mamă! Spune-i tot! Spune-i!

– Atunci, fie. Azi-dimineață, fata mea trebuia să ajungă devreme la coafor. Chemă liftul, care sosi repejor. Probabil că era la etajul de dedesubt, la patru.

– Cât era ceasul?

– Opt, opt și cinci. Deschise ușa și îl văzu pe domnu' Lapecora pe podea. Eram lângă ea și aruncai și eu o privire înăuntru: mi se păru că omu' era amnărit bine. Lângă el, o sticlă de vin numa' bună de dat pe gât la trezire și, pe urmă... îmi părea că făcuse pe el. Fetii mele i se făcu scârbă. Închise ușa liftului și vru s-o ia-n jos pe scări. Atunci, liftul porni

la vale, îl chemase cineva de jos. Fata mea are stomacu' sensibil, așa să știți, și pe urmă, priveliștea ne-a întors pe amândouă pe dos. Luigina intră-n casă, să-și dea cu apă pe față. La fel făcui și eu. Să fi trecut cinci minute maxim când madam Gullotta veni să ne spună că bietu' domnu' Lapecora nu era deloc beat, ci mort! Asta-i tot!

– Nu, făcu Montalbano. Asta nu-i tot.

– Ce vreți să spuneți! Vă spusei adevărul! zise iritată doamna Piccirillo, arătându-se ofensată.

– Adevărul e ușor diferit și mult mai neplăcut. Și dumneata, și fiica dumitale ați înțeles pe dată că omul era mort. Însă n-ați zis nimic nimănui, v-ați prefăcut că nu l-ați văzut. De ce?

– N-am vrut să intrăm în gura lumii, asta-i, admise doamna Piccirillo, cu un aer resemnat. În clipa următoare însă, avu o descărcare bruscă de energie și strigă pe un ton isteric: Suntem persoane serioase, noi!

Adică cele două persoane serioase făcuseră în așa fel încât cadavrul să fie descoperit de altcineva, eventual mai puțin serios? Totuși, dacă Lapecora era încă în agonie? Le duruse-n cur de el și-o șterseseră de acolo, numai ca să-și salveze... Ce? Ce anume să-și salveze? Ieși trântind ușa după el, și dădu nas în nas cu Fazio, care venise să-i țină de urât.

– Aici sunt, dom' comisar. Dacă aveți nevoie de mine...

Îl fulgeră o idee.

– Da, am nevoie... Bocăne la ușa de colo, ai să dai peste două femei, mamă și fiică. Omisiune de acordare

a primului ajutor. Umflă-le și du-le pe sus la secție, dar fii cu băgare de seamă: să faci *scarmazzo,* hărmălaie, cât mai multă cu putință. Toată lumea din bloc tre' să creadă că le-am arestat. Pe urmă, când ajung eu, le dăm drumu'.

De cum deschise ușa, *ragionier*[1] Culicchia, care locuia la primul apartament de la etajul al patrulea, îl împinse înapoi pe comisar și ieși pe palier, trăgând ușa după el.

– Muierea mea nu tre' să ne-audă, făcu el, verificând ușa.

– Sunt comisarul...

– Știu, știu. Îmi aduserăți sticla înapoi?

– Ce sticlă? se cruci Montalbano, holbându-se năuc la bărbatul de șaptezeci de ani din fața sa, pipernicit, cu un aer conspirativ.

– Aia de lângă mort, sticla de Corvo alb.

– Nu era a domnului Lapecora?

– Da' de unde! A mea e!

– Îmi cer scuze, dar nu cred că înțeleg. Explicați-mi.

– Azi-dimineață ieșii să cumpăr de-ale gurii. Când m-am întors, am deschis ușa liftului. 'Năuntru era Lapecora, mort. Pe dată am înțeles, eu.

– Liftul, zic, liftul l-ați chemat dumneavoastră?

– Păi, de ce să-l chem? La parter era.

– Și ce ați făcut?

– Păi, ce era să fac, fiule? Eu am picioru' stâng și mâna dreaptă betege. M-or împușcatără americanii.

---

[1] „Contabil" (în lb. it. în original) (n. tr.).

În mânuri duceam patru sarsanale, ce puteam face? Să urc atâta amar de scări pe jos, până la patru?

– Dacă înțeleg bine, vreți să-mi spuneți că ați luat liftul, cu tot cu mort, și ați urcat?

– Obligat! Numa' că, atunci când liftul se opri la etajul meu – care, altminteri, e și al mortului –, sticla de vin se rostogoli afară din sacoșă. Atunci, făcui așa: am deschis ușa casei, am dus 'năuntru sarsanalele și mă-ntorsei la lift ca să ricuperez sticla. Numa' că n-ajunsei la timp, pen' că cineva a chemat liftul la etajul de deasupra.

– Păi, cum se poate una ca asta? De vreme ce ușa liftului era deschisă...

– Nu, să trăiți! O închisei eu, din neatenție. Eh, căpățână proastă, ce să-i faci! La anii mei, nu se mai învârt rotițele ca al'dat'. Habar n-aveam ce să fac, pen' că dacă află muierea c-am pierdut sticla, mă ia la scărmănat de-mi merg fulgii. Tre' să mă credeți pe cuvânt, dom' comisar. Fimeia asta-i în stare de orice.

– Spuneți-mi ce s-a întâmplat după aceea.

– Liftul trecu din nou prin fața mea, coborând la parter. Ș-atunci, eu o luai în jos pe scări. Când, în sfârșit, ajunsei jos cu picioru' ăst beteag al meu, îl găsii acolo pe gardianu' public, care nu lăsa pe nimenea să se apropie. Îi zisei de sticlă, iar el m-a încredințat că avea să raporteze evenimentu' autorităților în drept. 'Mneata autoritatea în drept ești?

– Într-un anume sens.

– Gardianul v-a raportat evenimentu' cu sticla mea?

– Nu.

– Şi-atunci, eu ce fac? Ce mă fac? Scorpia îmi numără fiecare gologan! se lamentă bătrânul, frângându-şi mâinile.

La etajul de deasupra se auziră vocile tânguitoare ale celor două Piccirillo şi cea poruncitoare a lui Fazio.

– Coborâţi pe scări! Ţineţi-vă gura! Pe scări!

Uşile se deschiseră, răsunară întrebări puse cu voce tare, zburând de la un apartament la altul, din etaj în etaj:

– Pe cine arestează? Pe-ale lu' Piccirillo le arestează? Le duc la secţie? La zdup le duc?

Când Fazio trecu prin dreptul lui, comisarul îi întinse o bancnotă de zece mii de lire:

– După ce le duci la comisariat, să faci bine să cumperi o sticlă de Corvo alb şi să i-o aduci acestui domn.

Interogarea celorlalţi locatari nu-i aduse lui Montalbano nicio noutate importantă. Singurul care avusese ceva interesant de spus fusese învăţătorul Bonavia, de la etajul al treilea. Îi explicase comisarului că fiul său Matteo, de opt ani, elev, căzuse în timp ce se pregătea de şcoală, lovindu-se puternic la nas. Cum nu se mai oprea din sângerat, se hotărâse să-l ducă la urgenţă. Trebuie să fi fost şapte şi jumătate dimineaţa, iar în lift nu era nici urmă de domnul Lapecora, fie el viu sau mort.

Cu excepţia călătoriilor cu liftul efectuate de Lapecora în calitate de cadavru, lui Montalbano îi era foarte limpede că: unu, decedatul părea să fi fost un om de bine, dar peste măsură de antipatic; doi,

fusese omorât în lift, între orele șapte și treizeci și cinci și opt dimineața.

De vreme ce asasinul își asumase riscul să fie surprins de vreun locatar cu mortul în lift, însemna că infracțiunea nu fusese premeditată, ci comisă dintr-un impuls de moment.

Nu era cine știe ce, iar comisarul rămase o vreme pe gânduri. Apoi se uită la ceas. Se făcuse deja ora două! Iată, așadar, de ce simțea că-l chinuie foamea. Îl chemă pe Fazio.

– Eu mă duc să mănânc la Calogero. Dacă între timp ajunge Augello, trimite-mi-l acolo. A, și încă ceva: pune pe cineva de pază în fața apartamentului mortului. Să n-o lase să intre înainte să fi ajuns eu acolo.

– Pe cine?

– Pe văduvă, pe doamna Lapecora. Ale lu' Piccirillo sunt încă aici?

– Da, domnule, să trăiți!

– Trimite-le acasă.

– Și ce să le zic?

– Că ancheta continuă. În felul ăsta, de azi înainte o să stea cu morcovu-n cur, ca niște persoane serioase ce sunt.

3

– Azi cu ce vă servesc?

– Ce ai bun?

– La felu'-ntâi, ce vreți 'mneavoastră.

– Nu, fără felul întâi, azi am de gând să mă țin ușor.

– Pentru felu' doi am făcut ton alb în sos dulce-acrișor și merluciu în *salsa* de sardele.

– Te-ai apucat să gătești *à la grand cuisine*, Calò?

– Eh, din când în când mă mai ia valu'. Adicătelea îmi fac „crapiciile", cum s-ar zice...

– Adu-mi o porție mare de merluciu. A, și, de vreme ce tot mă lași s-aștept, adu-mi între timp și un platou sănătos cu aperitive din fructe de mare.

Îl cuprinse îndoiala. Oare asta să însemne că „se ținea ușor"? Renunță să afle răspunsul și deschise ziarul. Mica mașinație economică pusă la cale de guvern nu avea să fie de cincisprezece, ci de douăzeci de miliarde. Se prefigura un nou val de scumpiri, în special la benzină și țigări. În sud, șomajul ajunsese la cifre care, spre binele cititorului, era de preferat să nu fie menționate. După greva fiscală, *leghisti* din nord hotărâseră să dea de pământ cu prefecții – un prim pas spre secesiune. Treizeci de băieți andri dintr-o comună de lângă Napoli violaseră o fetișcană etiopiancă; sătenii își apărau odoarele: negresa nu doar că era neagră, da' mai era și matracucă pe deasupra. Un țângău de opt ani se spânzurase. Arestați trei distribuitori de droguri, cu o medie de vârstă de doisprezece ani. Un flăcăiandru de douăzeci de ani își spulberase singur țeasta jucând ruleta rusească. Un unchiaș de optzeci de ani, gelos...

– V-am adus antreurile.

Montalbano îi adresă un gând de recunoştinţă: încă două-trei ştiri şi pofta de mâncare i-ar fi trecut. Pe urmă sosiră şi cele opt bucăţi de merluciu: era o porţie pentru patru persoane, despre asta nu începea vorbă. Parcă-şi strigau, bucăţile de merluciu, bucuria de a fi fost gătite după voia Ălui de Sus. Cât despre aromă, mâncarea îşi făcea simţită din plin perfecţiunea, obţinută cu ajutorul unei cantităţi potrivite de pesmet şi a unui delicat echilibru între sardele şi oul bătut.

Duse la gură prima îmbucătură şi întârzie să înghită. Aşteptă până când savoarea se răspândi suav şi uniform pe suprafaţa limbii şi în palat, până când limba şi palatul realizară deopotrivă şi pe deplin darul dumnezeiesc ce le era oferit. În cele din urmă înghiţi dumicatul, chiar în clipa în care lângă masă se înfiinţă Mimì Augello.

– Şezi colea.

Mimì Augello se aşeză.

– Parc-aş mânca şi eu ceva, zise.

– Fă ce vrei. Numai să nu vorbeşti. Ţi-o spun ca propriului meu frate şi în interesul tău: să nu scoţi niciun cuvânt, pentru nimic în lume. Dacă mă întrerupi în timp ce mănânc porţia asta de merluciu, îţi dau cep, aşa să ştii.

– Mie să-mi aduceţi *spaghetti alle vongole*, îi zise, deloc înspăimântat, Mimì lui Calogero, care tocmai trecea prin dreptul lor.

– *In bianco* sau cu sos?

– *In bianco*.

În așteptare, Augello puse stăpânire pe ziarul comisarului și începu să citească. Din fericire, pastele sosiră în clipa în care Montalbano terminase de mâncat porția sa de merluciu, pentru că Mimì își turnă din abundență parmezan în farfurie. Iisuse! Până și unei hiene – cât e ea de hienă care se hrănește cu hoituri – i s-ar fi întors stomacul pe dos la gândul unei farfurii de *spaghetti alle vongole* cu parmezan pe deasupra!

– Ce atitudine ai adoptat față de chestor?

– Ce vrea să-nsemne întrebarea asta?

– A, nu vreau decât să știu dacă i-ai dat limbi în cur sau l-ai lins direct pe boașe.

– Hei, ce tot spui acolo?

– Mimì, dacă nici eu nu te cunosc... Ai prins din zbor afacerea asta cu tunisianul ciuruit ca să te bagi singur la înaintare, să te faci remarcat.

– N-am făcut decât ceea ce era de datoria mea să fac, în condițiile în care tu nu erai de găsit.

Parcă mai trebuia parmezan; adăugă alte două linguri cu vârf, apoi presără și puțin piper.

– Și dincolo, în biroul prefectului, cum ai intrat? Ai mers pe burtă?

– Salvo, încetează.

– Și de ce, mă rog? Oare nu ești tu ăla care nu pierde nicio ocazie ca să mă muște de cur !

– Eu? Adică te muşc de cur, eu? Salvo, dacă în acești patru ani de când lucrăm împreună aș fi vrut într-adevăr să te sap, află că acum tu ai conduce cel mai uitat de lume comisariat de poliție din cel mai uitat de lume sat din Sardinia, în vreme ce eu aș fi

cel puțin – zic, cel puțin – vicechestor. Tu, Salvo... Știi ce ești tu? Ești ca un ciur care pierde apă prin toate găurile. Iar eu... Eu nu fac altceva decât să-ți astup cât mai multe găuri, atâtea câte pot și eu...

Avea perfectă dreptate, iar Montalbano, mulțumit că-și descărcase nervii, schimbă tonul:

– Măcar informează-mă despre mersul anchetei, nu?

– Am scris raportul, e trecut tot acolo. Un vas de pescuit oceanic din Mazàra del Vallo, *Santopadre* se cheamă, cu șase persoane în echipaj, printre care și un tunisian... Era prima dată când se îmbarcase, bietul de el... Ce să-ți mai spun? Același scenariu dintotdeauna: o vedetă tunisiană care îi somează să oprească, pescadorul refuză, ăilalți trag... De data asta, totuși, lucrurile au stat un pic altfel, pentru că s-a lăsat cu morți și cei care vor regreta cel mai mult vor fi tocmai tunisienii. Pentru că pe ei îi interesează doar să sechestreze pescadorul și să ceară drept răscumpărare o căruță de bani de la armatorul care tratează cu guvernul tunisian.

– Și noi?

– Și noi ce?

– Guvernul nostru ce face?

– Ferească Dumnezeu, Salvo! Rezolvarea pe cale diplomatică n-ar fi decât o infinită pierdere de timp. Îți dai seama, nu-i așa, că, cu cât pescadorul rămâne mai mult timp sub sechestru, cu atât armatorul câștigă mai puțin.

– Și echipajul tunisian cu ce se alege din toată treaba asta?

– Câştigă un anumit procent, la fel ca poliţiştii de circulaţie din unele oraşe de pe la noi. Însă nu în mod oficial. Comandantul de pe *Santopadre,* care de altfel e şi proprietarul pescadorului, zice că a fost atacat de *Rameh.*

– Asta ce mai e?

– O vedetă tunisiană care aşa se cheamă, aflată sub comanda unui ofiţer cu apucături de pirat pursânge. Însă cum de data asta la mijloc e şi un mort, guvernul nostru se va vedea obligat să intervină. De altfel, prefectul a cerut un raport foarte amănunţit.

– Şi de ce au venit să ne fută pe noi la icre, în loc să se ducă la ei, la Mazàra?

– Tunisianul nu a murit pe loc, iar Vigàta era portul cel mai apropiat. Până la urmă însă, nu a supravieţuit, bietul de el.

– Au solicitat ajutor?

– Da. Au cerut ajutor vedetei noastre, *Fulgerul,* cea care stă mereu ancorată în port.

– Poftim? Cum ai zis, Mimì?

– Cum am zis?

– Ai zis „ancorată". Nu cumva ai scris aşa şi-n raportul pentru prefect? Pfui! Băşinos cum îl ştiu, închipuie-ţi ce-o să mai sară ăla de cur în sus! Mimì, te-ai futut singur, cu mânuţele tale!

– Păi, cum trebuia să scriu?

– Acostată, Mimì, acostată. Ancorată înseamnă că nava stă la ancoră, în larg. Este o diferenţă fundamentală.

– Oh, Iisuse Hristoase!

Era bine știut că prefectul Dieterich, venit de la Bolzano, nu era în stare să facă diferența între o lotcă și un crucișător, dar cu toate astea Augello căzuse în plasă, iar Montalbano jubilă.

– Lasă, capul sus! Și cum s-a terminat, până la urmă?

– *Fulgerului* i-a trebuit mai puțin de un sfert de oră ca să ajungă la fața locului, însă n-a găsit nimic acolo. A patrulat prin vecinătate, însă fără niciun rezultat. Asta e tot ce a putut să afle căpitănia prin radio. În orice caz, vedeta noastră se întoarce în port la noapte și atunci vom afla mai multe amănunte ale acestei povești.

– Hm! făcu comisarul, cu un aer de îndoială pe chip.

– Ce-i?

– Nu văd ce amestec avem noi, guvernul nostru... La urma urmelor, niște tunisieni au omorât un alt tunisian.

Mimì Augello se holbă la el cu gura căscată.

– Salvo, nu zic, mai vorbesc și eu în dodii din când în când, dar cum le trântești tu, mai rar. Se cutremură pământul, zău așa!

– Hm! repetă Montalbano, deloc convins de faptul că-i ieșise pe gură o prostie mai mare decât el.

– Dar despre mortul de aici, ăla din lift, ce ai să-mi zici?

– N-am ni'ca să-ți zic. Mortu' ăla-i al meu. L-ai luat tu pe tunisianul ciuruit? Ei bine, eu îl iau pe mortul de aici, din Vigàta.

„Să sperăm că vremea se mai îmbunează", își spuse Augello. „Altminteri, să-l ferească Cel de Sus pe ăl de-i mai ține piept ăstuia!"

– Alo, domnul comisar Montalbano? Marniti sunt.

– Spuneți, domnule maior.

– Voiam să vă anunț că aici, la comandamentul nostru, s-a hotărât – pe bună dreptate, după părerea mea – ca de afacerea cu pescadorul să se ocupe căpitănia portului din Mazàra. Prin urmare, *Santopadre* ar trebui să se îndrepte imediat într-acolo. Dumneavoastră mai aveți cumva alte date de raportat referitoare la navă?

– Nu cred. Sincer vorbind, mă gândesc c-ar trebui să ne supunem și noi hotărârii înțelepte luate de comandamentul dumneavoastră, nu-i așa?

– Nu mi-aș fi permis să vă fac eu sugestia asta.

– Montalbano sunt, domnule chestor. Îmi cer scuze dacă...

– Noutăți?

– Nu, nimic. E vorba doar de un detaliu, cum să spun, procedural. Chiar acum mi-a telefonat maiorul Marniti de la căpitănie, informându-mă că la comandamentul lor s-a luat hotărârea ca ancheta în dosarul tunisianului mitraliat să fie transferată la Mazàra. În aceste condiții mă întrebam dacă nu cumva ar trebui și noi...

– Am înțeles, Montalbano. Cred că ai dreptate. Îi telefonez imediat colegului meu de la Trapani și-i comunic că noi ne spălăm pe mâini. Dacă nu mă înșel, la Mazàra e un vicechestor destoinic. Să-și asume ei toate sarcinile. Spune-mi, de afacerea asta te ocupai dumneata personal?

– Nu, nu eu. Vicele meu, domnul Augello.

– Anunță-l că fișa autopsiei și rezultatele balistice le trimitem la Mazàra. Îi vom transmite domnului Augello o copie, pentru luare la cunoștință.

Cu o lovitură de picior, izbi de perete ușa biroului, întinse brațul drept în direcția lui Mimì Augello, închizând pumnul, apoi își încrucișă antebrațul stâng peste cel drept.

– Na, ține, Mimì!

– Asta ce vrea să mai însemne?

– Vrea să-nsemne că ancheta cu mortul de pe pescador trece la Mazàra. Tu rămâi cu buzele umflate, pe când eu rămân cu mortul meu din lift. Unu la zero.

Buna dispoziție îi revenise brusc. De altfel, afară, vântul încetase să mai bată, iar cerul redevenea senin.

Către orele trei după-amiază, agentul Gallo, trimis să stea de planton în fața apartamentului defunctului cetățean Lapecora în așteptarea văduvei acestuia, a văzut deschizându-se ușa casei Culicchia. Fostul contabil se apropie de agent, comunicându-i dintr-o suflare:

– Pe nevastă-mea o fură somnu'.

Odată informația luată la cunoștință, Gallo habar n-a avut ce să răspundă.

– Eu Culicchia mi-s, domnu' comisar mă cunoaște. Mâncarăți ceva?

Gallo, care simțea că-i bate stomacu'n țeavă sau, altfel spus, îi chiorăiau mațele de foame, făcu semn din cap că nu.

Contabilul se întoarse în casă și după o vreme reveni cu o farfurie pe care erau o chiflă, o felie consistentă de caşcaval, cinci felii de salam și un pahar cu vin.

– Ăsta Corvo alb e. Domnu' comisar mi l-a cumpărat.

Se mai întoarse peste o jumătate de oră.

– Un ziar v-adusei. Vă mai treceți și 'mneavoastră vremea.

La șapte și jumătate seara, ca la un semnal dinainte stabilit, nu exista balcon sau fereastră de pe fațada dinspre intrarea în bloc la care să nu se fi ițit măcar o persoană în așteptarea întoarcerii acasă a doamnei Palmisano Antonietta, în necunoștință de cauză încă asupra faptului că, între timp, devenise văduva Lapecora. Spectacolul avea să se împartă în două părți.

Partea întâi: după ce cobora din cursa de Fiacca, cea de șapte și douăzeci și cinci, doamna Palmisano urma să apară în capătul străzii cinci minute mai târziu, oferind privirii celorlalți obișnuita, deconcertanta ei sobrietate, fără să-i treacă nici măcar o secundă prin minte că în scurt timp avea să-i explodeze o grenadă în țeastă. Această primă parte a reprezentației era indispensabilă pentru ca spectatorii s-o savureze deplin pe cea de-a doua (însoțită de schimbarea rapidă a amplasamentului, de la ferestre și balcoane pe casa scărilor): auzind din gura agentului de pază motivul pentru care nu putea intra în propriul apartament, de-acum văduva Lapecora avea să izbucnească în hohote de plâns, smulgându-și părul din cap, jelindu-se în gura mare, lovindu-se cu pumnii în piept, în zadar

consolată de vecinii compătimitori, prompt adunați în jurul ei, săritori la nevoie ca orice vecin.

Însă spectacolul nu a avut loc.

Nu era drept, își spuseseră gardianul public și nevasta lui, ca biata madam Palmisano să afle din gură străină că soțu' 'mneaei fusese omorât. Îmbrăcați cu hainele de duminică, numai bune pentru o astfel de ocazie – costum gri-închis, el, compleu negru, ea –, cei doi se postară în apropierea stației de autobuz. Când doamna Antonietta coborî, făcură un pas în față, asortându-și culoarea obrajilor cu nuanța propriilor veșminte: gri, el, neagră, ea.

– Ce-i, ce s-a-ntâmplat? îi iscodi alarmată doamna Antonietta.

Nu există femeie siciliană, oricare i-ar fi starea – aristocrată sau din rândul prostimii –, care, odată trecută de cincizeci de ani, să nu se aștepte la ce-i mai rău de la viață. Ce rău anume? Oricare, numai ce-i mai rău să fie. Doamna Antonietta urmă întocmai regula:

– I se-ntâmplă ceva lu' soțu' meu?

De vreme ce hotărâse să se ocupe ea de tot, lui Cosentino și doamnei sale nu le mai rămânea decât rolul de parteneri de replică. Își desfăcură larg brațele, cu un aer îndurerat.

Ajunși aici, doamna Antonietta zise ceva ce, judecând logic, n-ar fi trebuit să zică.

– L-or omorâtără?

Punând și mai mult suflet, soții Cosentino își desfăcură din nou larg brațele. Văduva se clătină, dar rămase în picioare.

Spectatorii de la balcoane asistau la o reprezentație dezamăgitoare: încadrată de domnul și doamna Cosentino, madam Lapecora vorbea foarte liniștită. Le dădea explicații, cu lux de amănunte, cum decursese operația lu' sora 'mneaei de la Fiacca.

Când, la șapte și treizeci și cinci, auzi liftul oprindu-se pe palier, agentul Gallo, care habar n-avea de cele întâmplate, se sălță-n sus de pe treptele scării, recapitulă rapid în minte ceea ce era de datoria lui să-i spună bietei femei și făcu un pas în față. Ușa liftului se deschise, însă în cadrul ei apăru un domn.

– Cosentino Giuseppe, gardian public. Dat fiind că doamna Lapecora trebuie să-și mai revină, am îndrumat-o la mine acasă. 'Mneavoastră să-l anunțați pe comisar. La șase locuiesc.

Apartamentul familiei Lapecora era în perfectă ordine. Sufragerie, salon, dormitor, cameră de lucru, bucătărie, baie: nimic ieșit din comun. Pe biroul din camera de lucru se afla portofelul defunctului. Înăuntru, actele și o sută de mii de lire. Așadar – își zise Montalbano – Aurelio Lapecora se îmbrăcase de plecare, intenționând să ajungă într-un loc unde n-avea nevoie nici de acte, nici de bani. Se așeză pe scaunul din spatele mesei, apoi deschise sertarele unul câte unul. În primul din stânga erau câteva ștampile, plicuri vechi cu antetul «SOCIETATEA LAPECORA AURELIO – IMPORT-EXPORT», creioane, pixuri roller, gume de șters, timbre ieșite din uz și două legături de chei. Văduva îi explică: erau copii ale cheilor casei

şi ale celor de la local. În sertarul de dedesubt, nimic altceva decât un teanc de scrisori îngălbenite de vreme, legate cu sfoară. Primul sertar din dreapta îi rezervă însă o surpriză: un Beretta nou-nouţ, cu două încărcătoare de rezervă şi cinci cutii de cartuşe. Dac-ar fi vrut, domnul Lapecora ar fi putut comite un măcel în toată regula. În sfârşit, ultimul sertar conţinea becuri, lame de ras, gheme de sfoară, elastice.

Comisarul îi ordonă lui Galuzzo, care îl înlocuise între timp pe Gallo, să ridice arma şi muniţia şi să le ia la secţie.

– Când ajungem, să controlezi dacă pistolul a fost declarat.

Deşi Montalbano deschisese larg ferestrele de cum intrase în cameră, de jur-împrejur persita o mireasmă ca de mirişte încinsă – un parfum cu o notă agresivă.

Văduva se retrăsese în salon, aşezându-se într-un fotoliu. Părea total indiferentă: parcă s-ar fi aflat în sala de aşteptare a unei gări, omorându-şi timpul până la sosirea vreunui tren.

Montalbano se aşeză pe celălalt fotoliu. În clipa aceea, cineva sună la uşă. Din instinct, doamna Antonietta dădu să se ridice, dar comisarul o opri cu un gest scurt.

– Galuzzo, deschide tu.

Se auzi uşa deschizându-se, apoi zgomot de voci, după care agentul reveni în cameră.

– E unu' care zice că stă la şase. Vrea să vorbească cu 'mneavoastră. Zice că-i gardian public.

Cosentino își pusese uniforma: era vremea să se ducă la datorie.

– Să-mi scuzați deranju', însă dat fiind că-mi veni în minte o treabă...

– Ziceți.

– De madam Antonietta-i vorba. Vedeți 'mnea-voastră, nici nu se dăduse bine jos din cursă și, când înțelese că bărbatu' 'mneaei era mort, ne iscodi întâi și-ntâi dacă l-or omorâtără. Acuma, dacă mie-mi vin să-mi zică: „Bă, ți-a murit nevasta", eu la orice mă gândesc, numa' c-or omorâtăr-o unii nu. Asta dacă nu cumva aș fi luat în considerație, înainte vreme, o asemenea probabilitate. Nu știu dacă mă explicai.

– Vă explicarăți perfect. Mulțumesc, răspunse Montalbano.

Se întoarse în salon. Doamna Lapecora arăta ca și cum ar fi fost îmbălsămată.

– Aveți copii, doamnă?

– Da.

– Câți?

– Unu'.

– Trăiește aici, la noi?

– Nu.

– Cu ce se ocupă?

– Medic.

– Câți ani are?

– Treizeci și doi.

– Va trebui să-l anunțați.

– O s-o fac.

Gong. Sfârșitul primei reprize. La reluare, a fost rândul văduvei să preia inițiativa:

– L-or împușcatără?

– Nu.

– L-or gâtuitără?

– Nu.

– Atunci, cum de-or izbutitără să-l omoare taman în lift?

– Cu un cuțit.

– De bucătărie?

– Probabil că da.

Doamna se ridică, se duse în bucătărie, comisarul o auzi deschizând și închizând la loc un sertar, se întoarse și se așeză din nou în fotoliu.

– De la mine nu lipsește nimic.

Comisarul trecu la contraatac:

– De ce v-ați gândit că acel cuțit ar fi putut să vă aparțină?

– Un gând ca oricare altu'.

– Ce a făcut soțul dumneavoastră ieri?

– Ce făcea în fiecare miercuri. S-a dus dincolo, la local. Se ducea în fiecare luni, miercuri și vineri.

– Ce orar de lucru avea?

– De la zece dimineața la unu, apoi venea să mănânce, se odihnea puțin, după care se întorcea acolo la trei jumate și stătea până la șase jumate.

– Acasă ce făcea?

– Se așeza în fața televizorului și acolo-nțepenea.

– Și în zilele în care nu se ducea la sediu?

– Tot așa, țapăn în fața televizorului.

– Prin urmare, astăzi fiind joi, soțul dumneavoastră ar fi trebuit să rămână dimineață acasă.

– Așa-i.

– Și totuși, s-a îmbrăcat de plecare.

– Așa-i.

– Aveți idee unde trebuia să se ducă?

– Ni'ca nu-mi zise.

– Când ați plecat din casă, soțul dumneavoastră era treaz sau încă mai dormea?

– Dormea.

– Nu vi se pare ciudat că nici n-ați plecat bine, iar soțul dumneavoastră s-a sculat brusc, îmbrăcându-se în grabă și...

– Se poate să fi primit un telefon.

Un punct net în favoarea văduvei.

– Soțul dumneavoastră mai avea ceva legături de afaceri?

– Afaceri? Își încheiase activitatea comercială de câțiva ani buni.

– Și atunci, de ce se mai ducea așa, regulat, la sediu?

– Când îl iscodeam, îmi răspundea că se duce să omoare muște. Așa zicea.

– Așadar, doamnă, afirmați că ieri, după ce soțul dumneavoastră s-a întors de la sediu, nu s-a petrecut nimic anormal?

– Nimic. Cel puțin până la nouă seara.

– De ce, ce s-a întâmplat după nouă seara?

– La nouă seara luai două pastile de Tavor. Și am dormit așa de adânc, că n-aș fi putut deschide ochii nici dac-ar fi căzut casa peste mine.

– Aşadar, dacă domnul Lapecora ar fi primit un telefon sau o vizită după nouă seara, dumneavoastră habar n-aţi fi avut.

– Bine'nţeles.

– Avea duşmani soţul dumneavoastră?

– Nu.

– Sunteţi sigură?

– Da.

– Prieteni?

– Unul. *Cavaliere* Pandolfo. Vorbeau la telefon marţea şi se întâlneau să stea la taclale la cafeneaua Albanese.

– Doamnă, aveţi vreo suspiciune despre cine ar fi putut să-l...

Femeia îl întrerupse:

– Suspiciune, nu. Certitudine, da.

Montalbano sări brusc de pe fotoliu, iar lui Galluzzo îi scăpă un „Băga-mi-aş!", dar cu voce scăzută.

– Şi cine să fi fost, mă rog?

– Cine a fost, domnule comisar? Ţiitoarea lui, amanta a fost. Karima o cheamă, cu „k". O tunisiancă. Se întâlneau la sediu lunea, miercurea şi vinerea. Tearfa se ducea acolo cu scuza că-i face curăţenie.

4

Anu' trecut, prima duminică picase în data de cinci: văduva îi zise că ziua aceea fatală şi-o întipărise în minte pe vecie.

Așa deci: când ieși din biserică, după sfânta slujbă de dimineață, de ea se apropie madam Collura, cea cu magazinu' de mobilă.

– Doamnă, să-i ziceți soțului că marfa pe care o aștepta a sosit ieri.

– Care marfă?

– Canapeaua extensibilă.

Doamna Antonietta mulțumi, apoi se întoarse acasă: simțea în cap ceva ca o *vìrrina*, o bormașină care-i sfredelea creierul. Ce să facă bărbatu' ei cu o canapea extensibilă? Deși curiozitatea o mânca de vie, nu-l întrebă ni'ca pe Arelio. Pe scurt, piesa aceea de mobilier nu sosi niciodată acasă la ei. Două duminici mai târziu, doamna Antonietta o opri pe vânzătoarea de mobilă:

– Știți ce voiam să vă zic? Canapeaua nu se asortează cu zugrăveala camerei.

O vorbă aruncată la-ntâmplare, dar care lovi drept la țintă.

– Doamna mea, mie-mi zise c-o vrea verde-nchis, ca tapetu' de pe perete.

Camera din spate a localului lui Arelio avea pereți verde-nchis; așadar, acolo dusese canapeaua extensibilă ticălosu' bătrân, trăzni-l-ar să-l trăznească!

Tot anu' trecut, pe 13 iunie – altă dată care i se întipărise pentru totdeauna în creier –, îi sosi prima scrisoare anonimă. Cu toatele, fuseseră trei, primite între iunie și septembrie.

– Mi le puteți arăta? o iscodi Montalbano.

– Le pusei pe foc. Nu păstrez asemenea scârnăvii, eu.

Cele trei scrisori anonime, compuse – în cea mai pură tradiție – cu ajutorul unor litere decupate din ziare, spuneau toate același lucru: de trei ori pe săptămână – lunea, miercurea și vinerea –, bărbat-su Arelio primea vizita unei femeiuști tunisience pe nume Karima, bine știută de toată lumea drept o tearfă. Când și când, mai cumpăra de la dugheana de pe aceeași stradă cele trebuincioase pentru curățenie, însă toată lumea o știa că se ducea la domnu' Arelio pentru treburi scârnave.

– Ați avut ocazia să... aveți o confirmare? o iscodi, diplomat, comisarul.

– Adicătelea dacă mă pitii ca să văd când venea și pleca otreapa de la localu' lu' soțu' meu?

– Eventual.

– Nu mă cobor eu să fac treburi de astea, răspunse doamna, cu semeție. Însă chiar și așa, da, avui ocazia. O batistă mânjită.

– Ruj?

– Nu, făcu văduva cu o sforțare evidentă, în timp ce obrajii i se împurpurară ușor. Și o pereche de chiloți, adăugă ea după o pauză, roșind de-a binelea.

Când Montalbano și Galuzzo ajunseră pe Salita Granet, cele trei magazine de pe străduța aparent neînsemnată trăseseră deja obloanele. La numărul 28 se afla o construcție cu trei niveluri: parterul suprainălțat cu trei trepte față de standard, etajele unu și

doi. Pe peretele de la intrare, trei plăcuțe metalice inscripționate. Prima zicea așa: „LAPECORA AURELIO IMPORT-EXPORT - parter"; a doua: „CANNATELLO ORAZIO BIROU NOTARIAL"; a treia: „ANGELO BELLINO EXPERT CONTABIL - ultimul etaj". Intrară folosindu-se de cheile pe care comisarul le luase de pe masa din camera de lucru.

Prima cameră era și sediul propriu-zis al firmei: un birou masiv, de secolul al XIX-lea, din mahon negru; o măsuță veche pe care stătea o mașină de scris Olivetti din anii patruzeci, patru stelaje metalice pline până la refuz cu dosare vechi. Pe birou era un telefon, încă în stare de funcționare. Mai erau și cinci scaune, însă unul era rupt și fusese abandonat într-un colț al odăii. În camera din spate... Camera din spate, cu de-acum bine-cunoscuții pereți verde-închis, nu părea să facă parte din același apartament: pardoseala lustruită-lună, canapea extensibilă foarte încăpătoare, televizor, telefon conectat la cel din prima cameră, combină stereo, măsuță cu rotile încărcată cu licori dintre cele mai diverse, minifrigider și, pe perete, deasupra canapelei, nudul oribil al unei muieri cu bucile fâlfâindu-i în vânt. Lângă canapea se vedea o piesă joasă de mobilier, cu o veioză imitație stilul Liberty; sertarul era plin-ochi cu prezervative, pentru toate gusturile.

- Câți ani avea mortu'? îl iscodi Galluzzo.

- Șaizeci și trei.

- Ptiu, ducă-s-ar pe pustii, Doamne, iartă-mă! exclamă agentul, scoțând un fluierat admirativ.

Tot verde-închis, ca pereţii camerei, era şi baia: luxoasă, dotată cu bideu, föhn de perete, cadă şi duş mobil, precum şi o oglindă în care te puteai privi din cap până-n picioare.

Se întoarseră în prima cameră. Scotociră prin sertarele biroului, apoi deschiseră la întâmplare câteva dosare. Corespondenţa cea mai nouă data de cel puţin trei ani.

Auziră zgomot de paşi la etajul de deasupra, în cabinetul notarului Cannatello. Notarul nu era acolo – le comunică secretarul acestuia, un lungan costeliv la vreo treizeci de ani, cu un aer mâhnit. Le mai spuse că bietu' domnu' Lapecora mai trecea pe la sediu doar ca să-şi omoare timpul. În zilele în care deschidea, venea să facă curăţenie în apartament o tunisiancă arătoasă. A, era să uite: în ultimele luni venea să-l viziteze destul de regulat un nepot de-al său – sau, cel puţin, aşa i-l prezentase bietu' domnu' Lapecora în ziua în care dăduseră nas în nas toţi trei în faţa uşii de la intrare. Să tot fi avut circa treizeci de ani, era oacheş, înalt, bine îmbrăcat şi conducea un BMW gri-metalizat. Trebuie să fi locuit mult timp peste hotare nepotul ăsta al dumnealui, pentru că vorbea italiana cu un accent straniu. Nu, nu reţinuse numărul de înmatriculare al BMW-ului, nu-i trecuse prin cap una ca asta. Deodată, pe faţă i se întipări o expresie nouă, ca a unuia care îşi vede casa devastată de cutremur. Le zise că, asupra delictului, el, personal, avea o opinie clară.

– Adicătelea? îl iscodi Montalbano.

Era un caz tipic de crimă comisă de un vagabond cu mintea rătăcită, în stare de orice ca să facă rost de bani pentru droguri.

Au coborât din nou la parter. Comisarul s-a grăbit s-o sune pe doamna Antonietta de la telefonul din sediu.

– Auziți, de ce nu mi-ați spus că aveți un nepot?

– Pen' că nu-l avem, de-aia.

– Ne-ntoarcem la local, spuse Montalbano când ajunseră la câțiva pași de comisariat.

Galluzzo nu se hazardă să-ntrebe ce și cum. În baia camerei cu pereții verde-închis, comisarul își afundă nasul într-un prosop, inspirând profund, apoi începu să caute febril în dulăpiorul de lângă lavabou. Scoase la iveală o sticluță cu parfum, *Volupté*, și i-o întinse lui Galluzzo.

– Dă-te cu parfum.

– Pe unde să mă dau cu parfum?

– Pe la cur, sosi inevitabilul răspuns.

Galuzzo își pulverizâ puțin *Volupté* pe obraz. Montalbano își apropie nasul de obrazul lui și adulmecă, trăgând apoi aer adânc în piept. Nu greșise, era aceeași mireasmă de miriște încinsă pe care o simțise în camera de lucru din casa Lapecora. Vru să fie sigur, așa că repetă gestul.

Galluzzo surâse:

– Dom'le, dacă ne vede cineva aici, în poziția asta... cine știe ce ar putea să creadă.

Comisarul nu catadicsi să-i răspundă. Se îndreptă spre telefon.

– Alo, doamnă? Îmi cer scuze că vă deranjez din nou. Soţul dumneavoastră folosea parfum? Nu? Mulţumesc.

În biroul lui Montalbano intră Galluzzo.

– Beretta lui Lapecora a fost declarată pe opt decembrie, anul trecut. Numai că, neavând permis portarmă, n-avea ce face cu ea, era obligat s-o ţină numai în casă.

Ceva-ceva – îşi spuse comisarul – trebuie să-l fi înspăimântat foarte tare în perioada aceea, de se hotărâse să-şi cumpere armă.

– Cu pistolul ce facem acum?

– Îl ţinem aici. Gallù, ia de aici cheile de la local. Mâine, dis-de-dimineaţă, eşti acolo. Intri şi aştepţi înăuntru. Caută să nu-ţi faci simţită prezenţa şi să nu te vadă nimeni. Dacă tunisianca nu ştie nimic despre cele întâmplate, mâine, fiind vineri, o să se prezinte acolo, ca şi până acum.

Galluzzo făcu o grimasă.

– Puţin probabil să nu ştie nimic.

– De ce? Cine să-i fi zis?

Comisarului i se păru că Galluzzo căuta cu disperare să-şi retracteze spusele.

– Eh, ştiţi cum e, lumea vorbeşte...

– Nu cumva, aşa, din întâmplare, ai vorbit azi cu cumnatul tău, ziaristul? Fii atent, dac-ai făcut una ca asta...

– Domnule comisar, vă jur! Nimic nu-i zisei.

Montalbano l-a crezut pe cuvânt. Galluzzo nu era genul de om care să-l mintă de la obraz.

– În orice caz, la local tot te duci.

– Montalbano? Jacomuzzi sunt. Mi-am zis să te înştiinţez asupra actualizării rezultatelor obţinute în urma analizelor noastre.

– Oh, Doamne, Jacomù, aşteaptă două secunde, că simt cum îmi bate inima de să-mi spargă pieptul, nu alta. Oh, Doamne, ce emoţionat sunt! Aşa, zi-i, că parcă acu' mă mai calmai niţel. Hai, înştiinţează-mă asupra actualizării rezultatelor, cum spui tu în inegalabilul tău limbaj birocratic.

– Lăsând deoparte faptul că ai rămas aceeaşi jigodie dintotdeauna, află că restul de ţigară era un chiştoc cât se poate de comun de Naţionale fără filtru, că în praful prelevat de pe podeaua liftului nu era nimic anormal şi că aşchia de lemn...

– ...era pur şi simplu restul unui băţ de chibrit de bucătărie.

– Exact.

– M-ai lăsat fără aer, Jacomù. Practic, sunt în pragul infarctului! Aproape că mi-ai oferit asasinul pe tavă!

– Montalbà, să-mi mănânci curu', na!

– Mai-mai c-aş prefera asta, în loc să stau aici să te ascult. În buzunar ce avea?

– O batistă şi o legătură de chei.

– Şi despre cuţit nu-mi zici nimic?

– De bucătărie, foarte uzat. Între lamă şi mâner am descoperit un os de peşte.

– Asta-i tot? Te-ai oprit aici cu cercetările? Tocmai tu? Hai, mai zi-mi, ce fel de os era: de barbun sau de merluciu? Te rog, Jacomù, continuă-ți cercetările, nu mă lăsa cu sufletul la gură!

– Totuși, de ce ți s-a cășunat așa pe mine?

– Jacomù, încearcă să-ți pui tărtăcuța la treabă. Dacă ne-am fi aflat – uite-așa, dintr-odată – în mijlocul deșertului Sahara, iar tu ai veni să-mi zici că ai găsit un os de pește pe cuțitul cu care a fost omorât un turist, observația ta ar putea – repet, ar putea – avea o semnificație. Însă ce rahat de semnificație vrei să aibă observația ta într-un orășel ca Vigàta, unde, din douăzeci de mii de locuitori, nouăsprezece mii nouă sute șaptezeci se hrănesc cu pește?

– Și ceilalți treizeci de ce nu? se arătă curios Jacomuzzi, impresionat.

– Pen' că-s încă sugari.

– Alo? Montalbano sunt. Mi-l dați, vă rog, la telefon pe doctorul Pasquano?

– Așteptați la aparat.

Avu timp să fredoneze: *E te lo vojo dì / che sò stato io...*

– Alo, domnu' comisar? Dom' doctor vă cere scuze, însă acum e ocupat cu autopsierea celor doi *incaprettati*[1] găsiți la Costabianca. Mi-a zis să vă spun

[1] *Incaprettamento* (it.) este o metodă de tortură specifică mafiei siciliene. Printr-un sistem ingenios, victima este legată cu o frânghie de glezne, încheieturi și gât, sufocându-se lent; *bondage* (n. tr.).

așa despre mortul care vă privește pe 'mneavoastră: că ăla avea sănătate să dea și la alții, și dacă nu-l omorau apuca sigur suta de ani. O singură lovitură de cuțit, dată de o mână sigură. Delictul fu comis între șapte și opt, azi-dimineață. Mai doriți și altceva?

În frigider găsi o porție generoasă de paste cu broccoli: o puse la încălzit în cuptor. Pentru felul doi, Adelina, menajera, îi gătise rulouri umplute cu ton. Apreciind că la prânz se ținuse ușor, simți că era de datoria lui să înfulece tot. Deschise televizorul, pe *Retelibera,* un post de televiziune provincial destul de bun, la care lucra prietenul său Nicolò Zito, roșu și la păr, și-n gândire. Zito comenta cazul tunisianului ucis pe *Santopadre,* în vreme ce operatorul insista pe detalii, filmând cabina timonei perforată de gloanțe și o pată închisă la culoare de pe puntea de lemn, care părea să fie sânge. Deodată, recunoscu silueta lui Jacomuzzi: în genunchi, folosindu-se de o lupă, părea să cerceteze ceva cu luare-aminte.

– Ce măscărici! făcu Montalbano, mutând pe *Televigàta,* televiziunea la care-și făcea veacul Prestìa, cumnatul lui Galluzzo.

Însă Jacomuzzi își făcu apariția și aici, atât doar că acum nu se mai afla pe puntea pescadorului, ci se prefăcea că prelevă amprente digitale din ascensorul în care fusese asasinat Lapecora. Montalbano blestemă de toți sfinții, sări în picioare, apucă o carte și o izbi cu toată puterea de perete... Iată de ce se arătase Galuzzo atât de reticent: știa că informația răsuflase,

dar nu avusese curaj să-i mărturisească. Nu încăpea vorbă că Jacomuzzi fusese cel care anunțase presa, numai ca să iasă-n prim-plan. Era pur și simplu peste puterile sale să se abțină: exhibiționismul lui atingea cote inimaginabile, care mai puteau fi întâlnite, eventual, la cine știe ce actorași cabotini sau la scriitorași cu tiraj de o sută, hai o sută cincizeci de exemplare.

Pe ecran își făcu apariția Pippo Ragonese, comentatorul politic al postului. Voia să vorbească, zicea el, despre mârșava agresiune tunisiană asupra pescadorului nostru, care pescuia liniștit în apele noastre teritoriale, altfel spus pe pământul sfânt al patriei. Desigur, nu era chiar pământ, dat fiind că era vorba despre o întâmplare petrecută în largul mării, însă tot patrie rămânea. Un guvern mai puțin debil decât cel actual, aflat, după cum se știe, în mâna extremiștilor de stânga, ar fi reacționat în mod cert cu duritate la o asemenea provocare, care...

Montalbano stinse televizorul.

Furia care îl cuprinsese tot gândindu-se la Jacomuzzi nu dădea semne să-i treacă. Se duse pe veranda ce dădea spre plajă, se așeză în șezlong și întârzie cu privirea asupra mării sub clar de lună. Fumă trei țigări una după alta. Poate că vocea Liviei avea să-l calmeze, dându-i ghes apoi să se întindă în pat și s-adoarmă.

– Alo, Livia, ce faci?

– Așa și-așa.

– Am avut o zi grea astăzi.

– A, da?

Ce naiba avea Livia? În clipa următoare își aminti de convorbirea telefonică de dimineață, încheiată într-un mod nefericit.

– Te-am sunat ca să-mi cer iertare pentru purtarea mea grosolană de azi. Și nu numai de asta. Dacă ai ști ce mult îmi lipsești...

Brusc, avu o bănuială: nu cumva exagera?

– Chiar îți lipsesc?

– Da, mult de tot.

– Ascultă, Salvo, sâmbătă dimineață iau avionul și în jurul prânzului sunt la Vigàta.

Se îngrozi: Livia mai lipsea!

– A, nu, iubire, nu te deranja... Ar fi un efort prea mare din partea ta...

Când își punea ceva în cap, Livia era mai îndărătnică decât o calabreză. Hotărâse că sâmbătă dimineață avea să vină, atunci sâmbătă dimineață avea să fie acolo. Montalbano își dădu seama că a doua zi trebuia să-i telefoneze chestorului. Adio, paste cu *nìvuro di sìccia!*

A doua zi, cam pe la ora unsprezece, de vreme ce la secție nu se întrezărea nimic nou, comisarul se îndreptă cu pași leneși spre Salita Granet. Prima dugheană de pe stradă, o brutărie: era acolo de șase ani. Da, brutarul și ajutorul său aflaseră că fusese ucis un domn a cărui firmă avea sediul la numărul 28, însă nu-l cunoșteau, nu-l văzuseră în viața lor. Una ca asta nu era cu putință, iar Montalbano insistă cu întrebările, încolțindu-i și adoptând din ce în ce mai

vizibil un aer oficial, de zbir. În cele din urmă, realiză că, pentru a ajunge de acasă la sediu, domnul Lapecora parcurgea uliţa venind dinspre capătul opus. De altfel, la numărul 26 îl cunoşteau, şi încă cum, pe bietu' domnu' Lapecora. Ba chiar o cunoşteau şi pe tunisiancă – cum o chema, a, da, Karima, arătoasă muiere (moment în care patronul şi vânzătorii săi schimbară, mustăcind, câteva priviri cu subînţeles). Oh, Doamne, nu, n-ar putea pune mâna-n foc, dar înţelegeţi şi 'mneavoastră, dom' comisar, o aşa muiere, singură-n casă cu un bărbat ca bietu' domnu' Lapecora, care-şi ducea anii tare bine... Da, avea un nepot, un spanciulit fudul, care-şi parca mereu maşina atât de aproape de magazin, încât o dată s-a-ntâmplat ca madam Miccichè, fimeie zdravănă, la o sută cincizeci de kile, să rămână blocată între maşină şi uşa de la intare... Nu, număru' de-nmatriculare nu. Dac-ar fi fost plăcuţele de pe vremuri, când oricine ştia că PA înseamnă Palermo, iar MI Milano, altfel s-ar fi pus problema.

Al treilea şi ultimul magazin de pe Salita Grenet vindea electrocasnice. Proprietarul, domnul Zircone Angelo – după cum stătea scris pe firma de la intrare – se trăsese după tejghea şi citea ziarul. Bine'nţeles că-l cunoştea pe bietu' om: de zece ani, magazinul tot acolo-l avea. Când trecea prin dreptu' lui – într-adevăr, în ultimii ani asta se-ntâmpla numa' lunea, miercurea şi vinerea –, domnu' Lapecora saluta întotdeauna. Rispectoasă persoană, păcat de el, zău aşa! Da, o văzuse şi pe tunisiancă –

frumoasă fimeie! Îhî, și pe nepot, când și când. Și pe nepot, și pe pr'etinu' nepotului.

– Care prieten? îl iscodi Montalbano, luat prin surprindere.

Află astfel că domnul Zircone îl zărise pe pr'etinu' de cel puțin trei ori: sosea odată cu nepotu' și intrau amândoi la număru' 28. Gălbiu la păr, ca la vreo treizeci de ani, plinuț bine. Mai multe nu știa să-i zică. Număru' mașinii? Da' ce, se ținea de glume comisaru'? De când cu plăcuțele astea noi, nu mai știi care-i mașină de păgân și care-i de creștin de-al nostru! Un BMW gri-metalizat, asta era tot ce știa – să zică ceva în plus ar fi însemnat să mintă.

Comisarul sună la ușa de la intrarea în sediu. Nu veni nimeni să-i deschidă: era evident că Galluzzo, din spatele ușii, se gândea cum ar fi fost mai bine să reacționeze.

– Montalbano sunt.

Ușa se deschise imediat.

– Tunisianca nu se arătă încă la față, îl informă Galluzzo.

– Și nici n-o să se arate. Ai avut dreptate, Gallù.

Agentul își plecă privirea, cu un aer confuz.

– Cine a împrăștiat vorba?

– Domnul Jacomuzzi.

Ca să-și treacă mai ușor timpul, Galluzzo se organizase cum scria la carte. Pusese stăpânire pe un teanc de numere vechi din *Venerdì di Repubblica*, pe care domnul Lapecora le ordonase conștiincios pe un raft de stelaj metalic – cel cu hârțogăraie mai puțină –,

răsfirându-le pe birou în căutarea paginilor care înfățișau femei mai mult sau mai puțin goale. În cele din urmă, renunțase să mai caște ochii la ele și se încumetase să rezolve un careu de cuvinte încrucișate dintr-o revistă îngălbenită de vreme.

– Oare tre' să stau toată ziulica aici? îl iscodi el cu un aer trist.

– Cred că da, capul sus! Ascultă, eu trec dincolo, o să abuzez o vreme de baia domnului Lapecora.

Nu i se întâmpla des să-l apuce pântecăraia în afara unui orar bine stabilit: se gândi că, probabil, năduful de cu seară, când îl văzuse pe Jacomuzzi maimuțărindu-se la televizor, îi dereglase ritmul digestiei.

Se așeză pe vine, scoase oftatul ritualic de satisfacție și, exact în clipa aceea, ochii minții i se focalizară asupra unui detaliu pe care-l văzuse în treacăt cu un minut mai devreme, fără să-i fi dat însă nicio atenție.

Sări în picioare, dădu fuga în prima cameră, ținându-se cu o mână de chiloți și de pantalonii încă pe vine.

– Nu mișca! răcni spre Galluzzo care, de spaimă, deveni galben ca un mort, ducându-și instinctiv mâinile la ceafă.

Uite-l, uite-l colea, chiar lângă cotul lui Galluzzo: un „R" mare, negru, aldin, decupat cu migală dintr-o pagină de ziar. Nu, nu de ziar: revistă trebuie să fi fost, pentru că hârtia era lucioasă.

– Ce e? reuși să articuleze Galluzzo.

– Se poate să fie totul, la fel de bine cum se poate să nu fie nimic, răspunse comisarul, cu expresia pe care trebuie s-o fi avut pe vremuri sibila cumană.

Își trase pantalonii, își strânse cureaua, dar renunță să se mai încheie la fermoar și înșfăcă telefonul.

– Îmi cer scuze dacă vă deranjez, doamnă. În ce dată ați spus că ați primit prima scrisoare anonimă?

– Pe 13 iunie, anul trecut.

Mulțumi și puse receptorul în furcă.

– Dă-mi o mână de ajutor, Gallù. Trebuie să punem în ordine cronologică toate revistele astea și să vedem dacă nu cumva lipsesc pagini din ele.

Nu după mult timp, găsiră ce căutau: numărul de pe 7 iunie era singurul din care două file fuseseră smulse.

– Să căutăm mai departe, îl îndemnă comisarul.

Lipseau două file și din numărul de pe 30 iulie; la fel și în cazul celui de pe 1 septembrie.

Cele trei scrisori anonime fuseseră compuse acolo, la sediu.

– Cu permisiunea 'mneavoastră, făcu Montalbano, cu o expresie de împlinire pe chip.

Galluzzo îl auzi fredonând o melodie în baie.

5

– Domnule chestor? Montalbano sunt. V-am telefonat să vă spun că sunt pur și simplu îndurerat, însă nu pot veni mâine seară acasă la dumneavoastră, la cină.

– Ești îndurerat pentru că nu ne putem întâlni sau pentru pastele cu sos negru de sepie?

– Și de una, și de alta.

– Dacă e vorba de o problemă de serviciu, aș putea...

– Nu, nu e o problemă de serviciu... Știți, adevărul este că-mi vine în vizită – într-adevăr, numai pentru douăzeci și patru de ore... Așadar, îmi vine în vizită...

Cine? Logodnica? I se părea un apelativ potrivit, însă eventual pentru anii o mie opt sute. Prietena? Hm, la vârsta lor?

– Femeia dumitale? îi sugeră chestorul.

– Exact.

– Se vede treaba că domnișoara Livia Burlando ține foarte mult la dumneata, dacă se încumetă să facă o călătorie atât de lungă și plictisitoare.

Nu-i vorbise niciodată superiorului său despre Livia; așadar, în mod normal, ar fi trebuit să nu știe de existența ei. Asta dacă nu cumva cei doi se întâlniseră pe holurile spitalului, pe vremea când el, Montalbano, fusese împușcat în misiune și internat acolo.

– Ascultă, zise din nou chestorul. De ce nu ne-o prezinți și nouă? Soția mea s-ar bucura foarte mult. Hai, adu-o și pe ea mâine seară.

Festinul de sâmbătă era salvat.

– Cu domnul comisar vorbesc? Cu el personal?

– Da, doamnă, eu sunt.

– Aș vrea să vă spun ceva în legătură cu domnul asasinat ieri dimineață.

– Îl cunoșteați?

– Și da, și nu. Nu ne-am conversat niciodată. De altfel, am aflat cum îl cheamă abia aseară, de la televizor.

– Spuneți-mi, doamnă, credeți că lucrurile pe care aveți să mi le spuneți despre el pot fi, cum să spun, relevante pentru caz?

– Eu zic că da.

– În regulă. Atunci, treceți pe la mine pe la birou după-amiază, cam pe la ora cinci.

– Nu pot.

– Mă rog, mâine atunci.

– Nu pot nici mâine. Sunt paralitică.

– Înțeleg. În cazul ăsta, vin eu la dumneavoastră. Chiar acum, eventual.

– Sunt acasă tot timpul eu.

– Unde locuiți, doamnă?

– Salita Granet, numărul 23. Mă cheamă Clementina Vasile Cozzo.

Pe când se îndrepta spre locul întâlnirii, se auzi strigat pe nume. Era maiorul Marniti, care stătea la masă cu un ofițer mic de stat la cafeneaua Albanese.

– Vi-l prezint pe locotenentul Piovesan, comandatul vedetei *Fulgerul*, cea care...

– Montalbano, încântat de cunoștință, îl întrerupse comisarul.

Ba nu, nici vorbă să fie încântat: reușise să dea la spate povestea aceea cu pescadorul, oare de ce insistau să-l atragă în cursă?

– Haideți, luați o cafea cu noi.

– Ca să fiu sincer, mă grăbesc la o întâlnire.

– Cinci minute numai.

– În regulă. Fără cafea însă.

Se așează la masa lor.

– Povestiți-i dumneavoastră, îl îndemnă Marniti pe Piovesan.

– Îi ziceam domnului maior că, după mine, nu stă deloc în pițioare.

– Cine?

– Povestea cu pețcadorul. Nu-mi miroase-a bine. Noi am rețeptionat *mayday*-ul țelor de pe *Santopadre* la unu noaptea. Ne-au dat poziția și ne-au spus că erau urmăriți de vedeta *Rameh*.

– Și care era poziția? se informă comisarul fără tragere de inimă.

– Puțin dincolo de apele noastre teritoriale.

– Iar voi v-ați grăbit să le săriți în ajutor.

– Sințer, ar fi trebuit să se ducă vedeta *Trăznetul*, care era mai aproape de ei.

– Și de ce nu s-a dus *Trăznetul*, atunci?

– Pentru că, o oră mai devreme, fusese lansat un SOS de către un alt pețcador, care țerea azutor pentru că lua apă la bord. Iar *Trăznetul* s-a dus pe urmele *Tunetului*, și uite-așa a rămas ditamai țectorul de mare nesupravegheat.

„Fulger, trăznet, tunet: mereu vreme rea în marina noastră", își zise în gând Montalbano. În schimb, cu voce tare, spuse:

– Și bineînțeles că nu au găsit niciun fel de pescador, în niciun fel de dificultate.

– Bineînțeles. Tot așa cum niți eu, când am azuns la fața locului, nu am găsit niți țea mai mică urmă de *Santopadre* sau de *Rameh*. Care, în paranteză fie

ţpus, în niţiun caz nu a fost de ţerviţiu în noaptea aţeea. Nu ştiu ţe să zic, dar mie-mi miroase!

– A ce? îl iscodi Montalbano.

– A contrabandă, răspunse Piovesan.

Comisarul se ridică, apoi îşi desfăcu larg braţele, strângând din umeri.

– Ce putem noi să-i facem? Ziceţi şi 'mneavoastră, ce să-i facem noi dacă ăia de la Trapani şi Mazàra ne-au luat ancheta?

Actor hârşit, Montalbano!

– Dom' comisar! Dom' Montalbano!

Iarăşi cineva care striga după el pe stradă! Oare exista vreo şansă să ajungă înainte de lăsarea serii la doamna – sau, poate, domnişoara – Clementina? În cele din urmă, se întoarse spre cel care, urmărindu-l, continua să-l strige: era Gallo.

– Ce-i?

– Ni'ca nu-i. Da' dacă tot vă văzui, vă chemai.

– Încotro mergi?

– M-a sunat Galluzzo de la birou' lu' Lapecora. Acu' mă duc să cumpăr două-trei sandviciuri şi îi mai ţin de urât, să treacă vremea.

Numărul 23 de pe Salita Granet era exact vizavi de numărul 28; cele două case erau, practic, identice.

Clementina Vasile Cozzo era o septuagenară distins îmbrăcată. Stătea într-un scaun cu rotile. Apartamentul era curat-lună, pur şi simplu sticlea. Urmată de Montalbano, femeia se poziţionă foarte aproape

de o fereastră acoperită cu o perdea groasă. Îi făcu semn comisarului să-și ia un scaun și să se așeze în fața ei.

– Sunt văduvă, începu ea, însă fiul meu, Giulio, are grijă să nu-mi lipsească nimic, niciodată. Acu-s pensionară, dar înainte vreme am fost învățătoare. Fiul meu plătește o menajeră, care vede de mine și de casă. Vine pe aici de trei ori pe zi, dimineața, la prânz și seara, când mă pregătesc de culcare. Nora mea, care mă iubește ca o adevărată fiică, trece pe aici cel puțin o dată pe zi, la fel ca Giulio, de altminteri. Lăsând deoparte nenorocirea asta care m-a lovit în urmă cu șase ani, pot zice că n-am a mă plânge de nimic. Ascult la radio, mă uit la televizor, dar cel mai mult îmi place să citesc. Vedeți colea?

Și arătă spre două etajere încărcate până la refuz cu cărți.

Oare când avea de gând să se hotărască doamna – și nu domnișoara, între timp se dumirise – să treacă la subiect?

– Mi-am permis această introducere ca să vă fac să înțelegeți că nu sunt genul de persoană care-și bagă nasul unde nu-i fierbe oala, una care-și trece timpul spionând ce fac alții. Și totuși, uneori se întâmplă să vezi ce se întâmplă chiar și atunci când nu vrei.

În clipa aceea sună telefonul *cordless* pe care doamna îl ținea pe o tăblie prinsă de brațul scaunului cu rotile.

– Giulio? Da, domnul comisar e aici, cu mine. Nu, n-am nevoie de nimic. Vorbim mai târziu.

Se uită la Montalbano zâmbind.

– Giulio nu era de acord să mă întâlnesc cu dumneavoastră. N-ar fi vrut să mă amestec, să mă implic în treburi care, zice el, nu mă privesc. Vreme de zeci şi zeci de ani, oamenii de bine de prin părţile astea au repetat întruna că mafia nu-i priveşte pe ei şi că era numai treaba lor, a mafioţilor. Însă eu pe elevii mei i-am învăţat că *nenti vitti, nenti sacciu*[1] este cel mai mare dintre păcatele de moarte. Iar acum, când mi-a venit rândul să mărturisesc ceea ce am văzut, ce să fac? Să dau înapoi?

Tăcu, apoi oftă adânc. Lui Montalbano, doamna Clementina Vasile Cozzo îi plăcea din ce în ce mai mult.

– Să mă iertaţi dacă mă mai pierd în divagaţii. Vreme de patruzeci de ani, cât am fost învăţătoare, nu am făcut altceva decât să vorbesc şi iar să vorbesc. Aşa că mi-a rămas obişnuinţa asta. Ridicaţi-vă!

Montalbano se supuse, ca un şcolar ascultător.

– Postaţi-vă în spatele meu, apoi aplecaţi-vă până la înălţimea ochilor mei.

În clipa în care comisarul se apropie atât de mult, încât părea că-i spune ceva la ureche, doamna ridică un colţ al perdelei.

Avu senzaţia că se afla acolo, înăuntru, în prima cameră a localului domnului Lapecora, întrucât pânza de voal aplicată direct pe geam era prea fină ca să ecraneze ferestrele. Gallo şi Galluzzo mâncau

---

[1] În dialect sicilian, „n-am văzut nimic, nu ştiu nimic"; practic, este esenţa „legii tăcerii" *(omertù)* împământenite în teritoriile controlate de mafie (n. tr.).

sandviciuri care, în realitate, erau jumătăți de franzelă umplute. Între ei, o sticlă de vin și două pahare de plastic. Fereastra doamnei Clementina era plasată la o înălțime ceva mai mare decât cealaltă și, printr-un efect curios de perspectivă, cei doi agenți și obiectele din jurul lor apăreau ușor mărite.

– Iarna, când dincolo se aprindea lumina, se putea vedea și mai bine, comentă doamna, lăsând colțul perdelei să cadă.

Montalbano își reluă locul pe scaun.

– Așadar, doamnă, ce ați văzut?

Clementina Vasile Cozzo îi spuse ce a văzut.

Odată istorisirea încheiată, comisarul se pregăti să-și ia rămas-bun, când auzi ușa de la intrare deschizându-se și apoi închizându-se la loc.

– A sosit menajera, spuse doamna Clementina.

Intră o fătucă la vreo douăzeci de ani, scundă, trupeșă și cu un aer sever, care îi aruncă o privire aspră intrusului.

– Toate bune? iscodi ea, suspicioasă.

– Da, toate bune.

– Atuncea, eu mă duc în bucătărie să pun apa la fiert, anunță ea.

Și ieși, deloc sigură că bătrâna spunea adevărul.

– Atunci, doamnă, eu vă mulțumesc și... începu comisarul, ridicându-se.

– De ce nu rămâneți să luați masa cu mine?

Montalbano simți cum îl ia sfârșeala de la stomac. Doamna Clementina era o femeie bună, amabilă și

tot restul, dar fără doar şi poate că se nutrea doar cu grâu încolţit şi cartofi fierţi.

– Ca să fiu sincer, am foarte mult de...

– Pina, menajera, e o bucătăreasă clasa-ntâi, credeţi-mă pe cuvânt. Pentru azi mi-a zis c-o să gătească paste *alla norma*. Ştiţi dumneavoastră, cu vinete fripte şi *ricotta* sărată.

– Iisuse! făcu Montalbano, aşezându-se la loc, pe scaun.

– Iar pentru felul doi, *stracotto*, tocană înnăbuşită de viţel.

– Iisuse! repetă Montalbano.

– Ce-i, de ce vă cruciţi aşa?

– Mă întrebam dacă nu cumva e prea consistent... Să nu vă pice greu...

– De ce ar trebui? Eu am stomac sănătos, nu ca fătucile astea de douăzeci de ani care o duc cât e ziulica de lungă cu o jumătate de măr şi un suc de morcovi. Nu cumva sunteţi de aceeaşi părere cu fiul meu, Giulio?

– N-am avut plăcerea să-l cunosc.

– Zice că, la vârsta mea, nu-i cuviincios să mănânc toate treburile astea. Cred că mă consideră cam fără ruşine. Dac-ar fi după el, ar trebui s-o duc de-aici încolo numai cu piureuri şi papare. Aşadar, ce faceţi, rămâneţi?

– Rămân, răspunse hotărât comisarul.

Traversă strada, urcă scările casei de vizavi şi bătu la uşa localului. Veni să-i deschidă Gallo.

– Îl schimbai pe Galuzzo, explică. Apoi: Dom'le, veniți de la secție?

– Nu. De ce?

– Fazio a telefonat aici ca să ne întrebe dacă vă văzurăm azi. Zicea că are ceva important să vă spună.

Comisarul se repezi spre telefon.

– Domnule comisar, mi-am permis să vă caut pen' că e vorba – eu așa zic – de o noutate importantă. Vă amintiți, nu-i așa, că aseară mi-ați ordonat să dau o notă de căutare generală pe numele lu' Karima? Ei bine, acu' nici o juma' de oră m-a sunat domnul Mancuso de la Oficiul pentru Străini din Montelusa. Zice c-a aflat, din pură întâmplare, unde locuiește tunisianca.

– Zi-mi.

– Locuiește la Villaseta, pe via Garibaldi, numărul 70.

– Vin imediat la secție și mergem amândoi acolo.

La intrare, îl opri un bărbat în jur de patruzeci de ani, bine îmbrăcat.

– Dumneavoastră sunteți cumva domnul comisar Montalbano?

– Da, dar n-am timp acum.

– De două ore vă aștept. Colaboratorii dumneavoastră n-au știut să-mi spună dacă vă mai întoarceți sau nu astăzi. Sunt Antonio Lapecora.

– Fiul? Medicul?

– Da.

– Condoleanțe. Haideți înăuntru. Cinci minute doar, nu mai mult.

Fazio îi veni în întâmpinare.

– Mașina e pregătită.

– În cinci minute plecăm. Mai întâi, am ceva de discutat cu domnul.

Trecură în birou, comisarul îl invită pe medic să ia loc, iar el se așeză pe scaunul de la masa de lucru.

– Vă ascult.

– Vedeți dumneavoastră, domnule comisar, au trecut mai bine de cincisprezece ani de când trăiesc la Valledolmo, unde, de altfel, îmi exercit și profesiunea. Sunt pediatru. Tot acolo, la Valledolmo, m-am și căsătorit. Vă spun toate astea ca să înțelegeți de ce, în timp, raporturile mele cu părinții s-au atenuat în mod inevitabil. De altfel, pot spune că între noi n-a fost niciodată o relație prea apropiată. Cu timpul, nu mai petreceam decât puțin timp împreună, doar de sărbători. În rest, câte un telefon o dată la două săptămâni. Acesta este și motivul pentru care anul trecut, pe la începutul lui octombrie, am rămas foarte surprins când am primit o scrisoare de la tata. Iată, asta e.

Își duse mâna la buzunar, trase afară scrisoarea și i-o întinse comisarului.

„Nino, dragul meu,

Știu că scrisoarea asta o să te mire. Am făcut tot ce mi-a stat în putință ca să nu afli nimic despre o poveste în care m-am trezit implicat și care astăzi amenință să devină o chestiune foarte gravă pentru mine. Acum însă, îmi dau seama că nu mai pot

continua așa. Am mare nevoie de ajutorul tău. Și încă ceva: despre scrisoarea asta să nu-i pomenești nimic mamei tale. Te sărut,

Tata."

– Și ce-ați făcut?

– Păi, vedeți dumneavoastră, două zile mai târziu trebuia să plec la New York... Am stat plecat o lună. Când m-am întors, l-am sunat pe tata și l-am întrebat dacă mai avea nevoie de mine, iar el mi-a zis că nu. Apoi, ne-am și întâlnit față-n față, însă nu a mai adus niciodată vorba despre acest subiect.

– Aveți idee la ce s-ar fi putut referi povestea asta periculoasă despre care pomenea tatăl dumneavoastră?

– Atunci mi-am spus că ar fi putut avea legătură cu firma pe care ținea morțiș s-o redeschidă, în ciuda părerii mele absolut contrare. Trebuie să recunosc că ne-am și certat din cauza asta. În plus, mama făcuse aluzie la relația tatei cu o femeie care îl obliga la cheltuieli excesive...

– Să ne oprim aici. În concluzie, v-ați convins singur că ajutorul pe care vi-l cerea tatăl dumneavoastră consta, în principal, dintr-un împrumut sau ceva asemănător?

– Dacă e să fiu sincer, da.

– Și nu ați intervenit în niciun fel, în ciuda tonului îngrijorat și îngrijorător al scrisorii.

– Păi, vedeți dumneavoastră...

– Câștigați bine, doctore?

– Nu mă pot plânge.

– Satisfaceți-mi o curiozitate: de ce ați vrut să-mi arătați această scrisoare?

– Pentru că acum, când a fost ucis, perspectiva s-a schimbat. Cred că vă este de folos în cadrul anchetei.

– Nu, nu este, replică liniștit Montalbano. Luați-o înapoi și puneți-v-o în ramă. Aveți copii, doctore?

– Unul. Calogerino, are patru ani.

– Vă urez să nu aveți niciodată nevoie de fiul dumneavoastră.

– De ce, mă rog? îl iscodi, descumpănit, doctorul Antonio Lapecora.

– Pentru că, dacă-i adevărat că aşchia nu sare departe de trunchi, ați belit sparanghelu' rău de tot.

– Dar cum vă permiteți?

– Dacă în zece secunde nu v-ați uşchit din fața mea, pun să vă aresteze. Găsesc eu un motiv.

Doctorul o tuli atât de iute, încât răsturnă scaunul pe care şezuse până atunci.

Deznădăjduit, Aurelio Lapecora îi ceruse ajutor fiului, care găsise de cuviință că era cel mai potrivit moment să pună între el și propriul său tată Oceanul.

Până în urmă cu treizeci de ani, Villaseta consta într-un număr de douăzeci de case – de fapt, colibe –, dispuse câte zece pe fiecare latură a şoselei provinciale Vigàta–Montelusa. Însă în anii *boom*-ului economic, freneziei edilitare a epocii (pe care țara noastră părea să se bazeze în mod constituțional: „Italia este o republică fondată pe munca în construcții.") i s-a adăugat delirul construirii de străzi. Prin urmare,

Villaseta sfârşi prin a deveni punctul de intersecţie a trei şosele cu trafic de viteză, o superstradă, o aşazisă „bretea", două şosele provinciale şi trei interprovinciale. După câţiva kilometri de peisaj pitoresc, câteva dintre aceste şosele dotate cu parapete de siguranţă vopsite oportun în roşu – şi unde de-a lungul timpului fuseseră asasinaţi judecători, poliţişti, carabinieri, agenţi ai Gărzii de Finanţe şi chiar gardieni de închisoare – îi rezervau vilegiaturistului solitar şi neprevăzător surpriza de a se termina subit, în mod inexplicabil (sau, poate dimpotrivă, foarte uşor de explicat), la poalele vreunui deal într-atât de dezolant, încât se putea foarte uşor bănui că pe acolo nu călcase niciodată picior de om. În schimb, altele se curmau – tot brusc – pe ţărmul mării: plajă cu nisip auriu şi atâta tot; nicio casă cât vezi cu ochii, nici măcar un vas la orizont – motiv suficient pentru ca vilegiaturistul neprevăzător să cadă pradă sindromului Robinson.

Astfel, urmându-şi instinctul ancestral de a-şi plasa casele de o parte şi de alta a străzilor, oricare ar fi fost ele, Villasetta devenise în scurt timp o supercomună, întinsă şi labirintică.

– Mai găseşte via Garibaldi, dacă poţi! se lamentă Fazio, care era la volan.

– Care e cel mai periferic cartier din Villaseta? se informă comisarul.

– Cel din dreptul şoselei spre Butera.

– Să mergem.

– De unde ştiţi că via Garibaldi e prin părţile alea?

– Crede-mă pe cuvânt.

Era sigur că nu se înșală. Constatase, prin observare nemijlocită, că în anii dinaintea miracolului economic sus-amintit, străzile din zona centrală a fiecărei urbe sau comune purtau – în memoria veșnic recunoscătoare lor – nume de părinți ai patriei (gen Mazzini, Garibaldi sau Cavour), de politicieni ai vremurilor de demult (Orlando, Sonnino, Crispi) și de clasici (Dante, Petrarca, Carducci; pe Leopardi îl întâlnise mai rar). După *boom*, toponomastica se schimbase: părinții patriei, politicienii de altădată și clasicii sfârșiseră la periferie, în vreme ce în centru stăteau acum Pasolini, Pirandello, De Filippo, Togliatti, De Gasperi și nelipsitul Kennedy (se înțelegea de la sine că era vorba despre John, nu despre Bob, chiar dacă odată, pe când rătăcea printr-un cătun pierdut din Nebrodi, Montalbano se pomenise în piața „Fratelli Kennedy").

De data aceasta, socoteala comisarului se potrivi numai pe jumătate. Pe de o parte ghicise, pentru că de-a lungul șoselei spre Butera survenise, precum prevăzuse, migrarea centrifugală a numelor istorice. Pe de altă parte însă se înșelase, întrucât străzile acelui – să-i zicem – cartier erau înregistrate nu cu nume ale părinților patriei, ci – mai înțelege ceva, dacă poți! – cu ale lui Verdi, Bellini, Rossini și Donizetti. Descurajat, Fazio se hotărî să-i ceară lămuriri unui bătrân nevoiaș, pe care un măgar costeliv îl căra agale în spinare, laolaltă cu o legătură de crengi uscate. Cum măgarul

hotărâse că n-avea să se oprească din mers, Fazio se văzu obligat să conducă cu motorul în ralanti pe lângă el.

– Îmi cer scuze, via Garibaldi e-n jos?

Bătrînul nu părea să fi auzit.

– În jos e via Garibaldi? repetă Fazio cu voce mai puternică.

– Jos Caribaldi? Adicătelea 'mneata vii aicea ca să-i zici „jos" lu' Caribaldi, cu tot bordelu' care-o ajuns țărișoara noastră? Da' de unde atâta „jos"? Caribaldi tre' adus înapoi, așa să știi 'mneata! Tre' adus înapoi cât mai degrabă, ca să le facă curu' muci la toată șleahta asta de fii de căței.

6

În cele din urmă, găsiră via Garibaldi: mărginea un câmp îngălbenit, lăsat pârloagă, pe care, din loc în loc se mai zărea pata verde a câte unei grădini vlăguite. La numărul 70 se afla o căscioară din blocuri de gresie, nezugrăvită. Două odăi: în cea de jos se ajungea trecând de o ușă mai degrabă scundă, cu o fereastră alături; la cea de deasupra, care se bucura și de un mic balcon, se urca pe o scară exterioară. Fazio bătu la ușa cea scundă și imediat veni să deschidă o bătrână, îmbrăcată cu o *gallabiya*, un cămășoi cam zdrențăros, dar curat. Dând cu ochii de cei doi, răbufni într-un torent de cuvinte arăbești, întrerupte când și când de icnete ascuțite.

– Ei, da, noapte bună! comentă iritat Montalbano, pierzându-se neașteptat de ușor cu firea (între timp, cerul devenise parțial noros).

– Așteaptă, așteaptă, i se adresă Fazio bătrânei, întinzându-și palmele în față, cu gestul a cărui semnificație este unanim recunoscută la nivel internațional ca fiind: „Oprește-te!"

Bătrâna înțelese și tăcu brusc.

– Ka-ri-ma? întrebă Fazio și, temându-se că nu a pronunțat bine numele, execută câțiva pași înainte și-napoi unduindu-și șoldurile și aranjându-și o podoabă capilară pe cât de amplă, pe atât de imaginară.

Bătrâna râse.

– Karima! zise, indicând cu arătătorul camera de deasupra.

Cu Fazio cap de coloană, Montalbano în urma lui și bătrâna care încheia plutonul scoțând strigăte de neînțeles, au urcat scara exterioară. Fazio bătu în ușă, însă nu le deschise nimeni. Chiotele muierii deveniră și mai ascuțite. Fazio bătu din nou. Cu gesturi hotărâte, bătrâna îl dădu deoparte pe comisar, trecând de el, apoi îl îndepărtă și pe Fazio și se postă în fața lor, cu umerii lipiți de ușă. Apoi îl imită pe Fazio, netezindu-și părul și unduindu-și șoldurile, și își continuă monologul mut mimând mișcările cuiva care pleacă; apoi își coborî mâna cu palma întinsă până la nivelul șoldului, o înălță din nou, își răsfiră degetele fluturându-le prin fața ochilor lor și repetă mișcările unuia care o ia din loc.

– Avea un copil? întrebă, stupefiat, comisarul.

– S-a uşchit cu fiul ei, un *picciliddro* de cinci ani, dacă am înţeles bine, îi confirmă Fazio.

– Vreau să ştiu mai multe, făcu Montalbano. Sună la Montelusa, la Oficiul pentru Străini şi cere-le să ne trimită pe cineva care ştie arăbeşte. Cât mai repede cu putinţă.

Fazio se îndepărtă, urmat de bătrâna care continua să-i vorbească gesticulând. Comisarul se aşeză pe o treaptă, îşi aprinse o ţigară şi se luă la întrecere de imobilitate cu o şopârlă poposită pe o treaptă mai jos.

Buscaìno, agentul care ştia arăbeşte pentru că se născuse în Tunisia şi trăise acolo până la vârsta de cincisprezece ani, sosi după nici trei sferturi de oră. Aflând că noul sosit îi vorbeşte limba, bătrâna se hotărî să colaboreze întru totul.

– Zice aşa, că ar vrea să-i povestească totul lu unchiu', traduse Buscaìno.

Ce era asta? După copil, mai apărea acum şi un unchi pe firmament?

– Cum vine asta, băga-mi-aş? iscodi Montalbano, înfierbântându-se brusc.

– 'Mmm, unchiu' chiar 'mneavoastră sunteţi, dom' comisar, îi explică agentul. E un titlu de respect. Mai zice cum că alde Karima se întoarse aici ieri dimineaţă, pe la nouă jumate, a luat copilu' cu ea şi a plecat în fuga cea mare. Zice că părea zbuciumată, înfricoşată mai bine zis.

– Cheie de la camera de sus are?

– Da, zise agentul după ce o iscodi pe femeie.

– Spune-i să ţi-o dea şi hai să aruncăm o privire.

Cât timp urcară scara, bătrâna vorbi fără-ntrerupere, iar Buscaìno traduse prompt. Fiul Karimei avea cinci ani; mama îl lăsa la bătrână în fiecare zi, pentru că se ducea să muncească; pe *picciliddro* îl chema François şi era făcut c-un francez aflat în trecere prin Tunisia.

În odaia Karimei, de o curăţenie exemplară, erau un pat matrimonial, un pătuţ pentru *picciliddro,* ferit de o perdea, o măsuţă cu televizorul şi telefonul pe ea, o masă mai mare cu patru scaune de jur-împrejur, o măsuţă de toaletă cu patru sertare şi un dulap. Două sertare erau pline cu fotografii. Într-un colţ se afla o cămăruţă închisă cu o uşă pliantă de plastic, în care îşi găsiseră loc un vas de toaletă, un bideu şi o chiuvetă. Aici, parfumul pe care comisarul îl simţise în camera de lucru a lui Lapecora, *Volupté,* era foarte intens. În afara balconului, mai exista şi o fereastră cu vedere în spatele casei, spre o grădiniţă bine întreţinută.

Montalbano luă o fotografie: o tânără de vreo treizeci de ani, cu piele măslinie, ochi mari şi pătrunzători, care ţinea de mână un copil.

– Întreab-o dacă ei sunt Karima şi François.

– Da, spuse Buscaìno.

– Unde se duceau să mănânce? Aici nu văd niciun aragaz.

Bătrâna şi agentul discutară animat o vreme, apoi Buscaìno îl înştiinţă că băiatul mânca întotdeauna la ea, la bătrână. La fel şi Karima, atunci când era acasă, lucru care se întâmpla uneori, seara.

Primea bărbați în casă?

Buscaìno nu termină bine de tradus, că femeia își arătă limpede indignarea. Karima mai-mai că era o *ginn*, o sfântă – jumătate om, jumătate înger –, n-ar fi făcut în ruptul capului *haram*, treburi ilegale. Își câștiga pâinea cu sudoare – era menajeră, curăța mizeria bărbaților. Era bună și generoasă; pentru cumpărături, supravegherea copilului și ca să țină casa curată îi dădea mult mai mulți bani decât era nevoie și nu-i cerea niciodată restul. Unchiu' – adicătelea Montalbano, cum ar veni – era fără doar și poate un om înțelept la judecată și drept la faptă; prin urmare, cum putea să gândească una ca asta despre Karima?

– Spune-i, făcu comisarul continuând să se uite la fotografii, că Allah e mare și milostiv, dar că dacă îmi toarnă gogoși, atunci cu siguranță că lui Allah n-o să-i pice bine, pentru că duce justiția de nas. Și-n cazu' ăsta o să fie vai și-amar de curu' ei.

Buscaìno traduse conștiincios, iar bătrâna amuți, ca și cum i s-ar fi consumat brusc bateriile. Apoi însă, o invizibilă cheiță interioară păru să-i fi întors motoraşul invizibil, căci bătrâna reîncepu să vorbească fără întrerupere. Unchiu', ca un om înțelept ce era, avea dreptate, văzuse lucrurile întocmai. În ultimii doi ani, venise de mai multe ori în vizită un bărbat tânăr. Sosea întotdeauna într-un automobil mare.

– Întreab-o ce culoare avea.

Dialogul dintre bătrână și Buscaìno se dovedi lung și laborios.

– Îmi pare c-am înțeles gri metalic.

– Ce făceau tânărul acela și Karima?

Ceea ce obișnuiesc să facă un bărbat și o femeie, unchiule. Bătrâna auzea patul scârțâind în camera de deasupra.

Dormea acolo, cu Karima?

O singură dată, iar a doua zi de dimineață o dusese la serviciu cu mașina.

Da, da' era om rău. Într-o noapte, de deasupra se auzise zaveră mare.

Karima striga și plângea, pe urmă omu' cel rău plecă.

Ea dădu fuga sus și o găsi pe Karima plângând în hohote, cu semne de bătaie pe trupul gol. Din fericire, François nu se trezise.

Nu cumva omu' cel rău trecuse pe la ea miercuri seara?

Cum făcuse unchiu' de ghicise? Ba da, venise, da' nu făcu nimic cu Karima. O urcă în mașină și plecară amândoi.

Pe la ce oră?

Să fi tot fost zece seara. Karima îl adusese pe François jos, la ea: i-a zis că n-avea să se întoarcă acasă în noaptea aceea. Așa a și fost: se întoarse abia a doua zi dimineața, pe la vreo nouă, dispărând apoi cu copil cu tot.

Omul cel rău o însoțea?

Nu, venise cu autobuzul. Omul cel rău sosi, în schimb, la un sfert de oră după ce Karima și fiul ei plecaseră. Aflând că femeia nu era acasă, se urcase înapoi în mașină și plecase în grabă s-o caute.

Karima îi spusese unde intenționa să ajungă?

Nu, nu vorbiseră. Îi văzuse însă îndreptându-se pe jos spre Villseta veche: acolo opresc autobuzele.

Își luase cu ea vreo valiză?

Da, una mică.

Să se uite bătrâna atent în jur. Lipsea ceva din odaie?

Bătrâna deschise larg ușile de la dulap – în odaie se revărsă o pală intensă de parfum *Volupté* –, apoi deschise sertarul, căutând febril printre lucruri.

În cele din urmă, le spuse că în valijoară Karima trebuie să-și fi pus doar o pereche de pantaloni, o cămașă și două-trei perechi de chiloți. Sutien nu purta. Mai luase cu ea un rând de haine și lenjerie de corp pentru cel mic.

Să se uite mai atent. Nu mai lipsea și altceva?

A, ba, da, cărțoiul pe care-l ținea lângă telefon.

Aflară că, de fapt, cărțoiul era un soi de agendă-jurnal. Fără doar și poate că femeia îl luase cu ea.

– Nu crede că va sta plecată mult timp, comentă Fazio.

– Întreab-o, îi zise comisarul lui Buscaìno, dacă femeia lipsea des noaptea de acasă.

Des, nu. Când și când numai. Însă o anunța întotdeauna.

Montalbano îi mulțumi lui Buscaìno, apoi îl întrebă:

– N-ai putea să-l repezi pe Fazio până la Vigàta?

Fazio își privi perplex superiorul.

– De ce, 'mneavoastră ce faceți?

– Mai rămân o vreme pe-aici.

Din teancul de fotografii pe care comisarul începu să le examineze, îi atrase atenția un plic galben, în care descoperi vreo douăzeci de poze cu Karima goală, în poziții provocatoare, dacă nu chiar de-a dreptul obsecene: un soi de pictorial pentru un gen de trafic – despre asta nu încăpea îndoială – rezervat gusturilor celor mai alese. Cum era oare cu putință ca o muiere așa de arătoasă să nu-și fi găsit încă un soț, un amant care s-o întrețină, în așa fel încât să nu fie nevoită să se prostitueze? Descoperi una în care Karima, într-un stadiu avansat al sarcinii, privea îndrăgostită la un bărbat înalt și blond, de care stătea literalmente atârnată: probabil că acela era tatăl lui François, francezul în trecere prin Tunisia. Altele o înfățișau pe Karima încă o copilă, cu un băiețandru ceva mai măricel decât ea: semănau foarte mult, aveau ochii la fel, erau neîndoielnic frate și soră. Fotografii cu fratele erau foarte multe, surprinse de-a lungul anilor. Ultima trebuie să fi fost cea în care Karima, ținându-și în brațe băiețelul de numai câteva luni, poza lângă fratele său îmbrăcat în uniformă și cu un pistol mitralieră în mâini. Luă fotografia și coborî scara. Într-un castron, bătrâna frământa o cantitate sănătoasă de carne tocată, în care adăugase grăunțe de grâu copt. Pe o farfurie fuseseră deja pregătite să fie fripte câteva frigărui, fiecare bucățică de carne fiind învelită în frunze de viță. Montalbano își făcu palma căuș, mișcând-o de sus în jos și invers. Bătrâna înțelese întrebarea. Arătă mai întâi spre mojar:

– *Kubba*.

Apoi luă în mână o frigăruie.

– *Kebab.*

Comisarul îi arătă fotografiile, punând degetul pe figura bărbatului. Bătrâna îi dădu un răspuns imposibil de înțeles. Montalbano se înfurie pe el însuși: oare de ce fusese atât de nerăbdător să scape de Buscaìno? Apoi își aminti că tunisienii avuseseră ani și ani de-a face cu francezii. Riscă.

– *Frère?*

Privirea bătrânei se lumină.

– *Oui. Son frère Ahmed.*

– *Où est-il?*

– *Je ne sais pas,* făcu bătrâna desfăcându-și larg brațele.

După acest scurt dialog de ghid de conversație, Montalbano urcă din nou scara exterioară și aduse fotografia cu Karima gravidă și bărbatul cel blond.

– *Son mari?*

Bătrâna făcu un gest de dispreț.

– *Simplement le père de François. Un mauvais homme.*

Cam prea mulți bărbați răi întâlnise, și încă mai întâlnea, frumoasa Karima.

– *Je m'appelle Aisha,* zise pe neașteptate bătrâna.

– *Mon nom est Salvo,* răspunse Montalbano.

Sări în mașină, găsi patiseria pe care o zărise venind spre bătrână, cumpără douăsprezece *cannoli*[1] și se întoarse. Aisha pregătise masa sub un umbrar

[1] Desert specific patiseriei siciliene (n. red.).

minuscul înjghebat în spatele căsuței, lângă grădină. Câmpul era pustiu. Comisarul lăsă tava pe masă, iar bătrâna înfulecă iute două *cannoli* drept aperitiv. *Kubba* nu-l entuziasmă pe Montalbano, însă *kebab*-ul avea o savoare de ierburi cu aromă intensă care îi oferea o vivacitate aparte – sau, cel puțin, așa găsiră de cuviință veleitățile lui imperfecte de adjectivare să definească momentul.

Cât timp mâncară, Aisha îi povesti – probabil – viața, numai că franceza o pierduse pe drum și acum vorbea numai în arabă. Totuși, chiar și așa, comisarul participă activ la conversație: dacă bătrâna râdea, râdea și el; dacă bătrâna se întrista, el își lua o expresie de sâmbăta morților.

După cină, Aisha strânse masa, în timp ce Montalbano, împăcat cu sine însuși și cu lumea, își aprinse o țigară. Pe urmă, bătrâna veni la el cu un aer misterios, conspirativ. Ținea în mână o cutiuță neagră, lungă și îngustă – probabil că înăuntru fusese un colier sau ceva similar. Aisha o deschise: înăuntru se afla un libret la purtător de la Banca Populară din Montelusa.

– Karima, zise bătrâna și își duse degetul la buze, semn că acela era un secret și așa trebuia să rămână și pe mai departe.

Montalbano luă libretul și-l deschise.

Cinci sute de milioane bătuți pe muchie.

Cu un an în urmă – îi mărturisise doamna Clementina Vasile Cozzo – o lovise un acces de insomnie atât de teribil, de nu-i aflase nicicum leacul; din

fericire, n-o ținuse decât câteva luni. Își petrecea cea mai mare parte a nopții uitându-se la televizor sau ascultând la radio. De citit nu, nu izbutise neam, pentru că, după un timp, ochii începeau să-i se zbată. O dată – să fi tot fost ora patru dimineața, dacă nu chiar mai devreme – auzi doi bețivi sfădindu-se cât îi ținea gura chiar sub fereastra ei. Ridică un colț al perdelei – numai așa, de curiozitate – și văzu că la domnul Lapecora era încă lumină. Ce să facă domnul Lapecora acolo la ora aceea târzie din noapte? Și chiar așa și stăteau lucrurile: domnul Lapecora nu era acolo, de fapt nu era nimeni, camera era goală. Doamna Vasile Cozzo își zise că, probabil, cineva uitase lumina aprinsă. Deodată, apăru în fugă, ieșind din cealaltă cameră – despre care ea știa că exista, dar pe care nu reușea s-o vadă –, un tânăr pe care-l mai zărise trecând uneori pe acolo, pe la local, chiar și atunci când domnul Lapecora lipsea. Tânărul acela, gol-pușcă, alergă la telefon, ridică receptorul, începu să vorbească. Era evident că sunase cineva, însă doamna Clementina nu putuse să audă telefonul. Puțin mai târziu, venind tot din cealaltă odaie, apăru Karima. Goală și ea, stătu să-l asculte pe flăcăul care discuta aprins. Pe urmă, convorbirea se termină, tinerelul o înșfăcă pe Karima și se întoarseră amândoi în camera din care veniseră, ca să termine ceea ce făceau în clipa în care telefonul îi întrerupsese. Pe urmă, apărură îmbrăcați, stinseră lumina și plecară cu mașinoiul acela gri-metalizat al lui.

În cursul anului trecut, scenariul se repetase de patru sau de cinci ori. De cele mai multe ori stăteau

fără să facă sau să zică nimic, iar dacă el o apuca uneori de braţ ca s-o ducă dincolo, era numai ca să-şi mai treacă vremea. Uneori se întâmpla ca el să scrie sau să citească ceva, în timp ce ea moţăia pe scaun, cu capul pe masă, aşteptând să sune telefonul. Altădată, după ce primea telefonul aşteptat, flăcăul suna, la rândul lui, una sau două persoane.

Lunea, miercurea şi vinerea, femeia aceea, Karima, făcea curăţenie în sediu – ce să fi fost, Doamne iartă-mă, de curăţat atâta acolo? – si uneori răspundea la telefon, însă nu-i trecea niciodată receptorul domnului Lapecora, cu toate că el era acolo, în persoană, stând să asculte ce vorbea ea cu capul plecat, cu privirea ţintuită în pământ, ca şi cum discuţia aceea nu l-ar fi privit sau ca şi cum s-ar fi simţit ofensat.

După părerea doamnei Clementina Vasile Cozzo, jupâneasa, slujnica – în sfârşit, Karima asta sau cum o fi chemând-o – era o femeie prefăcută, rea.

Nu numai că făcea ceea ce făcea cu tânărul oacheş, dar de câteva ori îl zădărâse şi pe bietu' Lapecora, care, inevitabil, sfârşise prin a ceda, lăsându-se condus în ultima odaie. O dată, în timp ce Lapecora stătea la măsuţa de scris citindu-şi ziarul, ea îngenunche în faţa lui, îl desfăcu la pantaloni şi, aşa în genunchi cum stătea... Ajunsă cu povestirea aici, doamna Vasile Cozzo roşi brusc şi-şi încheie mărturisirea.

Era limpede că tânărul şi Karima aveau cheia de la sediu, fie c-o obţinuseră de la Lapecora, fie că făcuseră o copie. La fel de limpede – deşi în cazul acesta nu existaseră martori pradă crizelor de insomnie – era

şi faptul că, în noaptea dinaintea asasinării lui Lapecora, Karima fusese vreme de câteva ore în casa victimei: parfumul *Volupté* o demonstra cu vârf şi îndesat. Oare avea şi cheile de la apartamentul lui sau îi deschisese însuşi Lapecora, profitând de faptul că nevastă-sa ingurgitase o doză consistentă de somnifere? Oricare ar fi fost răspunsul, întâmplarea nu părea să aibă niciun sens. De ce să fi riscat să fie surprinşi de doamna Antonietta, când puteau să se întâlnească fără nicio grijă la local? Un simplu capriciu? O modalitate de a condimenta cu fiorii primejdiei un raport altminteri previzibil?

În plus, mai exista un amănunt: cele trei scrisori anonime, confecţionate fără nicio urmă de îndoială la sediu. Oare de ce Karima şi flăcăul cel oacheş făcuseră una ca asta? Ca să-l pună pe Lapecora într-o situaţie critică? Nu, lucrurile nu se brodeau. N-ar fi avut nimic de câştigat. Ba chiar dimpotrivă: riscau să nu mai poată folosi locaţia telefonică sau ceea ce-o fi devenit între timp firma lui Lapecora.

Ca să înţeleagă mai mult, trebuia să aştepte întoarcerea Karimei, care – aici Fazio avea dreptate – se dăduse la fund ca să nu fie nevoită să răspundă la întrebări incomode, urmând a se întoarce când istoria avea să fie dată uitării. Comisarul putea pune mâna-n foc că Aisha avea să-şi ţină cuvântul dat. Într-o franceză improbabilă, îi explicase bătrânei că femeia, Karima, intrase într-un anturaj urât: avea informaţii că bărbatul acela rău avea s-o ucidă nu numai pe ea, ci şi pe François, dacă nu cumva şi

pe Aisha însăși. Era încredințat c-o înspăimântase și o convinsese suficient.

Rămaseră de acord ca bătrâna să-i telefoneze imediat ce Karima avea să se arate la față: era de ajuns să întrebe de Salvo și să-și spună numele, Aisha. Îi lăsă și numărul de la comisariat, și pe cel de acasă, sfătuind-o să le dosească bine, așa cum făcuse cu libretul la purtător.

Bineînțeles că tot planul ar fi picat în cazul în care Karima ar fi fost ucigașa. Însă comisarul, meditând îndelung asupra acestei posibilități, n-o vedea pe femeie cu cuțitul asasin în mână.

Își privi ceasul la lumina palidă a brichetei: aproape miezul nopții. Stătea pe verandă de mai bine de două ore – pe întuneric, ca să evite situația neplăcută în care musculițele și țânțarii l-ar fi mâncat de viu –, gândindu-se și iar gândindu-se la cele aflate de la doamna Clementina și de la Aisha.

Ar mai fi avut nevoie totuși de o precizare. Oare putea să-i telefoneze doamnei Vasile Cozzo la ora aceea târzie din noapte? Doamna îi explicase că, seara, după ce-i dădea să mănânce, menajera o îmbrăca în cămașa de noapte și o așeza la loc, în scaunul cu rotile. Cu toate acestea, deși era gata de culcare, rămânea trează până târziu, uitându-se la televizor. Din scaun în pat și invers izbutea să se descurce și singură.

– Doamnă, am întrecut orice limită, știu.

– Da' de unde, domnule comisar! Eram trează, urmăream un film.

– Iată de ce v-am sunat, doamnă. Mi-aţi spus că tinerelul acela oacheş se ocupa uneori cu scrisul şi cititul. Ce citea? Ce scria? Aţi reuşit, într-un fel sau altul, să înţelegeţi?

– Citea ziare, scrisori. Şi de scris, tot scrisori scria. Însă nu se folosea de maşina de scris de la sediu, ci aducea cu el o maşină de scris portabilă. Mai vreţi să ştiţi şi altceva?

– Bună seara, iubire, dormeai? Nu? Zău? Mâine, pe la unu, sunt la tine. Nu-ţi face probleme pentru mine. Dacă nu eşti acasă, te aştept. Doar am cheile, nu-i aşa?

7

Îi apăru evident faptul că, în somn, o parte din propriul *ciriveddro* continuase să se muncească asupra cazului Lapecora: altminteri nu se putea explica faptul că la ora patru dimineaţa, fulgerat de un gând, sărise din pat începând să răscolească cu înfrigurare printre cărţi. Brusc, îşi aminti: cartea pe care o căuta îi fusese cerută cu împrumut de Augello, pentru că omu' văzuse filmul turnat după ea. O avea de şase luni şi încă nu se hotăra să i-o dea înapoi. Se înfurie.

– Alo, Mimì? Montalbano sunt.

– Oh, Doamne, ce e? Ce s-a-ntâmplat?

– Cartea aceea a lui Le Carré, *Afacere mortală*, e tot la tine, nu-i așa? Îmi amintesc perfect că ți-am împrumutat-o.

– Ei, băga-mi-aș! E patru dimineața!

– Așa, și? Vreau să mi-o restitui.

– Salvo, ți-o spun ca și cum i-aș spune-o lu' frate-miu: de ce, Doamne, iartă-mă, nu te duci să te cauți?

– O vreau înapoi. Acum.

– Dorm, omule! Calmează-te, ți-o aduc dimineață la birou. Dac-ar fi să ies acum, ar trebui să-mi trag chiloții pe mine, s-o caut, să mă îmbrac...

– Mi se rupe! O cauți, o găsești, sari în mașină – numai cu chiloții pe tine, dacă trebuie – și mi-o aduci.

Timp de o jumătate de oră încercă să-și facă de treabă prin casă: se strădui – în mod inutil – să înțeleagă factura telefonică sau să citească eticheta de pe o sticlă de apă minerală. Pe urmă, auzi sosind în viteză o mașină, o bufnitură surdă în ușă și din nou mașina, demarând în trombă. Deschise, cartea zăcea în fața ușii, în timp ce farurile mașinii lui Augello se vedeau deja departe. Îi trecu prin minte să facă o reclamație anonimă la Carabinieri.

„Un cetățean sunt. Văzui pe unu' sărit de pe fix, furios, care face ture prin oraș numai în chiloți..."

O lăsă baltă. Începu să răsfoiască romanul.

Povestea era exact așa cum și-o amintise. Pagina 15:

„– Smiley, aici Maston. Ai avut luni o întâlnire *tête-à-tête* cu Samuel Arthur Fennan la Foreign Office, nu-i așa?

– Da, am avut.

– Despre ce era vorba?

– O scrisoare anonimă referitoare la apartenența sa la partid, la Oxford..."

Și iată, la pagina 187, concluziile la care ajungea Smiley în raportul său:

„Era totuși posibil să nu mai fi avut nicio tragere de inimă pentru slujbă, iar invitația lui de a lua micul dejun împreună să fi fost, de fapt, un prim pas spre mărturisirea pe care era dispus să mi-o facă. Dacă ar fi avut o asemenea intenție, atunci se prea poate ca scrisoarea anonimă să fi fost scrisă chiar de el, cu scopul de a intra în contact cu Departamentul."

Urmând logica lui Smiley, era deci posibil ca Lapecora să fi confecționat cu mâna lui scrisorile anonime împotriva lui însuși. Totuși, dacă el era autorul, de ce oare nu inventase un pretext oarecare pentru a se adresa poliției sau carabinierilor?

Nici nu formulă bine întrebarea, că-i veni să râdă de propria naivitate. Dacă ar fi apelat la poliție sau carabinieri cu o scrisoare anonimă capabilă să declanșeze o anchetă, consecințele ar fi fost mult mai serioase pentru Lapecora însuși. Trimițând-o însă nevestei, Lapecora spera să suscite din partea ei o reacție... o reacție – cum să-i spună? – domestică, însă suficientă ca să-l scoată dintr-o situație care fie era prea periculoasă, fie devenise atât de apăsătoare, încât

nu se mai simțea în stare să-i facă față. Voia să se retragă, iar scrisorile nu fuseseră altceva decât niște strigăte de ajutor, însă nevasta le luase drept ceea ce păreau – niște scrisori anonime ca oricare altele, care dezvăluiau o zbânțuială amoroasă comună și vulgară. Ofensată, preferase să nu reacționeze în niciun fel, închizându-se într-o muțenie plină de demnitate. Atunci Lapecora, deznădăjduit, îi scrisese fiului, renunțând să se mai ascundă în spatele anonimatului. Însă acesta, orbit de egoism sau de teama de a pierde două-trei lire în plus, dăduse bir cu fugiții la *Nuovaiorca*.

Acum, mulțumită lui Smiley, totul se lega. Se vârî la loc în pat și adormi.

Commendator Baldassare Marzachì, dirigintele oficiului poștal din Vigàta, era unanim recunoscut drept un imbecil îngâmfat. Nu se dezminți nici de această dată.

– Nu pot da curs cererii dumneavoastră.

– De ce nu, scuzați-mi ignoranța?

– Pentru că nu dispuneți de o autorizație eliberată de un magistrat.

– La ce mi-ar trebui? Informația de care am nevoie mi-o poate da oricare dintre funcționarii acestui oficiu. E un lucru fără importanță.

– Asta o susțineți dumneavoastră. Însă dacă v-ar fi oferit informația, subalternii mei ar fi comis o infracțiune pentru care ar fi fost chemați la ordine.

– *Commendatore*, haideți să judecăm lucrurile cu mintea limpede. Nu vă cer altceva decât numele poștașului care deservește zona Salita Granet. Atâta tot.

– Iar eu nu vi-l spun, bine? Să admitem că vi l-aș spune, dumneavoastră ce ați face mai departe?

– I-aș pune poștașului câteva întrebări.

– Vedeți? De fapt, intenționați să violați secretul poștal.

– Pe asta de unde ați mai scos-o?

Un cretin autentic, pursânge: o raritate în vremurile astea în care cretinii se camuflează cel mai adesea sub masca tipilor inteligenți. Ca să-și anihileze adversarul, comisarul se hotărî să recurgă la calitățile sale de tragedian. Se lăsă brusc pe spate, se torsionă sprijinindu-se cu umerii de spătarul scaunului, zvâncni spasmodic din mâini și picioare, pipăindu-și gâtul cu o expresie deznădăjduită pe chip, căutând să-și desfacă gulerul cămășii.

– Oh, Doamne! horcăi.

– Oh, Doamne! îi ținu perfect isonul Marzachì, sărind de pe scaun și ducându-se lângă el. Vă simțiți rău?

– Ajutați-mă, abia reuși să îngaime Montalbano.

Omul se aplecă spre el și încercă să-i lărgească gulerul. Drept mulțumire, Montalbano începu să strige:

– Lăsați-mă! Doamne Dumnezeule, dați-mi drumul!

Apoi îl prinse cu putere de încheieturi; Marzachì încercă zadarnic să se desfacă din strânsoare: Montalbano îi blocase mâinile în dreptul propriului grumaz.

– Ce... ce faceți? bâigui Marzachì, care, năucit complet, nu înțelegea nimic din ce se întâmpla.

Montalbano strigă din nou, de data aceasta și mai tare:

– Dați-mi drumul! Cum vă permiteți? aproape că urlă, ținându-i în continuare dirigintelui mâinile blocate.

Ușa se dădu în lături, în cadru apărură doi funcționari – un bărbat și o femeie – care, cu expresii de uluială pe chip, văzură deslușit cum superiorul lor încerca să-l sugrume pe comisar.

– Plecați! le strigă Montalbano celor doi. Afară! Nu s-a întâmplat nimic! E în regulă, mă descurc!

Funcționarii se retraseră, trăgând ușa după ei. Montalbano își aranjă cu seninătate gulerul cămășii, apoi îl privi cu un aer superior pe Marzachì care, odată scăpat din strânsoare, se refugiase lângă un perete.

– Te-am făcut, Marzachì. Ăia doi au văzut tot. Și pentru că te urăsc – ca, de altfel, toți subordonații tăi –, sunt gata să depună mărturie. Ultraj la adresa unei oficialități publice. Ce ne facem acum? Vrei să fii denunțat sau nu?

– Ce v-am făcut? De ce vreți să mă ruinați?

– Pentru că ești vinovat.

– De ce anume, Doamne, iartă-mă?

– De tot ce-i mai rău. Ești vinovat pentru scrisorile care fac două luni pe drum de la Vigàta la Vigàta, pentru pachetele care-mi ajung gata desfăcute și pe jumătate goale – iar tu vii să-mi vorbești de secretul poștal, înfige-ți-l-ai adânc în cur să ți-l înfigi –, de cărțile care ar trebui să-mi ajungă când am nevoie de ele, dar care nu-mi ajung niciodată... Pentru că tu,

Marzachì, eşti un rahat cu ochi care, cu atitudinea ta semeaţă, nu faci altceva decât să acoperi toată această cloacă. Îţi ajunge?

– Da, făcu Marzachì, cu o mină de om distrus.

– Bine'nţeles că-i duceam poşta. Corespondenţă n-avea multă, dar avea. Îi scria o firmă din afara Italiei. Aia, atât.

– De unde?

– Nu băgai de seamă. Însă timbru' era străin. Aş putea, în schimb, să vă spun cum se numea firma, pen' că avea numele tipărit pe plic. Aslanidis. Ţin minte pen' că tata, 'Mnezeu să-l ierte, făcu războiu-n Grecia şi a cunoscut el prin părţile alea o fimeie pe care-o chema Galatea Aslanidis. Mereu ne vorbea de ea, tata.

– Scria cumva pe plic şi cu ce se ocupă firma asta? Ce vinde?

– Da, domnu'. *Dattes*, adicătelea pomeranţe, curmale.

– Mulţumesc că veniraţi aşa repede, spuse doamna Palmisano Antonietta, recentă văduvă Lapecora, deschizându-i uşa.

– De ce? Voiaţi să mă vedeţi?

– Păi, da. Nu vă spuseră de la secţie că telefonai acolo?

– N-am trecut încă pe la birou. Am venit aici aşa, de capul meu.

– Atuncea care vasăzică e-un caz de cleptomanie, trase doamna concluzia.

Comisarul căută năucit la ea preț de o secundă, apoi înțelese că femeia intenționase să zică „telepatie".

„Într-una din zile o să-i fac cunoștință cu Catarella – își spuse Montalbano – și pe urmă le transcriu dialogurile. Cu asta îl bat la cur pe Ionesco, zău așa!"

– De ce voiați să mă vedeți, doamnă?

Antonietta Palmisano îl dojeni cu degetul, cu un gest aparent răutăcios.

– Ei, nu. 'Mneavoastră să-mi ziceți primul, pen' că 'mneavoastră ați venitără-ncoa' să mă vedeți.

– Doamnă, aș vrea să-mi arătați întocmai ce anume ați făcut alaltăieri dimineață, când v-ați pregătit să plecați în vizită la sora dumneavoastră.

Văduva rămase stană de piatră. Deschise gura, apoi o închise la loc.

– Mă luați în râs?

– Nu, nu vă iau în râs, nici nu mă țin de șotii.

– Atuncea, ce pretindeți? Să-mi pun cămașa de noapte? îl întrebă, roșind, doamna Antonietta.

– Nici prin vis.

– Atuncea... Lăsați-mă să mă gândesc. Mă sculai din pat de cum sună deșteptătoru'. Luai pe mine...

– Nu, doamnă, poate nu m-am făcut bine înțeles. Nu trebuie să-mi spuneți ce ați făcut, trebuie să-mi arătați. Să-mi arătați întocmai. Să trecem dincolo.

Intrară în dormitor. Ușile dulapului erau larg deschise, haine de damă erau vrăfuite într-un geamantan, pe pat. Pe una din noptiere, un deșteptător roșu.

– Pe partea aceea dormiți? o iscodi Montalbano.

– Da. Acu' ce fac, tre' să mă-ntind?

– Nu-i nevoie. E suficient să vă așezați pe latura aceea a patului.

Văduva se supuse, însă avu totuși o încercare palidă de ripostă:

– Bine, da' ce-are a face toată tărășenia asta cu uciderea lu' bietu' Arelio?

– Credeți-mă pe cuvânt, e important. Cinci minute numai și vă las. Acum, spuneți-mi: s-a trezit, cumva, și soțul dumneavoastră când a sunat deșteptătorul?

– De felu' lui, avea somn ușor. Și cea mai mică mișcare dac-o făceam, era imediat cu ochii deschiși. Acu' însă, că mă iscodirăți, îmi dau seama că-n dimineața aceea n-a auzit ceasu'. Dimpotrivă, tre' să fi fost un pic răcit, cu nasu-nfundat, pen' că s-a pus pe sfornăit. El, care nu sfornăia niciodată...

Actoraș demn de milă, bietul Lapecora. Și totuși, de data asta scena îi reușise.

– Mai departe.

– Mă sculai din pat, luai rochia de pe spătaru' scaunului și mă dusei în baie.

– Să mergem acolo.

Ezitând, doamna o luă înainte. Când ajunseră în baie, văduva își plecă privirea, pudică, și întrebă:

– Tre' să fac tot ce făcui atunci?

– A, nu. Din baie ați ieșit îmbrăcată, nu-i așa?

– Da, complectamente. Totdeauna fac așa.

– Pe urmă ce ați făcut?

– Mă dusei în sufragerie.

Învățase deja lecția: se îndreptă într-acolo, urmată de comisar.

– Luai geanta pregătită de cu seara de pe bancheta de colea, deschisei uşa şi ieşii pe palier.

– Sunteţi sigură că aţi închis uşa când aţi plecat?

– Sigură-sigură. Chemai liftul...

– E suficient, mulţumesc. Cât era ceasul, vă mai amintiţi?

– Şase douăşcinci. Se făcuse târziu, aşa că o luai fuguţa spre staţie.

– Ce piedică v-a stat în cale?

Doamna se uită întrebător la el.

– Care a fost motivul pentru care aţi întârziat? Să mă explic: dacă unu' ştie că-n dimineaţa următoare tre' să plece devreme, îşi fixează deşteptătoru' în aşa fel încât să aibă suficient timp să...

Doamna Antonietta se lumină. Zâmbi.

– Avui o bătătură care mă durea, zise. Dădui cu pomadă, apoi îi pusei un plasture. În sfârşit, am pierdut câteva minute pe care nu le luasem în calcul.

– Mulţumesc din nou şi scuze de deranj. Bună ziua.

– Aşteptaţi! Păi, ce faceţi? Plecaţi?

– A, da. Aveaţi să-mi spuneţi ceva.

– Şedeţi colea o clipă.

Montalbano se execută. Până una-alta, ceea ce-l interesa aflase deja: văduva Lapecora nu intrase în camera de lucru, acolo unde aproape că putea băga mâna-n foc că stătuse ascunsă Karima.

– Cum văzurăţi, începu doamna, mă pregătesc de plecare. După ce-l îngrop pe Arelio, plec.

– Unde plecaţi, doamnă?

– La sora mea plec. Are casă mare şi-i şi bolnavă, aşa cum vă spusei. Aici, la Vigàta, nu mai calc în viaţa mea. Nici după moarte măcar.

– De ce nu vă mutaţi la fiul dumneavoastră?

– Nu vreau să fac deranj. Pe urmă, nici cu muierea lui nu mă-nţeleg. Cheltuie şi iar cheltuie, iar bietu' fi-miu mereu se plânge. Zice: la o liră câştigată, nouăşnouă de centime îs gata duse. În sfârşit, altceva voiam să vă zic. Umblând printre lucrurile care nu-mi mai trebuie ca să le duc la gunoi, dădui peste plicul primei scrisori anonime. Credeam c-am dat-o pe foc, dar se vede treaba c-am distrus numai ce scria-năuntru. Şi cum mi-aţi părut tare interesat...

Adresa fusese scrisă la maşină.

– Pot s-o păstrez?

– Bine'nţeles. Cam asta fu.

Se ridică – la fel şi comisarul –, însă se duse spre bufetul pe care se vedea o scrisoare, o luă şi i-o flutură prin faţa ochilor.

– Ziceţi şi 'mneavoastră, domnu' comisar. N-or trecutără nici două zile de când Arelio-i mort şi eu tre' să plătesc deja datoriile pe care le-a făcut cu pohtele lui porceşti. Nu mai târziu de ieri mi-or venitără aici – se vede treabă că de la poştă or aflatără c-a fost omorât – două facturi de la local: lumina, două sute douăzeci de mii de lire, şi tilifonu', trei sute optzeci de mii de lire! Da' nu el dădea tilifoane, să ştiţi! Cui să dea el tilifoane? Putoarea de tunisiancă dădea tilifoane, ştiu precis. Mai ştii, o fi vorbit la tilifon şi cu ai ei de acolo, din Tunisia! Iar azi-dimineaţă-mi

sosi asta. Cine, Doamne, iartă-mă, poate ști ce i-o fi vârât în cap tearfa, de n-ar mai avea zile, iar nătângul de bărbat al meu se și grăbi să-i facă pe plac.

Adâncă pioșenia doamnei Antonietta Palmisano, văduvă Lapecora, nimic de zis! Plicul nu era timbrat, semn că fusese livrat personal. Montalbano hotărî să nu se arate prea curios – doar atât cât era suficient.

– Când ați primit-o?

– Păi, vă zisei, azi-dimineață. O sută șaptezeci și șapte de mii de lire, o factură de la tipografia Mulone. Apropo, domnu' comisar, oare-mi puteți da înapoi cheile de la local?

– Aveți vreo urgență?

– Ei, urgență de azi pe mâne nu. Aș vrea totuși s-o arăt la unu', la altu'... Cine știe, poate-o cumpără cineva. Și casa vreau s-o dau. Făcui niște socoteli și numa'-nmormântarea o să mă coste undeva peste cinci milioane. Știți 'mneavoastră, mai trebe și aia, și ailaltă...

Așa mamă, așa fiu.

– Cu cât câștigați pe local și pe apartamentul ăsta, îi răspunse Montalbano într-un acces de maliționizitate, aveți să plătiți douăzeci de înmormântări, dacă vreți.

Empedocle Mulone, proprietarul tipografiei îi spuse că da, bietu' Lapecora îi comandase coli de scris și plicuri cu un antet ușor modificat față de cel vechi. Domnu' Arelio îi era de douăzeci de ani client, se putea spune că erau chiar pr'etini.

– Ce modificare ceruse?

– Export-Import în loc de Import-Export. Eu însă îl sfătuii să n-o facă.

– Să nu facă modificarea?

– Nu mă refeream la antet, ci la ideea de a-şi relua activitatea. Trecuseră aproape cinci ani de când se retrăsese, iar între timp lucrurile s-au schimbat, firmele dau faliment, nu putea alege un moment mai prost ca ăsta. Şi în loc să zică mersi, ştiţi ce făcu? Îşi ieşi din pepeni. Zicea că el citea ziarele şi se uita la televizor, aşa că ştia el mai bine cum stau treburile.

– Pachetul cu material tipografic i l-aţi trimis acasă sau la sediu?

– Ţinuse morţiş să i-l trimit la local şi aşa şi făcui. I l-am trimis într-o zi fără soţ. Nu-mi aduc aminte precis acu', da' dacă vreţi...

– Nu contează.

– În schimb, factura i-am trimis-o doamnei, dat fiind că-i greu de crezut ca domnu' Lapecora să-şi mai facă acu' timp să mai treacă pe la local. Nu credeţi?

Râse.

– Cafeaua dumneavoastră, domnule comisar, zise barmanul de la cafeneaua Albanese.

– Ascultă, Totò, domnul Lapecora trecea pe aici din când în când cu prietenii?

– Cum să nu? În fiecare marţi. Stăteau la taclale, jucau cărţi. Mereu aceiaşi.

– Zi-mi numele.

– Aşadar, erau aşa: *ragionier* Pandolfo...

– Aşteaptă. Dă-mi cartea de telefon.

– De ce, vreți să-l sunați? Uitați-l colea, domnu' în vârstă de la masa aceea, cu un pahar de *granita* în față.

Montalbano își luă ceașca și se așeză lângă bătrân.

– Se poate?

– La dispoziția 'mneavoastră, dom' comisar.

– Mulțumesc. Ne cunoaștem?

– 'Mneavoastră pe mine nu, eu pe 'mneavoastră da.

– *Ragioniere*, jucați des cărți cu bietul răposatul?

– Des? Nu jucam decât marțea. Pen' că, vedeți 'mneavoastră, lunea, miercurea și...

– ... vinerea era la local, concluzionă Montalbano litania obișnuită.

– Ce vreți să știți?

– De ce voia domnul Lapecora să-și reia activitatea comercială?

Bătrânul păru sincer surprins.

– Să și-o reia? De unde și până unde? Nouă nu ne zise nimica. Cu toții știam că se ducea la sediu din obișnuință, să-și omoare vremea.

– Atunci poate că v-a vorbit despre femeia angajată cu ziua, o anume Karima, care făcea curățenie la sediu?

O scânteiere a ochilor, o ezitare imperceptibilă: ambele ar fi trecut neobservate dacă Montalbano nu l-ar fi ținut cu privirea, urmărindu-i reacțiile.

– Ce motive să fi avut să-mi istorisească despre menajera lui?

– Îl cunoșteați bine pe domnul Lapecora?

– Ehe, în ziua de azi cine mai poate zice că-l cunoaște bine pe unu' sau pe altu'? Odată – să tot fie

vreo treizeci de ani de atunci, pen' că aveam casa la Montelusa pe vremea aceea – aveam un pr'etin ca nimeni altu': bărbat fin, lucid, inteligent, spiritual, spontan, echilibrat. Toate calităţile din lume le avea. Pe urmă avea şi inimă mare, era generos, săritor la nevoie... Ce mai, un înger, nici mai mult, nici mai puţin! Într-o seară, soru-sa i-l lăsă în grijă pe fiul ei cel mic, nici şase luni n-avea copilu'. Era vorba să stea cu el cel mult o oră, hai două. Nici nu ieşi bine soru-sa din casă, că el puse mâna pe un cuţit, îl ciopârţi pe bietu' *picciliddro* şi-l făcu ciorbă cu o legătură de pătrunjel şi câţiva căţei de usturoi. Nu vă uitaţi aşa la mine, că nu bat câmpii şi nu vă iau în tărbacă. În ziua aceea mă întâlnisem cu el: era acelaşi dintotdeauna, lucid şi amabil. Acu', ca să ne-ntoarcem la bietu' Lapecora, da, îl cunoşteam atât cât poţi cunoaşte un om... De exemplu, atât cât să-nţeleg că de un an–doi încoa' se schimbase tare mult.

– În ce sens?

– Apăi, era mereu oţărât, nu-l vedeai o dată râzând... Dimpotrivă, căuta gâlceavă cu lumânarea şi sărea la harţă din te miri ce. Înainte vreme nu era aşa.

– Aveţi idee care să fi fost cauza?

– Într-o zi îl iscodii. Avea probleme de sănătate, aşa-mi răspunse, un început de ateroscleroză, după cum îi spusese doctoru'.

Primul lucru pe care-l făcu odată întors în localul lui Lapecora a fost să se aşeze la maşina de scris.

Trase sertarul măsuței: înăuntru, plicuri și coli de scris cu antetul vechi, îngălbenite de vreme. Luă o coală, scoase din buzunar plicul pe care i-l dăduse doamna Antonietta, bătu adresa la mașină. Proba aritmetică, dacă mai era nevoie. „R"-ul bătea deasupra rândului, „a"-ul dedesubt, iar „o"-ul era o bulină neagră: adresa de pe plicul scrisorii anonime fusese scrisă chiar la acea mașină. Privi afară. Cățărată pe o scăriță cu două picioare, menajera doamnei Vasile Cozzo spăla geamurile. Deschise fereastra.

– Auziți, acasă-i doamna?

– Rămâneți colea! făcu menajera, privindu-l strâmb.

Era limpede că Montalbano nu-i picase deloc cu tronc. Coborî de pe scară, se făcu nevăzută, iar după câteva clipe în locul ei apăru doamna, al cărei cap se zărea la nivelul pervazului. Nu era nevoie să ridice vocea: între ei era o distanță de nici zece metri.

– Îmi cer scuze, doamnă, însă, dacă țin minte bine, mi-ați spus că, uneori, tinerelul acela... Vă amintiți care, nu-i așa?

– Da, înțeleg de cine vorbiți.

– Tinerelul acela scria la mașină. Așa-i?

– Da, dar nu la cea din local. Avea una portabilă.

– Sunteți sigură? N-ar fi putut fi, de exemplu, un computer?

– Nu, mașină portabilă era.

Fir-ar, ce stil de a conduce o anchetă mai era și ăsta! Realiză brusc că, dacă i-ar fi privit cineva, el și doamna păreau două țațe puse pe taclale de la un balcon la altul.

Își luă rămas-bun de la doamna Vasile Cozzo și, ca să-și recapete respectul față de sine însuși, purcese la o percheziție minuțioasă, de profesionist veritabil, în căutarea pachetului trimis de la tipografie. Nu îl găsi, așa cum nu găsi nici măcar un plic sau o coală de scris cu noul antet.

Șterseseră toate urmele.

Cât despre mașina de scris portabilă pe care pseudonepotul lui Lapecora o căra cu el în loc să se folosească de cea de la sediu, explicația pe care și-o dădu i se părea plauzibilă. Tânărul n-avea ce face cu tastatura bătrânei Olivetti. Avea nevoie, evident, de un altfel de alfabet.

8

Părăsi localul, sări în mașină și se îndreptă spre Montelusa. La Comandamentul Gărzii de Finanțe întrebă de căpitanul Aliotta, de care-l lega o veche prietenie. A fost introdus de îndată.

– Cât să fi trecut, oare, de când n-am mai ieșit undeva seara amândoi? Acum, nu-ți fac reproșuri doar ție. E și vina mea, spuse Aliotta, îmbrățișându-l.

– Eu zic să ne acordăm iertarea unul celuilalt și să remediem cât mai repede situația.

– De acord. Îți pot fi de ajutor?

– Da. Spune-mi, cum îl cheamă pe subofițerul acela care mi-a dat anul trecut o mulțime de informații

prețioase despre supermarketul din Vigàta? Trafic de arme, una-alta... Îți mai amintești?

– Cum să nu, îl cheamă Laganà.

– Aș putea discuta cu el?

– Despre ce-i vorba?

– Aș vrea să vină cu mine la Vigàta, nu mai mult de câteva ore, o jumătate de zi cel mult. Cel puțin, așa cred. E vorba despre actele și toată hârțogăraia unei firme al cărei proprietar era tipul acela asasinat în lift. Mă gândeam să arunce subofițerul tău un ochi pe ele.

– Ți-l chem de îndată.

Subofițerul era un bărbat la vreo cincizeci de ani, robust, cu părul pomădat și pieptănat pe spate, și cu ochelari cu ramă de aur. Lui Montalbano îi deveni simpatic pe loc.

Îi explică de-a fir-a păr ceea ce voia de la el și îi dădu cheile de la local. Subofițerul se uită la ceas.

– În jur de trei după-amiază aș putea da o fugă la Vigàta, dacă, bineînțeles, domnul căpitan îmi acordă permisiunea.

Când termină de stat la povești cu Aliotta, simți că-l cuprinseseră remușcările: ceru permisiunea să sune la comisariat, unde nu mai pusese piciorul din seara trecută.

– Alo, dom'le, 'mneavoastră personal în pirsoană sunteți?

– Da, Catarè, eu personal în persoană. Ia spune, au fost ceva telefoane azi?

– Da, trăiți, dom'le. Două pen' dom' Augello, unu pen' dom'...

– Catarè, mă doare-n cur de telefoanele altora!

– Păi,'mneavoastră-n pirsoană mă-trebarăți acușica!

– Catarè, eu am primit vreun telefon? Mă refer la mine însumi personal în persoană...

Nu era exclus ca, adecvându-se limbajului, să fi obținut în cele din urmă răspunsul dorit.

– Da, trăiți, dom'le. Unu'. Numa' că nu se-nțelese ni'ca.

– Ce vrea a zice nu se-nțelese?

– Ni'ca nu-nțelesei eu. Da' zic eu că, după mintea mea, vreo rudă de-a 'mneavoastră fu.

– Ce?

– De-a 'mneavoastră-n pirsoană, dom'le. Vă zicea pe numele cel mic, făcea: Salvo, Salvo.

– Așa, și?

– Și se jelea, parc-avea dureri, Doamne, iartă-mă, făcea: ahi, ahi, șià, șià.

– Bărbat ori muiere era?

– Muiere bătrână, dom'le.

Aisha! Se repezi spre ieșire, uitând să-și ia rămas-bun de la Aliotta.

Pe un scăunel în fața casei, Aisha plângea, răvășită. Nu, Karima și François nu se arătaseră la față; altul era motivul pentru care-l chemase. Se ridică și-i făcu semn să intre. Odaia era cu susu-n jos: până și salteaua de pe pat i-o spintecaseră. Stai să vezi că i-au

săltat libretul la purtător! Nu, ăla nu-l găsiseră, veni răspunsul liniştitor al Aishei.

La etaj, în odaia Karimei, era şi mai rău: mai multe plăci din pardoseală fuseseră smulse; o jucărie de-a lui François, un camion de plastic, fusese făcută fărâme. Fotografiile lipseau, inclusiv cele care demonstrau circuitul de trafic de carne vie din care făcea parte şi Karima. Ce inspirat fusese – îşi spuse comisarul – că luase câteva cu el! Şi totuşi, spărgătorii trebuie să fi făcut vânzoleală mare. Aisha ce făcea în timpul ăsta? Nu, nu fugise, îi explică bătrâna, însă de cu ziuă se dusese să-şi viziteze o prietenă la Montelusa. Stătuse până târziu şi rămăsese să doarmă acolo. Mare noroc: dacă ar fi găsit-o acasă, cu siguranţă că ar fi măcelărit-o. Probabil că avuseseră chei potrivite: niciuna din uşi nu fusese forţată. Fără îndoială că veniseră ca să pună mâna pe fotografii: voiau să şteargă orice urmă de existenţă a Karimei.

Montalbano îi spuse bătrânei să-şi pregătească bagajul, pentru că avea s-o ducă chiar el înapoi la prietena ei de la Montelusa. Era mult mai precaut să rămână acolo câteva zile. Aisha consimţi cu un aer melancolic. Comisarul o făcu să înţeleagă că, în timp ce ea se pregătea de plecare, el avea să dea o fugă până la cel mai apropiat magazin de tutun: chestiune de cinci, zece minute maximum.

Puţin înainte de magazinul de tutun, în faţa şcolii elementare din Villaseta, întâlni un sobor vociferant alcătuit din mame gesticulând febril şi copii

smiorcăindu-se. Doi gardieni comunali din Vigàta, detașați în interes de serviciu la Villaseta și pe care Montalbano îi cunoștea, făceau față cu greu asediului. Își urmă drumul, își cumpără țigări, însă la întoarcere curiozitatea avu câștig de cauză. Își făcu loc prin mulțimea care striga din ce în ce mai amenințător.

– Să nu-mi spuneți că v-au deranjat și pe dumneavoastră pentru aiureala asta, i se adresă cu o expresie uluită pe chip unul dintre gardieni.

– A, nu, am nimerit aici din întâmplare. Ce se petrece?

Mamele, care auziseră întrebarea, răspunseră în cor în locul gardianului, fără niciun rezultat însă: comisarul nu înțelese nimic.

– Liniște! urlă din rărunchi.

Mamele tăcură, într-adevăr, însă țâncii, înspăimântați, se porniră să plângă și mai tare.

– Domnule comisar, e de tot râsul, îi zise gardianul de mai devreme. Pare-se că de ieri dimineață, un mucos de seama ăstora de ici îi atacă pe copiii care se duc la școală, le fură mâncarea și fuge. Și azi-dimineață la fel făcu.

– Uitați ici, uitați ici, interveni atunci una din mame, arătându-i-l lui Montalbano pe copilul său, cu ochii tumefiați din cauza loviturilor primite. Ficioru' meu nu vru să-i dea jumerili, iar ăla la pumni îl luă. Rău îl bătu!

Comisarul se aplecă și-și trecu degetele prin părul copilului.

– Cum te cheamă?

– 'Ntonio, răspunse țâncul, mândru că fusese el cel ales.

– Ia zi-mi, tu-l cunoști pe hoț? Pe ăl de-ți fură jumările?

– Nu, domnu'.

– L-a recunoscut vreunul dintre voi? îi iscodi comisarul pe ceilalți ridicând vocea.

Răspunsul veni sub forma unui cor de „nu".

Montalbano se aplecă din nou la nivelul lui 'Ntonio.

– Ți-a vorbit? De unde ai înțeles că voia să-i dai jumările?

– Vorbea limbă străină. Eu nu-nțelegeam ni'ca. Atunci, îmi trase ghiozdanu' și-l deschise. Eu vrui să-l iau înapoi, da' el îmi trase doi pumni în bot, îmi luă jumerili și pânea și fugi.

– Continuați ancheta, le ordonă Montalbano celor doi gardieni comunali, reușind cu greu să-și păstreze mina serioasă.

Pe vremea când musulmanii stăpâneau în Sicilia, iar Montelusa se chema Kerkent, arabii construiseră la periferie un cartier numai al lor. După ce, învinși, musulmanii fugiseră care-ncotro, în casele lor se duseseră să se așeze oamenii locului, iar numele cartierului se transformă după graiul locului, devenind Rabàtu. În a doua jumătate a secolului trecut fusese înghițit de o uriașă alunecare de pământ. Puținele case rămase în picioare erau acum dărăpănate, strâmbe, într-un echilibru absurd. Cu timpul, arabii reveniseră aici, de data aceasta în straie umile de sărăntoci,

şi-şi duceau din nou traiul în acele case, punând în locul ţiglelor de pe acoperiş bucăţi de tablă, iar în locul pereţilor panouri de carton.

Acolo o însoţi Montalbano pe Aisha, cu bocceaua ei cu tot. Bătrâna, care continua să-i spună „unchiule", ţinu morţiş să-l îmbrăţişeze şi să-i dea o sărutare.

Se făcuse trei după-amiază, iar Montalbano – care nu-şi făcuse încă timp să mănânce ceva – simţea că *pittito,* foamea, îi întorcea maţele pe dos. Intră la ospătăria San Calogero şi se aşeză la masă.

– Ceva de-ale gurii v-a mai rămas?

– Pen' 'mneavoastră, întotdeauna.

Exact în secunda aceea îşi aminti de Livia. Uitase complet de ea. Se repezi la telefon, căutând febril o justificare oarecare: Livia îi spusese că avea să ajungă în jurul prânzului. Fără doar şi poate că era foc şi pară.

– Livia, *amore.*

– Acum am sosit, Salvo. Avionul a plecat cu o întârziere de două ore. N-au vrut să ne dea nicio explicaţie. Ţi-ai făcut griji, nu-i aşa, iubirea mea?

– Bineînţeles că mi-am făcut griji, minţi fără nicio urmă de pudoare Montalbano, de vreme ce vântul tot îi sufla în pânze. Am sunat acasă din sfert în sfert de oră şi nu răspundea nimeni. Adineauri m-am hotărât să dau telefon la aeroportul din Punta Ràisi şi mi-au zis de acolo că avionul a sosit cu două ore întârziere. Aşa că, în sfârşit, m-am liniştit.

– Te rog să mă ierţi, *amore,* dar, serios îţi spun, n-a fost vina mea. Când vii?

– Livia, din nefericire nu pot ajunge chiar acum. Sunt în plină şedinţă aici, la Montelusa, cred că mai durează cel puţin o oră. Pe urmă însă, vin într-un suflet spre tine. A, uitam să-ţi spun: diseară suntem invitaţi la masă la chestor.

– Bine, dar eu nu mi-am adus nicio haină bună cu mine!

– Nu-i nimic, vii în blugi. Aruncă o privire în cuptor sau în frigider, sunt sigur că Adelina a pregătit ceva bun pentru azi.

– A, nu, te aştept. Mâncăm împreună.

– Eu mi-am amăgit foamea cu un sandvici. Până diseară nu mai pot mânca nimic. Ne vedem mai târziu.

Se întoarse la masă, unde îl aştepta deja o porţie de o jumătate de kilogram de barbuni fripţi, crocanţi.

Obosită după lunga călătorie, Livia adormise. Montalbano se dezbrăcă şi se întinse lângă ea. Începură să se sărute când, brusc, Livia se ridică într-un cot şi se porni să-l adulmece îndelung.

– Miroşi a prăjeală.

– A, da. Închipuie-ţi şi tu: a trebuit să-l interoghez pe unu' în bucătăria unui birt.

Făcură dragoste pe îndelete, în sfânta pace, ştiind că aveau la dispoziţie tot timpul pe care-l voiau. Apoi, rămaseră în pat, în şezut, rezemaţi de perne pe spetează, iar Montalbano îi relată povestea morţii lui Lapecora. Crezând c-o s-o amuze, îi istorisi cum pusese să fie arestate cele două Piccirillo, mamă şi fiică, care se mândreau atât de mult cu onorabilitatea

familiei lor. Îi povesti și cum dăduse ordin să i se cumpere o sticlă de vin contabilului Culicchia, care pierduse una în lift, când se rostogolise afară din sacoșă, lângă mort. Numai că, în loc să se pună pe râs, așa cum se aștepta el, Livia îi aruncă o privire de gheață.

– Nemernic ce ești.

– Vă rog? se prefăcu a nu înțelege Montalbano, luându-și o poză demnă de un lord englez.

– Nemernic și misogin. Le batjocorești pe cele două femei neajutorate, în schimb contabilului, deși umblă senin în sus și-n jos cu liftul în care se află un mort, îi cumperi o sticlă cu vin. Spune și tu dacă asta nu e purtare de om scrântit la minte!

– Ei, hai, Livia, nu judeca lucrurile din perspectiva asta.

Însă Livia continuă să judece lucrurile din aceeași perspectivă. Se făcuse aproape șase când reuși s-o mai îmbuneze. Ca să varieze, îi spuse povestea acelui *picciliddro* din Villaseta care le fura pachetele cu mâncare țâncilor de seama lui.

Însă Livia nu râse nici de data asta. Dimpotrivă, deveni melancolică.

– Acu' ce-i? Ce-am mai zis? Iar am dat cu bâta-n baltă?

– Nu, mă gândeam la bietul copil.

– Ăl de și-a furat-o?

– Celălalt. Probabil că e înfometat și pradă deznădejdii. Zici că nu vorbea italiană? Atunci, probabil că e copilul unor extracomunitari aciuați cine știe pe unde, în locuri fără apă, fără aer, fără lumină... Sau poate că a fost abandonat...

– Iisuse! strigă deodată Montalbano, străfulgerat de o revelație.

Zbierase atât de tare, încât Livia sări din pat.

– Ce-ți veni?

– Iisuse! repetă comisarul, cu ochii cât cepele.

– Ce este? Ce am zis? îl iscodi din nou Livia, îngrijorată.

Montalbano nu-i răspunse: gol-pușcă cum era, se repezi la telefon.

– Catarella, hai sictir! Dă-mi-l imediat pe Fazio. Fazio? Într-o oră cel mult vă vreau pe toți – am zis pe toți – în biroul meu. Să nu cumva să lipsească vreunul, că dracu' v-a luat!

Trânti receptorul, apoi îl ridică iar și formă alt număr.

– Domnule chestor? Montalbano sunt. Mi-e și rușine să vă zic, însă pur și simplu nu pot veni în seara asta. Nu, nu e vorba de Livia. E o problemă de serviciu, o să vă raportez eu. Mâine la prânz? Excelent. Și cereți-i scuze doamnei din partea mea.

Livia era de-acum în picioare, încercând să înțeleagă de ce cuvintele sale provocaseră o reacție atât de frenetică.

Drept răspuns, Montalbano se aruncă în pat, trăgând-o după el. De data aceasta, intențiile lui erau cât se poate de limpezi.

– Păi, nu ziceai că într-o oră trebuie să fiți cu toții în biroul tău?

– Ei, un sfert de oră mai devreme sau mai târziu, ce mai contează!

În biroul lui Montalbano, care numai încăpător nu era, se strânseseră unu-ntr-altul Augello, Fazio, Tortorella, Gallo, Germanà, Galluzzo și Grasso, ultimul intrat de nici o lună în serviciu la comisariat. Catarella stătea rezemat de tocul ușii, cu urechea ciulită la telefon. În ciuda protestelor ei, Montalbano o adusese și pe Livia.

– Ce să fac eu acolo?

– Crede-mă pe cuvânt, ne-ai putea fi de mare folos.

Însă nu vrusese să-i spună niciun cuvânt mai mult.

Fără să scoată o vorbă, comisarul desenă o grosolană, dar suficient de exactă schiță topografică a locului, arătând-o apoi celorlalți.

– Asta de-aici e o căsuță de pe via Garibaldi din Villaseta. Momentan, nu locuiește nimeni acolo. Asta din spatele ei e o grădină...

Continuă ilustrându-le fiecare detaliu: casele vecine, intersecțiile străzilor principale și ale ulițelor. I se întipărise totul în minte în după-amiaza pe care o petrecuse de unul singur în odaia Karimei. Cu excepția lui Catarella, care avea să facă de gardă la sediu, în operațiune urmau să fie implicați cu toții: îi indică fiecăruia pe hartă locul în care urma să se posteze. Le ordonă să se îndrepte spre locul acțiunii pe rând, unul câte unul: fără sirene, fără uniforme, fără mașini de poliție. Sub nicio formă nu trebuiau să atragă atenția. Dacă vreunul dintre ei voia să vină cu mașina personală, trebuia s-o parcheze la cel puțin jumătate de kilometru distanță de casă. Să-și ia la ei tot ce credeau de cuviință – sandviciuri, cafea, bere –,

pentru că, foarte probabil, treaba avea să se lungească, ba chiar era posibil să stea la pândă toată noaptea fără să le pice nimic în plasă – adicătelea exista posibilitatea ca ăl de trebuiau să-l prindă să nu se facă văzut prin zonă. Momentul în care aveau să se aprindă becurile de pe stradă urma să marcheze începutul operațiunii.

– Arme? îl iscodi Augello.

– Arme? Ce arme? întrebă, după o clipă de uluială, Montalbano.

– Păi, nu știu, cum treaba pare a fi cât se poate de serioasă, mă gândeam...

– Bine, da' cine-i ăla de tre' să-l găbuim? interveni Fazio.

– Un hoț de merinde. Unu' care fură pachetele cu mâncare ale copiilor.

În încăpere părea că nimeni nu mai respiră. Pe fruntea lui Augello apăru un văl de sudoare.

„De un an îi repet să se caute la un doctor", își spuse.

Noaptea era senină, luminată de lună, încremenită, fără nicio adiere de vânt. În ochii lui Montalbano avea un singur defect: părea că n-avea să treacă niciodată. Fiecare minut se dilata, în mod miraculos, în altele cinci.

La lumina palidă a flăcării unei brichete, Livia așezase salteaua spintecată înapoi pe pat, apoi se întinsese, lăsându-se încet-încet furată de somn. Acum dormea de-a binelea.

Din scaunul de lângă fereastra care dădea spre partea din spate a casei, comisarul putea distinge limpede grădina și câmpul din vecinătate. Pe undeva, pe acolo, ar fi trebuit să se fi pitit la pândă Fazio și Grasso, însă, oricât de mult și-ar fi forțat acuitatea vizuală, nu reuși nici măcar să intuiască umbra vreunuia din ei, așa camuflați printre migdali cum erau. Se declară mândru de profesionalismul oamenilor săi: se implicaseră trup și suflet după ce le explicase că, probabil, acel *picciliddro* pe care-l căutau ar fi putut fi François, fiul Karimei. Trase adânc din țigară – a patruzecea, probabil – și-și privi ceasul la lumina jarului: peste douăzeci de minute avea să se facă ora patru. Își propuse să mai aștepte o jumătate de oră, apoi avea să le ordone oamenilor să se întoarcă la casele lor. Chiar în clipa aceea însă, observă o mișcare ușoară la capătul grădinii, acolo unde începea câmpul; de fapt, nu chiar o mișcare, ci mai degrabă o întrerupere efemeră a reflexiei razelor de lună pe miriștea uscată. Nu putea fi nici Fazio, nici Grasso: ceruse dinadins ca zona aceea să rămână nesupravegheată, ca și cum ar fi vrut să favorizeze, să sugereze chiar accesul spre casă. Mișcarea – sau ce altceva o fi fost – se repetă și de data aceasta Montalbano întrezări o siluetă minusculă, întunecată, care înainta lent, cu precauție. Nu mai avu nicio îndoială: *picciliddro* era.

Se apropie încet de Livia, condus de respirația ei ușoară.

– Trezește-te, sosește!

Se întoarse la fereastră și o simți pe Livia venind imediat lângă el. Îi vorbi la ureche:

– În clipa în care or să pună mâna pe el, tu te repezi jos pe scări. O să fie în stare de șoc, însă dac-o să vadă că e și o femeie aici, se va mai liniști. Mângâie-l, sărută-l, zi-i ce știi tu că-i mai bine.

Țâncul ajunsese aproape de casă: se văzu limpede cum își ridică privirile, fixând fereastra la care stătea Montalbano. Deodată, lângă el se materializă silueta unui bărbat, care îl placă dintr-un singur salt, imobilizându-l. Era Fazio.

Livia aproape că zbură pe scări în jos. François dădea deznădăjduit din picioare, scoțând un vaiet prelung, sfâșietor, asemenea unei sălbăticiuni prinse în colții de fier ai capcanei. Montalbano aprinse lumina, apoi se aplecă peste pervazul fereastrei.

– Aduceți-l sus. Tu, Grasso, du-te și anunță-i pe ceilalți. Zi-le să vină-ncoa'.

Între timp, vaietele băiețandrului se stinseseră, transformându-se în hohote de plâns. Livia îl luase în brațe și îi vorbea la ureche.

Era încă foarte încordat, dar cel puțin nu mai plângea. Cu pupilele scânteindu-i și cu o căutătură intensă, observa cu atenție chipurile celor din jur și încet-încet părea să capete încredere. Stătea acolo, la aceeași masă unde, până cu câteva zile în urmă o avea lângă el pe mama: probabil că acesta și era motivul pentru care o ținea strâns de mână pe Livia, împiedicând-o să se îndepărteze.

Mimì Augello, care între timp se făcuse nevăzut, se întoarse ținând în mâini un pachet, și toți pricepură că fusese singurul care gândise lucrurile rațional. În pachet erau sandviciuri cu șuncă, banane, prăjituri și două cutii de coca-cola. Drept premiu, Mimì avu parte de o ocheadă duioasă din partea Liviei, lucru care, în mod evident, îl irită pe Montalbano. Începu să se bâlbâie:

– Am... am cerut aseară să fie pregătite toate astea... Mă gândii că dacă avem de-a face cu un *picciliddro* flămând...

Doborât de osteneală, lui François i se făcu somn în timp ce mânca. De altfel, nu izbuti să mănânce toate dulciurile: capul îi căzu dintr-odată pe masă, inert ca și cum un întrerupător nevăzut i-ar fi tăiat brusc alimentarea cu energie.

– Și acu' ce facem cu el? Unde să-l ducem? iscodi Fazio.

– La noi acasă, spuse hotărâtă Livia.

Pe Montalbano, acest „la noi" păru să-l fi lovit în moalele capului. Și, în vreme ce recupera o pereche de blugi și un tricou pentru François, se întrebă – fără să-și poată da însă vreun răspuns – dacă trebuia să fie nemulțumit sau, dimpotrivă, vesel.

Băiețandrul nu deschise ochii nici pe durata călătoriei până la Marinella, nici când Livia îl dezbrăcă și-l puse în patul improvizat pe canapeaua din bucătărie.

– Bine, și dacă în timp ce noi dormim, el se trezește și fuge? iscodi comisarul.

– Nu cred c-o să fugă, îl asigură Livia.

Montalbano își luă totuși propriile măsuri de precauție, închizând fereastra, trăgând obloanele și răsucind de două ori cheia în ușa de la intrare.

Se duseră și ei la culcare însă, în ciuda oboselii, nu reușiră să adoarmă imediat: prezența lui François, pe care îl auzeau respirând regulat în cealaltă cameră, îi făcea, într-un mod inexplicabil, să se simtă stingheri.

Pe la ora nouă dimineața – adică foarte târziu pentru el – comisarul se trezi, se ridică din pat cu băgare de seamă ca să n-o trezească pe Livia și se duse să vadă dacă François încă mai dormea. Pe canapea, nici urmă de el. Nu era nici în baie. Așadar avusese și de data asta dreptate: François fugise. Totuși cum mama naibii reușise, de vreme ce ușa rămăsese încuiată, iar obloanele trase? Începu să verifice prin toate ungherele în care s-ar fi putut piti. Nimic, dispăruse și cu asta basta. Trebuia s-o trezească pe Livia, să-i spună cum stăteau lucrurile, să-i suporte sfaturile. Întinse mâna spre ea și, în aceeași secundă, zări capul băiețandrului sprijinit pe pieptul femeii sale. Dormeau îmbrățișați.

9

– Domnule comisar? Îmi cer scuze că vă deranjez acasă. Ne putem vedea până-n prânz, ca să vă dau raportul?

– Bineînțeles. Vin eu la Montelusa.

– Nu, lăsați, cobor eu la Vigàta. Așadar, ce ziceți, ne vedem cam într-o oră la localul din Salita Granet?

– Da. Și vă mulțumesc, domnule Laganà.

Se duse în baie, străduindu-se să nu facă niciun zgomot. Și, tot ca să nu-i deranjeze pe Livia și François, își trase pe el hainele din ziua anterioară, ponosite și murdare după o noapte întreagă petrecută la pândă. Lăsă un bilet: în frigider aveau tot ce le trebuia, el avea să fie înapoi la ora prânzului. În clipa în care termină de scris, își aminti că fuseseră invitați la prânz de chestor. Era cu neputință acum, că apăruse François. Se hotărî să-l sune imediat pe chestor, altminteri existau toate șansele să uite. Știa că, atunci când nu existau situații extraordinare, chestorul își petrecea diminețile de duminică în familie.

– Montalbano? Să nu cumva să-mi spui că nu vii nici azi la masă!

– Din nefericire, asta-i realitatea, domnule chestor.

– E ceva grav la mijloc?

– Destul de grav. Pe scurt, ca să nu vă rețin, am să vă spun că azi, în zori, am devenit, cum să vă spun, aproape tată!

– A, felicitările mele! se auzi comentariul chestorului. Prin urmare, domnișoara Livia... Îi spun chiar acum soției, o să se bucure foarte mult. Totuși, nu înțeleg de ce ar trebui să vă împiedice asta să veniți la masă. A, da: evenimentul este iminent, nu-i așa?

Literalmente tulburat de echivocul în care căzuse superiorul său, Montalbano se dovedi suficient de neprevăzător încât să se lanseze într-o serie lungă, întortocheată și puțin probabilă de explicații, în care forfoteau laolaltă oameni asasinați cu merinde sau parfumul *Volupté* cu tipografia Mulone. Chestorul păru să se fi pierdut cu firea.

– În regulă, în regulă, o să-mi raportezi săptămâna viitoare exact cum a fost. Ia spune-mi, mai bine, domnișoara Livia când pleacă?

– Diseară.

– Prin urmare, nu vom avea plăcerea s-o cunoaștem. Asta e, rămâne pe altădată. Ascultă, Montalbano, eu zic să facem așa: când crezi că ai câteva ore libere, sună-mă.

Înainte să iasă, se duse să-i mai privească o dată pe Livia și François, care încă dormeau. Să-i desprindă cineva din îmbrățișare? Ți-ai găsit! Montalbano se întunecă brusc la față: îl răscoli un presentiment sumbru.

Comisarul se mira foarte: la local, totul era neschimbat, la fel ca ultima dată când trecuse pe acolo, nicio hârtie mutată din loc, nici măcar o agrafă care să nu fie acolo unde știa el că se află. Laganà înțelese.

– Nu a fost o percheziție, domnule. Nu era nevoie să răstorn totul cu susul în jos.

– În regulă. Ce aveți să-mi spuneți?

– Deci. Societatea a fost înființată de Antonio Lapecora în 1965. Înainte vreme a lucrat ca funcționar. Firma se ocupa cu importul de fructe tropicale și avea

un depozit în via Vittorio Emanuele Orlando, în apropierea portului, depozit dotat cu celule frigorifice. Pe de altă parte, exporta cereale, năut, fasole, eventual fistic, în sfârșit, treburi de-astea. O cifră de afaceri remarcabilă, cel puțin până la mijlocul anilor optzeci. Apoi a început o decădere progresivă. Pe scurt, în ianuarie 1990, Lapecora s-a văzut obligat să lichideze afacerea, procedând întru totul legal. Și-a vândut și depozitul, obținând un câștig frumușel. Toate actele se află în bibliorafturi: se vede treaba că domnul Lapecora era o persoană foarte ordonată. Dacă aș fi venit în inspecție la el, n-aș fi avut nimic să-i imput. Patru ani mai târziu, tot în ianuarie, a obținut autorizație pentru redeschiderea societății, al cărei statut îl prezervase. Cu toate acestea, nu există niciun semn că ar fi vrut să-și cumpere un depozit sau un loc de desfacere a vreunui anumit tip de marfă. Nimic-nimic. Și vreți să vă mai spun ceva?

– Presupun că știu deja ce. Din 1994 până azi nu ați găsit nici cea mai mică urmă de activitate comercială.

– Exact. Dacă Lapecora avea chef să vină să-și petreacă plăcut câteva ore pe săptămână în acest apartament – iar aici mă refer la cele văzute în camera de alături –, ce nevoie avea să reînființeze societatea?

– Ați găsit cumva urme de corespondență recentă?

– Nu, domnule. Corespondență veche de cel puțin patru ani, atât.

Montalbano luă de pe birou un plic îngălbenit și i-l arătă subofițerului.

– Aţi descoperit cumva plicuri de genul acesta, însă noi, cu antetul uşor modificat?

– Nici măcar unul.

– Lucrurile stau aşa, domnule Laganà: cu o lună în urmă, o tipografie din zonă i-a livrat domnului Lapecora aici, la sediu, un pachet cu hârtie de scrisori. Lămuriţi-mi, aşadar, un lucru: de vreme ce dumneavoastră n-aţi găsit nici urmă din aceste rechizite, e oare cu putinţă să se fi epuizat întregul stoc în decursul acestor patru săptămâni?

– Nu cred. Nici chiar pe vremea când afacerile îi mergeau bine nu trimitea atât de multă corespondenţă.

– Dar scrisori de la o firmă străină, Aslanidis, care exportă curmale, aţi găsit?

– Nu, nimic.

– Şi totuşi, primea scrisorile. Mi-a confirmat poştaşul.

– Domnule comisar, dar acasă la Lapecora aţi căutat bine?

– Da. Nu e nimic acolo care să ducă cu gândul la noile sale afaceri. Şi vreţi să vă mai spun ceva? Aici, în localul acesta, conform unei mărturii demne de încredere, în lipsa lui Lapecora se desfăşura uneori, noaptea, o activitate febrilă.

Continuă, povestindu-i de Karima, de tânărul oacheş prezentat drept nepot care primea şi dădea telefoane sau redacta scrisori – dar numai la maşina lui de scris portabilă.

– Am înţeles, zise Laganà. Dumneavoastră nu?

– Eu da, însă mi-ar plăcea să aud mai întâi părerea dumneavoastră.

– Firma nu e decât o acoperire, o activitate de fațadă, o reședință conspirativă pentru un trafic obscur, dar în niciun caz pentru comerțul cu curmale.

– Perfect de acord cu dumneavoastră, spuse Montalbano. Iar atunci când l-au omorât pe Lapecora – ori poate cu o noapte înainte – au venit aici și au șters toate urmele.

Trecu pe la comisariat. Ca de obicei, Catarella făcea de serviciu la centrală. Rezolva cuvinte încrucișate.

– Am și eu o curiozitate, Catarè. Cât îți ia să rezolvi un careu?

– Aistea-s grele, dom'le, grele rău de tot îs. La aista, ca să vă zic așa, trudesc de-o lună, da' tot nu-mi vine.

– Ceva noutăți?

– Ni'ca pen' ca să fie ceva serios, dom'le. Or datără foc la garajurili lu' Sebastiano Lo Monaco, da' s-or dusără pompierii, dom'le, și-or nădușitără pârjolu'. Cinci mașini automobile ce stăteau colea-n garaj s-or perpelitără și cu asta basta. Pe urmă, l-or pușcatără pe unu' care pe numele lui propriu personal de familie îl chema Quarantino Filippo, da' or datără greș prin confuzie, dom'le, pen' c-or tras prin fereastra unde la care pot să vă spui că stă locuind numita Pizzuto Saveria, numită care pe motive de spaimă trasă la fața locului căzu și fu îndrumată cu ambulanța salvării la spital. După care mai fu alt pârjol

mare, tot incendiu de foc şi ăsta, sută-n mie pus de mâna omului, vă spui eu. După cum vă zisei, dom'le, numa' rahaturi, treburi fără importaţie pentru 'mneavoastră.

– E cineva pe aici?

– Niminea niciunu', dom'le. Îs toţi pe traseu duşi la trebile de care vă zisei.

Intră în biroul său. Pe masă, un pachet învelit în hârtie cu însemnele patiseriei Pipitone. Îl deschise. *Cannoli, bignè,* nuga.

– Catarè!

– La ordin ordonaţi, dom'le!

– Cine a pus dulciurile astea aici?

– Dom' Augello, trăiţi. Zicea aşa, o zis: că le cumpără pen' băietu' cel mititel de azi-noapte.

Măi, să fie! Ce înduioşat şi grijuliu cu bunăstarea copiilor abandonaţi devenise dintr-odată domnul Mimì Augello! Nu cumva spera la o nouă ocheadă din partea Liviei?

Sună telefonul.

– Dom'le? E dom' judecătoru' Lo Bianco, care zice că vrea pen' ca să vă vorbească cu 'mneavoastră pirsonalmente-n persoană.

– Dă-mi-l la telefon.

Cu cincisprezece zile mai devreme, judecătorul Lo Bianco îi trimisese comisarului în dar primul tom – şapte sute de pagini – din opera căreia îi dedicase ani buni din viaţă: *Viaţa şi faptele lui Rinaldo şi Antonio Lo Bianco, maeştri juraţi ai Universităţii Girgenti, pe vremea regelui Martin cel Tânăr (1402–1409),* personaje despre care i se năzărise că erau predecesorii săi.

Montalbano răsfoise volumul într-una din nopţile în care nu reuşea să adoarmă.

– Ce faci acolo, Catarè? Mi-l dai sau nu la telefon?

– Adevăru', dom'le, e că nu vi-l poci pen' ca să vi-l dau, dat fiind pen' că 'mnealui pirsonalmente-n persoană-i aicea, pe hol.

Suduind, Montalbano se repezi afară, îl introduse pe judecător în birou, apoi nu mai conteni cu scuzele. Comisarul era, cum s-ar spune, cu morcovul, întrucât îi telefonase o singură dată judecătorului ca să-l informeze despre cazul Lapecora, după care pur şi simplu uitase de existenţa lui. Fără doar şi poate că acum îl căuta la secţie ca să-i tragă un perdaf aşa cum scrie la carte.

– Am trecut doar ca să te salut, dragă domnule comisar. Aveam drum prin preajmă, ştii, mă duc s-o văd pe mama, care e în vizită la nişte prieteni, la Durrueli. Mi-am zis: oare să încerc? Şi uite că avui noroc, te găsii.

„Atunci ce, Doamne, iartă-mă, vrei de la mine?" îl întrebă în gând Montalbano. Dar, după privirile încărcate de speranţă ale celuilalt, nu avu nevoie de prea mult timp ca să înţeleagă.

– Ştiţi ce ţineam neapărat să vă spun, domnule judecător? Că am început să am insomnii noaptea.

– A, da? Cum aşa?

– Din cauză că nu mă pot abţine să nu vă citesc cartea pagină după pagină. E mai captivantă chiar decât un roman de aventuri şi e atât de generoasă în detalii!

O plictiseală mortală: date peste date, nume și iar nume. Dacă era să facă o comparație, mersul trenurilor era mult mai bogat în meșteșuguri de condei și lovituri de teatru.

Își aminti de un episod pe care i-l povestise odată chiar judecătorul: îndreptându-se spre Castrogiovanni cu o însărcinare diplomatică, Antonio Lo Bianco căzuse de pe cal și-și rupsese piciorul. Acestui eveniment lipsit de semnificație judecătorul îi dedicase douăzeci și două de pagini, cu descrieri și conotații de-a dreptul maniacale. Dând dovadă de o neașteptată lipsă de precauție, Montalbano îl cită, încercând astfel să-i demonstreze că-i citise cartea.

Drept mulțumire, judecătorul Lo Bianco îl reținu mai bine de două ore, îmbogățind firul epic al întâmplării cu alte și alte detalii, pe cât de minuțioase, pe atât de inutile. Când, în cele din urmă, își luă rămas-bun, comisarul constată că-l încerca un început de migrenă.

– A, drăguță, uitam. Să nu uiți să-mi trimiți vești asupra delictului Lacapra[1].

Când ajunse la Marinella, nu-i găsi acasă nici pe Livia, nici pe François. Îi zări pe țărmul mării: Livia în costum de baie, *picciliddro* în chiloți. Construiseră un castel uriaș de nisip. Râdeau, vorbeau. În franceză, desigur, pentru că Livia vorbea franceza la fel de bine ca italiana. Ca și engleza, de altfel. În sfârșit, ca și germana, dacă era s-o spună pe-a dreaptă. În casa

[1] *La pecora* (it.), „oaie"; *la capra* (it.), „capră" (n. tr.).

aceea, singurul ignorant era el, care știa două-trei vorbe în franceză, dintre cele învățate la școală. Pregăti masa, apoi scoase din frigider porția abundentă de *pasta 'ncasciata* și ruloul de vițel din ziua precedentă. Le puse în cuptor, la foc moale. Se dezbrăcă rapid, își trase un slip pe el și se alătură celor doi, pe plajă. Primele lucruri remarcate au fost o găletușă, o lopățică, o sită pentru nisip și formele din plastic cu contur de pești și stele. În mod logic, nu fuseseră aduse de acasă, pentru că la el nu exista așa ceva; fără îndoială că nici Livia nu avusese când să le cumpere: doar era duminică. Pe plajă, cu excepția lor, nu se vedea țipenie de om.

– Și astea?

– Care astea?

– Lopățica, găletușa...

– Le-a adus azi-dimineață Augello. Ce drăguț din partea lui, nu-i așa? Sunt ale unui nepoțel de-al lui care anul trecut...

Nu a vrut să audă mai mult. Se aruncă în valuri, turbat de furie.

Se întoarseră acasă, iar Livia observă pachetul cu dulciuri.

– De ce le-ai cumpărat? Nu știi că dulciurile le pot face foarte mult rău copiilor?

– Ba da, eu știu, prietenul tău Augello însă nu știe. El le-a cumpărat. Și dacă le-a cumpărat el, tu și François o să le mâncați chiar acum. Pe toate! Uite-așa!

– Apropo, a telefonat prietena ta Ingrid, suedeza.

Atac, parare, contraatac. Și, pe urmă, de ce „apropo"?

Cei doi se simpatizau, asta era cât se putea de limpede. Totul începuse cu un an în urmă, când Mimì o plimbase de colo-colo cu mașina o zi întreagă. Și acum, iată că nu se potoliseră încă! Oare ce făceau ei doi când el nu era de față? Schimbau priviri galeșe, surâsuri, își făceau complimente de doi bani?

Se așezară la masă și începură să mănânce. Din când în când, Livia și François discutau șușotit, închiși într-o invizibilă sferă de complicitate, din care Montalbano era cu desăvârșire exclus. Cu toate acestea, gustul voluptuos al mâncării îl făcea să nu se poată înfuria atât de tare pe cât ar fi vrut.

– Foarte bun a ieșit *brusciuluni*, nu-i așa? zise.

Livia tresări, rămânând cu furculița în aer.

– Ce-ai zis?

– *Brusciuluni*. Ruloul de vițel.

– Mă speriasem. Adevărul este că aveți niște expresii aici, în Sicilia...

– Lasă, că nici cu voi, din Liguria, nu mi-e rușine. Apropo, la ce oră ai avionul? Cred că am timp să te duc cu mașina la aeroport.

– A, uitasem să-ți spun. Am anulat rezervarea și am sunat-o pe Adriana, colega mea. O să-mi țină ea locul, pentru că eu mai stau câteva zile aici. M-am gândit așa: dacă eu plec, tu cu cine ai să-l lași pe François?

Presentimentul sumbru de dimineață, când îi văzuse dormind îmbrățișați, începea să prindă contur. Cine să-i mai dezlipească unul de altul pe ăștia doi?

– Îmi pari afectat, iritat, nu știu...

– Eu? Ei, hai, Livia, ce tot spui acolo?

După masă, pe *picciliddro* îl cuprinse brusc toropeala: pleoapele îi cădeau, grele. I se făcuse somn, trebuie să fi fost încă ostenit după încercările prin care trecuse. Livia îl duse în dormitor, îl dezbrăcă, îl culcă.

– Mi-a mărturisit ceva astăzi, zise apoi, lăsând ușa dormitorului deschisă pe jumătate.

– Povestește-mi.

– La un moment dat, în timp ce construiam castelul de nisip, m-a întrebat ce cred eu: maică-sa se va mai întoarce la el sau nu? I-am răspuns că nu știu mare lucru despre ce s-a întâmplat, dar că sunt convinsă că într-o bună zi maică-sa își va face apariția ca să-l ia înapoi. Ceva mai târziu, a adus din nou vorba: mi-a zis că el nu, nu mai are speranță că ea se va întoarce. Atât, n-a mai continuat. Salvo, copilul ăsta are presimțirea sumbră că s-a petrecut o grozăvie cutremurătoare. După o vreme, a vorbit din nou. Mi-a povestit că atunci, în dimineața aceea, maică-sa a venit acasă într-o fugă, înspăimântată. L-a anunțat că trebuiau să plece de acolo. Au luat-o la picior spre centru, în Villaseta, ca să ia autobuzul – așa i-a spus ea.

– Și încotro să se ducă?

– Nu știe. În timp ce așteptau, lângă ei a oprit o mașină: o știa foarte bine, era a bărbatului acela hain, care o bătuse de mai multe ori pe maică-sa. Fahrid.

– Cum ai zis?

– Fahrid.

– Ești sigură?

– Foarte sigură. Mi-a zis chiar că, atunci când se scrie, între „a" și „r" se pune un haș.

Prin urmare, drăguțul de nepot al domnului Lapecora, proprietarul BMW-ului gri-metalizat, avea nume de arab.

– Spune mai departe.

– Fahrid ăsta a coborât din mașină, a înșfăcat-o pe Karima de braț, forțând-o să urce în mașină. Femeia a opus rezistență și i-a strigat lui François să fugă. Ăsta micu' a luat-o la picior: Fahrid era ocupat cu Karima, avea de ales. Terorizat, François s-a ascuns. Nu îndrăznea nici să se întoarcă la aceea pe care el o numește „bunica".

– Aisha.

– Împins de foame, a furat pachețelele cu mâncare ale unor țânci de seama lui. Noaptea se apropia de casă, dar o vedea cufundată în întuneric și se temea că Fahrid era acolo, așteptându-l. A dormit sub cerul liber, ca un vânat hăituit. Azi-noapte n-a mai rezistat, voia să se întoarcă acasă cu orice preț. Iată de ce s-a apropiat atât de mult.

Montalbano rămase pe gânduri, fără să scoată niciun cuvânt.

– Deci, ce părere ai?

– Că ținem în casă un orfan.

Livia se albi la față și vocea începu să-i tremure.

– De ce crezi asta?

– O să-ți explic ce idee mi-am făcut despre toată întâmplarea, punând cap la cap, bineînțeles, și cele spuse de tine. Deci. Cu vreo cinci ani în urmă – sau undeva, pe acolo –, tunisianca noastră, o femeie frumoasă, plăcută și așa mai departe, sosește aici, prin

părțile noastre, ducând cu ea un copil mic. Caută de lucru ca menajeră și găsește imediat, asta și datorită faptului că, la cerere, își oferă grațiile bărbaților – ca să zic așa – maturi. Așa îl cunoaște pe Lapecora. Însă, la un moment dat, în viața ei intră acest Fahrid – un codoș, probabil. Ca s-o scurtez, Fahrid pune la cale un plan prin care-l obligă pe Lapecora să-și redeschidă vechea sa firmă de import-export, servindu-se de aceasta drept acoperire pentru un trafic murdar – fie droguri, fie prostituție. Lapecora, care în principiu e un om onest, se sperie, intuind ceva grav, și încearcă să iasă din situația asta urâtă prin mijloace cel puțin ingenue. Închipuie-ți: a conceput scrisori anonime către nevastă-sa împotriva lui însuși. Istoria continuă, dar la un moment dat – nu știu încă motivul –, Fahrid se vede constrâns să închidă afacerea. Însă ajuns aici, trebuie să-l elimine pe Lapecora. Face în așa fel încât Karima să-și petreacă o noapte în casa lui Lapecora, ascunsă în camera lui de lucru. A doua zi, soția bătrânului avea să plece la Fiacca, la sora ei bolnavă. Mă gândesc că, probabil, Karima i-a dat de înțeles lui Lapecora că urmau să comită nebunii în patul lui conjugal, în absența soției. Ce oameni, spune și tu! Dimineață, la prima oră, după ce doamna Lapecora a plecat, Karima îi deschide ușa lui Fahrid, care intră și-l ucide pe bătrân. Mă gândesc că Lapecora a încercat să fugă – iată de ce a fost găsit în lift. Asta dacă nu cumva, așa cum mi-ai spus tu acum, Karima nu știa, de fapt, de intențiile asasine ale lui Fahrid. Când vede că acesta l-a înjunghiat pe Lapecora, încearcă

să scape. Însă nu ajunge prea departe, pentru că Fahrid o prinde și o sechestrează. Cu siguranță că după aceea a omorât-o, ca să nu vorbească. Iar dovada cea mai bună este că s-a dus la locuința Karimei, făcând să dispară toate fotografiile în care apărea ea: nu voia ca poliția s-o identifice.

În tăcere, Livia se puse pe plâns.

Rămase singur: Livia trecuse dincolo, întinzându-se lângă François. Neștiind ce să facă, Montalbano se duse pe verandă. În văzduh zări în plină desfășurare un soi de duel între pescărușI; pe plajă, un cuplu care ieșise la plimbare: când și când schimbau câte o sărutare, însă cu gesturi obosite, ca și cum ar fi urmat indicațiile unui scenariu. Intră din nou în casă, luă ultimul roman al bietului Bufalino – cel cu fotograful orb – și se întoarse pe verandă, așezându-se comod. Cercetă coperta, apoi contracoperta, lăsă cartea deoparte. Nu se putea concentra. Simțea plămădindu-se în el, lent, o tristețe tăioasă. Deodată, înțelese motivul.

Iată, ceea ce trăia el în clipa aceea era doar o degustare, un preludiu al acelor după-amiezi de duminică liniștite, cu iz familial, pe care avea să le trăiască de acum încolo – poate că nu la Vigàta, ci, mai rău, la Boccadasse. Cu un copil care, trezindu-se, avea să strige după el – „Tati, tati!" –, chemându-l să se joace împreună...

Atacul de panică îi puse un nod greu în gâtlej.

10

Trebuia să scape imediat de acolo, să fugă cât mai departe de casa aceea care îi pregătea în secret tabieturi de familist. În clipa în care urcă la volan îi veni să râdă de accesul de schizofrenie care pusese stăpânire pe el. Latura lui rațională îi sugera că era suficient de capabil să controleze noua situație, care, de altfel, avea substanță doar în imaginația lui; latura sa inconștientă însă îi dădea ghes s-o ia la sănătoasa: atât, fără alte raționamente.

Ajuns la Vigàta, se duse glonț la comisariat.

– Noutăți?

În loc de răspuns, Fazio îl întrebă, la rândul lui:

– Ce face *picciliddro?*

– Face bine, răspunse, ușor iritat. Deci?

– Nimic serios. Un șomer a intrat într-un supermarket și s-a pus pe spart vitrinele cu o bâtă...

– Un șomer? Ce tot spui acolo? Aici, la noi, mai există încă șomeri?

Fazio se uită la el mut de uimire.

– Bine'nțeles că există, domnule, nu știați?

– Ca să fiu sincer, nu. Credeam că toată lumea și-a găsit o ocupație.

Era limpede: Fazio fusese pus la podea.

– Adicătelea ce ocupație să-și fi găsit?

– Să se pocăiască, Fazio. De exemplu, șomerul ăsta de s-a pus pe spart vitrine: înainte de a fi șomer, e un ticălos nenorocit. L-ai arestat?

– Da, 'trăiți!

– Fă-i o vizită şi spune-i din partea mea să se căiască.

– Păi, pen' ce?

– N-are decât să inventeze ce vrea el. Numai să declare pe urmă că s-a căit. Un rahat oarecare, eventual îi poţi sugera tu ceva. După ce se căieşte, treaba-i ca şi rezolvată. Statu-l plăteşte, îi dă pe gratis o casă, îi trimite copiii la şcoală. Spune-i, hai.

Fazio cătă lung o vreme la el, fără să zică nimic. Apoi vorbi:

– Domnule, afară-i senin şi frumos, da' văd că 'mneavoastră vă tună rău! Ce s-a-ntâmplat?

– Ce te fute grija?

Proprietarul magherniţei de *cùlia e simenza*[1] de unde Montalbano îşi făcea în mod regulat provizii inventase un sistem genial de eludare a legii care obliga magazinele să ţină închis duminica: se plasase în faţa obloanelor trase, având în faţă o tarabă încărcată-ochi cu marfă.

– *Nuciddre americane*[2] am, perpelite bine, caldecălduţe am! îl informă negustorul.

Iar comisarul nu se lăsă rugat: ceru să-i pună vreo douăzeci de grame în cornetul care conţinea deja năut prăjit şi semniţe de dovleac.

De data aceasta, plimbarea solitară – dedicată meditaţiei – până la promontoriul dinspre soare-răsare

---

[1] Mixtură de seminţe prăjite, năut, bobi, migdale etc., cu gust sărat sau dulce (n. tr.).

[2] *Nuciddre americane* (dial. sic.), arahide prăjite în coajă (n. tr.).

fu mai lungă decât de obicei: se întoarse acasă mult după asfinţit.

– Copilul ăsta e incredibil de inteligent! îi spuse Livia de cum îl văzu intrând pe uşă. Nu cred să fi trecut mai mult de trei ore de când i-am explicat regulile la jocul de dame, iar acum uită-te şi tu: o partidă mi-a luat-o deja, iar acum îmi mai ia una.

Comisarul rămase în picioare lângă ei, să privească ultimele mutări ale jocului. Livia greşi într-un mod strigător la cer, iar François îi luă ultimele două piese de pe tablă. Conştient sau nu, Livia îl lăsase pe *picciliddro* să câştige: dacă în locul lui François s-ar fi aflat el, nici dacă ar fi ştiut sigur că moare şi tot nu i-ar fi dat satisfacţia să se recunoască învinsă. Odată, se coborâse până într-acolo încât mimase pe neaşteptate o stare de leşin, în aşa fel încât să cadă peste tabla de joc şi să împrăştie piesele pe jos.

– Ţi-e foame?

– Mai pot aştepta, dacă vrei, răspunse comisarul, raliindu-se spontan solicitării ei implicite de a mai întârzia cu masa.

– Noi ieşim să facem o plimbare.

„Noi", adică ea şi François, bineînţeles: ipoteza că el li s-ar fi putut alătura nu-i trecuse nici măcar prin anticamera cerebelului.

Montalbano pregăti masa, o aranjă să arate cât mai îmbietor cu putinţă, apoi se duse în bucătărie să vadă ce le pregătise bun Livia pentru cină. Nimic, zero, o dezolare arctică: tacâmurile şi farfuriile străluceau

de curățenie, total necontaminate. Ocupată să-i cânte în strună lui François, nu se gândise nici măcar o secundă la cină. Făcu un inventar pe cât de rapid, pe atât de trist: la felul întâi, ar fi putut găti paste cu ulei de măsline și usturoi; pentru felul doi, putea încropi ceva care să conțină sardele sărate, măsline, cașcaval și ton din conservă. În orice caz, ceea ce i se întâmpla în seara aceea era o joacă în comparație cu ce avea să urmeze a doua zi, când, sosind pentru a face curățenie și ceva de-ale gurii, menajera Adelina avea s-o găsească în casă pe Livia cu un copil. Cele două nu se suportau și pace; odată, din cauza unor observații de-ale Liviei, Adelina lăsase toată casa cu susul în jos și dispăruse fără nicio explicație, ca să se mai întoarcă apoi abia după ce se asigurase că rivala plecase și se afla la câteva sute de kilometri distanță.

Era ora jurnalului de știri: deschise televizorul și-l puse pe *Televigàta*. Pe ecran apăru fața de cur-de-găină a lui Pippo Ragonese, comentatorul politic. Se pregăti să schimbe canalul, când primele cuvinte ale lui Ragonese îl paralizară.

– Ce se întâmplă la comisariatul din Vigàta? se întrebă atotștiutorul Ragonese, adresându-se lui însuși și întregului Univers creat, pe un ton față de care, prin comparație, cel al lui Torquemada în clipele sale de glorie ar fi sunat ca al cuiva care spune bancuri în public.

Continuă, afirmând că, după părerea lui, Vigàta putea fi declarat oraș înfrățit cu Chicago din anii prohibiției: împușcături, furturi, incendieri; viața

și libertatea obștii, a cetățeanului de rând se aflau continuu în primejdie. Oare știau telespectatorii cu ce se ocupa în tot acest timp, în toiul acestei situații generale tragice, atât de mult lăudatul și supraevaluatul comisar Montalbano? Semnul de întrebare fusese subliniat cu o asemenea forță persuasivă, încât comisarului i se păru chiar că-l vede materializându-se pe chipul domnului cur-de-găină. Ragonese făcu o pauză, răsuflând lung ca să poată exprima cum trebuie mirarea și indignarea, apoi rosti răspicat:

– Cu vâ-nă-toa-rea unui hoț de me-rin-de!

Și nu se dusese singur, domnul comisar al nostru, nu, nici vorbă: își luase cu el toți oamenii, lăsând la comisariat, stăpân peste tot și toate, un biet centralist ca vai de el. Se întrebau oare telespectatorii cum se făcea că el, Ragonese, luase cunoștință de această situație, pe care unii ar putea-o numi comică, dar care era cu certitudine tragică? Ei bine, intenționând să-l contacteze pe vicecomisarul Augello în legătură cu o anumită informație, sunase la secție, iar centralistul îi dăduse incredibilul răspuns. La început, crezuse că era o glumă – proastă, desigur – și insistase, dar în cele din urmă pricepuse că nu era vorba de o farsă, ci de un adevăr inimaginabil. Realizau oare telespectatorii din Vigàta pe mâinile cui încăpuseră?

– Ce păcate oi fi având, Doamne, iartă-mă, de mi l-ai dat pe cap pe Catarella? se întrebă cu amărăciune comisarul, în timp ce schimba canalul.

Retelibera transmitea imagini de la Mazàra, de la ceremonia funerară în memoria marinarului tunisian

ucis cu rafale de mitralieră la bordul pescadorului *Santopadre*. După terminarea materialului video, crainicul comentă ghinionul de care avusese parte tunisianul, decedat în mod tragic la prima sa îmbarcare: de altfel, sosise în localitate de puțin timp și nimeni nu-l cunoștea. Nu avea familie, sau cel puțin nu avusese suficient timp la dispoziție ca s-o poată aduce peste mare acolo, la Mazàra. Se născuse cu treizeci și doi de ani în urmă, la Sfax, și se numea Ben Dhahab. Pe ecran apăru fotografia tunisianului, chiar în momentul în care Livia și *picciliddro*, întorcându-se de la plimbarea de seară, intrară în casă. Zărind chipul de pe ecran, François surâse și arătă cu degetul într-acolo.

– *Mon oncle.*

Livia se pregătea să-i ceară pe ton aspru lui Montalbano să închidă televizorul pentru că îi deranja de la masă; de partea cealaltă, Montalbano dădu să-i reproșeze că nu pregătise nimic pentru cină. În noile condiții însă, rămaseră amândoi cu gura căscată, cu degetele arătătoare ațintite unul asupra celuilalt, în timp ce un al treilea index – al băiețandrului – continua să arate spre ecran. Era ca și cum tocmai trecuse un înger pe acolo, zicând „Amin!" și împietrindu-i pe toți. Comisarul se dezmetici cel dintâi, căutând o confirmare în privirea Liviei, pentru că avea destule îndoieli în privința celor câteva cuvinte în franceză pe care le știa.

– Ce-a zis?

– A zis „unchiul meu", răspunse Livia, palidă-n obraji.

Pe ecran, cadrul se schimbă, iar François se duse să-şi ia locul la masă, nerăbdător să înceapă să mănânce şi deloc impresionat că-şi văzuse unchiul la televizor.

– Întreabă-l dacă omul pe care l-a văzut e unchiul lui.

– Întrebare mai idioată ca asta n-am auzit în viaţa mea.

– Ba nu e idioată deloc. Şi mie îmi zic unii „unchiule" şi nici vorbă să le fiu unchi.

François mărturisi că bărbatul de pe ecran era chiar unchiul lui bun, fratele mamei.

– Trebuie să vină imediat cu mine, decise brusc Montalbano.

– Unde vrei să-l duci?

– La secţie, vreau să-i arăt o fotografie.

– Nici nu se pune problema. Fotografiile nu ţi le fură nimeni de acolo. François trebuie să ia mai întâi masa. Pe urmă da, n-are decât să meargă, dar vin şi eu cu el: tu eşti în stare să pierzi copilul pe drum.

Pastele ieşiseră răscoapte, practic imposibil de mâncat.

De gardă era Catarella, care, surprins de apariţia neaşteptatului nucleu familial la o oră atât de târzie şi observând expresia de pe chipul superiorului său, simţi că-l trec năduşelile. Le ieşi în cale, alarmat.

– Dom'le, totu' calmeţă-n sara 'iasta, linişteală în tot locu', pisti tot.

– În Cecenia nu-i, na!

Din sertar trase afară fotografiile pe care le luase din teancul Karimei, alese una, i-o puse copilului în față. Fără niciun cuvânt, acesta o duse la buze și sărută imaginea maică-sii.

Livia își înghiți cu greu lacrimile. Nu mai era nevoie de nicio întrebare: era evidentă asemănarea dintre bărbatul apărut mai devreme pe ecran și cel în uniformă, fotografiat alături de Karima. Totuși, comisarul își făcu datoria și întrebă:

– Acesta e unchiul tău?

– *Oui.*

– *Comment s'appelle-t-il?*

Și se felicită pentru franceza sa de turist pe la Tour Eiffel și Moulin Rouge.

– Ahmed, zise *picciliddro.*

– *Seulement* Ahmed?

– *Oh, non.* Ahmed Moussa.

– *Et ta mère? Comment s'appelle?*

– Karima Moussa, făcu François strângând din umeri și surâzând la auzul unei întrebări cu un răspuns atât de evident.

Montalbano își descărcă furia asupra Liviei, care nu se aștepta la un atac atât de violent.

– Futu-i și răsfutu-i! Adicătelea stai cu copilu' ăsta și ziua, și noaptea, te joci cu el, îl înveți jocu' de dame, da' nu-ți trece nicio secundă prin cap să afli cum îl cheamă! Era de ajuns să-l întrebi, nu? Și ticălosu' acela bolnav de Mimì, alt deștept! Marele anchetator, n-am ce zice! Știe s-aducă găletușă, lopățică, forme

de plastic pentru nisip și o desagă de dulciuri, da'-n loc să stea de vorbă cu copilu', își rânjește fasolele la tine!

Livia nu avu nicio reacție, iar Montalbano se rușină imediat de propria ieșire.

– Iartă-mă, Livia, dar sunt cam nervos.

– Văd.

– Încearcă să afli dacă l-a văzut vreodată în realitate pe unchiul ăsta al lui. Dacă l-a văzut recent, eventual.

Discutară o vreme șușotit, apoi Livia explică: nu, recent nu-l văzuse, dar pe când François avea trei ani, maică-sa îl dusese în Tunisia și acolo îl întâlnise pe unchiul, care era în compania mai multor bărbați. Însă amintirea era confuză, reținuse întâmplarea numai pentru că maică-sa îi vorbise adesea despre ea.

Așadar, trase concluzia Montalbano, cu doi ani în urmă avusese loc un soi de *summit*, în cadrul căruia se hotărâse într-un fel sau altul soarta bietului Lapecora.

– Ascultă, du-l pe François la un film – dacă vă grăbiți, prindeți ultima reprezentație – și pe urmă veniți să mă luați de aici. Am de lucru.

– Alo, Buscaìno? Montalbano sunt. Acu', în clipa asta am aflat care-i numele întreg al tunisiencei din Villaseta. O mai ții minte, nu?

– Cum să nu? Karima.

– O cheamă Karima Moussa. Crezi c-ai putea face niște investigații în actele voastre, de la Oficiul pentru Străini.

– Dom' comisar, mă luați în tărbacă?

– Nu, chiar n-am chef acu' de glume. De ce?

– Păi, cum așa? Cu experiența 'mneavoastră, veniți să-mi faceți o asemenea cerere?

– Explică-te mai bine.

– Uitați cum stă treaba, dom' comisar. N-am cum, nici dacă-mi ziceți numele lu' mama și a lu' tata, cel al bunicilor dinspre tată și al celor materni sau data și locu' nașterii.

– Ceață totală, zici?

– Cum altfel? Acolo, la Roma, n-au decât să facă ce legi le trec prin cap, da' aici, la noi, tunisienii, marocanii, libienii, ăi din Capu' Verde, senegalezii, nigerienii, rwandezii, albanezii, sârbii, croații și tot neamu' lor intră și ies cum au chef, în voia cea bună. Aici e ca la Colosseum, porțile sunt veșnic deschise. Faptul că acu' două zile am aflat adresa Karimei ăsteia, sau cum o fi chemând-o, ține de domeniul miracolelor, nu e o treabă de zi cu zi, dacă-nțelegeți ce spun.

– Tu încearcă totuși.

– Montalbano? Ia spune-mi, ce-i povestea asta cum că ați fi hăituit un hoț de pachețele cu mâncare? Era vreun maniac sau ce?

– Da' de unde, domnule chestor. E vorba de un copil care, de foame, s-a apucat să fure merindele altor copii. Atâta tot.

– Cum adică, atâta tot? În sfârșit, eu știu că dumneata, din când în când, cum să zic, o iei pe căi ocolite, dar de data asta, ca să fiu sincer, am impresia că...

– Domnule chestor, vă asigur că n-o să se mai repete, însă era absolut necesar să pun mâna pe el.

– L-ai prins?

– Da.

– Şi ce ai făcut cu el?

– L-am dus la mine acasă, are grijă Livia de el.

– Montalbano, ai înnebunit? Încredinţează-l imediat părinţilor!

– Păi, nu are. S-ar putea să fie orfan.

– Ce-nseamnă „s-ar putea"? Anchetaţi urgent cazul, nu? Sfinte Dumnezeule mare!

– Asta şi fac, însă François...

– Oh, Doamne, ăsta cine mai e?

– Copilul, aşa-l cheamă.

– Nu e italian?

– Nu, e tunisian.

– Ştii ceva, Montalbano? Las-o aşa cum e deocamdată, m-ai năucit îndeajuns. Însă mâine dimineaţă te prezinţi la mine, la Montelusa, şi-mi explici tot de-a fir-a păr.

– Nu pot, plec din localitate. Credeţi-mă pe cuvânt, e foarte important, nu vreau să mă sustrag de la răspundere.

– Atunci, ne vedem mâine după-amiază. Te avertizez: să nu cumva să nu vii. Trebuie să ne sfătuim asupra unei tactici a apărării, pentru că onorabilul Pennachio...

– Cine, cel acuzat de complicitate la delicte de crimă organizată?

– Da, el. Am aflat că pregătește o interpelare pentru ministru. Îți vrea capul.

Era și cazul: cel care condusese ancheta împotriva onorabilului fusese chiar el, Montalbano.

– Nicolò? Montalbano sunt. Vreau să-ți cer o favoare.

– Cum să nu? Spune.

– Cât mai stai acolo, la studio, la *Retelibera*?

– Fac știrile de la miezul nopții și pe urmă plec acasă.

– E ora zece acum. Dacă într-o jumătate de oră sunt la tine și-ți aduc o fotografie, aveți timp s-o postați pe ecran la ultimul telejurnal?

– Bineînțeles. Te aștept.

Simțise de la bun început – parcă-l pișcase pur și simplu – că povestea aceea cu pescadorul *Santopadre* nu era o treabă de rezolvat cât ai zice pește; nu degeaba făcuse tot ce-i stătuse în putință să se țină departe de ea. Acum însă, fusese înșfăcat de păr și izbit cu țeasta de dosar, ca atunci când vrei să înveți pisica să nu mai facă pipi într-un anumit loc. N-ar fi trebuit decât ca Livia și François să se fi întors de la plimbare câteva secunde mai târziu: *picciliddro* nu ar mai fi văzut imaginea unchiului său la televizor, cina s-ar fi derulat în sfânta pace și lucrurile și-ar fi urmat cursul firesc. Pe urmă, blestemate fie-i apucăturile lui de zbir! Altul în locul lui ar fi zis:

– A, da? Copilul l-a recunoscut pe unchiu-său la televizor? Măi, să fie, ce coincidență!

Și ar fi dus la gură prima îmbucătură, văzându-și de farfuria lui. Dar nu, el nu putea, trebuia cu orice preț să se arunce cu coarnele-nainte. Instinctul de vânător – așa-l numise Hammett, care la treburile astea se pricepea, nu glumă.

– Unde-i poza? îl iscodi Zito de cum îl văzu.

I-o întinse pe cea cu Karima și fiul.

– S-o încadrez în întregime? Vrei un detaliu anume?

– Așa cum e.

Nicolò Zito ieși, apoi se întoarse fără fotografie și se așeză comod într-un fotoliu.

– Povestește-mi tot. Și, mai ales, zi-mi ce-i istoria asta cu hoțul de merinde despre care Pippo Ragonese spune că-i un mare rahat, spre deosebire de mine, care spun că nu.

– Nicolò, n-am timp acum, trebuie să mă crezi pe cuvânt.

– Nu, nu te cred. O întrebare: copilul care fura pachețelele cu mâncare e același cu cel din fotografia pe care tocmai mi-ai dat-o?

Periculos de inteligent, Nicolò ăsta. Era mai bine să-i cânte-n strună.

– Da, el e.

– Și maică-sa? Ce-i cu ea?

– În mod sigur e implicată în crima de acum câteva zile, știi tu, ăl de l-am găsit în lift. Iar aici te oprești cu întrebările. Îți promit că, în clipa în care

voi fi înțeles eu însumi ceva din toată tărășenia asta, vei fi primul cu care voi vorbi.

– Spune-mi, atunci, ce fond sonor ar trebui să pun la fotografie?

– A, da, că bine zici! Trebuie să-ți modulezi vocea în așa fel încât să pară că relatezi o întâmplare dureroasă, patetică.

– Acu' ce faci? Te trezișI regizor?

– Trebuie să spui așa: că o tunisiancă în vârstă s-a prezentat la tine plângând și te-a implorat să arăți fotografia la televizor. Au trecut trei zile de când bătrâna nu a primit niciun semn de viață de la femeie și copil. Îi cheamă Karima și François. Cei ce i-au văzut etcetera, se garantează anonimatul etcetera, să telefoneze imediat la comisariat etcetera.

– Ia du-te tu și vâră-ți în cur etcetera ăsta, îl întrerupse Nicolò Zito.

Acasă, Livia se duse foarte repede la culcare, luându-l cu ea și pe *picciliddro*. Montalbano rămase treaz, așteptând telejurnalul de la miezul nopții. Nicolò își făcu datoria și ținu fotografia în cadru cât mai mult cu putință. După genericul de final, comisarul îl sună, mulțumindu-i.

– Oare-mi mai poți face o favoare?

– Știi ceva? Mă gândesc să te pun să-mi plătești abonament. Zi-mi, ce vrei?

– Ai putea relua anunțul mâine, la telejurnalul de la unu? Știi, mă gândesc că la ora asta nu l-a văzut prea multă lume.

– La ordinele dumneavoastră!

Intră în dormitor, îl desprinse pe François din brațele Liviei, îl ridică într-ale sale, îl duse în bucătărie, îl puse să doarmă pe canapeaua pregătită din timp de Livia. Făcu duș, se vârî în pat. În somn, Livia îl simți întinzându-se lângă ea și se lipi cu spatele de vintrea lui, apoi cu tot corpul. Făcea mereu așa, în starea aceea dintre somn și veghe, în acel *no man's land* dintre tărâmul viselor și citadela conștientului. De data aceasta însă, nici nu începuse bine Montalbano să-i dezmierde rotunjimile, că se îndepărtă de el ca mușcată de șarpe.

– Nu. Dacă se trezește François?

Preț de o clipă, Montalbano împietri: nu luase în calcul acest aspect al vieții tihnite de familie.

Se ridică din pat, somnul îi trecuse brusc. Pe drumul de întoarcere spre Marinella își amintise că trebuia să facă urgent ceva. Își aminti abia acum.

– Valente? Montalbano sunt. Scuză-mă că te sun la ora asta și că te deranjez acasă. Trebuie să te văd urgent. Ia spune-mi, dacă ajung la Mazàra mâine pe la zece, îți faci timp?

– Desigur. Ai putea totuși să-mi spui în avans...?

– E o poveste încâlcită, confuză. Deocamdată mă bazez doar pe supoziții. E vorba despre tunisianul acela mitraliat pe mare.

– Ben Dhahab.

– Uite, dacă tot veni vorba, află pentru-nceput că-l cheamă Ahmed Moussa.

– Băga-mi-aș.

– Exact.

– Nu e obligatoriu să fie o legătură între cele două cazuri, observă vicechestorul Valente după ce auzi expunerea lui Montalbano.

– Dacă asta e părerea ta, află că-mi faci o mare favoare. Fiecare rămâne cu partea lui: tu anchetezi de ce tunisianul folosea un nume fals, iar eu caut mai departe mobilul asasinării lui Lapecora şi motivul pentru care Karima a dispărut. Dacă, din întâmplare, drumurile noastre se intersectează, ne prefacem că nu ne cunoaştem şi, dacă vrei, nici măcar nu ne salutăm. De acord?

– Aoleo! Că repede te mai aprinzi!

Comisarul Angelo Tomassino, un tinerel din Trento cu înfăţişare de casier de bancă – dintre aceia care numără de zece ori la mână cinci sute de mii de lire înainte să ţi-i dea, scoase artileria grea în apărarea şefului său:

– Pe urmă, niţi nu-i bătut în cuie, înţelezi mata?

– Ce anume nu-i bătut în cuie?

– Că Ben Dahab e un nume fictiv. Posibil să-l cheme – nu-i aţa? – Ben Ahmed Dhahab Moussa. Mai prinţepe ţeva dacă poţi din numele aţţea arăbeţti.

– Eu îmi cer scuze de deranj, am roit-o de-aici, conchise Montalbano, ridicându-se de pe scaun.

Sângele i se învolburase în cap. Valente, care îl cunoştea de mult, îi înţelese reacţia.

– Şi cum ar trebui să procedăm, după părerea ta? îl întrebă, simplu.

Comisarul se așează la loc.

– Să-i aflăm, de exemplu, cunoscuții de aici, din Mazàra. Să aflăm cum de a reușit să obțină permisiunea să se îmbarce pe pescador. Dacă avea documente în regulă. I-am putea face o percheziție la domiciliu. Păi, ce, sunt treburi pe care trebuie să te învăț eu să le faci?

– Nu, recunoscu Valente. Da-mi place să le aud de la tine.

Luă o hârtie de pe birou și i-o întinse lui Montalbano. Era un mandat de percheziționare a locuinței lui Ben Dhahab, cu ștampilă și semnătură cu tot.

– L-am trezit pe judecător dis-de-dimineață, îi spuse zâmbind Valente. Ai chef să vii la o plimbare cu mine?

Doamna Pipìa Ernestina, văduvă Locciero, ține să precizeze că, de felul ei, nu se îndeletnicea cu închiriatul odăilor. Avea și ea acolo – moștenire de la răposatu', 'Mnezeu să-l ierte – un *catojo,* un bordei numa' cu parter, o odaie unde odată se ținuse o *putìa di varbèri;* cum să-i zică ea mai bine? – a, da, un salon de berberit. Un fel de-a-i zice, pen' că numa' salon de berberit nu era; de-altminterea, 'mnealor aveau să-l vadă acușica, da' nu-nțelegea de ce era nevoie de treaba aia din mânili lor, de hârtie, de – cum îi zice? – magnat de pirchizițiune. Era de-ajuns să se prezinte la ușă, să-ntrebe: madam Pipìa, așa și pe dincolo; iar ea n-ar fi avut ni'ca de zis. Pen' că cine are ceva de zis înseamnă că are și ceva de ferit, de ascuns, însă

ea – și toți din Mazàra puteau să-i întărească vorbele (adicătelea toți în afară de căzături și otrepe) – totdeauna avusese și continua să aibă și-n ziua de azi o viață transparentă – ca aerul, nu alta! Ce fel de om era bietu' tunisian? Să știe ei, domnii comisari, că ea niciodată, da' niciodată-n viața ei n-ar fi dat o odaie-n chirie la un african, fie el dintre aceia negri ca tăciunele sau dintre aceia care la piele seamănă cu sicilieni de-ai noștri. În sfârșit, africanii nu-i plăceau și pace! Adicătelea cum de ce i-o închiriase lui Ben Dhahab? Dinstins, domnii mei, bărbat manerat, cu educație fină, cum nu mai găsești în ziua de azi nici măcar aici, la Mazàra. Da, dom'le, de vorbit, vorbea italienește sau în orișice caz era în stare să se facă-nțeles. De-altminterea, îi și arătase pașaportu'...

– O clipă, zise Montalbano.

– Un moment, spuse în același timp Valente.

Da, să trăiți, pașaportu'. Valabil, cum nu? Era scris cum scriu arabii și niște cuvinte scrise într-o limbă străină erau scrise. Dacă era inglezește sau franțuzește? Cin' să știe, Doamne, iartă-mă! Fotografia da, aia corespunzătoare era. Și dacă 'mnealor chiar voiau să știe, ei bine, ea dăduse declarație regulamentară despre închiriere, așa cum scrie la lege.

– Când a sosit, exact? se interesă Valente.

– Cu zece zile-ndărăt, exact precis vă spui.

Așadar, în zece zile avusese timp să se aclimatizeze, să-și găsească de lucru, ba chiar s-o și mierlească.

– V-a spus cât intenționa să rămână prin părțile astea? o iscodi Montalbano.

– Zece zile încă. Deşi...

– Deşi?

– Cum să vă spui, ţinu să-mi plătească-n avans pe o lună.

– Şi cât i-aţi cerut?

– Eu îi zisei din capu' locului nouă sute de mii. Da' ştiţi cum îs făcuţi arabii, că se tocmesc şi iar se tocmesc... Eram pregătită să las bine-n jos, ce să vă spui, şase sute, cinci poate... Şi când colo, ce să vezi? Nici nu mă lăsă să termin de spus ce-aveam de spus, duse mâna la piept, trase afară un sul de bani cât o butelcă de vin de gros, trase deoparte elasticu' care-l ţinea strâns şi-mi numără-n palmă nouă bilete de-o sută de mii.

– Daţi-ne cheia şi explicaţi-ne cum ajungem la *catojo*, i-o tăie Montalbano.

Înţelesese: în ochii văduvei Pipìa, fineţea şi distincţia tunisianului se concentraseră în sulul de bancnote gros cât o butelcă de vin.

– Acu', într-un minut mă gătesc şi vin să vă arăt.

– Nu, doamnă, dumneavoastră rămâneţi aici. Vă aducem noi cheia înapoi.

Un pat de fier ruginit, o masă ciumpavă, un dulap cu o coală de placaj în loc de oglindă, trei scaune de nuiele. Alături, o cămăruţă cu vas de toaletă, chiuvetă şi un prosop murdar; pe policioară, un aparat de ras, săpun lichid, un pieptene. Se întoarseră în odaie, singura de altfel. Pe unul din scaune, un geamantan din material textil albastru; îl deschiseră, era gol.

În dulap, o pereche de pantaloni nou-nouți, un sacou închis la culoare, foarte curat, două cămăși, patru perechi de șosete, patru de chiloți, șase batiste, două maiouri: toate abia cumpărate, nepurtate încă. Într-un colț, o pereche de sandale în stare bună; în colțul opus, o sacoșă de plastic plină cu lenjerie de corp murdară. O răsturnară pe pardoseală: nimic suspect. Petrecură acolo o oră întreagă, căutând peste tot. Își pierduseră deja orice speranță, când Valente se dovedi norocos. În mod cert nu fusese ascuns, ci, probabil, căzuse și rămăsese încastrat între speteaza patului și perete: un bilet de avion pe ruta Roma–Palermo, emis cu zece zile în urmă pe numele lui Mr. Dhahab. Așadar, Ahmed sosise la Palermo la ora zece dimineața, iar două ore mai târziu – cel mult – ajunsese la Mazàra. Cui să i se fi adresat ca să găsească pe cineva cu camere de închiriat?

– În afara cadavrului, la Montelusa te-au lăsat să-i vezi și obiectele personale?

– Bineînțeles, răspunse Valente. Zece mii de lire.

– Pașaport?

– Nu.

– Ăia erau toți banii?

– Dacă pe restul i-o fi lăsat aici, s-a ocupat de tot doamna Pipìa, cea cu viața transparentă ca aerul.

– Nici cheia de aici, de la cameră, n-o avea în buzunar?

– Nici. Oare trebuie să-ți explic pe note muzicale? Zece mii de lire și cu asta basta.

Convocat de Valente, profesorul Rahman, tunisianul căruia îi revenea rolul de a strânge legăturile dintre cei din neamul lui şi autorităţile din Mazàra – un profesor de şcoală primară cu înfăţişare de sicilian pursânge – sosi în zece minute.

Pe Montalbano îl cunoscuse cu un an în urmă, când comisarul se ocupase de dosarul numit mai apoi al „câinelui de teracotă".

– Eraţi la ore? se interesă Valente.

Într-un acces neobişnuit de omenie, un director de şcoală din Mazàra trecuse peste formalităţile birocratice şi închiriase câteva săli de clasă în scopul creării unei şcoli pentru copiii comunităţii tunisiene.

– Da, dar i-am cerut cuiva să-mi ţină locul. Ceva probleme?

– Ne-am gândit că ne-aţi putea da unele lămuriri.

– Despre ce?

– Mai bine zis despre cine. Ben Dhahab.

Valente şi Montalbano se hotărâseră să-i spună învăţătorului litania numai pe jumătate, iar apoi, în funcţie de reacţiile lui, să i-o spună pe toată. Sau nu.

– Întrebaţi-mă.

Era rândul lui Valente la masa de joc: Montalbano era simplu musafir.

– Îl cunoşteaţi?

– S-a prezentat la mine cu vreo zece zile în urmă. Îmi ştia numele şi era la cunoştinţă şi cu ceea ce reprezint eu pentru comunitate. Vedeţi dumneavoastră, undeva, prin luna ianuarie, un ziar din Tunisia a publicat un articol în care se vorbea despre şcoala noastră.

– Ce v-a spus?

– Că era ziarist.

Valente şi Montalbano schimbară o privire scurtă.

– Zicea că vrea să scrie un reportaj despre viaţa compatrioţilor noştri din Mazàra. Însă intenţiona să se prezinte tuturor ca o persoană oarecare, în căutare de lucru. Şi-ar fi dorit chiar să se îmbarce pe un vas. I-am făcut cunoştinţă cu un coleg de-al meu, El Madani. El l-a îndrumat pe Ben Dhahab la doamna Pipìa, care i-a închiriat o cameră.

– După aceea l-aţi mai revăzut?

– Desigur. Ne-am mai întâlnit de câteva ori întâmplător. Chiar am participat împreună la o serbare. Reuşise, cum să vă spun, să se integreze perfect.

– Dumneavoastră l-aţi ajutat să se îmbarce?

– Nu. Şi nici El Madani.

– Pentru înmormântare cine a plătit?

– Noi. Am constituit un mic fond pentru evenimente nefericite, pentru necazuri de tot felul.

– Cine a oferit televiziunii fotografia şi toate informaţiile referitoare la Ban Dhahab?

– Eu. Vedeţi dumneavoastră, la serbarea aceea despre care v-am spus adineauri a venit şi un fotograf. Ben Dhahab a protestat, zicea că nu vrea să fie fotografiat. Însă fotograful făcuse deja o poză. Aşa încât, când a venit jurnalistul de la televiziune, am făcut rost de fotografie şi i-am dat-o, împreună cu puţinele informaţii pe care ni le dezvăluise despre el.

Rahman se șterse de transpirație. Starea lui de inconfort crescuse. Iar Valente, ca un zbir destoinic ce era, îl lăsă să fiarbă în suc propriu.

– Ceva-ceva, totuși, mi s-a părut suspect, se hotărî Rahman în cele din urmă să declare.

Montalbano și Valente parcă nici nu-l mai auzeau – păreau să fi uitat de el, căzuți adânc pe gânduri, cum erau. În realitate, erau numai ochi și urechi, asemenea motanilor care, atunci când țin ochii închiși dând impresia că dorm, sunt de fapt în stare să numere și stelele de pe cer.

– Ieri am telefonat la Tunis, la ziar, ca să le aduc la cunoștință nenorocirea întâmplată omului lor și să cer lămuriri despre formalitățile referitoare la transportul cadavrului. Când i-am spus directorului că Ben Dhahab a murit, l-a bufnit râsul. Mi-a zis că gluma era cum nu se poate mai proastă: Ben Dhahab se afla chiar în clipa aceea în camera de alături și vorbea la telefon. Apoi mi-a închis.

– Nu poate fi, oare, un caz de omonimie? îl provocă Valente.

– Asta nu! Cu mine a fost cât se poate de clar. Mi-a precizat că era trimisul ziarului. Așadar, m-a mințit.

– Știți cumva dacă avea rude aici, în Sicilia? interveni pentru prima dată Montalbano.

– Nu știu, n-am prea discutat. Dar mă gândesc că dacă ar fi avut rude la Mazàra, n-ar fi venit la mine.

Valente și Montalbano se consultară din nou numai din priviri; fără să scoată un cuvânt, Montalbano îi dădu prietenului său consimțământul să tragă în plin.

– Nu vă spune nimic numele Ahmed Moussa?

Nu fusese un simplu glonț, ci o adevărată lovitură de tun. Rahman sări de pe scaun, se prăbuși înapoi, se înmuie ca o cârpă.

– Care... ce... ce legătură are... Ahmed Moussa? abia reuși să îngaime învățătorul, cu suflarea tăiată.

– Iertați-mi ignoranța, continuă implacabil Valente. Totuși cine este acest domn al cărui nume vă îngrozește într-o asemenea măsură?

– Un terorist. Unul care... un asasin. Un om crud. Bine, dar... ce amestec are?

– Avem motive să credem că Ben Dhahab era, în realitate, Ahmed Moussa.

– Mă simt rău, spuse cu voce stinsă învățătorul Rahman.

Din cuvintele tremurate ale semimuribundului învățător Rahman, aflară că Ahmed Moussa, al cărui nume real era mai degrabă șoptit pe la colțuri decât rostit cu voce tare și al cărui chip era, practic, necunoscut, încropise cu câtva timp în urmă un mic grup paramilitar, alcătuit din tot soiul de nenorociți ai sorții. Își făcuse intrarea în scenă cu trei ani înainte, cartea lui de vizită nelăsând loc la interpretări: aruncase în aer o micuță sală de cinematograf pentru copii unde se proiectau filme de desene animate franțuzești. Cei mai norocoși dintre spectatori fuseseră cei care muriseră pe loc: alte câteva zeci rămăseseră orbi, ciungi sau mutilați pe viață. Naționalismul grupului era – cel puțin ca intenție – aproape abstract în absolutismul

său. Moussa şi ai săi erau priviţi cu suspiciune chiar şi de integraliştii cei mai înverşunaţi. Aveau la dispoziţie sume de bani practic nelimitate, despre care nu se ştia de unde proveneau. Guvernul pusese o recompensă grasă pe capul lui Ahmed Moussa. Cam asta era tot ce ştia învăţătorul Rahman, iar faptul că-l ajutase într-un fel sau altul pe terorist îl tulburase într-atât, încât prinse să tremure şi să se clatine pe scaun ca şi cum ar fi suferit un atac violent de malarie.

– Bine, dar aţi fost tras pe sfoară, încercă Montalbano să-l consoleze.

– Dacă vă temeţi de consecinţe, adăugă Valente, noi putem să depunem mărturie în favoarea bunei dumneavoastră credinţe.

Rahman scutură din cap. Le mărturisi că nu teama îl încerca, ci sila. Sila pentru faptul că viaţa sa se intersectase – fie şi numai pentru foarte puţin timp – cu aceea a unui feroce ucigaş de copii, de creaturi inocente.

Îl îmbărbătară cum ştiură mai bine şi îi dădură voie să plece, rugându-l să nu spună nimănui niciun cuvânt despre discuţia lor, nici chiar colegului şi prietenului său El Madani. Dacă mai aveau nevoie de el, aveau să-l sune.

– Şi noaptea, dacă trebuie, nu vă „complimentaţi", le spuse învăţătorul, căruia brusc îi venea greu să vorbească italiana.

Înainte de a începe să pună cap la cap tot ceea ce aflaseră, cerură să li se aducă două cafele. Băură încet, fără grabă, în linişte.

– E limpede că omul nostru nu s-a îmbarcat pe pescador ca să-şi facă şcoala într-ale meseriei, atacă subiectul Valente.

– Dar nici ca s-o mierlească pe mare.

– Trebuie să aflăm ce poveste are pentru noi comandantul pescadorului.

– Vrei să-l chemi aici?

– De ce nu?

– N-ar face decât să-ţi repete ce i-a spus lui Augello. Poate-i mai bine să aflăm mai întâi ce gândesc cei din breasla lor. O vorbă de ici, una de colo, în cele din urmă am putea afla mai multe.

– Îi dau sarcină lui Tomasino.

Montalbano făcu o strâmbătură. Adjunctul lui Valente îi era antipatic şi pace: nu era un motiv întemeiat şi, mai ales, nu putea fi spus cu voce tare.

– Nu-ţi convine?

– Mie? Ţie trebuie să-ţi convină. Sunt oamenii tăi, îi cunoşti mai bine decât mine.

– Hai, Montalbano, n-o face pe prostu'.

– Bine, atunci. Uite cum stă treaba: nu cred că e cel mai potrivit. Să-mi zici mie cuţu' dacă s-o pune vreunu' pe făcut confidenţe lui Tomasino când s-o trezi cu mutra lui de perceptor la masă, la birt.

– Ai dreptate. O să-l însărcinez pe Trepodi. E o piticanie dezgheţată la minte, e inimos, iar tat-su-i pescar.

– Pe urmă, interesul nostru e să ştim exact ce s-a petrecut în noaptea aceea, când pescadorul a dat nas în nas cu vedeta lor. Pentru că, oricum ai potrivi-o, ceva-ceva tot nu se leagă.

– Adică?

– Deocamdată, eu zic să trecem peste felul în care a reuşit să se îmbarce, de acord? Ideea e asta: Ahmed a plecat pe mare cu o intenţie precisă, deocamdată necunoscută nouă. Mă întreb însă: intenţia asta a sa a dezvăluit-o sau nu comandantului şi echipajului? Iar dacă da, le-a dezvăluit intenţia sa înainte de a ieşi în larg sau în timpul voiajului? După părerea mea, intenţia le-a fost adusă tuturor la cunoştinţă – nici nu mai contează prea mult când anume – şi toţi au fost de acord, altminteri l-ar fi debarcat în momentul când ar fi aflat că ruta s-a schimbat.

– Mai există şi varianta să-i fi obligat sub ameninţarea unei arme.

– În cazul ăsta, odată ajunşi la Vigàta sau la Mazàra, căpitanul şi membrii echipajului ar fi relatat exact ce s-a întâmplat. N-ar fi avut nimic de pierdut.

– Corect.

– Mai departe. Excluzând de la bun început că intenţia lui Ahmed a fost aceea de a se lăsa omorât de o rafală de mitralieră în apele teritoriale ale ţării lui natale, nu reuşesc să mă gândesc decât la două ipoteze. Prima este că a vrut să debarce noaptea într-un loc izolat de pe coasta tunisiană pentru a reintra clandestin la el în ţară. În cea de-a doua ipoteză, Ahmed avea stabilită o întâlnire în largul mării, *un tête-à-tête* la care era absolut necesar să se prezinte personal.

– Mă convinge mai mult ultima.

– Şi pe mine. Apoi însă, s-a petrecut ceva cu totul neprevăzut.

– Interceptarea.

– Corect. Iar aici, avem ipoteze pe săturate. Să spunem că vedeta tunisiană nu știa că la bordul pescadorului se afla Ahmed. Dă de urma unei ambarcațiuni care pescuiește în apele teritoriale tunisiene, strigă „halt!", ăștia o iau la sănătoasa, dinspre vedetă pleacă o rafală care îl ucide cu totul și cu totul accidental pe Ahmed Moussa. Cam asta e, pe scurt, ceea ce ni s-a povestit.

De data aceasta era rândul lui Valente să se strâmbe.

– Nu te convinge?

– Îmi pare reconstituirea asasinării președintelui Kennedy făcută de senatorul Warren.

– Atunci, îți mai zic una. Să presupunem că, în locul omului cu care avea întâlnire, Ahmed găsește un altul, care-l împușcă.

– Sau dimpotrivă, era omu' care trebuia, însă se iscă divergențe, o discuție mai aprinsă, iar tipul îi ia maul burdușindu-l cu plumbi.

– Cu mitraliera de bord? întrebă, suspicios, Montalbano.

În secunda următoare își dădu seama ce spusese. Fără să-i mai ceară permisiunea lui Valente, înșfăcă telefonul suduind printre dinți și ceru să i se facă legătura cu Jacomuzzi, la Montelusa. În timp ce aștepta cu receptorul la ureche, îl iscodi pe Valente:

– În raportul pe care ți l-au trimis era specificat calibrul proiectilelor?

– Se vorbea de armă de foc la modul general.

– Alo? Cu cine vorbesc? întrebă Jacomuzzi.

– Ascultă, Baudo...

– Care Baudo? Jacomuzzi sunt.

– Da, da' tare ți-ar mai plăcea să fii o vedetă de televiziune ca Pippo Baudo. Vrei să-mi spui cu ce mama naibii l-au omorât pe tunisianu' ăla de pe pescador?

– Armă de foc.

– Etete, ce curios, zău așa! Și eu, care credeam că l-au sufocat cu o pernă!

– Auzi, spiritoșenia asta a ta mă face să borăsc!

– Zi-mi exact ce armă era.

– Un pistol-mitralieră, probabil un Skorpion. De ce, n-am scris în raport?

– Nu. Ești sigur că n-a fost mitraliera de bord?

– Bine'nțeles că-s sigur. Armamentu' vedetelor e capabil să dea jos avionu', ce crezi tu?

– Chiar așa? Rămân siderat în fața preciziei tale științifice, Jacomù.

– Mi-am găsit cui să-i explic! Ignorant ce ești, hai sictir!

După ce Montalbano puse receptorul în furcă, rămaseră o vreme în tăcere. Când, în cele din urmă, Valente vorbi, dădu glas aceluiași gând care îl măcina și pe comisar:

– Oare suntem siguri că a fost o vedetă militară tunisiană?

Se făcuse târziu: Valente își invită colegul acasă, la prânz. Montalbano făcuse deja cunoștință cu terifiantele bucate ale nevestei vicechestorului, drept

pentru care îl refuză. Îi mărturisi că trebuia să se întoarcă imediat la Vigàta.

Urcă în mașină, însă după numai câțiva kilometri zări un birt pe țărmul mării. Opri, coborî, se așeză la o masă. Nu-i păru rău.

12

Trecuseră ore bune de când nu-i mai dăduse Liviei niciun semn de viață și-l cuprinseră remușcările: biata de ea, și-o fi făcând griji pentru el. În așteptarea lichiorului digestiv de anason (exagerase puțin cu porția dublă de șalău-de-mare), se hotărî să-i telefoneze.

– E totul în regulă acolo?

– Salvo, zău așa! Ne-ai trezit.

Multe griji își mai făcuse pentru el, nimic de zis!

– Păi, dormeați?

– Da, am făcut baie în mare toată dimineața. Și apa era caldă...

O duceau ca-n sânul lui Avram în lipsa lui.

– Ai mâncat? îl iscodi Livia, din pură politețe.

– Un sandvici. Sunt pe drum, într-o oră cel mult sunt la Vigàta.

– Vii acasă?

– A, nu, îmi pare rău, trebuie să ajung la secție. Ne vedem diseară.

Trebuie să fi fost o simplă închipuire de-a lui, totuși avu sentimentul că de la celălalt capăt al firului se auzise ceva, așa, ca un oftat de ușurare.

În realitate, avu nevoie de mai mult de o oră ca să ajungă la Vigàta. Chiar la intrarea în sat, la cinci minute de mers de secție, mașina se hotărî să recurgă la o grevă neprevăzută. Nu era chip s-o mai miște din loc. În cele din urmă coborî, deschise capota, se uită la motor. Un gest pur simbolic, un soi de ritual de exorcizare, dat fiind că nu pricepuse niciodată o iotă despre motoare. Dacă i-ar fi spus cineva că transmisia se face prin intermediul unor funii sau elastice, ca la unele jucării, ar fi fost în stare să-i dea crezare. O mașină a carabinierilor cu doi indivizi la bord trecu pe lângă el, își continuă drumul o vreme, apoi se opri brusc și se întoarse în marșarier: te pomenești că-i apucaseră remușcările! Un tablagiu în dreapta și unu' fără grade la volan. Comisarul nu-i văzuse în viața lui. Nici ei nu păreau să-l cunoască.

– Vă putem ajuta cu ceva? îl iscodi politicos tablagiul.

– Mulțumesc. Pur și simplu nu înțeleg de ce mașina mea s-a oprit brusc, în mijlocul șoselei.

Traseră pe dreapta, coborâră amândoi. Cursa de după-amiază Vigàta–Fiacca opri pe partea cealaltă, chiar în dreptul lui, la câțiva metri distanță: urcă o pereche în vârstă.

– Motorul pare în regulă, veni diagnosticul carabinierului de la volan. Apoi adăugă, zâmbind cu subînțeles: Să ne uităm la benzină?

În rezervor, nici măcar o picătură.

– Uitați cum facem, domnule...

– Martinez. *Ragionier* Martinez, făcu Montalbano.

În vecii vecilor nu trebuia să se afle că tocmai el, comisarul Montalbano, fusese scos la liman de carabinieri.

– Uitați cum facem: dumneavoastră așteptați aici. Noi ne ducem până la cea mai apropiată benzinărie și vă aducem atâta benzină cât să vă ajungă până la Vigàta.

– Foarte drăguț din partea dumneavoastră, nici n-am cuvinte.

Plecară, Montalbano se urcă la volan și se puse pe așteptat. Își aprinse o țigară, dar imediat auzi din spate un claxon asurzitor.

Era cursa Fiacca–Vigàta: șoferul îi cerea să-i facă loc. Montalbano coborî și, prin gesturi, îl făcu pe celălalt să înțeleagă că mașina avea pană. Șoferul trase opintit de volan, depăși în cele din urmă mașina comisarului și se opri exact pe locul unde făcuse popas autobuzul care mergea în sens invers. Coborâră patru persoane.

Când autobuzul o luă iar din loc spre Vigàta, Montalbano rămase privind lung în urma lui. Apoi îi zări pe carabinieri întorcându-se.

Când ajunse la secție, se făcuse deja ora patru după-amiază. Augello nu era acolo. Fazio îl informă

că-i pierduse urma de dimineață: se arătase pe acolo în jur de ora nouă, apoi nu mai dăduse niciun semn de viață. Montalbano se înfurie.

– Aici, fiecare face ce-l taie capu'! Cine pune gheara pe pradă, nu-i mai dă drumu'! Dacă mă gândesc bine, mai-mai că are dreptate Ragonese!

Noutăți, ni'ca. A, da, telefonase văduva Lapecora, ca să-l anunțe pe comisar că ceremonia funerară a soțului avea să se săvârșească miercuri dimineața. Pe urmă, mai era și domnu' Finocchiaro, care aștepta de pe la ora două să-i vorbească.

– Îl cunoști?

– Din vedere. Fost topograf, acu' pensionar, om în etate.

– Ce vrea?

– N-a vrut să-mi zică. Da-mi pare cam întors pe dos.

– Zi-i să intre.

Fazio avea dreptate: omul părea foarte tulburat. Îi făcu semn să ia loc.

– Îmi dați o țâră de apă? ceru bătrânul.

Se înțelegea din tonul vocii lui că avea gâtul uscat.

După ce bău, se prezentă: Giuseppe Finocchiaro, șaptezeci de ani, burlac, topograf pensionar, cu domiciliul în via Marconi 38. Fără antecedente, ținu să precizeze: nici măcar o amendă de circulație.

Se opri brusc și bău restul de apă din pahar.

– Azi, la unu, or arătatără o fotografie la tilivizor. O fimeie ș-un țânc. Știți ce-or spusără? Că să ne adresăm 'mneavoastră dacă-i recunoaștem.

– Da.

Da şi-atât. Într-un asemenea moment, o singură silabă în plus ar fi putut provoca celuilalt un dubiu, un motiv să se răzgândească.

– Eu fimeia o cunosc, Karima o cheamă. Pe *piccilidro* nu-l văzui niciodat' şi, ca s-o zic pe-a dreaptă, nici nu ştiui c-avea copii.

– De unde o cunoaşteţi?

– O cunosc pen' că o dată pe săptămână vine acas'la mine să facă curat.

– În ce zi?

– Marţi dimineaţa. Patru ore stă.

– Satisfaceţi-mi o curiozitate. Cât îi dădeaţi?

– Cincizeci de mii. Dar...

– Dar...?

– Ajungeam la două sute de mii când făcea un extra.

– O clanţă?

Brutalitatea întrebării fusese calculată cu precizie: bătrânul se albi brusc la faţă, apoi deveni stacojiu.

– Da.

– Aşadar, ajutaţi-mă să-nţeleg. Venea la dumneavoastră acasă de patru ori pe lună. De câte ori... hm... presta extra?

– O dată. Maxim două.

– Cum aţi cunoscut-o?

– Îmi zise de ea un pr'etin, pensionar ca mine. Profesoru' Mandrino. Ştiţi, locuieşte cu fata 'mnealui el.

– Asta ce-nseamnă? Că *niente* extra cu profesorul Mandrino?

– Ba da. Fata 'mnealui predă la şcoală, îi plecată de-acas' în toate dimineţile.

– În ce zi mergea la profesor?

– Sâmbăta.

– Domnule, dacă nu mai aveţi nimic să-mi spuneţi, puteţi pleca.

– Mulţumesc pentru-nţelegere.

Se ridică, împăcat. Înainte de a pleca, privi lung spre comisar.

– Mâne-i marţi, zise.

– Aşa, şi?

– Credeţi că vine?

Nu-l lăsa inima să-l decepţioneze pe bietul bătrân.

– Cine ştie? Oricum, dacă vine, să mă anunţaţi şi pe mine.

Din clipa aceea, începu procesiunea. Precedat de urlătoarea de mă-sa, apăru 'Ntonio, ţâncul pe care Montalbano îl văzuse la Villaseta, cel care fusese altoit pentru că refuzase să cedeze pachetelul cu mâncare. În poza de la tilivizor, Ntonio îl riconoscuse pe hoţu'; el era, pe cuvânt! Ţipând ca din gură de şarpe şi revărsând puhoi de ocări şi blesteme, muma lui 'Ntonio îşi prezentă pretenţiile în faţa comisarului rămas stană de piatră: treizeci de ani de galeră pentru tâlhar şi puşcărie câte zile-o avea pentru mamă; iar în caz că justiţia pământească s-ar întâmpla să nu se declare de acord, petiţia ei către justiţia divină se rezuma la: cancer de pulmoni galopant pentru ea şi

o boală grea – oricare, numa' să fie lungă și istovitoare – pentru el.

Însă Montalbano observă că țâncul, deloc înspăimântat de criza isterică a mumei, făcea „nț!" din cap spre el.

– Probabil că tu vrei să-l știi la ocnă pe vecie, nu-i așa? îl întrebă.

– Nu, eu nu, făcu 'Ntonio pe un ton hotărât. Acu' că-l văzui liniștit, cu mumă-sa, îmi pare simpatic.

Orele extra ale domnului profesor Paolo Guido Mandrino, șaptezeci de ani, docent de istorie și geografie la pensie, constau în a o pune pe menajeră să-i facă băiță. Într-una dintre cele patru dimineți de sâmbătă în care Karima venea la el acasă, domnul profesor o aștepta gol-pușcă sub cearșaf. În clipa în care Karima îl trimitea dojenindu-l să se spele, Paolo Guido se dovedea a fi o zgâtie îndărătnică și alintată.

Atunci, Karima smulgea așternuturile, îl întorcea cu forța pe domnul profesor pe burtă și-i dădea bătăiță la funduleț. În cele din urmă era înduplecat să intre în cadă, iar Karima îl săpunea bine din cap până-n picioare și la urmă-l clătea. Asta era tot. Costul orelor extra – o sută cincizeci de mii de lire; costul prestației în calitate de menajeră – cincizeci de mii.

– Montalbano? Ascultă, contrar celor zise de mine ieri, astăzi nu ne putem vedea. Prefectul m-a convocat la o ședință.

– Spuneți atunci când, domnule chestor.

– Păi nu, că nu-i nicio grabă. De altfel, după declarațiile de la televizor ale domnului Augello...

– Mimì?! urlă el în receptor.

Avu sentimentul că executa o arie din *Boema*.

– Da. De ce, nu știai?

– Nu. Eram la Mazàra.

– Noi ne-am cunoscutără, spuse *ragionier* Vittorio Pandolfo, intrând în birou.

– Mda, făcu Montalbano. Vă ascult.

Tremura și nu juca teatru: dacă bătrânul venise să-i vorbească despre Karima, însemna că îi turnase gogoși atunci când afirmase că n-o cunoaște.

– Venii pen' că apăru la tilivizor...

– ...fotografia Karimei, femeia despre care dumneavoastră nu știați nimic. De ce v-ați ferit să-mi spuneți despre ea?

– Dom' comisar, îs lucruri necugetate și se poate întâmpla ca unu' să se stingherească, să-i fie rușine... Vedeți 'mneavoastră, la vârsta mea...

– Dumneavoastră sunteți clientul de joia dimineața?

– Da.

– Cât îi plăteați pentru curățenie?

– Cincizeci de mii.

– Și extra?

– O sută cincizeci de mii.

Tarif fix, așadar. Atât numai că în cazul lui Pandolfo prestația extra se efectua de două ori pe lună. De data aceasta, Karima era cea care făcea băiță. După ce-o îmbăia, *ragioniere* al nostru o întindea

goală pe pat și o adulmeca îndelung. Când și când, câte-o limbă.

– Satisfaceți-mi o curiozitate, *ragioniere*. Dumneavoastră, Lapecora, Mandrino și Finocchiaro erați parteneri obișnuiți de cărți, nu-i așa?

– Da.

– Și cine a adus cel dintâi vorba despre Karima?

– Bietu' Lapecora.

– Ia spuneți-mi, cum se descurca Lapecora?

– Al naibii de bine. Un miliard în obligațiuni, pe urmă casa și localul firmei erau pe numele lui.

Cei trei clienți din după-amiezile zilelor cu soț locuiau la Villaseta. Toți bărbați ajunși la o anumită vârstă, văduvi sau burlaci. Tariful, același cu cel practicat la Vigàta. Pentru Martino Zaccarìa, comerciant legume-fructe, prestația extra consta în a-i fi pupate tălpile; cu Luigi Pignataro, director de școală gimnazială retras din activitate, Karima se juca de-a baba-oarba. Directorul o dezbrăca la piele, o lega la ochi și fugea să se ascundă. Karima trebuia să-l caute până-l găsea; apoi, se așeza pe un scaun, îl lua pe director pe genunchi și-l alăpta. La întrebarea lui Montalbano în ce consta prestația extra a Karimei, Calogero Pipitone, expert agronom, se uită perplex la el:

– Păi, în ce să constea, dom' comisar? Ea didisupt și eu deasupra.

Montalbano cu greu se ținu să nu-l îmbrățișeze.

Dat fiind că lunea, miercurea și vinerea Karima avea orar prelungit la Lapecora, clienții se terminaseră. Ăștia fuseseră toți. În mod cu totul curios, Karima își alesese ziua de odihnă duminica, nu vinerea – se vedea treaba că se adaptase uzanțelor locale. Deveni brusc nerăbdător să afle cât câștiga femeia într-o lună, însă cum știința numerelor nu constituia calitatea lui cea mai de preț, deschise ușa biroului și întrebă cu voce tare:

– Are vreunu' din voi un calculator?

– Am eu, dom'le.

Catarella intră, apoi scoase mândru din buzunar un calculator ceva mai mare decât o carte de vizită.

– Ce calculezi la el, Catarè?

– Zilele, veni, enigmatic, răspunsul.

– Mai târziu să vii să ți-l iei înapoi.

– Dom'le, tre' să vă fac atențiunea că mașinăria procedează cu *ammuttuna*.

– Cum așa?

Catarella ezită: crezu că superiorul său nu înțelesese cuvântul. Se dădu mai aproape de ușă și-și iscodi colegii cu voce tare:

– Care știi cum se zice-n italienește *ammuttuna*?

– Împinsături, traduse cineva.

– Și cum să împing un calculator de buzunar?

– Cum se face c-un orlogiu când nu mai purcede-nainte.

Așadar, lăsându-l deoparte pe Lapecora, Karima câștiga din munca de menajeră un milion două sute de mii pe lună. La care se adăugau alți un milion două

sute de mii din prestațiile extra. Minimum minimorum, Lapecora trebuie că-i mai dădea încă un milion, în caz de servicii complete. Prin urmare, erau trei milioane patru sute de mii net. Patruzeci și patru de milioane două sute de mii pe an.

Din câte aflase, Karima opera pe piață de circa patru ani, ceea ce însemna o sută șaptezeci și șase de milioane opt sute de mii de lire.

Atunci, celelalte trei sute douăzeci și trei de milioane din libret de unde ajunseseră acolo?

Calculatorul funcționa perfect: n-avea nevoie de *ammuttuna.*

Din celelalte birouri ale secției de poliție îi ajunse la urechi un ropot aprins de aplauze. Ce se-ntâmpla oare? Dădu ușa-n lături și descoperi că sărbătoritul era Mimì Augello. Simți spume în colțul buzelor.

– Încetați! Măscăricilor!

Îl priviră surprinși și temători. Doar Fazio încercă timid să-i explice situația.

– Poate nu știți, dom'le, dar domnul Augello...

– Ba știu! Mi-a telefonat chestorul în persoană, cerându-mi socoteală și solicitând măsuri urgente. Domnul Augello, din proprie inițiativă, fără nicio autorizație din partea mea – și acest aspect i l-am subliniat și domnului chestor – s-a prezentat la televiziune pentru a relata o serie de inepții de rahat!

– Ba, să-mi permiți, te rog... se hazardă Augello.

– Nu-ți permit nimic! Ai declarat o serie de gogomănii, de falsități.

– Am făcut-o pentru a-i apăra pe toți colegii noștri, care...

– Nu aperi pe nimeni dacă-l combați cu minciuni pe unu' care spune adevărul!

Și se întoarse în birou trântind ușa în urma lui. Montalbano, bărbat mândru, cu verticalitate morală, se înfuriase de moarte văzându-l pe Augello schimonosindu-se în aplauzele celorlalți.

– *Permesso?* făcu Fazio, deschizând ușa și strecurându-și precaut capul prin deschizătura ei. Veni părintele Jannuzzo. Cu 'mneavoastră vrea.

– Vâră-l înăuntru.

Deși nu purta niciodată straie preoțești, don Alfio Jannuzzo era foarte cunoscut la Vigàta pentru inițiativele sale caritabile.

– Eu merg mult pe bicicletă, începu el.

– Ei bine, eu nu, ripostă Montalbano, îngrozit la gândul că preotul venise să-l convingă să participe la vreo procesiune de caritate pe două roți.

– Văzui fotografia fimeii celeia la tilivizor.

Cele două fraze nu păreau să aibă legătura una cu alta, iar comisarul se rușină brusc. Vrei să vezi una bună? își zise. Te pomenești că fătuca noastră, Karima, își făcea de lucru și duminica, iar de data asta client îi era chiar don Jannuzzo.

– Joi dimineața, așa, cam pe la nouă – să zic un sfert de oră mai devreme sau mai târziu – ajunsesem aproape de Villaseta, dat fiind că veneam pe bicicletă

de la Montelusa la Vigàta. Pe șosea, pe celălalt sens, văzui oprită o mașină.

– Vă amintiți marca?

– Bine'nțeles. BMW gri-metalizat.

Montalbano ciuli urechile.

– În mașină erau un om și-o fimeie. Îmi păru că se pupau. Însă când ajunsei în dreptul lor, fimeia se smulse destul de violent din brațele omului, trase o căutătură spre mine și deschise gura ca și cum ar fi vrut să-mi strige ceva. Însă omu' o trase-napoi cu forța și o luă din nou la pupat. Treaba asta nu mi se păru deloc în regulă.

– De ce?

– Cum să vă zic, nu era o simplă sfadă, o ceartă între iubiți. Când căutară spre mine, ochii fimeii erau holbați, spăimântați. Îmi păru că voia să-mi ceară ajutor.

– Și ce ați făcut?

– Ni'ca, pen' că mașina o luă imediat din loc. Azi văzui poza la tilivizor: fimeia era totuna cu a' din mașină. Pot să pui mâna-n foc, pen' că eu, știți, sunt bun fizionomist: îmi imprim în minte chipu' omului chiar dacă-l văd o secundă numai.

Așadar, Fahrid, pseudonepotul lui Lapecora, și Karima.

– Vă rămân recunoscător, părinte, dar acum...

– N-am terminat. Luai număru' mașinii. Ceea ce văzui, cum v-am zis, nu mi se păru deloc în regulă.

– Îl aveți la dumneavoastră?

– Bine'nțeles.

Trase din buzunar un petic de foaie de matematică împăturit în patru și i-l întinse comisarului.

– Îi scris ici.

Montalbano apucă hârtia cu două degete, delicat, ca și cum ar fi atins aripile efemer catifelate ale unui fluture.

AM 237 GW.

În filmele americane, e suficient ca polițistul să transmită prin stație numărul de înmatriculare și în mai puțin de două minute află: numele proprietarului, câți copii are, culoarea ochilor, precum și numărul precis al firelor de păr care i-au crescut în cur.

În schimb, în Italia lucrurile stau ușor altfel. Odată, îl făcuseră să aștepte douăzeci și opt de zile, timp în care proprietarul vehiculului (așa stătea scris în înștiințare) fusese torturat, ucis și transformat în cenușă. Când îi sosise răspunsul, nu mai era nimic de făcut. Acum, singura soluție era să ia legătura cu chestorul: posibil că terminase ședința cu prefectul.

– Montalbano sunt, domnule chestor.

– Acum am intrat în birou. Spune.

– V-am telefonat în legătura cu femeia aceea sechestrată...

– Care femeie sechestrată?

– Păi, Karima, nu?

– Cine mai e și asta, Doamne, iartă-mă?

Îngrozit, își dădu seama că acela era un dialog al surzilor. Era însă normal să fie așa: chestorului nu-i povestise încă nimic despre caz.

– Domnule chestor, sunt pur și simplu înmărmurit de...

– Las-o baltă. Zi-mi ce vrei?

– Am numărul de înmatriculare al unei mașini și am nevoie să aflu cât mai urgent cu putință numele și adresa proprietarului.

– Zi-mi numărul ăla odată.

– AM 237 GW.

– Îți spun mâine dimineață ce am aflat.

13

– Ți-am pregătit să mănânci în bucătărie. Masa din sufragerie e ocupată. Noi am mâncat.

Nu era orb, vedea foarte bine că masa era ocupată de un puzzle gigantic cu Statuia Libertății: practic, era în mărime naturală.

– Știi, Salvo? N-a avut nevoie decât de două ore ca să-l rezolve.

Subiectul frazei fusese omis, însă era limpede că se discuta despre François, ex-hoț de merinde și actual geniu al familiei.

– Tu i l-ai făcut cadou?

Livia evită să răspundă.

– Vii să facem câțiva pași pe plajă?

– Acum sau după ce mănânc?

– Acum.

Razele lunii abia pâlpâiau, izbutind totuşi să facă puţină lumină. Merseră alături, în tăcere. În faţa unei movile de nisip, Livia suspină, întristată.

– Dac-ai şti ce castel făcuse aici! De-a dreptul fantastic. Semăna cu un Gaudì.

– O să aibă timp să mai facă unul.

Însă, ca un zbir uns cu toate alifiile ce era – şi gelos, pe deasupra – era hotărât să nu slăbească strânsoarea.

– La ce magazin ai găsit puzzle-ul acela?

– Nu l-am cumpărat eu. După-amiază a trecut Mimì pe aici. Aşteaptă o secundă. Puzzle-ul e al unui nepot de-al lui care...

Îi întoarse spatele Liviei, îşi înfundă mâinile în buzunare şi se îndepărtă, văzând în faţa ochilor duzine de nepoţi de-ai lui Mimì Augello cu obrajii în lacrimi, reclamând că unchiul lor îi devaliza în mod sistematic de jucării.

– Hai, Salvo, nu te mai prosti ca un copil! spuse Livia, ajungându-l din urmă.

Încercă să-şi strecoare mâna pe sub braţul lui: Montalbano se smuci.

– Hai sictir, băga-te-aş în mă-ta, îi şopti Livia şi se întoarse în casă.

Bine, şi-acum? Poftim, era mulţumit de ce pocinog făcuse? Livia se sustrăsese discuţiei făcând-o pe îmbufnata, iar el se vedea obligat să-şi descarce năduful de unul singur! Se plimbă nervos pe ţărm, udându-şi leoarcă pantofii şi fumând zece ţigări una după alta.

„Ce dobitoc îs! își spuse la un moment dat. E limpede că lu' Mimì, Livia-i place, iar Livia îl găsește pe Mimì simpatic. Numa' că eu nu fac decât să-i dau lu' Mimì apă la moară. Se vede de la o poștă că vrea să mă scoată din țâțâni. Un război de uzură, așa cum procedez și eu cu el. Trebuie să mă gândesc la contraofensivă."

Se întoarse în casă. Livia stătea pe fotoliu, în fața televizorului: îl ținea cu sonorul la minimum, ca să nu-l trezească pe François, pe care-l culcase în patul lor matrimonial.

– Iartă-mă, serios îți zic, îi spuse când trecu pe lângă ea în drum spre bucătărie.

În cuptor găsi o musaca de barbun cu cartofi care emana o aromă năucitoare. Se așeză la masă, luă prima îmbucătură: o minunăție! Livia veni în spatele lui, îl mângâie delicat pe păr.

– Îți place?

– E pur și simplu perfect. Trebuie neapărat să-i spui Adelinei că...

– Adelina a trecut pe aici azi-dimineață, m-a văzut, a zis „nu voi să dau disturbanță", mi-a întors spatele și dusă a fost.

– Vrei cumva să-mi spui că musacaua asta nemaipomenită ai făcut-o tu?

– Desigur.

Pentru o clipă – dar numai pentru o singură clipă –, musacaua-i rămase în gât: îi trecu prin cap că Livia-i făcuse de mâncare numai ca s-o ierte pentru

povestea cu Mimì. Apoi însă, gustul îmbietor al musacalei avu câştig de cauză.

Înainte să se aşeze de-a dreapta lui Montalbano, ca să se uite împreună la televizor, Livia se opri în dreptul mesei şi mai privi o dată, pur şi simplu sedusă, puzzle-ul. Acum, după ce Salvo îşi descărcase nervii, îi putea vorbi mai degajat.

– Am rămas pur şi simplu cu gura căscată când am văzut cât de repede l-a terminat. Ţie şi mie laolaltă ne-ar fi luat mai mult timp, crede-mă.

– Sau poate că ne-am fi plictisit mult mai devreme decât el.

– Uite, ca să fiu sinceră, şi François susţine că puzzle-urile sunt plictisitoare. Pentru că sunt obligatorii, crede el. Fiecare piesă, zicea, e decupată în aşa fel încât să se poată îmbina cu o singură altă piesă. Ar fi însă mult mai plăcut dacă un puzzle ar permite mai multe soluţii!

– Aşa a zis el?

– Da. Apoi, la cererea mea, s-a explicat mai bine.

– Adică?

– Cred că am înţeles ce voia să spună. Statuia Libertăţii o mai văzuse, aşa că atunci când i-a recompus capul din piesele jocului, a ştiut cum să continue. Cu toate acestea, nu i-a plăcut că era obligat s-o recompună conform dorinţei creatorului jocului. Acesta decupase piesele într-un anumit fel şi, prin urmare, nu voia cu niciun chip să-i lase jucătorului libertatea de a-şi crea propriul desen. Am fost suficient de clară până aici?

– Aș zice că da.

– Ar fi interesant, mi-a zis, dacă jucătorul s-ar putea regăsi în situația de a-și crea propriul său puzzle – unul alternativ –, folosindu-se însă de aceleași piese. Nu ți se pare un raționament extraordinar pentru un băiețandru atât de mic?

– Ehe, în ziua de azi sunt precoci, ce știi tu, răspunse Montalbano, iar în clipa următoare se ocărî singur pentru banalitatea observației.

Nu vorbise niciodată despre copii: se vedea obligat să apeleze la fraze preconcepute.

Nicolò Zito făcu un rezumat al comunicatului dat publicității de guvernul tunisian ca urmare a incidentului cu pescadorul. În urma investigațiilor de rigoare, guvernul tunisian nu putea decât să respingă protestele guvernului italian, care dovedea că nu este capabil să-și împiedice propriile vase de pescuit să invadeze apele teritoriale ale statului tunisian suveran. În noaptea incidentului, o vedetă militară tunisiană reperase un pescador la câteva mile marine de Sfax, pe coasta Tunisiei. L-a somat să se oprească pentru verificări, însă pescadorul a încercat să se îndepărteze în cea mai mare viteză. Atunci, s-a executat foc de avertisment cu mitraliera de bord, care, din nefericire, l-a rănit mortal pe un marinar tunisian de pe pescador – numitul Ben Dhahab –, a cărui familie, de altfel, a primit deja un substanțial ajutor material din partea guvernului de la Tunis. Fie ca nefericitul incident să fie un avertisment serios la adresa celor ce încalcă cu bună știință legea.

– Ai reușit să afli ceva de mama lui François?

– Da. Am o pistă. Să nu te aștepți însă la nimic bun pentru el, răspunse comisarul.

– Și dacă... dacă, să zicem, Karimei nu-i mai e dat să apară... ce soartă... ce se va întâmpla cu François?

– Ca să fiu sincer, nu știu.

– Mă duc să mă culc, făcu Livia, sărind brusc în picioare.

Montalbano o prinse de mână. O duse la buze.

– Nu te atașa prea mult de el.

Îl desprinse cu delicatețe pe François din îmbrățișarea Liviei și îl culcă pe canapeaua deja pregătită în sufragerie. Când se vârî în pat, Livia își lipi spatele de vintrea lui și nu se îndepărtă când el începu s-o mângâie. Dimpotrivă.

– Și dacă *picciliddro* se trezește? o iscodi răutăcios Montalbano, care se pricepea s-o facă pe ticălosul chiar și atunci când Liviei îi era lumea mai dragă.

– Îl adorm la loc, zise Livia, gâfâind.

Se făcuse șapte dimineața. Se dădu tiptil jos din pat și se închise în baie. Ca întotdeauna, primul gând a fost să se privească în oglindă. Strâmbă nemulțumit din nas. Dacă tot nu-i plăcea de mutra lui, oare de ce continua să se holbeze dimineața în oglindă? își spuse el.

O auzi pe Livia scoțând un strigăt ascuțit. Se repezi la ușă, o deschise, o văzu pe Livia în sufragerie: canapeaua era goală.

– A fugit! anunță ea cu voce tremurândă.

Dintr-un salt, comisarul a fost pe verandă. Și îl zări: un punct departe, pe țărm, îndreptându-se spre Vigàta. În chiloți cum era, se repezi în urmărirea lui. François nu alerga: pășea hotărât. Când auzi pașii apăsați în urma lui, se opri, dar nu se întoarse. Răsuflând greu, Montalbano se lăsă pe vine în fața lui, dar se feri să-l întrebe ceva.

Picciliddro nu plângea, însă privire-i era fermă, pierzându-se departe, dincolo de umărul lui Montalbano.

– *Je veux maman,* zise.

O văzu pe Livia sosind în fugă – își trăsese o cămașă pe ea. O opri cu un gest ferm și o făcu să-nțeleagă să se întoarcă acasă. Livia se supuse. Comisarul îl luă pe țânc de mână și purceseră la plimbare unul lângă altul, cu pași lenți. Vreme de un sfert de oră, niciunul nu scoase vreun cuvânt. Când ajunseră la o barcă trasă pe țărm, Montalbano se așeză lângă ea, în nisip. François se lăsă lângă el, iar comisarul își trecu brațul pe după umărul lui.

– *Iu persi a me matri ch'era macari cchiù nicu di tia*[1], începu.

Și continuară să vorbească: comisarul în siciliană, François în arabă. Se înțeleseră de minune.

Îi mărturisi lucruri pe care nu le spusese nimănui niciodată. Nici măcar Liviei.

---

[1] „Când am pierdut-o pe mama eram mai mic decât tine" (dial. sic.) (n. tr.).

Plânsul deznădăjduit, noaptea, sub pernă ca să nu-l audă taică-său; pustiul din suflet de dimineața, când știa că n-avea s-o găsească pe mama în bucătărie, pregătindu-i micul dejun sau, câțiva ani mai târziu, pachețelul cu mâncare pentru școală. Un gol pe care nimic nu reușise să-l umple vreodată: îl duci cu tine până la sfârșit, pe patul morții. Băiețandrul îl iscodi dacă avea puterea să-i aducă mama înapoi. Nu, răspunse Montalbano, puterea asta n-o avea nimeni. Trebuia să se resemneze. Bine, dar tu îl aveai pe tatăl tău, observă François, care într-adevăr – și nu pentru că așa zicea Livia – era inteligent. Da, așa e, îl aveam pe tata. Și atunci, se înfricoșă *picciliddro*, însemna oare că îi era sortit să sfârșească într-unul din locurile acelea unde sunt trimiși copiii fără mamă și fără tată?

– Asta nu. Ți-o promit eu, spuse comisarul.

Și îi întinse mâna. François i-o strânse, privindu-l drept în ochi.

Când ieși din baie, gata să plece la secție, văzu că François demontase puzzle-ul și, folosindu-se de un foarfece, remodela câteva piese. Încerca, ingenuu, să facă în așa fel încât să nu urmeze desenul obligatoriu. Deodată, Montalbano fu cuprins de scuturături, ca și cum ar fi fost surprins cu degetele-n priză.

– Iisuse! zise cu voce stinsă.

Livia își întoarse privirea spre el, îl văzu tremurând cu ochii cât cepele și intră în panică.

– Salvo, Doamne Dumnezeule, ce e cu tine?

Drept răspuns, comisarul îl înșfăcă pe băieţandru, îl ridică până-n tavan, se uită o vreme la el de jos în sus, îl aduse înapoi cu picioarele pe pământ și-l sărută.

– François, eşti un geniu! îi zise.

La intrare se izbi de Mimì Augello, care dădea să plece.

– A, Mimì, mulţumesc pentru puzzle.

Augello se opri ca fulgerat, uitându-se la el cu gura căscată.

– Fazio, repede la mine!

– Ordonaţi, domnule!

Îi explică pe îndelete ce avea de făcut.

– Galluzzo, fă-te 'ncoa!

– La ordin!

Îi explică pe îndelete ce avea de făcut.

– Cer primisiune!

Tortorella era: intrase dând uşa în lături cu piciorul, dat fiind că mâinile-i erau ocupate să ţină circa optzeci de centimetri de hârtii diverse.

– Ce e?

– Dom' Didio se jelniceşte.

Didio, responsabilul oficiului administrativ al chesturii din Montelusa, era supranumit „Năpasta lui Dumnezeu" sau „Mânia Domnului" pentru pedanteria de care dădea dovadă.

– Şi de ce se plânge, mă rog?

– De restănţili 'mneavoastră, dom'le. De trebile cari v-or rămasără de iscălit.

Depuse pe biroul lui Montalbano cei optzeci de centimetri de hârtii.

– Acu' vă las să purcedeţi în sfânta pace.

După vreo oră, când simţea deja că-l durea rău mâna, sosi Fazio.

– Aveaţi dreptate, domnule. De cum iese din sat, în cătunul Cannatello, cursa Vigàta–Fiacca face o haltă. Cinci minute mai târziu, trece cursa în sens invers, Fiacca–Vigàta, care face şi ea haltă la Cannatello.

– Prin urmare, o persoană poate, teoretic vorbind, să ia de la Vigàta autobuzul pentru Fiacca, să coboare la Cannatello şi după cinci minute să se urce în cursa Fiacca–Vigàta şi să se întoarcă în sat.

– Desigur, domnule.

– Mulţumesc, Fazio. Ai făcut treabă bună.

– O secundă, domnule. L-am adus cu mine pe vânzătorul de bilete de la cursa de azi-dimineaţă, Fiacca–Vigàta adică. Lopipàro îl cheamă. Îl vâr înăuntru?

– Cum să nu?

Lopipàro, un bărbat la vreo cincizeci de ani, uscat şi pipernicit, ţinu să precizeze că nu era vânzător de bilete, ci şofer cu atribuţiuni de vânzător de bilete, întrucât biletele se vindeau la chioşcul de tutun, iar el nu făcea decât să le taie bilet celor care nu apucau să-şi cumpere.

– Domnule Lopipàro, ce vorbim în odaia asta trebuie să rămână între noi trei.

Şoferul-vânzător de bilete îşi duse mâna în dreptul inimii, în semn de jurământ solemn.

– De mormânt îs, zise.

– Domnule Lopìparo...

– Lopipàro.

– Domnule Lopipàro, o cunoaşteţi pe văduva Lapecora, doamna al cărei soţ a fost ucis?

– Cum nu? Are abonament la cursa noastră. Face dus-întorsu' de cel puţin trei ori pe săptămână la Fiacca: o vizitează pe sora 'mneaei care e bolnavă, şi pe drum mereu aduce vorba de asta.

– O să vă rog să vă puneţi un picuţ memoria la contribuţie.

– Dacă ordonaţi 'mneavoastră, o să mi-o contribui, ce trebe să fac?

– Săptămâna trecută, joi mai exact, aţi văzut-o cumva pe doamna Lapecora?

– Nu-i nevoie să mă contribui la memorie. Bine'nţeles c-o văzui. Ne şi sfădirăm unu' cu altu', cum să nu ţiu minte?

– V-aţi certat cu doamna Lapecora?

– Apăi, da, să trăiţi! Madam Lapecora, toată lumea ştie, e cam prea strânsă la pungă, cam zgârcită, deh. Ei bine, joi dis-de-dimineaţă luă 'mneaei autobuzu' de şase jumate pentru Fiacca. Numa' că, ajunsă la Cannatello, ceru să se dea jos, zicându-i lu' colegu' Cannizzaro, şoferu', că trebuia să se-ntoarcă-ndărăt pen' că uitase ceva ce-avea de dus lu' soru-sa. Cannizzaro, care-mi povesti apoi, seara, toată tărăşenia, îi deschise uşa şi-o lăsă acolo. După cinci minute trecui eu

spre Vigàta, făcui haltă la Cannatello și doamna se sui la mine-n autobuz.

– Bine, și de ce spuneți că v-ați certat?

– Pen' că nu vru să-mi plătească bilet de la Cannatello înapoi la Vigàta. Zicea că 'mneaei nu poa' să piardă două bilete din cauza la o greșală. Numa' că la mine legea-i lege: câte pirsoane am la bord, atâtea bilete tre' să tai. Nu puteam închide un ochi pen' c-așa vrea madam Lapecora.

– Legea-i sfântă, aprobă Montalbano. Lămuriți-mi totuși o treabă. Să zicem că doamna n-are nevoie de mai mult de o jumătate de oră să recupereză lucrul acela pe care-l uitase acasă. Cum face să ajungă totuși în aceeași dimineață la Fiacca?

– Ia autobuzu' care face Montelusa–Trapani: la șapte jumate punct face haltă la Vigàta. Care vasăzică, ajunge la Fiacca c-o oră numa' mai târziu.

– Genial, comentă Fazio când Lopipàro ieși, trăgând ușa după el. Bine, dar cum v-ați dat seama?

– *Picciliddro,* François, mi-a sugerat soluția pe când se juca cu un puzzle.

– Și totuși de ce-o fi făcut-o? Să fi fost geloasă pe menajera tunisiancă?

– Nu. Doamna Lapecora e strânsă la pungă, cum zicea și șoferul de mai devreme. Își făcea sânge rău crezând că soțul era în stare să cheltuiască tot ce avea pentru femeia aceea. În plus, a existat și un element care i-a declanșat pornirea.

– Care?

– Îți zic după ce se termină totul. Știi cum zice Catarella, nu-i așa? Zgârciobăria-i un viţiu tare urât. Spune și tu ce minte la ea: de zgârcită ce-a fost, a atras asupra sa atenţia lui Lopipàro, când de fapt ar fi trebuit să facă tot ce-i stătea în putinţă ca să treacă neobservată.

– Întâi mi-a trebuit juma' de oră ca să găsesc adresa, pe urmă altă juma' de oră ca s-o conving pe babă, pen' că n-avea încredere, se ferea de mine. Nu s-a calmat decât când am scos-o din casă și i-am arătat că pe mașină scrie „Poliţia". Și-a încropit repede o *trusciteddra*, o boccea, și a urcat în spate. Nu vă mai zic ce bocet a tras *picciliddro* când a văzut surpriza! S-au strâns în braţe, rămânând o vreme așa, strânși unul în celălalt. Doamna 'mneavoastră era tare mișcată, zău așa!

– Mulţumesc, Gallù.

– Când să trec pe la 'mneavoastră ca s-o duc înapoi la Montelusa?

– Nu-ţi face probleme, mă ocup eu.

Nucleul familial se lărgea implacabil. Acum, la Marinella ajunsese și bunica, Aisha.

Lăsă telefonul să sune îndelung, însă nu-i răspunse nimeni: văduva Lapecora nu era acasă. Probabil că ieșise la cumpărături. Și totuși, ar fi putut exista și o altă explicaţie. Formă numărul casei Cosentino. Răspunse simpatica și mustăcioasa soţie a gardianului public. Vorbea cu voce joasă.

– Soţul doarme?

– Da, dom'le comisariu. Să-l chem?

– Nu-i nevoie. Să-i transmiteți salutări din partea mea. Spuneți-mi, doamnă, știți ceva de doamna Lapecora? Am dat telefon și nu răspunde...

– Azi-dimineață nu dați de 'mneaei, dom'le comisariu. E dusă la sora, la Fiacca. Se duse azi pen' că mâne la zece e-nmormântarea lu' bietu' do...

– Mulțumesc, doamnă.

Puse receptorul în furcă. Poate că lucrurile, de fapt, se simplificau, își spuse.

– Fazio!

– Ordonați, domnule!

– Astea de-aici sunt cheile de la localul lui Lapecora. Salita Granet 28. Te duci, intri și iei de acolo o legătură de chei pe care ai s-o găsești în sertarul din mijloc al biroului. Are prinsă o etichetă pe care scrie: „Casă". Probabil că e o dublură de rezervă pe care o ținea la sediu. Pe urmă te duci acasă la doamna Lapecora și intri în casă folosindu-te de cheile alea.

– O clipă. Și dacă văduva e-năuntru?

– Nu-i. E plecată din localitate.

– Ce să fac acolo?

– În bucătărie ai să vezi un bufet cu vitrină. Înăuntru sunt farfurii, cești, tăvi, treburi dintr-astea. Iei de acolo un obiect, care crezi tu de cuviință, dar în așa fel încât ea să nu poată spune că nu face parte din lucrurile ei: ideal ar fi dacă ai lua o ceașcă dintr-un serviciu complet. Iei obiectu' și-l aduci încoa'. Să nu uiți să pui cheile la loc, în sertarul de la sediu. Neapărat.

– Bine, şi dacă văduva, întorcându-se acasă, constată că-i lipseşte o ceaşcă?

– O să ne doară-n cur. Pe urmă, mai ai de făcut ceva urgent. Îl suni pe Jacomuzzi şi-i spui că azi, până la sfârşitul programului, vreau să am aici, pe birou, cuţitul cu care a fost omorât Lapecora. Dacă n-are prin cine să mi-l trimită, tragi tu o fugă acolo.

– Montalbano? Valente sunt. Crezi că poţi ajunge după-amiază aici, la Mazàra? În jur de ora patru, mai exact.

– Dacă plec imediat, da. De ce?

– L-am convocat aici pe comandantul pescadorului. Mi-ar face plăcere să fii şi tu prezent.

– Îţi rămân recunoscător. Ia spune-mi, omul tău a reuşit să afle ceva?

– Da, şi n-a fost nevoie de prea multă abilitate din partea lui, aşa a zis. Pescarii discută fără să se ferească prea tare.

– Şi ce zic?

– Îţi spun când vii.

– Nu, acu' să-mi zici. Să am la ce să mă gândesc pe drum.

– Păi, ce să-ţi zic? Am ajuns la concluzia că echipajul nu ştia nimic – sau dacă ştia, ştia foarte puţin – despre schimbarea de rută. Toţi susţin că pescadorul abia dacă ieşise din apele noastre teritoriale. Era întuneric beznă, dar pe radar văzură limpede că pe ruta lor apăruse o ambarcaţiune.

– Şi de ce au mers mai departe?

– Pentru că niciunuia din echipaj nu i-a trecut prin minte că ar fi putut fi o vedetă tunisiană sau altceva de genul ăsta. Repet: abia intraseră în apele internaționale.

– Așa. Pe urmă?

– Pe urmă, cu totul și cu totul pe neașteptate, veni somația de oprire. Pescadorul nostru – mă refer la echipaj, de comandant nu știu încă să-ți zic – crezu că era vorba de un control al Gărzii noastre de Finanțe. S-au oprit, apoi au auzit discutându-se în arăbește. În clipa aceea, tunisianul îmbarcat pe pescador s-a dus la pupa și și-a aprins o țigară. Și ăilalți au început să tragă. Abia atunci pescadorul a turat motoarele la maximum și a părăsit zona.

– Așa. Și pe urmă?

– Și pe urmă ce, Montalbà? Cât mama naibii vrei să mă ții cu urechea-n telefonu' ăsta?

14

Spre deosebire de cea mai mare parte a oamenilor mării, Antonio Prestìa, comandantul și proprietarul pescadorului *Santopadre,* era un bărbat gras, cu pielea jilavă de prea multă sudoare. Însă transpira prin natura lui, nu pentru că-l treceau năduşelile din cauza întrebărilor lui Valente. Ba chiar s-ar fi zis că, sub acest aspect, Antonio Prestìa nu doar că părea liniștit, ci chiar ușor sâcâit.

– Eu, unu', tot nu pricep de ce ţineţi s-o luaţi de la capăt cu povestea asta dacă toată lumea i-a pus cruce.

– Vrem să lămurim câteva mici detalii. Pe urmă, sunteţi liber să plecaţi, îi spuse Valente pe un ton liniştitor.

– Atuncea hai s-auzim, 'Mnezeule mare!

– Aţi declarat că vedeta tunisiană a acţionat în mod ilegal întrucât pescadorul se afla în apele internaţionale. Vă susţineţi declaraţia?

– Bine'nţeles c-o susţin. Deşi nu văd de ce v-ar interesa pe 'mneavoastră o chistiune care priveşte Căpitănia.

– O să vedeţi mai târziu.

– Ba eu n-am ni'ca de văzut mai târziu, să-mi fie cu iertăciune! Guvernu' lor dădu un comunicat, da sau nu? În comunicatu' ăsta se zice că l-au omorâtără ei pe tunisian, da sau nu? Atuncea de ce vreţi cu tot dinadinsu' 'mneavoastră să-ntoarceţi mortu' de la groapă?

– Aţi atins deja una din contradicţii, observă Valente.

– Care?

– De exemplu, dumneavoastră ziceţi că atacul s-a produs în apele internaţionale, în vreme ce ei susţin că aţi trecut în apele lor teritoriale. Contradicţie-i asta, da sau nu, ca să vorbesc pe limba dumneavoastră?

– Nu, dom'le, nu-i nicio contradicţie. Eroare e.

– A cui?

– A lor. Se vede treaba c-or greşitără când au calculat punctu', poziţia.

Montalbano şi Valente schimbară o privire rapidă: era semnalul pentru cea de-a doua parte a interogatoriului, după cum se puseseră de acord în prealabil.

– Domnule Prestìa, aveţi antecedente penale?

– Nu, dom'le.

– Aţi fost totuşi arestat, nu-i aşa?

– Tare vă mai place să dezgropaţi rahatu'! Da, dom'le, fui arestat, pen' c-un *garrùso,* un fătălău care mă pizmuia, mi-o făcut o reclamaţie. Numa' că judecătoru-nţelese că spurcăciunea numa' lucruri false a zis, aşa că mă lăsă liber.

– Şi de ce anume aţi fost acuzat?

– Contrabandă.

– Ţigări sau droguri?

– Asta, ultima.

– Dar şi echipajul pe care-l aveaţi atunci a ajuns la răcoare, am dreptate?

– Da, dom'le, numa' c-or ieşitără toţi, nevinovaţi ca şi mine.

– Cum se numea judecătorul care a dat soluţia de închidere a cauzei?

– Asta n-am cum să ţiu minte.

– Se numea cumva Antonio Bellofiore?

– A, da, îmi pare că da.

– Aţi aflat că anul trecut a fost condamnat şi trimis la închisoare pentru că truca procesele?

– Nu, de aflat, n-aflai, pen' că eu îmi trec vremea mai mult pe mare decât la ţărm.

Altă privire rapidă şi mingea trecu în terenul lui Montalbano.

– Hai să lăsăm deoparte istoriile astea vechi, începu comisarul. Ia spuneţi-mi, faceţi parte din vreo cooperativă?

– Copemaz.

– Ce-nseamnă?

– Cooperativa pescarilor din Mazàra.

– Iar marinarii pentru echipaje îi alegeți după capul dumneavoastră sau stabilește cooperativa pe cine-mbarcați?

– Cooperativa ne zice, răspunse Prestìa, năduşind mai mult decât în mod obişnuit.

– Numai că auziți ce-am aflat noi: cooperativa v-a remis o anumită listă, însă dumneavoastră l-ați ales pe Ben Dhahab.

– Uitați care-i treaba: eu pe Dhahab ăsta nu-l cunoşteam, nu-l văzusem în viața mea. Când se prezentă la bord, cu cinci minute înainte de manevra de plecare, crezui că era omu' trimis de cooperativă.

– Adică Assan Tarif?

– Îmi pare că da, aşa-l chema.

– În regulă. Şi totuşi, cum se face că de la cooperativă nu v-au cerut explicații?

Comandantul Prestìa schiță un surâs, însă muşchii feței îi erau încordați, iar el devenise un lac de sudoare.

– Bine, da' treburili astea se-ntâmplă-n fiecare zi! Oamenii se mai schimbă-ntre ei, principalu-i să nu facă vreunu' răzmeriță.

– Şi cum se face că Assan Tarif nu s-a revoltat? La urma urmelor, pierdea o zi bună de muncă.

– Apăi, pe mine mă-ntrebați? Descoaseți-l pe el.

– Am făcut-o deja, răspunse Montalbano, calm.

Valente se uită mirat la el: partea asta îi era complet necunoscută, nu stabiliseră nicio înțelegere.

– Și ce v-a zis? se interesă pe un ton aproape sfidător Prestìa.

– Că Ben Dhahab l-a acostat cu o zi înainte, l-a întrebat dacă se afla pe lista de îmbarcare pentru *Santopadre*, iar la răspunsul lui afirmativ i-a zis să nu se facă văzut vreo trei zile, plătindu-i totodată o săptămână întreagă de lucru.

– Eu de treaba asta nu știu ni'ca.

– Lăsați-mă să termin ce am de spus. Așa stând lucrurile, Dhahab s-a îmbarcat nu pentru că trebuia mort-copt să-și câștige pâinea: parale avea destule. Prin urmare, motivul pentru care a venit la bord era cu totul altul.

Valente urmărea cu cea mai mare atenție păienjenișul, raționamentul-capcană pe care îl construia Montalbano. Îi era clar că povestea cu fantomaticul Tarif care primise bani de la Dhahab fusese inventată, însă trebuia să descopere în ce punct exact voia să lovească.

– Dumneavoastră știți cine era Ben Dhahab?

– Un tunisian care căuta să câștige o pâne.

– Nu, dragul meu, nu. Era unul dintre cei mai mari jupâni în traficul internațional de droguri.

În vreme ce Prestìa era ocupat cu albitul la față, Valente înțelese că era rândul lui să intre în joc. În sinea lui zâmbi mulțumit: cu Montalbano forma un cuplu irezistibil, gen Totò și Peppino.

– Nu vă văd bine deloc, domnule Prestìa, începu Valente, pe un ton compătimitor, aproape părintesc.

– Adicătelea de ce?

– Cum, nu e suficient de clar? Un traficant de droguri de calibrul lui Ben Dhahab face pe dracu-n patru ca să se îmbarce pe vasul dumneavoastră. Iar dumneavoastră aveți antecedentele pe care le aveți. Două întrebări, așadar. Prima: cât fac unu și cu unu? A doua întrebare: unde s-au împotmolit treburile în noaptea aceea?

– Vreți să mă nenorociți! Ruinat vreți să mă vedeți, nu-i așa?

– V-ați făcut-o cu propria dumneavoastră mână.

– Ei, nu! Ei bine, nu! Pân-aici! zise Prestìa spumegând de furie. Mie mi-au garantatără că...

Se întrerupse brusc, apoi se șterse de transpirație.

– Ce v-au garantat? întrebară în același timp Montalbano și Valente.

– ...că n-o să am parte de *camurrìe*, n-o să-mi frece nimeni ridichea.

– Cine v-a garantat?

Comandantul Prestìa duse mâna la buzunar, trase afară portofelul, scoase o carte de vizită și o aruncă pe biroul lui Valente.

După ce-l lăsară pe Prestìa să plece, Valente formă numărul de telefon de pe cartea de vizită: era al Prefecturii din Trapani.

– Alo? Sunt vicechestorul Valente din Mazàra. Aș dori să vorbesc cu *commendator* Mario Spadaccia, șeful de cabinet.

– O secundă, vă rog.

– Bună ziua, domnule Valente. Spadaccia sunt.

– *Commendatore*, vă deranjez într-o chestiune referitoare la moartea tunisianului de pe pescadorul...

– Bine, dar din câte știu lucrurile s-au clarificat, nu-i așa? Guvernul de la Tunis...

– Da, aveți dreptate, *commendatore*, însă...

– De ce m-ați sunat pe mine?

– Pentru că comandantul pescadorului...

– V-a dat numele meu?

– Ne-a dat cartea dumneavoastră de vizită. O ținea ca pe un fel de... un fel de garanție.

– De fapt, chiar asta și era.

– Vă rog?

– Vă explic imediat. Vedeți dumneavoastră, cu ceva timp în urmă, Excelența Sa...

„Bine, dar titulatura asta n-a fost abolită acum o jumătate de secol?" se întrebă Montalbano, care asculta convorbirea de pe o linie derivată.

– ...Excelența Sa prefectul a primit o solicitare din partea unor foruri superioare. Pe scurt, i se cerea să acorde tot sprijinul autorităților noastre unui jurnalist tunisian care voia să realizeze o anchetă delicată printre conaționalii săi, motiv pentru care, printre altele, ar fi vrut și să se îmbarce incognito pe un vas de-al nostru. Excelența Sa m-a însărcinat pe mine să mă ocup de toată povestea asta. Mi-a fost semnalat numele comandantului Prestìa, care mi-a fost prezentat drept o persoană demnă de toată încrederea noastră. Însă

dumnealui avea unele temeri legate de eventuale repercusiuni din partea oficiului de plasare a forței de muncă. Prin urmare, i-am lăsat cartea mea de vizită. Atâta tot.

– *Commendatore,* vă rămân profund îndatorat pentru lămuririle mai mult decât suficiente, spuse Valente.

Și puse receptorul în furcă.

Rămaseră o vreme în tăcere, privindu-se în ochi.

– Ori e un ticălos și jumătate, ori vrea să ne facă, spuse Montalbano.

– Istoria asta începe să nu-mi miroasă a bine. Aș zice chiar că-mi pute, comentă Valente, gânditor.

– Și mie, zise comisarul.

Încercau să se pună de acord asupra mișcării următoare, când sună telefonul.

– Lăsasem vorbă că nu-s aici pentru nimeni! spuse Valente, înfuriindu-se.

Ascultă câteva secunde în receptor, apoi i-l întinse lui Montalbano.

Înainte să plece spre Mazàra, lăsase vorbă la secție unde putea fi găsit în caz de urgență.

– Alo? Montalbano sunt. Cu cine vorbesc? A, dumneavoastră erați, domnule chestor?

– Da, eu eram. Pe unde te-ai mătrășit?

Era iritat.

– Sunt la colegul meu, vicechestorul Valente.

– Nu e colegul dumitale. Valente e vicechestor, dumneata nu.

Montalbano începu să se îngrijoreze.

– Ce se petrece, domnule chestor?

– A, nu, eu trebuie să te întreb pe dumneata ce mama dracului se petrece?

Mama dracului? Chestorul zicea „mama dracului"?

– Faceți-mă să înțeleg.

– Ce căcat ai răscolit cu investigațiile tale?

Căcat? Chestorul zicea „căcat"? Oare era începutul Apocalipsei? Aveau oare să răsune curând trâmbițele Judecății de Apoi?

– Bine, dar ce-am făcut?

– Mi-ai dat un număr de înmatriculare, îți amintești?

– Da. AM 237 GW.

– Ăla, da. Încă de ieri l-am rugat pe un prieten de-al meu de la Roma să se ocupe de treaba asta. Ca să câștigăm timp, cum mi-ai cerut dumneata. Ei bine, adineauri m-a sunat foarte tulburat. I-au răspuns așa: că dacă vrea să afle numele proprietarului, să facă cerere scrisă, specificând detaliat motivele pentru care face respectiva cerere.

– Nicio problemă, domnule chestor. Mâine trec pe la dumneavoastră și vă povestesc totul, iar dumneavoastră, în cerere, puteți...

– Montalbano, ori n-ai înțeles, ori o faci pe prostu'. Ăla e număr blindat.

– Adică cum?

– Adică mașina cu pricina aparține Serviciilor. Ce-i așa de greu de înțeles?

Puțin spus că nu le mirosise a bine, că le putea. Acum, aerul devenise pur și simplu irespirabil.

În timp ce-i dădea lui Valente amănunte despre omuciderea Lapecora, povestindu-i despre răpirea Karimei, despre Fahrid și mașina lui, care în realitate era a Serviciilor Secrete, îi trecu prin minte un gând care-l îngrijoră. Îl sună pe chestor, la Montelusa.

– Vă cer iertare, dar vă rog să-mi spuneți: când ați discutat cu prietenul dumneavoastră de la Roma, i-ați spus cumva și despre ce era vorba în acest caz?

– Și cum să-i fi spus, mă rog? Eu n-am nici cea mai vagă idee despre ce pui dumneata la cale.

Comisarul scoase un suspin de ușurare.

– I-am zis doar că e vorba de o anchetă condusă de comisarul Montalbano, continuă chestorul.

Comisarul își retrase suspinul de ușurare.

– Alo, Livia? Ascultă-mă cu atenție și fă exact așa cum îți spun eu, fără să comentezi. Eu sunt acum la Mazàra și cred că încă nu au apucat să ne pună telefonul sub ascultare.

– Oh, Doamne, ce tot zici acolo?

– Am zis să nu comentezi, să nu vorbești, să nu pui întrebări. Trebuie doar să deschizi bine urechile și să iei aminte la ce-ți spun eu. Peste câteva minute o să vină acolo Galluzzo. O s-o ia pe bătrână și-o s-o ducă înapoi, la Montelusa. Nu vă lungiți cu salutările de rămas-bun: spune-i lui François c-o s-o revadă curând. Cum l-ai văzut pe Galluzzo plecat, dai telefon la secție și întrebi de Mimì Augello. Dai de el mort-copt, indiferent unde-or să-ți spună că-i plecat. Îi zici că trebuie să-l vezi urgent.

– Bine, dar dacă are treabă?

– Când o auzi cine-l caută, ăla-i bagă pe toți în mă-sa și-o să dea fuga-ntr-un suflet la tine. În timpul ăsta, tu să ai deja pregătită o valijoară cu cele câteva lucruri ale lui François...

– Dar ce vrei să...?

– Taci, femeie, nu pricepi?! Tacă-ți fleanca odată! Spune-i lui Mimì așa: din ordinul meu, băiatul trebuie să dispară de pe fața pământului, să se volatilizeze. Să-l ascundă într-un loc unde s-o ducă bine, măcar cât de cât. Tu nu cumva să-l întrebi unde are de gând să-l ducă. Clar? Nu trebuie să știi absolut nimic despre ascunzătoarea lui François. Și încetează cu smiorcăiala, că mă scoți din țâțâni! Deschide bine urechile. Lași să treacă circa o oră după ce Mimì și copilul au plecat și-l suni pe Fazio. Plângând – și bag de seamă că nu va trebui să te prefaci, întrucât te-ai pus deja pe bocit –, îi spui că *picciliddro* a dispărut; îi sugerezi că s-ar putea să fi plecat în căutarea bătrânei, în sfârșit, îi ceri ajutor ca să-l cauți. Până atunci ajung și eu acasă. A, și încă ceva: dă telefon la Punta Raìsi și rezervă-ți un loc la zborul de mâine pentru Genova. Să fie undeva, pe la prânz, în felul ăsta găsesc pe cineva să te ducă la aeroport cu mașina. Atât, pe curând.

Închise telefonul, apoi se opri cu privirea pe chipul înspăimântat a lui Valente.

– Chiar îi crezi capabili de una ca asta?

– Îi cred capabili de mult mai multe.

– Acum ți-e clară povestea? îl iscodi Montalbano.

– Cred că încep să-nțeleg, se dumiri Valente.

– Să-ți explic mai pe îndelete, zise comisarul. În linii mari, lucrurile trebuie să se fi petrecut așa: nu știm cu ce scop – și nici nu ne interesează –, Ahmed Moussa îl însărcinează pe unul din oamenii săi, Fahrid, să organizeze aici o bază operativă. Acesta obține ajutorul – nu știu cât de voluntar oferit – surorii lui Ahmed, Karima, care locuiește de câțiva ani în Sicilia. Șantajându-l pe un cetățean din Vigàta, Lapecora pe numele lui, cei doi folosesc drept acoperire vechea lui firmă de import-export. Mă urmărești?

– Sunt numai ochi și urechi.

– Ahmed, care trebuie să aibă o întâlnire foarte importantă – probabil arme sau un misterios sprijin politic pentru mișcarea lui teroristă –, pătrunde în Italia sub acoperire, cu ajutorul unuia din serviciile noastre secrete. Întâlnirea urmează să aibă loc în largul mării, însă e foarte probabil ca lui Ahmed să i se fi întins, de fapt, o cursă. N-avea nici cea mai mică bănuială că, în realitate, serviciile noastre făceau joc dublu, punându-se de acord cu cei care, la Tunis, voiau să-l lichideze. De altfel, am convingerea că și Fahrid era de acord cu suprimarea lui Ahmed. Cât despre soră-sa, nu cred.

– De ce, totuși, ți-e atât de teamă pentru viața copilului?

– Pentru că e un martor important. Așa cum și-a recunoscut unchiul la televizor, la fel de bine ar putea să-l recunoască și pe Fahrid. Fahrid care, între timp,

a ucis-o pe Karima, de asta sunt convins. A omorât-o după ce a răpit-o cu o mașină aparținând serviciilor noastre secrete.

– Și acum ce facem?

– Te dai la fund o vreme, Valè. Iar eu o să pun imediat în practică o diversiune.

– Doamne ajută!

– Și ție, prietene.

Când ajunse la secție, se făcuse deja seară. Fazio era acolo, îl aștepta.

– L-ați găsit pe François?

– Trecurăți înainte pe-acasă? îi răspunse Fazio tot cu o întrebare.

– Nu. Vin direct de la Mazàra.

– Nu vreți să trecem la dumneavoastră în birou?

Intrară, iar Fazio închise ușa în urma lor.

– Domnule, eu zbir mi-s. Poate că nu așa priceput ca 'mneavoastră, da' tot zbir îs. De unde știți 'mneavoastră, mă rog, că *picciliddro*-i fugit de-acasă?

– Fazio, ce-ți veni? M-a sunat Livia la Mazàra, iar eu i-am zis să te caute pe tine.

– Vedeți 'mneavoastră, domnule, realitatea-i că don'șoara-mi zise că vrea s-o ajut eu cu căutatu' pen' că habar n-avea pe unde umblați 'mneavoastră.

– Punct ochit, punct lovit, zise Montalbano.

– Pe urmă, don'șoara lăcrima sincer, asta da. Însă nu pen' că fugise *picciliddro* de-acasă, ci pentru alt motiv, pe care nu-l știu. Atunci am înțeles eu, domnule, ce voiați de fapt de la mine, și așa și făcui.

– Şi ce voiam de la tine?

– Să fac *scarmazzo*, hărmălaie, gălăgie mare. Şi uite-aşa, mă dusei la toate casele de prin vecini şi începui să întreb pe cine-mi ieşea-n cale: văzurăţi, din întâmplare, un *picciliddro* aşa şi pe dincolo? Nu, nu-l văzu nimenea, dar până una-alta au aflatără toţi că-i fugit. Aşa-i că asta voiaţi?

Montalbano se emoţionă. Da, aceea era prietenia siciliană, cea adevărată, care se bazează pe cuvinte nespuse, pe intuiţie: unui prieten nu trebuie să-i ceri când ai nevoie de ceva; înţelege el singur, cu de la sine putere, şi acţionează în consecinţă.

– Şi acu' ce tre' să fac?

– Continuă să faci *scarmazzo*. Sună la Carabinieri, la toate comandamentele de ordine publică ale provinciei, la comisariate, spitale şi unde mai vrei tu. Numai s-o faci sub formă semioficială: doar telefonic, fără nicio hârtie scrisă. Fă-le descrierea băiatului, arată-te îngrijorat... În sfârşit, te descurci tu.

– Domnule, da' ăştia nu care cumva ni-l şi găsesc?

– Fii pe pace, Fazio. François e pe mâini bune.

Găsi o hârtie cu antetul comisariatului şi o potrivi în maşina de scris:

„Ministerul Transporturilor şi Motorizării Civile

Pentru bună desfăşurare anchetă referitoare răpire şi probabil omucidere femeie răspunzând nume Karima Moussa, îmi este necesară cunoaştere nume proprietar autovehicul cu număr de înmatriculare

AM 237 GW. Se roagă răspuns solicitudine maximă. Comisar: Salvo Montalbano."

Nu înţelegea de ce, dar de fiecare dată când încerca să trimită un fax, compunea textul ca şi cum era vorba despre o telegramă. Îl reciti. Fusese suficient de şiret încât să treacă în cerere şi numele femeii, făcând astfel momeala şi mai apetisantă. Cu certitudine că aveau să se vadă obligaţi să scoată capul la lumină.

– Gallo!

– Ordonaţi, domnule!

– Caută numărul de fax de la Motorizarea civilă, la Roma, şi expediază imediat cererea asta. Galluzzo!

– La ordin!

– Deci?

– Am dus-o pe bătrână înapoi, la Montelusa. Nimic neobişnuit de raportat.

– Ascultă, Gallù. Anunţă-l pe cumnatul tău ca mâine dimineaţă, după înmormântarea lui Lapecora, să-şi facă de treabă pe-aici, prin împrejurimi. Să aducă şi un cameraman cu el.

– Mulţumesc din suflet, domnule.

– Fazio!

– Prezent! Vă ascult!

– Mi-a ieşit cu totul din minte. Zi-mi, ai fost acasă la doamna Lapecora?

– Bine'nţeles. Am luat o ceaşcă dintr-un serviciu de douăsprezece bucăţi. O am dincolo. Vreţi s-o vedeţi?

– Mă doare fix în cur de ceaşca ta! O să-ţi spun mâine ce ai de făcut. Pune-o totuşi într-o pungă de celofan. A, încă ceva: Jacomuzzi a trimis cuţitul?

– Da, să trăiţi!

Nu găsea curajul să plece de la birou: acasă îl aştepta partea cea mai dificilă, suferinţa Liviei. Apropo... Dacă Livia tot pleca... Formă numărul Adelinei.

– Adelì? Montalbano sunt. Ascultă, mâine dimineaţă domnişoara pleacă. Trebuie să mă refac. Şi vrei să-ţi zic una? Azi n-am mâncat nimic-nimicuţa.

Că doar niminea nu poate trăi numa' cu aer, nu-i aşa?

15

Livia stătea pe bancă, în verandă: era cu totul nemişcată şi părea că priveşte departe, în larg. Nu plângea, însă ochii umflaţi şi roşii erau dovada vizibilă că-şi terminase toate lacrimile din dotare. Comisarul se aşează lângă ea, îi luă mâna într-a sa, o strânse. Simţi ca şi cum ar fi apucat ceva flasc, mort: cu greu se abţinu să n-o împingă cât colo, cu repulsie. Slăbi strânsoarea, lăsă mâna Liviei şi-şi aprinse o ţigară. Voia s-o ţină cât mai departe de povestea aceea urâtă, însă cea care deschise discuţia se dovedi a fi chiar Livia, care-i adresă o întrebare precisă: se vedea treaba că meditase îndelung la ea.

– Vor să-i facă rău?

– Rău-rău n-aș prea crede. Însă să facă în așa fel încât să dispară o vreme, asta da.

– Cum?

– De un' să știu eu? Eventual, închizându-l într-un orfelinat sub un nume fals.

– De ce?

– Pentru că a cunoscut persoane pe care n-ar fi trebuit să le cunoască.

Continuând să privească un punct fix în larg, Livia păru să reflecteze o vreme asupra ultimelor cuvinte ale lui Montalbano.

– Nu înțeleg, spuse apoi.

– Ce?

– Dacă persoanele astea pe care François le-a văzut sunt tunisieni, fie ei și clandestini, atunci cum se face că voi – voi, ca poliție, vorbesc – nu puteți...

– Nu sunt doar tunisieni.

Lent, ca și cum ar fi făcut un efort, Livia se întoarse să-l privească.

– Nu?

– Nu. Și-atât: nu-ți spun niciun cuvânt mai mult.

– Îl vreau.

– Ce?

– Pe François. Îl vreau.

– Bine, Livia, dar...

– Tu să taci! Îl vreau. Nimeni n-are dreptul să-l smulgă așa de lângă mine, cu atât mai puțin tu. M-am gândit mult în tot timpul ăsta, știi? Ia spune-mi, Salvo: câți ani ai?

Luat prin surprindere, comisarul avu o clipă de ezitare.

– Îmi pare că patruzeci şi patru, nu?

– Patruzeci şi patru şi zece luni. Peste două luni împlineşti patruzeci şi cinci. Iar eu am treizeci şi trei împliniţi deja. Îţi dai seama?

– Nu. Să-mi dau seama ce?

– Suntem împreună de şase ani. Când şi când aducem vorba de căsătorie, pe urmă însă o lăsăm baltă. Şi tu, şi eu, printr-un acord tacit parcă, ne ferim să luăm o hotărâre. Ne simţim bine aşa cum suntem acum, iar trândăvia noastră, egoismul nostru au întotdeauna câştig de cauză.

– Trândăvia? Egoismul? Cu ce cuvinte te tot joci tu acolo? Ştii bine că există dificultăţi obiective...

– ...pe care n-ai decât să ţi le înfigi adânc în cur, na! concluzionă brutal Livia.

Montalbano amuţi, descumpănit. În cei şase ani, doar de două sau trei ori o auzise pe Livia vorbind vulgar; şi de fiecare dată fusese vorba de situaţii dificile, de tensiune extremă.

– Te rog să mă scuzi, spuse cu voce stinsă Livia. Însă uneori simt că nu-ţi mai suport ipocrizia, pe care ştii atât de bine să ţi-o camuflezi. Cinismul tău mi se pare mult mai real.

Montalbano continuă să încaseze în tăcere.

– Şi te rog să nu-ncerci să-mi distragi atenţia de la ceea ce vreau să-ţi spun. Da, recunosc, eşti abil, la urma urmelor e o calitate specifică meseriei tale. Acum însă, îţi pun o întrebare: când crezi că ne

vom putea căsători? Și te rog să-mi răspunzi clar și la obiect.

– Dacă ar depinde numai de mine...

Livia sări brusc în picioare.

– *Basta!* Niciun cuvânt mai mult! Mă duc să mă culc: am luat două Tavor pentru somn. Am avion de la Palermo mâine la prânz. Înainte de a pleca însă, vreau să termin ce am de spus. Dac-o fi să ne căsătorim vreodată, o s-o facem când tu vei avea cincizeci de ani, iar eu treizeci și opt. Prea bătrâni ca să mai putem avea copii, s-o spunem pe-a dreaptă. Și ne vom da atunci seama că, odată, Dumnezeu – sau cine i-o fi ținând locul acolo, sus – ne-a trimis, de fapt, un fiu, și încă în momentul cel mai potrivit.

Îi întoarse spatele și intră în casă. Montalbano rămase pe verandă, propunându-și să mai privească o vreme marea. Constată însă că nu mai știa încotro trebuia să se uite.

Cu o oră înainte de miezul nopții se asigură că Livia dormea adânc, scoase telefonul din priză, culese cu meticulozitate tot mărunțișul pe care reuși să-l găsească prin casă, stinse luminile, ieși și se urcă la volan. Se opri la cabina de telefon din parcarea singurului bar din Marinella.

– Nicolò? Montalbano sunt. Două lucruri am să-ți spun. Întâi: mâine, în jurul prânzului trimite un reporter și un operator la mine la secție. Sunt noutăți.

– Mulțumesc. Apoi?

– Apoi, zi-mi, te rog: aveți cumva o cameră de luat vederi mică, discretă, care să nu facă zgomot? Cu cât e mai mică, cu atât mai bine.

– Vrei să lași posterității o mostră doveditoare a calităților tale de armăsar bun la pat?

– Spune-mi, știi sau nu să folosești o cameră ca asta?

– Bineînțeles.

– Atunci, adu-o-ncoa'.

– Când?

– După ce termini telejurnalul de la miezul nopții. Să nu suni când ajungi, doarme Livia.

– Vorbesc cu domnul prefect al regiunii Trapani? Îmi cer scuze pentru ora târzie. Numele meu este Corrado Menichelli, de la *Corriere della Sera*. Vă sun de la Milano. Ne-a ajuns la urechi o informație de o gravitate excepțională, însă înainte de a o publica, voiam confirmarea dumneavoastră personală, dat fiind că vă privește în mod direct.

– Gravitate excepțională? Spuneți, vă ascult.

– Este sau nu adevărat că ați fost supus unor presiuni pentru ca instituția pe care o conduceți să-i acorde tot sprijinul unui jurnalist tunisian pe durata unui sejur al acestuia la Mazàra? Înainte de a răspunde însă, gândiți-vă bine la ceea ce-mi declarați, pentru că este în interesul dumneavoastră.

– Bine, dar n-am la ce să mă gândesc! izbucni prefectul. Despre ce tot vorbiți acolo?

– Cum adică, nu vă amintiți? Vă atenționez că ar fi foarte curios: faptele s-au petrecut cu nici trei săptămâni în urmă.

– Faptele de care spuneți dumneavoastră nu s-au petrecut deloc! Eu n-am fost supus la niciun fel de presiuni! Nu știu absolut nimic de niciun jurnalist tunisian!

– Domnule prefect, noi totuși avem dovezi că...

– Nu puteți avea niciun fel de dovezi, din moment ce faptele de care spuneți nu s-au petrecut! Dați-mi-l imediat la telefon pe director!

Montalbano închise. Prefectul din Trapani era sincer; în schimb, șeful lui de cabinet nu.

– Valente? Montalbano sunt. Acum două minute am vorbit cu prefectul din Trapani, dându-mă drept un ziarist de la *Corriere della Sera*. Nu știe nimic. Toate jocurile le-a făcut amicul nostru, *commendator* Spadaccia.

– De unde vorbești?

– Fii pe pace. Te-am sunat de la un telefon public. Acum o să-ți spun ce avem de făcut, asta dacă, bineînțeles, ești și tu de acord.

Ca să-i spună tot ce avea de spus, consumă toate monedele. Mai puțin una.

– Mimì? Montalbano sunt. Dormeai cumva?

– Nu, dansam polca. Ce rahat de întrebare mai e și asta?

– Ești pornit împotriva mea?

– Apăi să știi că da, domnule! După situația jenantă în care m-ai pus, cred și eu că-s pornit!

– Eu? Ce situație jenantă?

– M-ai trimis să-l iau pe *picciliddro* de la tine de-acas'. Dac-ai ști cu ce dușmănie s-a uitat Livia la mine! Abia am reușit să i-l smulg din brațe. Mi se puse un nod ici, în coșu' pieptului.

– Unde l-ai dus pe François?

– La Calapiàlo, la soră-mea.

– Zici că-i loc sigur acolo?

– Foarte sigur. Ea și bărbat-său au o casă uriașă la vreo cinci kilometri de sat. O fermă izolată. Soră-mea are doi *picciliddri*. Unu' din ei are aceeași vârstă cu François, se înțeleg de minune. Făcui pe drum două ore jumate la dus, două ore jumate la-ntors.

– Ești ostenit, să-nțeleg?

– Frânt îs. Mâne dimineață nu viu la secție.

– De acord, nu vii la secție, dar la nouă cel mult te înființezi la mine acasă, la Marinella.

– Să fac ce?

– S-o iei pe Livia și s-o duci la Palermo, la aeroport.

– S-a făcut!

– Etete! Mimì, da' repede-ți mai trecu osteneala!

Livia avea somnul agitat, din când în când scotea tânguieli lungi, stinse. Montalbano închise ușa dormitorului, se așeză în fotoliu și deschise televizorul, dând sonorul foarte încet. Pe *Televigàta*, cumnatul lui Galluzzo dădea citire unui comunicat al Ministerului de Externe de la Tunis în legătură cu informațiile

eronate apărute după nefericitul incident în care un marinar tunisian fusese ucis la bordul unui pescador italian, după ce vasul intrase în apele teritoriale ale Tunisiei. Comunicatul dezmințea zvonurile lipsite de orice fundament potrivit cărora marinarul cu pricina n-ar fi fost, de fapt, marinar, ci un jurnalist destul de cunoscut în Tunisia, Ben Dhahab. Era vorba, evident, despre un caz de omonimie, în condițiile în care jurnalistul Ben Dhahab era în viață și continua să-și exercite meseria. Numai în capitala Tunis, continua textul comunicatului, existau cel puțin douăzeci de persoane cu numele de Ben Dhahab. Montalbano închise televizorul. Prin urmare, apele deveneau tulburi: exista deja cineva care încerca să abată atenția, să întindă capcane, să arunce cu fumigene pentru derutarea urmăritorilor.

Auzi motorul unei mașini: se apropia în viteză, apoi opri pe tăpșanul din fața casei. Comisarul se grăbi să deschidă: era Nicolò.

– Am venit cât de repede am putut, zise, intrând în casă.

– Îți mulțumesc.

– Livia doarme? se interesă ziaristul, privind de jur-împrejur.

– Da. Mâine dimineață se întoarce la Genova.

– Îmi pare rău că nu-mi pot lua rămas-bun de la ea.

– Nicolò, camera ai adus-o?

Celălalt scoase din sacul de voiaj o mașinărie nu mai mare decât patru pachete de țigări puse două câte două.

– Uite, ţine-o. Acu', eu mă duc acasă să mă culc.

– Ei, nu. Trebuie s-o pitești într-un loc unde să nu poată fi observată.

– Şi cum vrei să fac, dacă Livia doarme acolo?

– Nicolò, ai făcut o fixaţie cum că aş vrea să mă filmez în timp ce i-o trag Liviei? Zău aşa! Camera trebuie camuflată aici, în odaia asta, unde ne aflăm noi acum.

– Zi-mi ce anume vrei să filmezi.

– O discuţie dintre mine şi un bărbat care o să stea exact acolo unde te afli tu acum.

Nicolò Zito studie peretele din faţa sa şi zâmbi.

– Etajera aceea încărcată cu cărţi pare să fi fost plasată acolo special pentru aşa ceva.

Luă un scaun, se duse lângă etajeră şi se urcă pe el. Îşi făcu de lucru cu câteva cărţi de pe ultimul raft, potrivi camera de luat vederi, coborî, se întoarse în locul unde stătuse mai devreme şi privi în sus.

– De aici nu se vede, spuse, mulţumit. Vino să controlezi şi tu.

Comisarul controlă şi el.

– Pare în regulă.

– Stai acolo, zise Nicolò.

Se sui din nou pe scaun, apăsă un buton, coborî.

– Acu' ce face? iscodi Montalbano.

– Te filmează.

– Chiar? Ia te uită, nu face nici cel mai mic zgomot.

– Eu ţi-am spus doar că-i o năstruşnicie a-ntâia.

Nicolò refăcu traseul, suindu-se iar şi apoi coborând de pe scaun. De data aceasta însă, ţinea în

mână camera de luat vederi, pe care i-o întinse lui Montalbano.

– Uite-aici, Salvo, se face aşa. Apăsând butonul ăsta, banda se derulează. Acum, îţi duci vizorul în dreptul ochiului şi apeşi butonul ăstlalt. Hai, încearcă.

Montalbano se execută şi se văzu pe el însuşi minuscul, stând pe scaun, şi auzi o voce ca de microb – a lui era – întrebând: „Acu' ce face?", pe urmă pe cea a lui Nicolò, care-i răspundea: „Te filmează."

– Magnific, făcu comisarul. Ar mai fi, totuşi, ceva. Numai aşa se poate vedea?

– A, nu, răspunse Nicolò, scoţând din sac o casetă video normală, care-năuntru era urzită altfel decât cele obişnuite. Bagă de seamă cum fac eu. Scot caseta din cameră – după cum vezi, e mititică precum cea de la robotul telefonic – şi o potrivesc în asta mare, care-i făcută anume ca s-o poţi vârî în aparatul tău video.

– Ascultă, şi dacă acu' vreau s-o pornesc să filmeze, cum fac?

– Apeşi butonul ăsta de ici.

Observând expresia mai mult decât confuză de pe chipul comisarului, Nicolò stătu în cumpănă.

– Eşti sau nu în stare să umbli cu ea?

– Ei, hai! îi răspunse Montalbano, ofensat.

– Atunci, de ce faci mutra asta?

– Pen' că nu pot să mă sui pe scaun de faţă cu ăl de tre' să-l filmez, i-ar da de bănuit.

– Încearcă atunci să vezi dacă, ridicându-te în vârful picioarelor, ajungi să apeşi pe buton.

Ajungea.

– În cazul ăsta, e simplu. Când vine omu', tu să ai o carte pe masă. Dezinvolt, te faci c-o pui la loc pe etajeră și în timpul ăsta apeși butonul.

„Dragă Livia, din nefericire nu pot aștepta până când te trezești tu, trebuie să plec de urgență la Montelusa, să mă întâlnesc cu chestorul. La Palermo te va însoți Mimì, cu care am căzut deja de acord. Încearcă pe cât posibil să fii calmă, senină. Te sun diseară. Te sărut.

Salvo"

Un comis-voiajor de cea mai joasă categorie s-ar fi exprimat fără doar și poate mai bine, dând dovadă de mai multă imaginație și afecțiune decât el. Rescrise biletul, dar, în mod curios, ieși unul identic cu primul. N-avea ce face: nu, nu era adevărat că avea întâlnire cu chestorul, voia doar să fie izbăvit de scena de despărțire. Prin urmare, era o *farfantarìa*, o minciună gogonată, iar el nu reușise niciodată să toarne minciuni gogonate persoanelor la care ținea. Cu minciunile mici, da, cu acelea știa cum să se descurce. Ehe, și-ncă cum!

La birou îl găsi pe Fazio: era agitat, îl aștepta.

– Dom'le, de juma' de oră tot încerc să dau de 'mneavoastră acasă. Mă gândesc c-ați tras telefonu' din priză, așa-i?

– Ce-i cu tine?

– A telefonat mai devreme unu', cică a descoperit din întâmplare cadavrul unei fimei bătrâne. La Villaseta, în via Garibaldi. Aceeași casă la care făcurăm pânda pentru *picciliddro*.

Montalbano primi lovitura de măciucă drept în moalele capului. Parc-o descărcare electrică l-ar fi despicat în două.

– Tortorella și Galluzzo îs deja acolo. Chiar acu' vorbii cu Galluzzo și-mi zise să vă spui că-i aceeași bătrână pe care a condus-o ieri la 'mneavoastră acasă. Aisha.

Pumnul pe care Montalbano și-l trase în plină figură nu a fost suficient de puternic încât să-l facă să-și scuipe dinții, așa cum ar fi vrut. Totuși, buza începu să-i sângereze abundent.

– Ce vi se năzări, dom'le? bâigui Fazio, revenindu-și cu greu din uluială.

Aisha era un martor, desigur, la fel ca François; însă el avusese ochi numai pentru *picciliddro* – doar la salvarea lui se gândise. Era un nemernic, asta era. Fazio îi întinse o batistă.

– Să vă ștergeți, zise.

Aisha era ea însăși o boccea contorsionată, așa cum zăcea acolo, la piciorul scării care ducea spre odaia Karimei.

– Aparent, a căzut pe scară, rupându-și coloana cervicală, spuse doctorul Pasquano, pe care Tortorella îl chemase de urgență. Însă o să vă pot spune mai multe după autopsie. Oricum, la cât de uscată

era, nu-ți trebuie multă forță ca s-o dai în jos pe scări: cred că era suficient să sufli spre ea.

– Galluzzo unde e? îl iscodi Montalbano pe Tortorella.

– Îi dus la Montelusa, s-o interogheze pe tunisianca la care locuia moarta. Zicea că vrea s-o întrebe de ce veni bătrâna-ncoa', poate o fi chemat-o cineva aici.

În timp ce ambulanța se îndepărta, comisarul intră în casă, dădu deoparte o piatră de lângă vatră, luă de sub ea libretul la purtător, suflă praful de pe el și și-l vârî în buzunar.

– Dom'le!

Galluzzo era. Nu, pe Aisha n-o chemase nimeni încoa'. Își pusese-n cap că tre' să se-ntoarcă acasă și așa făcuse: ieșise din casă dis-de-dimineață și se suise-n autobuz. Se prezentase, punctuală, la întâlnirea cu moartea.

Se întoarse la Vigàta și, înainte de a ajunge la comisariat, trecu pe la cabinetul notarului Cosentino: era unul dintre puținii pe care-i găsea simpatici.

– Vă ascult, domnule.

Comisarul scoase din buzunar libretul la purtător și i-l întinse notarului. Acesta îl deschise, îl cercetă, apoi întrebă:

– Așa, și?

Montalbano se lansă într-o explicație lungă și foarte complicată: notarul trebuia să afle povestea numai pe jumătate.

– Am înțeles așa, recapitulă notarul Cosentino, că banii aceștia aparțin unei doamne despre care presupuneți că a murit și, prin urmare, ar trebui să-i moștenească fiul minor al dumneaei.

– Corect.

– Și dumneavoastră ați dori ca banii să fie păstrați într-un fel sau altul în așa fel încât copilul să intre în posesia lor când va împlini vârsta majoratului.

– Corect.

– Îmi cer scuze că-ntreb, dar de ce libretul ăsta nu-l țineți dumneavoastră, ca să i-l încredințați personal când se va-mplini sorocul?

– De unde să știu eu, mă rog, că peste cincisprezece ani o să mai fiu încă-n viață?

– Mda, asta așa e, făcu notarul. După o clipă de gândire, continuă: Facem așa: dumneavoastră vă luați libretul înapoi, eu studiez între timp problema și ne vedem din nou peste o săptămână. Mă gândesc c-ar fi bine să-i punem să facă pui, banii ăștia, nu?

– Dumneavoastă hotărâți ce și cum, spuse Montalbano, ridicându-se să plece.

– Luați-vă libretul.

– Țineți-l dumneavoastră. Eu sunt în stare să-l pierd.

– Așteptați, atunci, să vă tai o chitanță.

– Da' ce, copii suntem?

– Încă ceva.

– Vă ascult, domnule notar.

– Să știți că trebuie neapărat să existe certitudinea că mama e decedată.

De la comisariat sună acasă. Livia se pregătea de plecare. O auzi luându-și rămas-bun pe un ton mai degrabă rece – sau cel puțin așa i se păru lui. Nu știa ce să mai spună.

– Mimì a venit?

– Bineînțeles. Mă așteaptă în mașină.

– Drum bun. Te sun diseară.

Trebuia să se întoarcă la ale lui, să nu se lase afectat de plecarea Liviei.

– Fazio!

– Ordonați!

– Te duci la biserică. Slujba de înmormântare a lui Lapecora trebuie să fi început deja. Ia-l și pe Gallo cu tine. Când ajungeți la cimitir, în vreme ce restul lumii îi adresează văduvei condoleanțe, te apropii de ea și-i zici, cu mutra cea mai întunecată de care ești capabil: „Doamnă, vă rog să ne urmați la comisariat." Dacă face vreo scenă sau vezi că începe cu fasoane, să nu-ți faci scrupule: o vâri în mașină cu forța. A, da, încă ceva: la cimitir ai să-l vezi, desigur, și pe fiul lui Lapecora. În caz că încearcă să-i țină partea mă-sii, pune-i cătușele și adu-l încoa'.

„Ministerul Transporturilor – Direcția Generală de Motorizare Civilă

Pentru foarte delicată anchetă referitoare caz omucidere două femei tunisiene cu numele Karima și Aisha îmi este absolut necesară cunoaștere date personale și adresă proprietar autovehicul înmatriculat număr AM 237 GW stop Se roagă a se răspunde

solicitudine maximă stop Semnat Salvo Montalbano, comisariatul Vigàta, provincia Montelusa."

Probabil că acolo, la Motorizare, înainte de a direcționa faxul către cel însărcinat să-l primească, aveau să râdă pe seama lui, considerându-l un naiv sau judecându-l drept idiot după cum redactase cererea. Însă odată descifrată *sisiàta*, aluzia sfidătoare din mesaj, cel vizat avea să se vadă obligat să riposteze. Exact așa cum își dorea Montalbano.

16

Biroul lui Montalbano era plasat departe de intrarea în comisariat, în capătul opus al clădirii. Și totuși, comisarului îi ajunse limpede la urechi vacarmul declanșat la sosirea mașinii lui Fazio, care o adusese cu el pe văduva Lapecora. Jurnaliști și fotografi trebuie să fi fost numai vreo doi-trei, și aceia ca vai de ei, însă se vedea treaba că li se alăturaseră câteva zeci de pierde-vară și de gură-cască.

– Doamnă, de ce v-au arestat?

– Aici, uitați-vă în partea asta, doamnă!

– Lăsați cale liberă! Lăsați cale liberă!

Apoi, un interval de calm aparent și, în cele din urmă, auzi pe cineva bătându-i în ușă. Era Fazio.

– Cum a fost?

– Nu a opus prea multă rezistenţă. A-nceput să se agite abia când a văzut ziariştii.

– Şi fiu-său?

– Apăi, recunosc că acolo, la cimitir, văzui eu un bărbat lângă ea căruia toată lumea-i zicea condoleanţe. Şi-mi păru că era fiu'. Numa' că-n clipa în care-i zisei văduvei că tre' să vină cu noi la secţie, omu' a-ntors spatele şi dus a fost. Prin urmare, nu putea fi el.

– Ba află, Fazio, că el era. Prea sensibil la lingurică pentru a asista la arestarea propriei mame. Şi terorizat la gândul că ar putea fi obligat să achite cheltuielile de judecată. Hai, vâr-o-năuntru pe doamna.

– Ca c-un talhar! Ca c-un talhar s-or purtatără cu mine! izbucni văduva când se văzu faţă-n faţă cu comisarul.

Montalbano îşi luă o expresie încruntată.

– Aţi tratat-o rău pe doamna?

Ca-ntr-un scenariu dinainte stabilit, Fazio se prefăcu încurcat.

– Păi, dat fiind că era vorba de o arestare...

– De ce, cine a pomenit de arestare? Luaţi loc, doamnă, şi-mi cer scuze pentru neînţelegere. N-o să vă reţin decât câteva minute, timpul necesar pentru a trece în procesul-verbal răspunsurile la câteva întrebări pe care trebuie să vi le adresez. Pe urmă, vă întoarceţi acasă şi terminăm cu toate neplăcerile astea.

Fazio se duse să se aşeze la maşina de scris, iar Montalbano se întoarse în spatele mesei sale de lucru. Văduva părea să se mai fi calmat, însă comisarul putea încă să-i vadă nervurile de sub piele pulsându-i

cu putere: umflături mici păreau să sară de colo-colo, asemenea puricilor de pe blana unui câine vagabond.

– Doamnă, vă rog să mă corectați dacă greșesc. Mi-ați spus – vă mai amintiți, nu-i așa? – că în dimineața în care soțul dumneavoastră a fost omorât, v-ați sculat din pat, v-ați dus în baie, v-ați îmbrăcat, v-ați luat geanta din bucătărie și ați ieșit. Corect?

– Foarte corect.

– N-ați observat nimic neobișnuit în casă?

– Adicătelea ce ar fi trebuit să observ?

– De exemplu, că ușa de la camera de lucru era închisă, deși în general ea rămânea deschisă.

Atacase cu ochii închiși, la noroc, însă lovitura nimeri în plin. Din roșie cum era, fața doamnei deveni brusc palidă. Însă vocea îi era fermă.

– Ba, îmi pare că era deschisă, soțul meu n-o închidea niciodată.

– Ei, nu, doamnă, nu. Când v-ați întors de la Fiacca, am intrat în casă odată cu dumneavoastră, iar ușa era închisă. Chiar eu am deschis-o.

– Închisă, deschisă, ce importanță are?

– Aveți dreptate, e un detaliu neînsemnat.

Văduva nu izbuti să-și rețină un oftat lung.

– Doamnă, în dimineața în care soțul dumneavoastră a fost omorât, v-ați deplasat la Fiacca, unde v-ați vizitat sora. Corect?

– Da, așa am făcut.

– Însă ați uitat acasă un obiect. Motiv pentru care la bifurcația de la Cannatello ați coborât din autobuz, l-ați așteptat pe cel care venea din sens invers

și v-ați întors la Vigàta. Spuneți-mi, vă rog, ce anume uitaserăți acasă?

Văduva zâmbi: fără îndoială că se pregătise pentru întrebarea aceea.

– Nu, vă-nșelați. Nu coborâi în dimineața aceea la Cannatello.

– Doamnă, sunt doi șoferi care au depus mărturie.

– Dreptate au, numa' că asta nu se-ntâmplă în dimineața aceea, ci cu două zile-ndărăt. Șoferii or greșitără data.

Era vicleană, cu răspunsul pregătit. În cazul acesta, trebuia să recurgă la o diversiune.

Deschise sertarul biroului și trase afară punga de celofan în care se afla cuțitul de bucătărie.

– Acesta, doamnă, este cuțitul cu care a fost ucis soțul dumneavoastră.

Văduva nu-și schimbă expresia și nu zise nici da, nici ba.

– L-ați văzut vreodată?

– Cuțite dintr-astea se găsesc peste tot.

Cu mișcări lente, comisarul își vârî din nou mâna în sertar și trase afară o altă pungă de celofan, în care se afla o ceașcă.

– Asta o recunoașteți?

– Așadar, voi ați luatăr-o? Apăi să știți că mă făcurăți să-ntorc casa pe dos cât o căutai!

– Prin urmare, e a dumneavoastră. Recunoașteți asta în mod oficial.

– Bine'nțeles. Și la ce vă folosește, mă rog frumos, ceașca?

– Îmi foloseşte ca să vă bag la zdup.

Dintre toate reacţiile pe care le avea la dispoziţie, văduva alese una care, într-un fel, îi suscită lui Montalbano admiraţie. Doamna întoarse capul spre Fazio şi-l întrebă pe un ton atât de amabil, încât ai fi spus că venise la comisariat într-o vizită de curtoazie:

– Căzu-n cap 'mnealui?

Om sincer de felul său, Fazio ar fi vrut să-i răspundă că, după părerea lui, comisarul căzuse-n cap de mic copil, şi încă rău. Însă nu zise nimic: îşi întoarse privirea afară, pe fereastră.

– Haideţi să vă spun eu cum au decurs lucrurile, începu Montalbano. Aşadar, în dimineaţa aceea deşteptătorul sună, dumneavoastră vă ridicaţi din pat şi vă duceţi în baie. În drum, treceţi pe lângă uşa de la camera de lucru şi observaţi că e închisă. Pe moment nu daţi nicio atenţie acestui amănunt. Pe urmă însă, vă răzgândiţi. Când ieşiţi din baie, vă duceţi spre ea şi o deschideţi. Însă nu, nu cred că aţi intrat în cameră. Rămâneţi câteva secunde în prag, închideţi la loc, luaţi un cuţit, îl puneţi în geantă, ieşiţi din casă, luaţi autobuzul, coborâţi la Cannatello, vă urcaţi în cursa de întoarcere spre Vigàta, vă duceţi din nou acasă, deschideţi uşa, îl vedeţi pe soţul dumneavoastră pregătit de plecare, aveţi o discuţie, soţul deschide uşa liftului – nu trebuie să-l cheme, e pe palier, din moment ce tocmai aţi urcat cu el –, dumneavoastră vă ţineţi în urma lui, îl înjunghiaţi, el se întoarce pe jumătate spre dumneavoastră, cade pe pardoseala liftului, apăsaţi butonul de coborâre, ajungeţi la parter,

ieşiţi pe uşa blocului. Şi nimeni nu vă vede. Acesta a fost marele dumneavoastră noroc.

– Şi de ce, mă rog frumos, s-o fi făcut? iscodi doamna cu calm. Apoi adăugă, cu un accent ironic pur şi simplu incredibil pentru locul şi momentul date: Numai pen' că barbatu' meu n-a-nchis uşa la camera de lucru?

Din poziţia în care se afla, pe scaun, Montalbano schiţă o jumătate de reverenţă în semn de admiraţie.

– Nu, doamnă, ci pentru ce aţi priceput ce se afla în spatele uşii închise a camerei de lucru.

– Şi ce era acolo, mă rog frumos?

– Era Karima. Amanta soţului dumneavoastră.

– Bine, da' chiar 'mneavoastră spuserăţi adineauri că eu în camera aia nu intrai!

– Nu era nevoie să intraţi, pentru că v-a izbit damful de parfum pe care Karima îl folosea din abundenţă. Se cheamă *Volupté*. E intens, persistent. Probabil că l-aţi simţit adesea răzbătând din hainele impregnate ale soţului dumneavoastră. Se mai simţea încă în aer – mai estompat, evident – chiar şi atunci, seara, când v-aţi întors de la Fiacca şi eu am trecut pe la dumneavoastră.

Văduva Lapecora rămase o vreme în tăcere: părea că medita la cuvintele comisarului.

– Mă lămuriţi şi pe mine într-o privinţă? iscodi ea apoi.

– Oricând.

– După părerea 'mneavoastră, de ce nu intrai în cameră ca s-o omor mai întâi pe fimeia de care ziceţi?

– Pentru că aveţi o minte precisă ca un ceas elveţian şi rapidă ca a unui computer. Fără îndoială că, văzând uşa deschizându-se, Karima era pregătită să se apere, să reacţioneze cumva. Atras de eventualele strigăte, soţul dumneavoastră ar fi apărut în cameră şi, cu ajutorul Karimei, v-ar fi dezarmat. Însă prefăcându-vă că n-aţi băgat nimic de seamă, aveaţi posibilitatea mai târziu să-i prindeţi în flagrant.

– Şi cum vă explicaţi, după mintea 'mneavoastră, că de omorât fu omorât numa' soţu' meu?

– Când v-aţi întors, Karima nu mai era acolo.

– Să mă iertaţi că-ntreb, da', dat fiind că 'mneavoastră nu eraţi prezent, povestea asta cine v-o zise?

– Amprentele dumneavoastră digitale. Pe ceaşcă şi pe cuţit.

– Pe cuţit nu! ripostă doamna.

– De ce pe cuţit nu?

Doamna îşi mușca buza.

– Ceaşca a mea e, cuţitu' însă nu.

– Ba şi cuţitul e tot al dumneavoastră, am găsit pe el o amprentă.

– Bine, dar n-are cum!

Fazio nu reuşea să-şi desprindă privirile de la superiorul său: ştia că pe cuţit nu era niciun fel de amprentă, iar acela era cel mai delicat moment al diversiunii.

– Sunteţi convinsă că nu e nicio amprentă pe cuţit pentru că l-aţi înjunghiat pe soţul dumneavoatră purtând mănuşi, întrucât în ziua aceea v-aţi îmbrăcat cu hainele cele mai elegante. Numai că, vedeţi dumneavoastră, doamnă, amprenta pe care am găsit-o nu era

din dimineaţa aceea, ci din ziua anterioară, când aţi folosit cuţitul ca să curăţaţi peşte, spălându-l apoi şi punându-l la loc în sertarul din bucătărie. De altfel, amprenta nu e pe mâner, ci pe lama cuţitului, chiar la îmbinarea cu mânerul. Şi acum, o să vă rog să mergeţi dincolo cu Fazio: o să vă ia amprentele şi apoi le comparăm.

– Era un mârşav, era, făcu deodată doamna Lapecora. Muri de moartea pe care-o merita. Auzi, să aducă tearfă la mine acas' şi s-o tăvălească în aşternuturili mele cât îi ziulica de lungă, în vreme ce eu stăteam plecată la soru-mea!

– Vreţi să-mi spuneţi că aţi reacţionat aşa doar din gelozie?

– Adicătelea de ce nu?

– Bine, dar îmi amintesc că primiserăţi trei scrisori anonime. Aţi fi putut foarte bine să-i surprindeţi la localul din Salita Granet, nu-i aşa?

– Nu mă cobor eu să fac treburi de astea. Da' când văzui c-o aduse pe tearfă în casa mea, mi se urcă sângele-n cap.

– În schimb, eu cred, doamnă, că sângele vi se urcase la cap cu câteva zile mai devreme.

– Când, adicătelea?

– Când aţi descoperit că soţul dumneavoastră a retras o sumă foarte mare de bani din contul lui din bancă.

Şi de data aceasta comisarul blufa. Pasienţa îi ieşi din nou.

– Două sute de milioane, mugi văduva, cu un amestec de furie și deznădejde. Două sute de milioane pentru tearfa terfelor!

Așadar, iată de unde proveneau o parte din banii de pe libretul la purtător.

– Dacă nu-l opream, mârșavu' era-n stare să toace tot: și localu', și casa, și contu-n bancă!

– Haideți să scriem procesul-verbal, doamnă. Înainte de asta, mai spuneți-mi vă rog un lucru: ce v-a zis soțul când a văzut că v-ați întors acasă?

– Îmi zise: „Mută-ți hoitu' din fața mea, tre' să mă duc la sediu." Mă gândesc c-o fi avut ceartă cu tearfa, aia plecase și-acu' ăsta alerga cu limba scoasă după coada ei.

– Domnule chestor? Montalbano sunt. Voiam să vă comunic că acum câteva minute am reușit s-o fac pe doamna Lapecora să mărturisească faptul că și-a ucis soțul.

– Felicitări. Totuși, de ce a făcut-o?

– Interese materiale proprii camuflate sub o așa-zisă criză de gelozie. Voiam însă să vă cer o favoare. Îmi dați acceptul să susțin o scurtă conferință de presă?

Nu veni niciun răspuns.

– Domnule chestor? V-am întrebat dacă îmi dați...

– Am auzit, Montalbano, am auzit. Numai că, de uimire, nu reușeam să-mi găsesc cuvintele. Adică dumneata, Montalbano în persoană, vrei să susții o conferință de presă. Nu-mi vine să cred!

– Și totuși așa-i.

– Bine, faci cum vrei. Pe urmă însă, trebuie să-mi explici ce se ascunde în spatele tărăşeniei ăsteia.

– Adică susţineţi că doamna Lapecora ştia de mai multă vreme de relaţia dintre soţul său şi Karima? îl chestionă cumnatul lui Galluzzo, acum în pielea trimisului special al *Televigàta*.

– Da. Ştia întrucât soţul dumneaei îi trimisese trei scrisori anonime care o atenţionau asupra acestei relaţii.

În primele secunde, nu înţeleseră.

– Vreţi să spuneţi că domnul Lapecora s-a autodenunţat? îl iscodi cu o expresie uluită alt ziarist.

– Da, întrucât Karima începuse să-l şantajeze. Spera într-o reacţie din partea soţiei, care să-i permită astfel să scape din situaţia dificilă în care intrase. Însă doamna nu a intervenit în niciun fel. Şi nici fiul.

– Bine, dar de ce nu s-a adresat organelor în drept?

– De teamă să nu declanşeze un mare scandal. În timp ce, provocând reacţie numai din partea soţiei, povestea ar fi rămas într-un cadru, cum să spun, mai familial.

– Şi această Karima unde se află acum?

– Nu ştim. A fugit împreună cu fiul ei, un ţânc. De altfel, o prietenă de-a sa, îngrijorată de dispariţia celor doi, a apelat la televiziunea *Retelibera* pentru a prezenta pe post fotografia mamei şi a fiului. Din păcate, până astăzi nu ne-a oferit nimeni niciun indiciu.

Mulţumiră, apoi se împrăştiară. Montalbano zâmbi mulţumit de el însuşi. Primul puzzle fusese rezolvat perfect, folosindu-se de schema prestabilită.

Fahrid, Ahmed, ba chiar și Aisha, rămaseseră în afară. Odată cu intrarea lor în joc, desenul puzzle-ului avea să devină cu totul altul.

Pentru întâlnirea cu Valente ajunse mai devreme de ora stabilită. Opri mașina în fața birtului unde mâncase și cu câteva zile în urmă. Înfulecă pe nerăsuflate un soté de scoici albe cu pesmet, o porție mare de *spaghetti in bianco alle vongole* și un calcan la cuptor cu oregano și lămâie caramelizată. Completă festinul cu o porție de bezea de ciocolată amară cu cremă de portocale. La sfârșit se ridică de la masă, se duse glonț în bucătărie și, cu o expresie afectată, îi scutură mâna bucătarului, fără să scoată niciun cuvânt. În mașină, gonind spre întâlnirea cu Valente, se surprinse strigând din rărunchi, pe note: *Guarda come dondolo, guarda come dondolo, col twist...*

Valente îl duse pe Montalbano în camera de lângă biroul său.

– E o mișcare pe care am mai făcut-o și altădată, îi spuse. Noi lăsăm ușa întredeschisă, iar tu, cu oglinjoara asta pe care o reglezi cum vrei, vezi ce se întâmplă în biroul meu, dacă nu ți se pare îndeajuns ceea ce auzi.

– Să fii foarte atent, Valente, pentru că e o treabă de câteva secunde.

– Bazează-te pe noi.

Commendator Spadaccia intră în biroul vicechestorului și se văzu de la bun început că își stăpânea cu greu furia.

– Să mă scuzați de observație, domnule Valente, dar zău nu înțeleg. Ați fi putut foarte bine să vă deplasați la Prefectură, ca să nu mă faceți să-mi pierd timpul. Am foarte multe sarcini de rezolvat, știți sau nu asta?

– Vă rog să mă iertați, *commendatore*, îi răspunse Valente cu un servilism pe care Montalbano îl găsi de-a dreptul grețos. Aveți perfectă dreptate. Însă remediem totul foarte repede, n-o să vă reținem decât cinci minute. O simplă precizare doresc, atât.

– Vă ascult.

– Data trecută mi-ați spus că s-a insistat pe lângă domnul prefect...

Cu un gest imperios, *commendatore* tăie aerul cu mâna, întrerupându-și interlocutorul. Valente amuți.

– Dacă am zis așa, atunci am greșit. Excelența Sa nu are absolut niciun amestec. De altfel, era vorba despre un rahat, o prostie cum apar cu sutele într-o zi. Cei de la Roma, de la minister, m-au sunat pe mine, nu-l deranjează pe Excelența Sa pentru căcaturi de genul ăsta.

Era limpede că prefectul, ca urmare a convorbirii telefonice cu falsul jurnalist de la *Corriere*, îi ceruse expicații șefului său de cabinet. Și probabil că fusese o discuție mai mult decât animată, al cărei ecou persista încă în cuvintele pe care *commendatore* le întrebuința acum.

– Continuați, îl îndemnă Spadaccia pe vicechestor.

Valente își desfăcu larg brațele, cu o expresie atât de nevinovată, încât lui Montalbano i se păru că

zăreşte în oglindă un nimb de înger plutindu-i deasupra creştetului.

– Asta am vrut să aflu, zise.

Spadaccio înlemni, apoi îşi roti lung privirea prin încăpere, ca şi cum ar fi vrut să ia act de realitatea înconjurătoare.

– Vreţi să spuneţi că nu mai aveţi nimic să mă întrebaţi?

– Exact.

Pumnul lui Spadaccia izbi în masă atât de violent, încât până şi Montalbano, în camera de alături, sări de pe scaun.

– Veţi da socoteală pentru acest afront, această batjocură la adresa mea!

Şi ieşi, furios ca o fiară. Montalbano alergă spre fereastră: nervii îi erau încordaţi la maximum. Îl văzu pe *commendatore* ieşind ca din puşcă în stradă şi îndreptându-se spre automobil: şoferul său îl văzu şi ieşi grăbit din maşină, deschizându-i portiera. Exact în momentul acela, dintr-o maşină a poliţiei care tocmai sosise coborî Antonio Prestìa, pe care un agent îl luă imediat în primire, prinzându-l zdravăn de braţ. Preţ de câteva secunde, Spadaccia şi comandantul pescadorului se găsiră faţă în faţă. Nu-şi spuseră niciun cuvânt, fiecare o apucă pe drumul lui.

Nechezatul de bucurie pe care Montalbano îl scotea uneori, atunci când lucrurile îi mergeau ca unse, îl înspăimântă pe Valente, care dădu buzna în camera de alături.

– Ce-ţi veni?

– Ne-a ieşit!

– Aşezaţi-vă acolo, îl auziră spunând pe agent.

Prestìa fusese adus în biroul lui Valente.

Şi el, şi Montalbano rămaseră pe loc, îşi aprinseră câte o ţigară şi o fumară în tăcere: între timp, comandantul lui *Santopadre,* fierbea la foc molcom.

Intrară cu expresia celor care aduc nori negri de furtună, povară amară şi grea. Valente se duse să se aşeze în spătele biroului, iar Montalbano apucă un scaun şi se plasă lângă el.

– Oare n-aveţi de gând să terminaţi odată cu frecuşurile astea? trecu comandantul la atac.

Şi nu înţelese că, prin comportamentul său agresiv, le dezvăluise de fapt lui Valente şi Montalbano ce gânduri îi treceau prin cap: era încredinţat că protectorul său, *commendatore* Spadaccio, venise acolo ca să confirme adevărul declaraţiilor sale. Întrevederea din stradă îl liniştise, aşa că-şi putea permite s-o facă pe ofensatul.

Pe birou se afla un dosar voluminos, pe coperta căruia stătea scris cu litere de-o şchioapă ANGELO PRESTÌA: era voluminos pentru că fusese îndesat înăuntru un teanc de circulare interne vechi, însă acest amănunt comandantul n-avea de unde să-l ştie. Valente îl deschise şi trase de acolo cartea de vizită a lui Spadaccio.

– Tu ne-ai dat asta, confirmi?

Trecerea de la acel „dumneavoastră" de data trecută la „tu"-ul specific zbirilor îl descumpăni pe Prestìa.

– Confirm, cum nu? Mi-o dădu *commendatore*, spunându-mi tot atunci că dacă s-o-ntâmpla să am necazuri după voiaj cu tunisianu', să apelez la el. Şi eu aşa făcui.

– Greşit, spuse sec Montalbano, imperturbabil ca o statuie de gheaţă.

– Cum greşit, dac-aşa-mi zise?

– Bineînţeles că aşa ţi-a zis, numai că tu, în loc să te duci la el când ţi-a mirosit a primejdie, ne-ai pus nouă pe tavă cartea lui de vizită. Şi uite-aşa, l-ai băgat în rahat pe bietul gentleman.

– Rahat? Ce rahat?

– A fi implicat într-un dosar de omucidere cu premeditare nu ţi se pare un rahat suficient de mare?

Prestìa înmărmuri.

– Colegul meu Montalbano, interveni Valente, încearcă să-ţi explice cum de s-a ajuns în situaţia asta.

– Şi cum de s-a ajuns?

– S-a ajuns pentru că tu ne-ai dat nouă cartea de vizită a lui Spadaccia, în loc să i te adresezi direct lui, care ar fi aranjat totul *a tacimaci*, pe căi ocolite. Altfel spus, tu, dându-ne cartea de vizită, ai implicat organele legii. Drept pentru care lui Spadaccia nu i-a mai rămas decât o singură cale de scăpare: să nege totul.

– Poftim?

– Exact, domnule, ce-ai auzit. Spadaccia nu te-a văzut niciodată în viaţa lui şi nici nu ţi-a auzit numele pomenit vreodată. Ne-a dat şi o declaraţie în acest sens, pe care am fost nevoiţi s-o înregistrăm în mod oficial.

– Fiu de cățea! făcu Prestìa. Apoi întrebă: Și cum explică el faptu' că eu aveam la mine cartea lui de vizită?

Montalbano râse cu poftă.

– Stai să vezi că și cu asta te-a făcut șah-mat, zise. Ne-a adus fotocopia unei reclamații depuse acum zece zile la chestura din Trapani: portofelul i-a fost furat și înăuntru, printre alte lucruri, se aflau și patru sau cinci – nu-și amintește exact – cărți de vizită.

– Te-a aruncat cu curu' drept în mare, zise Valente.

– Și apa-i adâncă rău, adăugă Montalbano.

– Mă-ntreb cât o să te mai poți ține la suprafață? răsuci cuțitul în rană Valente.

Lui Prestìa, sudoarea îi desenase la subsuori pete largi și întunecate. Încăperea se umpluse dintr-odată de un damf respingător de mosc și usturoi, căruia Montalbano aproape că-i putea defini și culoarea: verde-putred. Prestìa își cuprinse capul cu palmele și murmură:

– M-au nenorocit!

O vreme rămase în poziția aceea, apoi se îndreptă, vizibil hotărât:

– Pot să-mi chem avocatul?

– Avocatul? se cruci Valente.

– De ce ai nevoie de avocat? întrebă, la rândul lui, Montalbano.

– Îmi părea că...

– Îți părea că ce?

– Că te arestăm?

Duetul funcționa de minune.

– Nu mă arestați?

– Da' de unde, nici vorbă.

– Poți pleca, dacă vrei.

Prestìa avu nevoie de cinci minute pe ceas înainte de a se dezmetici, de a-și dezlipi curu' de pe scaun și a o lua, literalmente, la fugă.

– Și acum ce-o să se-ntâmple? încercă să-l descoasă Valente, care înțelegea perfect că tocmai stârniseră urgia.

– O să se-ntâmple că Prestìa se va duce să-i ceară socoteală lui Spadaccia. Se vor vedea obligați să facă următoarea mișcare.

Valente avea o expresie îngrijorată.

– Ce ai?

– Nu știu... nu sunt foarte convins... Mi-e teamă c-or să-i ia piuitul lui Prestìa. Și atunci, vina va fi numai a noastră.

– Prestìa a ajuns să fie prea la vedere. Să-l lichideze ar însemna că-și asumă responsabilitatea pentru întreaga acțiune. Nu, eu sunt convins că, dac-or să-i ia piuitul, or s-o facă numai în sensul de a-i cumpăra tăcerea. Plătindu-l cu vârf și îndesat.

– Vrei să-mi explici o treabă?

– Desigur.

– De ce ții cu tot dinadinsul să te bagi în rahat până la capăt, cu toată povestea asta?

– Dar tu? Tu de ce ții pasul cu mine?

– Cel dintâi motiv e că-s zbir, ca și tine. Al doilea: pur și simplu mă distrez.

– Iar eu îți răspund așa: primul motiv corespunde cu al tău. Cel de-al doilea este: o fac cu un scop lucrativ.

– Şi ce crezi c-ai să câştigi?

– Câştigul meu îl am bine întipărit în *ciriveddro*. Însă faci prinsoare cu mine că o să ai şi tu ceva de câştigat până la urmă?

Hotărât să nu cedeze ispitei, trecu glonţ – cu o sută douăzeci la oră – pe lângă birtul în care se îmbuibase la prânz. Însă după mai puţin de un kilometru, hotărârea se evaporă brusc: frână, provocând un urlet furibund de claxon din partea maşinii din spate. Când îl depăşi, şoferul îi aruncă o privire plină de dispreţ şi îl asigură prin semne că locul cornutelor mari nu era în niciun caz la volan. Montalbano execută o întoarcere la o sută optzeci de grade – interzisă cu desăvârşire pe porţiunea aceea de şosea – ajunse la birt, se duse direct în bucătărie şi, fără măcar să-l salute, îl iscodi pe bucătar:

– Bine-bine, da' cum găteşti barbunul de stâncă?

17

În dimineaţa următoare, la opt bătut pe muchie, se prezentă la ordin la chestor, care, conform obiceiului, ajunsese la birou încă de la ora şapte, stârnind murmure de dezaprobare din partea femeilor de serviciu, nemulţumite că nu-şi puteau exercita atribuţiunile.

Montalbano îi istorisi despre confesiunea doamnei Lapecora: îi spuse că bietu' mortu' omorât, parcă

vrând să preîntâmpine sfârșitul tragic, îi scrisese sub anonimat soției și sub semnătură fiului, însă aceștia îl lăsaseră să fiarbă în suc propriu. Nu scoase însă nicio vorbuliță despre Fahrid sau despre Moussa, cu alte cuvinte, despre puzzle-ul cel mare. N-ar fi vrut ca superiorul său, ajuns la sfârșitul carierei, să se pomenească nitam-nisam implicat într-o poveste care mirosea de la o poștă a putred.

Și până-n acel moment pasiența-i ieșise: nu fusese pus în situația de a-i turna chestorului *farfantarìe*, minciuni gogonate, ci o scosese la capăt recurgând la unele omisiuni, relatându-i doar jumătăți de adevăr.

– Bine, dar de ce ai vrut să ții o conferință de presă, dumneata care de obicei te ferești de ziariști ca de ciumă?

Prevăzuse întrebarea, prin urmare pregătise un răspuns care, cel puțin în parte, să nu conțină nici el o minciună gogonată, ci doar o altă omisiune.

– Vedeți dumneavoastră, această Karima era un gen aparte de prostituată. Nu se-ncurcase numai cu Lapecora, ci și cu alții. Cu toții oameni înaintați în vârstă, pensionari, negustori, profesori. Abătând atenția presei de la acest episod, am făcut-o ca să evit ulterioare insinuări, ironii, batjocuri la adresa bieților bătrâni, care, la urma urmelor, nu făceau nimic rău.

Era convins că explicația îi ieșise plauzibilă. Și într-adevăr, chestorul se rezumă la un singur comentariu:

– Moralitatea dumitale e una foarte stranie, Montalbano.

După un timp, întrebă:

– Bine, dar această Karima chiar a dispărut?

– Se pare că da. Când a aflat de asasinarea amantului, a fugit luând cu ea și copilul, de teamă să nu fie implicată în cazul de omucidere.

– Ia ascultă, zise deodată chestorul, ce-i povestea asta cu mașina?

– Care mașină?

– Ei, hai, Montalbano! Mașina despre care apoi a ieșit la iveală că aparține serviciilor. Cu ăia nu-i de joacă, să știi!

Montalbano râse. Scena râsului o repetase de cu seară, în fața oglinzii: insistase până când îi ieșise așa cum voia el. Acum însă, contrar așteptărilor, nu-i reușise mai deloc: îi ieșise un hohotit fals, încordat, prea palatal. N-avea de ales: dacă voia să-l țină departe de toată mizeria pe acel adevărat gentilom care era superiorul său, niște *farfantarìe* tot trebuia să-i toarne.

– De ce râzi? îl cercetă chestorul, surprins.

– De situația jenantă care s-a creat, credeți-mă. Persoana de la care aveam numărul de înmatriculare m-a sunat a doua zi ca să-mi spună că se înșelase. Literele da, erau cele pe care mi le-a spus, însă numărul nu era 237, ci 837. Sunt dezolat, îmi cer mii de scuze.

Chestorul îl privi drept în ochi, preț de câteva secunde bune care lui Montalbano i se părură eterne. Apoi vorbi, cu voce stinsă:

– Dacă dumneata vrei să înghit una ca asta, fie: o înghit. Dar fii cu ochii-n patru, Montalbano. Ăia-s oameni care nu știu de glumă. Sunt capabili de orice;

apoi, dacă o fac prea lată, aruncă vina în spatele serviciilor secrete paralele, deviaționiste. Care nici măcar nu există, pentru că deviaționismul îl mimează chiar ei – prin natura și formația lor profesională.

Montalbano nu știu ce să-i răspundă. Chestorul schimbă subiectul.

– Diseară vii la mine acasă, la cină. Nu mai accept niciun pretext să mă refuzi. De mâncat, o să mănânci ce găsești. Realitatea este însă că trebuie neapărat să-ți spun două chestii. Și nu vreau să ți le zic aici, la birou, pentru că ar căpăta un iz prea birocratic, iar eu nu vreau asta.

Era o zi frumoasă, însorită, nici urmă de nori pe cer; și totuși, Montalbano avu sentimentul că o umbră de gheață se ridica drept în fața soarelui: în cameră se lăsase brusc frigul.

Pe masa din biroul său se afla o scrisoare care îi era adresată. Așa cum făcea de obicei, încercă să descopere de unde fusese expediată după ștampila de pe timbrul poștal, însă nu reuși, era indescifrabilă. Deschise plicul și citi:

„*Dottore* Montalbano, pirsonalmente nu mă cunoașteți, la fel cum nici eu nu vă cunosc în persoană. Mă numesc Prestifilippo Arcangelo și-s asociatul părintelui vostru la ferma viticolă care, mulțumim lui Dumnezeu, merge tare bine și ne aduce bune roade. Părintele vostru nu vorbește niciodată de dumneatale, dar eu am descoperit că

acasă la el ține toate jurnalele în care stă scris de ce-ați mai făcut; pe urmă, dacă se-ntâmplă să vă vadă uneori apărând la tilivizor, se pune pe plâns, dar se ferește-n așa fel, ca să nu-l vadă nimenea.

Caro dottore, inima nu-mi dă ghes să scriu mai departe, pentru că vestea pe care viu să v-o dau prin prezenta nu-i a bună deloc. De când doamna Giulia, a doua muiere a părintelui vostru, s-a ridicat la ceruri – și uite, îs patru ani de-acuma –, asociatul și pr'etinu' meu parcă nu mai fu el, ăl de-l știam cu toții. Pe urmă, mai anu' trecut începu el să simtă că prea bine cu sănătatea nu-i era: răsufla greu și, dacă se-ncumeta să urce o scară, sus îi veneau vârtejuri la cap. La doctor nu vru să meargă, n-am putut să-l conving și pace! Drept pentru care, profitând eu că în sat veni un ficior de-al meu care-și face veacul la Milano și-i medic de nădejde, l-am dus acasă la părintele vostru. Ficior-meu îl căută și pe urmă-l sfătui, și-l rugă, și-l amenință: insista să-l ducă-n spital. Făcu el ce făcu și reuși să-l interneze înainte să plece-napoi, la Milano. După zece zile – pentru că eu mergeam seară de seară în vizită la el – medicu-mi zise că-i făcuseră examenele toate și că părintele vostru era atins de răul acela tiribil la pulmoni. Din ziua aceea, părintele vostru începu să facă dusu-ntorsu' la spital, unde-l băgară la tratament; bietul de el tot părul din cap își pierdu, dar îndrăveneală nimica. Îmi interzise expresamente să vă scap dumitale vreo vorbă: zicea că nu vrea să vă faceți gânduri pentru el. Însă eu ieri mă informai iar la

medic și-mi zise că părintele vostru a ajuns aproape de săvârșire: îi mai rămân zile cam cât pentr-o lună; cine știe, poate o zi mai mult, poate una mai puțin. Și uite-așa eu, cu toată prohibiția absolută din partea părintelui vostru, mă gândii să v-aduc la cunoștință cum stă treaba. *Dottore*, aflați că părintele vostru-i recuperat la clinica Porticelli și că numărul de tilifon este 341234. Tilifonu-n odaie îl ține. Cuget eu însă că mai bine ar fi dacă dumneatale ați veni să-l vizitați în persoană, făcându-vă că nu știți nimic despre boală. Numărul meu de tilifon dumneatale-l aveți deja, este cel de la ferma viticolă, unde trebăluiesc în toate zilele lăsate de la Dumnezeu.

Vă transmit salutări și părere de rău.

PRESTIFILIPPO ARCANGELO

Mâinile îi tremurau ușor: cu greu reuși să vâre scrisoarea înapoi în plic și, apoi, s-o strecoare în buzunar. Căzuse peste el o osteneală grea, obligându-l să se lase, cu ochii închiși, pe spătarul scaunului. Să respire i se părea anevoios: în odaie parcă nu mai era aer. Se ridică ezitând, se duse în biroul lui Augello.

– Ce se întâmplă? îl iscodi Mimì observându-i expresia de pe chip.

– Nimic. Ascultă, eu am treabă. Adică am nevoie să stau o vreme în sfânta pace, singur.

– Pot să-ți fiu de vreun ajutor?

– Da. Ocupă-te tu de tot. Ne vedem mâine. Să nu mă sunați acasă.

Trecu pe la maghernița de *cùlia e simenza*, își cumpără un cornet consistent, își începu drumul spre promontoriul dinspre soare-răsare. Prin cap îi treceau mii de gânduri, dar nu reușea să oprească-n loc niciunul. Ajunse la far, însă nu se opri. Exista acolo, chiar în dreptul farului, o stâncă mare, acoperită cu un fel de urdoare verde, alunecoasă. Reuși să ajungă în vârful ei, riscând la fiecare pas să se prăbușească în mare. Se așeză, cu cornetul în mână, însă nu-l desfăcu. Simțea crescând undeva, înlăuntru, un fel de undă tumultuoasă, un torent care-i urca în coșul pieptului și mai sus, spre gâtlej, formând o umflătură noduroasă care-l sufoca, îl împiedica să răsufle. Îl încerca dorința, nevoința, necesitatea de a plânge, însă nu, nu-i venea. Apoi, în confuzia gândurilor ce-i treceau prin *ciriveddro*, câteva cuvinte se întrupară cu tărie, devenind limpezi, atât de curgătoare încât compuneau un vers:

„Părinte ce-mi mori zi de zi câte-un pic..."

Ce era? O poezie? Și dacă da, a cui? Când o citise, oare? Repetă versul, cu voce stinsă:

– Părinte ce-mi mori zi de zi câte-un pic...

Și, în sfârșit, din gâtlejul până atunci închis, ferecat, urletul izbucni prelung. Mai mult decât un urlet, era tânguirea ascuțită a unei sălbăticiuni rănite, căreia imediat îi urmă un șuvoi de lacrimi, de nestăvilit și izbăvitoare.

Când, cu un an în urmă, se afla în convalescență în spital după ce fusese rănit într-un schimb de focuri,

Livia îl informase că tatăl său o sunase în fiecare zi. Venise o singură dată să-l viziteze, în perioada de recuperare. Aşadar, mai mult ca sigur că ştia deja că fusese lovit de boală. Lui Montalbano îi păruse puţin slăbit, atâta tot. În schimb, remarcase că era mai elegant decât de obicei: mereu îi plăcuse să se poarte îmbrăcat bine. Îşi întrebase atunci fiul dacă avea nevoie de ajutor: „Eu pot", îi spusese.

Oare când se produsese înstrăinarea aceea tăcută dintre el şi părintele său? Fusese – Montalbano nu putea nega asta – un tată atent şi afectuos. Făcuse tot ce-i stătuse-n putinţă ca pierderea mamei să-l afecteze cât mai puţin pe fiul său. În puţinele – din fericire – dăţi când căzuse bolnav la pat, tatăl său nu se ducea la lucru ca să nu-l lase singur. Şi atunci, ce anume nu funcţionase? Probabil că între ei doi se instalase ceea ce se cheamă o lipsă totală de comunicare: nu reuşiseră niciodată să găsească cuvintele potrivite pentru a-şi exprima neîngrădit sentimentele. Pe vremea când abia îi mijea mustaţa, Montalbano îşi spunea adesea: „Tatăl meu e un om închis." Şi probabil că – iar acest lucru abia acum îl înţelegea – tatăl său gândise la fel despre el. Însă demonstrase o delicateţe ieşită din comun: ca să se recăsătorească, aşteptase ca fiul său să termine facultatea şi să ia examenul de licenţă. Cu toate acestea, când tatăl său a adus-o în casă pe noua soţie, Montalbano se simţise – în mod nejustificat – ofensat. Între cei doi se ridicase de atunci un zid; de sticlă, evident, dar totuşi un zid. Prin urmare, întâlnirile lor se reduseseră la una sau două pe an.

De obicei, tatăl său sosea aducând o navetă cu sticle de vin produs la ferma sa viticolă, rămânea în oraş câteva ore, maximum o jumătate de zi, apoi se întorcea acasă. Montalbano găsea că vinul era foarte bun şi era mândru să le ofere câte un pahar prietenilor, lăudându-se că era făcut de bătrânul lui tată. Dar lui, bătrânului, îi spuse oare vreodată că vinul său era atât de bun? Scormoni în memorie: nu, niciodată. La fel cum şi taică-său colecţiona ziarele care scriau despre el sau îi dădeau lacrimile când îl vedea la televizor. Însă pe el, personal, nu-l felicitase niciodată pentru reuşita vreunei anchete.

Stătu acolo, pe stâncă, mai mult de două ore, iar când se ridică să se-ntoarcă în sat, hotărârea sa era luată. Nu, nu avea să se ducă să-l vadă pe taică-său. Dacă l-ar fi văzut, acesta ar fi înţeles cu siguranţă cât de grav bolnav era: probabil că i-ar fi făcut mai mult rău decât bine. În plus, nu ştia cât de mult s-ar fi bucurat el de prezenţa fiului său. Ca să nu mai vorbim de faptul că lui Montalbano muribunzii îi provocau groază, dezgust: nu era sigur că ar fi putut suporta spaima, oroarea de a-şi vedea tatăl murind, probabil c-ar fi luat-o la sănătoasa, în pragul unei căderi nervoase.

Ajunse la Marinella ducând încă pe umeri o povară aspră şi grea. Se dezbrăcă, îşi trase pe el slipul şi intră în mare. Înotă până când simţi că-l încercau crampe musculare la picioare. Se întoarse în casă

și-și dădu seama că nu avea dispoziția necesară pentru a se duce să ia masa la chestor.

– Alo? Montalbano sunt. Îmi pare rău, dar...

– Nu poți veni?

– Nu, sunt dezolat.

– Serviciul?

De ce să nu-i spună adevărul?

– Nu, domnule chestor. Am primit o scrisoare referitoare la tatăl meu. Am aflat că e pe moarte.

În primul moment, chestorul nu zise nimic: Montalbano îl auzi limpede scoțând un oftat lung.

– Ascultă, Montalbano, dacă vrei să-l vizitezi, eventual să stai mai mult cu el, du-te liniștit. Nu-ți face probleme, o să fac în așa fel încât să-ți țină cineva locul temporar.

– Nu, nu mă duc. Mulțumesc.

Nici de data aceasta chestorul nu spuse nimic: probabil că vorbele comisarului îl descumpăniseră. Cum însă era un bărbat cu o educație clasică, nu mai aduse subiectul în discuție.

– Montalbano, mă simt stânjenit.

– Vă rog, nu față de mine.

– Îți amintești ce ți-am spus? Că la masă aveam de gând să-ți spun două chestii?

– Desigur.

– O să ți le spun la telefon, chiar dacă, așa cum ți-am spus, mă simt stânjenit. Cu atât mai mult cu cât, probabil, nu e nici cel mai potrivit moment... Mă tem însă că ai putea afla de la alții sau – ce știu eu? –

din ziare și așa mai departe... Probabil că nu știi, însă în urmă cu un an am cerut trecerea în rezervă.

– Oh, Doamne, să nu-mi spuneți că...

– Ba da, mi-au dat aprobarea.

– Bine, dar de ce vreți să vă retrageți?

– Pentru că nu mă mai regăsesc în acord cu lumea și pentru că am obosit. Eu – dacă mă înțelegi – încă mai numesc jocul acela de pronosticuri sportive Sisal.

Comisarul nu înțelese.

– Îmi cer scuze, n-am prins ideea.

– Dumneata cum îl numești?

– Totocalcio.

– Vezi? Aici e diferența. Acum câtva timp, un ziarist l-a acuzat pe bătrânul Montalcini că e depășit și a adus drept argument în favoarea spuselor sale faptul că Montalcini încă numește acel joc Sisal, ca în urmă cu treizeci de ani.

– Bine, dar asta nu înseamnă absolut nimic! Era o glumă răutăcioasă, atâta tot.

– Ba înseamnă, Montalbano, înseamnă. Înseamnă că, inconștient, te ancorezi în trecut și că nu vrei să vezi – dacă nu cumva le refuzi de-a dreptul – schimbările. Și, oricum, până la pensie nu mai aveam decât un an. Casa părinților mei de la La Spezia încă mai e în picioare și am plătit deja să fie renovată. Așa că, dacă-ți va face plăcere, poate tragi o fugă pe la noi când te mai duci la Genova, la domnișoara Livia...

– Și când o să...?

– ...plec? Ce zi e azi?

– 12 mai.

– Voi părăsi în mod oficial funcția pe 10 august.

Chestorul își drese vocea, iar comisarul înțelese că venise rândul celei de-a doua chestii pe care trebuia s-o afle, poate și mai dificilă de spus decât prima.

– Cât despre treaba ailaltă...

Ezita, era clar. Montalbano îi veni în ajutor.

– Mai rea decât cea pe care tocmai mi-ați spus-o nu poate fi.

– Se referă la avansarea dumitale.

– Nu!

– Ascultă, Montalbano: poziția dumitale nu mai este infailibilă. Gândește-te că, odată ce mi s-a aprobat trecerea în rezervă, sunt, din punct de vedere al contractului, vulnerabil. De aceea trebuie să înaintez propunerea și te asigur că nu voi întâmpina obstacole.

– Voi fi transferat?

– În proporție de nouăzeci și nouă la sută, da. Ia în calcul că, dacă eu nu te voi nominaliza pentru avansare, Ministerul ar putea interpreta asta în mod negativ și n-ar fi exclus să te transfere oricum mai târziu, fără însă să te mai avanseze. Nu înțeleg, nu ți-ar prinde bine un salariu mai mare?

Comisarul simțea cum *ciriveddro* îi pulsa ca un cazan încins, scoțând trâmbe uriașe de abur în încercarea de a găsi o soluție. Întrezări una și nu mai stătu pe gânduri: plonjă cu capul înainte.

– Și dacă eu, începând din clipa asta, n-aș mai aresta pe nimeni?

– Nu înțeleg.

– Zic: dacă încep s-o fac pe niznaiul, să nu mai rezolv nici un caz, să fac anchete acolo unde nu e nevoie, să las să scape...

– ...tâmpenii, lași să-ți scape numai idioțenii din gură. Zău că nu te înțeleg: de fiecare dată când îți vorbesc de avansare, dumneata fugi ca dracu' de tămâie, dai înapoi; parcă pur și simplu regresezi, dând în mintea copiilor.

Vreme de ó oră își făcu de lucru prin casă, aranjând cărțile pe rafturi, ștergând de praf sticla celor cinci stampe pe care le avea – treabă pe care Adelina n-o făcea niciodată. Nu deschise televizorul. Se uită la ceas: se făcuse aproape zece seara. Se urcă în mașină și plecă la Montelusa. La cele trei cinematografe din oraș rulau *Afinități elective* al fraților Taviani, *Frumusețe furată* de Bertolucci și *Filmul lui Goofy*. Nu avu nici cea mai mică ezitare: alese desenele animate. Sala era pustie. Se întoarse la casa de bilete.

– Bine, dar nu-i nimeni în sală.

– Sunteți 'mneavoastră. Ce, nu cumva acu' vreți și companie? E târziu, nu? *Picciliddri* s-au dus la culcare. Numa' 'mneavoastră v-ați găsitără să rămâneți de priveghi.

Se distră atât de tare, încât la un moment dat își dădu seama că râdea în gura mare singur, în sala pustie.

Vine o vreme – își spuse – în care te aduni și-ți dai seama că viața ți s-a schimbat. Totuși, când s-a întâmplat asta? te întrebi. Și nu găsești răspunsul:

întâmplări imperceptibile s-au acumulat încetul cu încetul, până-ntr-acolo încât au dus pe nesimțite la finalitatea de acum. Sau, de ce nu, întâmplări bine știute, însă cărora nu ai știut să le apreciezi corect greutatea, consecințele. Te întrebi și iar te întrebi, însă răspunsul la acel „când?" nu știi să-l afli. Ca și cum ar avea vreo importanță! Ei bine, nu: el, Montalbano, la întrebarea aceea ar fi știut precis ce răspuns să dea. Viața mea s-a schimbat cu exactitate pe 12 mai, ar fi spus el.

În apropierea casei, Montalbano își instalase un felinar electric, care se aprindea automat când se lăsa seara. Felinarul lumina difuz și comisarul zări de departe, de pe șosea, mașina care parcase pe tăpșanul din fața intrării. Vră în viteză pe ulița care ducea spre casă și frână la numai câțiva centimetri de cealaltă mașină. Așa cum se aștepta, era un BMW gri-metalizat. Numărul de înmatriculare: AM 237 GW. Însă nu se vedea nici țipenie prin apropiere: cel care o adusese acolo probabil că se ferise de privirile vecinilor. Se hotărî că era mai bine să facă pe indiferentul. Coborî din mașină fluierând un cântecel, închise portiera și abia atunci zări că, de fapt, era cineva care îl aștepta. Nu-l observase mai devreme pentru că bărbatul stătea în picioare după mașină, dar era atât de scund, încât nu depășea înălțimea capotei. Practic, un pitic sau ceva de genul ăsta. Îmbrăcat conform uzanțelor, cu ochelari cu ramă de aur.

– V-ați lăsat așteptat, zise omulețul, înaintând spre el.

Cu cheile în mână, Montalbano se îndreptă spre intrare. Cvasipiticul se interpuse între el și ușă, agitând un soi de ecuson.

– Iată legitimația mea, spuse.

Comisarul dădu în lături mânuța cu ecusonul, descuie ușa și intră. Celălalt îl urmă.

– Sunt colonelul Lohengrin Pera, continuă piticania.

Comisarul se opri brusc, ca și cum ar fi simțit țeava unui pistol între omoplați. Se întoarse încet și se uită lung la colonel. Părinții – își spuse – trebuie să-l fi botezat astfel pentru a compensa cumva statura și numele de familie al bietului om. Montalbano rămase fermecat de pantofiorii colonelului: fără doar și poate că fuseseră făcuți la comandă, pentru că nu intrau nici măcar în categoria pantofilor pentru „subbărbați", cum îi numeau cizmarii. Și totuși, iată că fusese înrolat, ceea ce însemna că, fie și la limită, trebuie să fi avut înălțimea necesară. Însă ochii, ei, da, chiar și mascați de lentile, erau vii, atenți, periculoși. În clipa aceea, Montalbano avu certitudinea că în fața lui stătea eminența cenușie din cazul Moussa. Cu colonelul ținându-se în continuare pe urmele sale, se duse la bucătărie, puse mâncarea de barbun pregătită de Adelina să se încălzească în cuptor și începu să pregătească masa, fără să scoată niciun cuvânt. Pe masă se afla o carte de șapte sute de pagini cumpărată de la o tarabă: n-o deschisese niciodată, o luase pentru că-l făcuse curios titlul – *Metafizica ființei parțiale*. O luă, se înălță pe vârful picioarelor, o așeză pe ultimul raft al etajerei și apăsă butonul camerei

de luat vederi. Mișcarea avu efectul unei clachete de platou: supus, colonelul Lohengrin Pera se duse să se așeze pe scaunul care trebuia.

18

Montalbano se delectă o jumătate de oră bună cu mâncarea de barbun, atât pentru că voia s-o savureze pe deplin, așa cum aceasta merita cu vârf și îndesat, cât și ca să-i dea colonelului impresia că, în privința a ceea ce avea să-i spună, pe el îl durea și-l răsdurea în fund. Nu-i oferi nici măcar un pahar cu vin, se comporta ca și cum ar fi fost singur în casă, până-ntr-acolo încât, la un moment dat, râgâi zgomotos. De partea cealaltă, Lohengrin Pera încetă să se mai agite după ce se văzu așezat pe scaun: se limită să-l privească pe comisar fix, cu ochii săi viperini. Abia după ce Montalbano termină de băut ceașca de cafea de după masă colonelul începu să vorbească:

– Nu am îndoieli că ați înțeles de ce vă fac această vizită.

Comisarul se ridică, se duse la bucătărie, puse ceașca pe marginea chiuvetei, se întoarse. Abia atunci își reluă colonelul discursul:

– Am hotărât să joc cu cărțile pe masă: probabil că, în cazul dumneavoastră, este cea mai bună soluție. De aceea am și vrut să folosesc mașina de afară, în privința

căreia aţi înaintat nu mai puţin de două cereri prin care solicitaţi să aflaţi date despre proprietar.

Trase din buzunar două hârtii pe care Montalbano le recunoscu: erau faxurile trimise de el la Motorizarea civilă.

– Atât doar că dumneavoastră ştiaţi deja în proprietatea cui se află maşina: sunt convins că domnul chestor v-a dezvăluit că era vorba despre un număr blindat. Prin urmare, din moment ce aţi insistat totuşi să trimiteţi faxurile, înseamnă că ele aveau o altă semnificaţie decât o simplă şi hazardată cerere de informaţii. Mi-am dat atunci seama – şi vă rog să mă corectaţi dacă greşesc – că în realitate doreaţi, din diverse motive, ca noi să ieşim la lumină. Aşadar, iată-mă aici, dându-vă satisfacţie.

– Mă scuzaţi câteva secunde? întrebă Montalbano.

Fără să aştepte răspunsul celuilalt, se ridică, ieşi din cameră, se duse în băcătărie, întorcându-se apoi cu o farfurie pe care se afla o bucată enormă de *cassata* siciliană, întărită de când stătea în congelator. Colonelul se aranjă mai bine pe scaun pregătindu-se din nou să aştepte până când Montalbano avea să termine de mâncat îngheţata.

– Continuaţi, continuaţi, se arătă Montalbano plin de curtoazie. Nu pot s-o mănânc aşa cum e, trebuie să aştept să se mai topească.

– Înainte de a merge mai departe, îşi reluă discursul colonelul, care trebuie să fi fost foarte tare de nervi, permiteţi-mi o precizare: în cel de-al doilea fax aţi amintit de omuciderea unei femei pe nume Aisha.

Noi nu avem nimic de-a face cu acest eveniment. Fără doar şi poate că a fost vorba de o întâmplare nenorocită. Dacă am fi considerat necesar s-o eliminăm, am fi făcut-o imediat.

– Nu am nicio îndoială. Şi, de altfel, pricepusem asta de la bun început.

– Atunci, de ce în fax ne-aţi lăsat să înţelegem altceva?

– Ca să scot la înaintare artileria grea.

– Am înţeles. Spuneţi-mi, aţi citit vreodată scrierile şi discursurile lui Mussolini?

– Nu fac parte dintre lecturile mele preferate.

– Într-una din ultimele scrieri, Mussolini spune că poporul trebuie tratat aşa cum îi tratezi pe măgari: cu bâta şi cu morcovul.

– Original ca întotdeauna, Mussolini al nostru, nu-i aşa? Numai că ştiţi ceva?

– Spuneţi.

– Aceeaşi frază o spunea şi bunicul meu, care era un *viddrano*, un ţăran. Numai că el, nefiind Mussolini, se referea strict la animale, la măgari.

– Pot să-mi duc mai departe metafora?

– Mai încape vorbă?

– Faxurile pe care ni le-aţi trimis, faptul că l-aţi convins pe colegul dumneavoastră Valente, de la Mazàra, să-i interogheze pe comandantul pescadorului şi pe şeful de cabinet al prefectului, toate acestea au fost loviturile de bâtă la care aţi apelat pentru a ne scoate din bârlog.

– Şi morcovu' unde-i?

– Constă în declarațiile făcute în cadrul conferinței de presă de după arestarea doamnei Lapecora pentru uciderea propriului soț. Cu ocazia aceea, recunosc, ați fi putut dezvălui implicarea noastră în toată afacerea, însă n-ați vrut s-o faceți: ați avut grijă să plasați acel delict strict în limitele geloziei și lăcomiei personale ale autoarei faptei. Numai că era vorba despre un morcov mincinos, care spunea...

– Domnule colonel, vă sfătuiesc s-o lăsați naibii de metaforă. Ce Dumnezeu, am ajuns să discutăm despre morcovi vorbitori? Zău așa!

– De acord. Cu acea conferință de presă, ați vrut să ne dați de înțeles că dețineți și alte elemente, pe care pentru moment nu doreați să le dezvăluiți. Așa e?

Comisarul întinse lingurința spre înghețată, o umplu, apoi o duse la gură.

– E tare încă, îl informă pe Lohengrin Pera.

– Vă pricepeți să vă demoralizați interlocutorul, comentă colonelul, continuând totuși: Până una-alta, dacă tot am hotărât că jucăm cu cărțile pe masă, vă rog să-mi spuneți tot ce știți despre acest caz.

– Care caz?

– Uciderea lui Ahmed Moussa.

Reușise să-l facă să rostească cu gura lui acel nume, mențiune prompt înregistrată pe caseta camerei de filmat.

– Nu.

– Și de ce nu, mă rog?

– Pentru că mă topesc după vocea dumneavoastră, îmi place să vă aud vorbind.

– Puteți să-mi dați un pahar cu apă?

În aparență, Lohengrin Pera era perfect calm, însă se vedea treaba că în sinea lui ajunsese la punctul de fierbere. Faptul că cerea apă era cel mai bun semnal.

– Duceți-vă și luați-vă singur din bucătărie.

În timp ce colonelul își făcea de lucru prin bucătărie cu paharul și robinetul de la chiuvetă, Montalbano, care-l vedea din spate, remarcă o umflătură sub haină, în dreptul subsuorii stângi. Te pomenești – își spuse – că piticania era înarmată cu un pistol de două ori mai mare decât el! Se hotărî să stea cu ochii-n patru și trase mai aproape cuțitul foarte bine ascuțit pe care îl folosea de obicei ca să taie pâinea.

– Voi fi explicit și scurt, anunță Lohengrin Pera, reluându-și locul pe scaun și ștergându-și buzele cu o batistuță cât un timbru, dantelată. În urmă cu doi ani, dacă nu mai bine, colegii noștri de la Tunis ne-au cerut colaborarea în cadrul unei operațiuni delicate, menite să neutralizeze un terorist periculos, al cărui nume dumneavoastră tocmai m-ați pus să-l rostesc acum câteva minute.

– Îmi cer scuze că vă întrerup, zise Montalbano, însă eu posed un vocabular limitat. Prin neutralizare intenționați să spuneți eliminare fizică?

– Spuneți-i cum doriți. Bineînțeles, ne-am consultat cu superiorii noștri, după care ni s-a dat ordinul să refuzăm colaborarea. Numai că, la nici o lună după aceea, ne-am trezit în foarte neplăcuta situație de a

le cere noi ajutorul prietenilor noştri de la Tunis, în legătură cu un alt caz.

– Ia te uită, ce coincidenţă! exclamă Montalbano.

– Exact. Aceştia, fără nici cel mai mic reproş, ne-au oferit ajutorul de care aveam nevoie, iar noi ne-am regăsit în situaţia de a avea o datorie morală...

– Nu! strigă deodată Montalbano.

Lohengrin Pera săltă pe scaun.

– Ce s-a-ntâmplat?

– Aţi spus: morală, spuse Montalbano.

– Bine, cum vreţi. Să-i spunem doar atât: datorie, fără niciun adjectiv, vă convine aşa? Îmi cer scuze, dar înainte de a continua, ar trebui să dau un telefon. Aproape că uitasem.

– Vă rog, spuse comisarul, arătându-i telefonul.

– Mulţumesc. Am celularul cu mine.

Lohengrin Pera nu era înarmat: umflătura de la subsuoară se datora telefonului mobil. Formă numărul în aşa fel încât Montalbano să nu-l poată vedea.

– Alo? Pera sunt. Totu-i în regulă, stăm de vorbă.

Închise telefonul şi-l lăsă pe masă.

– Colegii noştri de la Tunis aflaseră că sora favorită a lui Ahmed, Karima, locuia de câţiva ani în Sicilia şi că, datorită serviciului pe care-l avea, reuşise să-şi facă un cerc larg de cunoştinţe.

– Larg nu, îl corectă Montalbano, pe sprânceană, da. Era o curvă respectuoasă, conferea încredere.

– Fahrid, mâna dreaptă a lui Ahmed, i-a propus şefului său înfiinţarea unei baze operative în Sicilia, folosindu-se pentru atingerea acestui scop de Karima.

Ahmed avea suficient de multă încredere în Fahrid, fără să știe însă că mâna sa dreaptă se vânduse serviciilor secrete tunisiene. Ajutat discret de noi, Fahrid a ajuns aici și a contactat-o pe Karima, care, după ce și-a cernut cu meticulozitate clienții, l-a ales pe Lapecora. Amenințându-l, probabil, că-i va dezvălui soției lui relația dintre ei, Karima l-a obligat pe Lapecora să-și reînființeze vechea firmă de import-export, care, de altfel, s-a dovedit a fi o excelentă acoperire. Fahrid putea să comunice cu Ahmed trimițând scrisori comerciale scrise codificat, pe adresa unei firme-fantomă din Tunis. Apropo, la conferința de presă ați afirmat că, la un moment dat, Lapecora i-a trimis scrisori anonime propriei soții, denunțându-și legătura amoroasă. De ce a făcut-o?

– Mirosise că era ceva putred în toată afacerea asta.

– Credeți că a înțeles ce se întâmpla?

– Da' de unde! S-o fi gândit, cel mult, la trafic de droguri. Dacă ar fi aflat că era prins în sânul unei intrigi internaționale, ar fi murit de la bun început, de bunăvoie.

– Așa zic și eu. Un timp, misiunea noastră a fost aceea de a tempera nerăbdarea autorităților tunisiene, însă voiam să fim siguri că, odată momeala aruncată, peștele avea să muște.

– Scuzați-mă că-ntreb, dar cine era tinerelul blond care din când în când își făcea apariția cu Fahrid?

Colonelul îi aruncă o privire admirativă.

– Știți și asta? Ei bine, era un om de-al nostru care uneori se ducea pe acolo să controleze mersul lucrurilor.

– Aha, și dacă tot avea drum, hai să i-o tragă și Karimei, nu-i așa?

– Se mai întâmplă. În sfârșit, Fahrid îl convinge pe Ahmed să vină în Italia, fluturându-i pe sub nas promisiunea unor tratative pentru un transport mare de armament. Tot cu ajutorul invizibilei noastre protecții, Ahmed Moussa ajunge la Mazàra, urmând întocmai instrucțiunile lui Fahrid. La presiunile șefului de cabinet al prefectului, comandantul pescadorului acceptă să-l ia la bord pe Ahmed, dat fiind că întâlnirea dintre acesta și fantomaticul traficant de arme trebuia să aibă loc undeva, în largul mării. Ahmed Moussa cade în plasă fără să aibă nici cea mai mică suspiciune; chiar și-a aprins și țigara, așa cum i se spusese să facă – scopul real al semnalului fiind, desigur, acela de a fi reperat mai bine drept țintă. Numai că șeful de cabinet, *commendator* Spadaccia, a comis o gravă eroare.

– Nu-l avertizase pe comandant că era vorba despre o ambuscadă și nu despre o simplă întâlnire clandestină, completă Montalbano.

– Putem să-i spunem și așa. Comandantul a aruncat în mare actele lui Ahmed, așa cum de altfel i se spusese să facă, și a împărțit cu ceilalți membri ai echipajului cele șaptezeci de milioane de lire pe care mortu-i avea în buzunar. Apoi însă, în loc să se întoarcă la Mazàra, a schimbat ruta: se temea de noi.

– Adică?

– Vedeți dumneavoastră, între timp, noi îndepărtaserăm din zonă toate vasele noastre de patrulă, iar comandantul știa asta. Unde-i dracu', acolo-i și frate-său – și-o fi spus el; se prea poate ca pe drumul de întoarcere să dau peste ceva – o torpilă, o mină, o altă vedetă – care să mă scufunde și să șteargă orice urmă a operațiunii. Așa că a apelat la o diversiune și a ajuns la Vigàta.

– Intuise bine?

– În ce sens?

– Exista cineva sau ceva care aștepta pescadorul pe ruta de întorcere spre Mazàra?

– Fiți serios, domnule Montalbano! Am fi comis un masacru inutil!

– Cu alte cuvinte, voi comiteți numai masacre utile, nu-i așa? Și cum v-ați gândit să obțineți tăcerea echipajului?

– Cu bâta și cu morcovul, ca să-l citez din nou pe autorul care dumneavoastră nu vă este deloc pe plac. În orice caz, tot ce era de spus v-am spus.

– Ba nu, îl contrazise Montalbano.

– Ce vrea să-nsemne ba nu?

– Înseamnă că nu e totul. Cu multă abilitate, m-ați dus departe, în largul mării, numai că eu n-am uitat de cei rămași la țărm. De exemplu, Fahrid. Acesta află de la vreunul dintre informatorii săi că Ahmed a fost omorât, dar că pescadorul – în mod inexplicabil pentru el – a acostat la Vigàta. Chestia îl tulbură serios. Oricum ar fi, trebuie să treacă la cea de-a

doua parte a misiunii care i-a fost încredințată. Respectiv să-l neutralizeze, cum spuneți dumneavoastră, pe Lapecora. Ajuns însă la intrarea în blocul unde locuiește acesta, află cu stupoare – și îngrijorare – că altcineva, nu se știe cine, i-o luase înainte. Atunci, îl trec toate năduşelile.

– Vă rog?

– Se sperie, nu mai înțelege nimic din ce se petrece. Asemenea comandantului pescadorului, se teme că în spatele crimei sunteți voi. Ați început deja – crede el – să-i scoateți din circulație pe cei care sunt implicați într-un fel sau altul în afacere. Poate că, preț de o clipă, îl încearcă suspiciunea că Lapecora a fost lichidat chiar de Karima. Nu știu dacă sunteți la curent, însă Karima, din ordinul lui Fahrid, îl obligase pe Lapecora s-o țină ascunsă peste noapte acasă la el: Fahrid nu voia ca, în acele momente decisive, Lapecora să aibă cine știe ce porniri dictate de propriile mustrări de conștiință. Însă Fahrid n-are de unde să știe că, odată misiunea îndeplinită, femeia se întorsese acasă. În orice caz, la un moment dat în dimineața aceea, Fahrid se întâlnește cu Karima și între ei trebuie să fi avut loc o discuție violentă, în cursul căreia bărbatul o informează despre moartea fratelui ei. Karima încearcă să fugă. Nu reușește și este ucisă la rândul ei. De altfel, ar fi mierlit-o oricum mai târziu, după ce apele s-ar mai fi liniștit.

– Așa cum am intuit deja, zise Lohengrin Pera, ați înțeles totul întocmai. Acum însă, vă rog să reflectați

un pic: dumneavoastră, ca și mine de altfel, sunteți un slujitor fidel și devotat al statului. Ei bine...

– Să ți-l vâri în cur, îl întrerupse cu voce scăzută Montalbano.

– N-am înțeles.

– Atunci, repet: statul de care vorbiți, statul nostru comun vârâți-vi-l adânc în cur. Dumneavoastră și cu mine avem concepții diametral opuse despre ceea ce înseamnă să fii în slujba statului. Practic, slujim două state diferite. Prin urmare, vă pun în vedere să nu asociați munca dumneavoastră cu a mea.

– Domnule Montalbano, ce faceți, vă credeți don Quijote? La urma urmei, fiecare comunitate are nevoie de cineva care să facă munca murdară, să curețe haznalele. Asta nu înseamnă însă că aceia care curăță haznalele nu fac parte din comunitate.

Montalbano simțea furia urcându-i-se vertiginos la cap: un cuvânt în plus ar fi declanșat, fără doar și poate, prăpădul. Întinse mâna, trase spre el farfuria cu înghețată și începu să mănânce. Lohengrin Pera învățase de acum lecția: când Montalbano duse lingurița la gură, amuți.

– Karima a fost omorâtă, asta mi-o puteți confirma? îl iscodi Montalbano după câteva înghițituri.

– Din păcate, da. Fahrid s-a temut că...

– Nu mă interesează de ce. Mă interesează doar faptul că a fost omorâtă cu dispensă din partea unui slujitor fidel al statului, cum vă pretindeți dumneavoastră. Ia spuneți-mi, actul acesta cum îl numiți: neutralizare sau omucidere?

– Domnule Montalbano, nu se poate măsura cu metrul moralei comune...

– Colonele, v-am avertizat deja: nu vă permit să folosiți în prezența mea cuvântul „moral".

– Voiam să spun că, uneori, din rațiuni de stat...

– De-ajuns! îl întrerupse Montalbano, care înfulecase furios înghețata din numai patru înghițituri

Deodată, își arse o palmă peste frunte:

– Cât e ceasul?

Colonelúl își privi ceasul de la mână, un obiect mititel și năstrușnic: părea o jucărie de *picciliddro*.

– S-a făcut ora două deja.

– Oare de ce n-o fi ajuns încă Fazio? se întrebă cu voce tare, prefăcându-se îngrijorat. Și adăugă: Trebuie să dau un telefon.

Se ridică, se duse la telefonul care era pe birou, la doi metri de el, și vorbi suficient de tare încât Lohengrin Pera să poată auzi totul:

– Alo, Fazio? Montalbano sunt.

Fazio reuși cu greu să articuleze cuvintele: era buimac de somn.

– *Dottore*, ce pățiră̦ți?

– Păi, cum, Fazio, ai uitat de arestare?

– Care arestare? zise Fazio, luat ca din oală.

– Arestarea lui Simone Fileccia.

Simone Fileccia fusese arestat în ziua precedentă chiar de Fazio. Iar Fazio se lumină brusc.

– Ce tre' să fac?

– Vii la mine acasă, mă iei și mergem peste el să-l arestăm.

– Să vin cu maşina mea?

– Nu, mai bine cu una de-a noastră.

– Acuşica viu.

– Aşteaptă.

Comisarul acoperi cu mâna microfonul receptorului, întorcându-se spre colonel.

– Cam cât mai durează aici?

– Depinde de dumneavoastră, răspunse Lohengrin Pera.

– Hai să zicem că ajungi la mine în douăzeci de minute, îi zise comisarul lui Fazio. Trebuie să termin de discutat ceva cu un amic.

Puse telefonul în furcă, se aşeză la loc. Colonelul zâmbi.

– Din moment ce mai avem atât de puţin timp la dispoziţie, o să vă cer direct să-mi spuneţi care e preţul dumneavoastră. Şi vă rog să nu vă simţiţi ofensat de expresie.

– A, vă costă puţin, foarte puţin, spuse cu seninătate Montalbano.

– Vă ascult.

– Doar două lucruri. Vreau ca în maximum o săptămână să fie găsit cadavrul Karimei, dar în aşa fel încât să poată fi identificat fără niciun fel de echivoc.

O lovitură de măciucă în moalele capului ar fi avut un efect mai puţin năucitor asupra lui Lohengrin Pera. Deschise, apoi închise la loc guriţa, după care se prinse cu mânuţele de marginea mesei, ca şi cum s-ar fi temut să nu cadă de pe scaun.

– De ce? reuși să articuleze în cele din urmă, cu voce ca de vierme de mătase.

– Nu te fute pe tine grija, veni răspunsul, viguros și lapidar.

Colonelul își clătină căpșorul de la stânga la dreapta și viceversa: părea o marionetă de lemn.

– Nu e cu putință.

– De ce?

– Nu știm unde a fost... înmormântată.

– Atunci, cine știe?

– Fahrid.

– Și Fahrid a fost cumva neutralizat și el? Apropo, știți că începe să-mi placă cuvântul ăsta?

– Nu, însă s-a întors în Tunisia.

– În cazul ăsta nu e nicio problemă. Îi contactați pe tovărășeii dumneavoastră de la Tunis.

– Nu, răspunse cu hotărâre piticania. Cazul e închis. Nu avem decât de pierdut dacă, odată cadavrul găsit, va fi redeschis. Nu, e cu neputință. Cereți-mi ceea ce vreți dumneavoastră, dar la una ca asta nu ne putem da consimțământul. Lăsând deoparte faptul că nu-i văd rostul.

– Mai vedem noi, zise Montalbano, ridicându-se.

Automat, Lohengrin Pera se ridică și el. Nu era genul de persoană care să se dea bătut ușor.

– Așa, doar de curiozitate, îmi puteți spune care ar fi cea de-a doua dumneavoastră cerere?

– Desigur. Chestorul de Vigàta a înaintat propunerea de avansare a mea în funcția de vicechestor...

– Nu vom întâmpina nicio dificultate în a-i obține aprobarea, răspunse colonelul, cu o expresie de ușurare pe chip.

– Dar în a-i obține respingerea?

În clipa următoare, Montalbano distinse limpede vuietul lumii, al microcosmosului lui Lohengrin Pera, care tocmai se prefăcea în țăndări și se năruia peste el; îl văzu pe colonel cu umerii căzuți, ghemuindu-se ca și cum ar fi vrut să se ferească de o explozie neașteptată.

– Sunteți complet nebun, murmură colonelul, sincer îngrozit.

– Abia acum v-ați dat seama?

– Uitați care-i treaba, n-aveți decât să faceți ce vreți, însă eu nu pot accepta cererea dumneavoastră referitoare la găsirea cadavrului. În niciun caz.

– Nu vreți să vedem cum a ieșit înregistrarea? îl iscodi Montalbano pe un ton amabil.

– Care înregistrare? făcu Lohengrin Pera, descumpănit.

Montalbano se duse la etajera cu cărți, se ridică pe vârful picioarelor, apucă minuscula cameră de luat vederi și i-o arătă colonelului.

– Iisuse Hristoase! exclamă acesta, prăbușindu-se pe un scaun.

Transpirația curgea de pe el în valuri.

– Domnule Montalbano, în interesul dumneavoastră, vă conjur...

Însă, ca un șarpe ce era, ca de șarpe îi fu și reacția. În timp ce părea că se milogește de comisar să nu

comită cea mai mare prostie din viaţa lui, mâna i se îndrepta lent, spre telefonul mobil. Conştient de faptul că de unul singur n-avea sorţi de izbândă, voia să cheme întăriri. Montalbano îl lăsă să se apropie la un singur centimetru de celular, apoi ţâşni. Cu o mână zbură telefonul cât colo, iar cu cealaltă îl lovi violent pe colonel în plină figură. Lohengrin Pera traversă în zbor încăperea pe toată lungimea ei, se izbi cu spatele de perete şi se prelinse la podea. Montalbano se apropie de el cu paşi leneşi şi, aşa cum văzuse el într-un film cu nazişti, strivi cu tocul pantofului ochelarii de aur ai colonelului aflaţi pe podea.

19

Şi, dacă tot se ajunsese până acolo, mai bine să meargă mai departe, decât să se oprească: luă celularul la şuturi şi-l călcă în picioare, până îl fărâmiţă pe jumătate.

Opera de exterminare totală a aparatului o desăvârşi însă cu ajutorul ciocanului, pe care se duse să-l caute în lada cu scule. Apoi se apropie de colonelul care era încă prăbuşit pe pardoseală, scoţând scâncete stinse. Când îl văzu din nou pe comisar apărându-i în faţă, Lohengrin Pera făcu instinctiv gestul de a-şi feri capul cu mîinile, ca un *picciliddro*.

– Nu mai daţi, pentru numele lui Dumnezeu, imploră.

Ce fel de bărbat mai era și ăsta? Din cauza unei simple lovituri și a câtorva mici picături de sânge care-i curgeau din buza spartă, să decadă într-o asemenea măsură? Îl înșfăcă de reverul hainei, îl ridică, îl așeză pe scaun. Cu mâna tremurându-i, Lohengrin Pera începu să-și șteargă sângele folosindu-se de timbrul cu danteluță, dar, văzând petele roșii de pe țesătură, ochii îi ieșiră din orbite și dădu impresia că avea să leșine.

– Sân... sângele... îmi provoacă oroare, gângăvi.

– Al tău sau al altora? se informă Montalbano.

Se duse în bucătărie, luă o sticlă de whisky plină numai pe jumătate și un pahar, pe care i le puse colonelului în față, pe masă.

– Sunt abstinent.

Acum, după ce-și descărcase furia, Montalbano se calmase.

De vreme ce colonelul – rațiună el – încercase să ceară întăriri prin telefon, însemna că ajutoarele sale se găseau undeva prin împrejurimi, la cel mult câteva minute de mers pe jos. Acesta era adevăratul pericol. În clipa următoare, auzi soneria de la intrare.

– Domnule? Fazio sunt.

Deschise ușa numai pe jumătate.

– Ascultă, Fazio, eu n-am reușit încă să termin discuția cu persoana despre care ți-am spus mai devreme. Rămâi în mașină, când am nevoie de tine te chem. Atenție mare însă: este foarte posibil ca prin împrejurimi să dea târcoale persoane rău-intenționate. Legitimezi pe oricine vezi că se apropie de casă.

Închise ușa și se întoarse să se așeze în fața lui Lohengrin Pera, care părea pierdut în melancolie.

– Caută să bagi bine la cap ce-ți spun eu acum, pentru că în scurt timp nu vei mai fi în stare să înțelegi nimic.

– De ce, ce vreți să-mi faceți? iscodi colonelul, albindu-se la față.

– Fără sânge de data asta, fii pe pace. Te am la mână, sper că măcar atâta lucru ai înțeles. Ai fost într-atât de dobitoc, încât ai divulgat totul în fața unei camere de luat vederi. Dacă înregistrarea asta ajunge la televiziuni, se stârnește un scandal internațional și atunci poți să te duci liniștit să vinzi halviță și gogoși la colț de stradă. În schimb, dacă faci în așa fel încât cadavrul Karimei să fie găsit și îmi blochezi avansarea – bagă însă de seamă că și una, și alta sunt la fel de importante –, îți dau cuvântul meu de onoare că voi distruge caseta. N-ai ce face, ești obligat să mergi pe mâna mea. Am fost suficient de clar?

Lohengrin Pera dădu din căpșor în semn că da, iar în clipa aceea comisarul își dădu seama că de pe masă dispăruse cuțitul. Probabil că, în timp ce el discuta cu Fazio, colonelul pusese mâna pe el.

– Lămurește-mi o chestie, spuse Montalbano. Din câte știi tu, există viermi veninoși?

Pera se uită întrebător la el.

– Ți-o spun spre binele tău: pune pe masă cuțitul pe care îl ții ascuns sub haină.

Fără să scoată un cuvânt, colonelul se conformă și depuse cuțitul în fața lui, pe masă. Montalbano

scoase dopul sticlei de whisky, umplu paharul până-n buză și i-l întinse lui Lohengrin Pera, care însă se trase înapoi, cu o grimasă de dezgust.

– V-am spus că sunt abstinent.

– Bea.

– Nu pot, credeți-mă.

Strângându-i obrajii cu o mână, Montalbano îl obligă să-și deschidă gurița.

După aproape trei sferturi de oră de așteptat în mașină, Fazio îl auzi pe comisar chemându-l taman când somnul pusese din nou stăpânire pe el. Intră în casă și primul lucru pe care l-a observat a fost un pitic beat criță, care vomitase pe el. Deși nu era în stare să stea drept nici măcar trei secunde, sprijinindu-se ba de un scaun, ba de perete, piticania ținea cu tot dinadinsul să cânte cât îl țineau bojocii *Celeste Aida*. Pe pardoseală, Fazio zări o pereche de ochelari și un telefon celular făcute fărâme; pe masă, o sticlă de whisky golită, un pahar de asemenea gol, trei sau patru foi de hârtie și acte de identitate.

– Deschide bine urechile, Fazio, îi zise comisarul. Îți povestesc de-a fir-a păr cum au stat lucrurile, în caz că s-or găsi vreunii să-ți pună întrebări. Aseară, spre miezul nopții, mă întorceam acasă dar, chiar în capul uliței care dă-ncoace, m-am trezit în față cu mașina domnului de colo, un BMW, care-mi bloca trecerea. Era beat-turtă. L-am adus acasă la mine, pentru că, nu-i așa, nu se afla în condiția de a conduce mașina pe drumuri publice. În buzunare n-avea niciun

act de identitate, nimic-nimicuța. După diverse încercări de a-l trezi și de a-l pune pe picioare, te-am chemat pe tine în ajutor.

– Limpede ca lumina zilei, spuse Fazio.

– Acum, facem în felul următor. Tu îl iei în cârcă – la urma urmei, cântărește o nimica-toată – îl arunci în BMW, te urci la volan și-l duci la secție, unde îl depui în celula de maximă siguranță. Eu o să vin după tine cu mașina noastră.

– Bine, și pe urmă cum vă întoarceți acasă?

– O să mă aduci tu, nu? Mâine dimineață, când îl vezi că i-a venit mintea la cap, îi dai drumul să plece.

Întors acasă, își luă pistolul din torpedoul mașinii, unde îl ținea întotdeauna, și și-l puse la brâu. Apoi adună cu o mătură fragmentele de telefon celular și ochelari, împăturindu-le într-o foaie de ziar. Găsi lopățica pe care Mimì o cumpărase pentru François și săpă două gropi adânci în nisip, în dreptul verandei. Într-una depuse rămășițele împăturite în ziar și o astupă, iar în cealaltă hârtiile și actele făcute ferfeniță, cărora le dădu foc. Când se transformară în cenușă, astupă cu nisip și a doua groapă. La orizont, începeau să se întrevadă zorile. Se duse în bucătărie, își făcu o cafea tare și o bău. Apoi se bărbieri și, în cele din urmă, se vârî sub duș. Voia să savureze înregistrarea complet relaxat. Montă caseta mică în interiorul celei mari, așa cum îl învățase Nicolò, apoi dădu drumul la televizor și la aparatul video. După câteva secunde de așteptare, în care ecranul se încăpățâna să rămână negru, se ridică

din fotoliu și controlă aparatele, convins că nu conectase corect cablurile. Cu drăciile alea electronice era complet pe dinafară, ca să nu mai vorbească despre computere, care pur și simplu îl îngrozeau. Nimic, niciun semn de viață. Scoase din aparatul video caseta cea mare, o deschise, privi înăuntru. Caseta cea mică i se păru a nu fi fost bine încastrată: o împinse cu degetul până la refuz. Vârî din nou caseta mare în aparat. Pe ecran nu se vedea nici un rahat, ni'ca. Ce să aibă, Hristoase Dumnezeule, de ce nu mergea? În timp ce-și punea această întrebare, simți un fior de gheață pe șira spinării. În minte îi încolți un dubiu. Alergă la telefon.

– Alo? răspunse de la celălalt capăt al firului o voce care părea să facă eforturi uriașe ca să articuleze fiecare literă în parte.

– Nicolò? Montalbano sunt.

– Bine'nțeles. Cine altu' putea să fie, băga-mi-aș!

– Voiam să te-ntreb o chestie.

– Bine, da' ai avut măcar curiozitatea să vezi cât e ceasul, fir-ar?

– Iartă-mă, iartă-mă. Ia spune, ții minte camera de luat vederi pe care mi-ai adus-o, nu-i așa?

– Ce-i cu ea?

– Ca să înregistrez ceva, pe ce buton tre' să apăs? Pe ăl de sus sau pe ăl de jos?

– Pe ăl de sus, boule.

Greșise butonul.

Se dezbrăcă din nou, își trase slipul pe el, se avântă curajos în apa rece ca gheața și începu să

înoate. Într-un târziu, obosi și se lăsă să plutească o vreme în voia undelor, spunându-și în gând că, la urma urmelor, nu era chiar atât de grav că nu reușise să înregistreze nimic: important era că Lohengrin Pera îl crezuse și că avea să continue să-l creadă. Înotă înapoi spre țărm, se întoarse în casă, se aruncă în pat așa ud cum era și adormi.

Când se trezi, era trecut de ora nouă și îl copleși sentimentul limpede că n-avea puterea să se întoarcă la birou și să-și reia munca de zi cu zi. Se hotărî să-l anunțe pe Mimì.

– Alo? Alo? Cu cine vorbesc eu acolo?

– Catarè, Montalbano sunt.

– 'Mneavoastră pirsonalmente-n persoană sunteți?

– Eu însumi pirsonalmente-n persoană, Catarè. Dă-mi-l pe domnul Augello.

– Alo, Salvo? Unde ești?

– Acasă. Ascultă, Mimì, nu mă țin balamalele să vin azi la secție.

– Ești bolnav?

– Nu. Numai că nu mă simt în stare. Nici azi, nici mâine. Am nevoie de vreo patru sau cinci zile de odihnă. Ai să reușești să mă acoperi?

– Desigur.

– Mulțumesc.

– Așteaptă, nu închide.

– Ce-i?

– Sunt îngrijorat, Salvo. De două zile te comporți tare ciudat. Ce-i cu tine? Îmi fac gânduri, zău așa!

– Mimì, am nevoie de puțină odihnă. Atâta tot.

– Unde te duci?

– Deocamdată nu știu. O să te sun eu într-una din zilele următoare.

Mințise: de dus, știa bine unde avea să se ducă. Își pregăti valiza în cinci minute; avu nevoie de mai mult timp ca să aleagă cărțile pe care să le ia cu el. Îi lăsă un bilet scris cu majuscule menajerei Adelina, anunțând-o că urma să se întoarcă peste o săptămână. Ajunse la birtul din Mazàra, unde îl primiră ca pe fiul rătăcitor întors acasă.

– Data trecută îmi păru s-aud că aveți odăi de închiriat.

– Da, avem cinci odăi sus. Numa' că suntem afară cu stagiunea, doar una o închiriarăm pân-acu'.

Îi arătară odaia: amplă, luminoasă, cu vedere drept în buza mării.

Se întinse în pat, secătuit de gânduri, dar simțind în piept apăsarea dulce a unei melancolii fericite. Era pe cale să ridice ancora și să înceapă să navigheze spre *the country sleep,* când, deodată, auzi pe cineva bătându-i în ușă.

– Intră, e deschis.

În prag apăru bucătarul. Era o matahală cu tonaj *deadweight* impresionant, la vreo patruzeci de ani, negru la ochi și la piele.

– Păi, ce faceți? Nu coborâți? Aflai că sosirăți și vă preparai o treabă care...

Nu reuși să afle ce treabă îi pregătise jos bucătarul: în urechi începuse să-i sune molcom o muzică suavă și dulce, o muzică divină.

Trecuse mai mult de o oră de când urmărea cu privirea luntrea care, dinspre larg, se apropia agale de țărm. La bord, un bărbat mânuia vâslele cu mișcări corect ritmate și viguroase. Se vedea treaba că și proprietarul birtului zărise barca, pentru că Montalbano îl auzi strigând:

– Luicì, se întoarce *il cavaliere!*

Comisarul îl văzu pe Luicino, fiul de șaisprezece ani al birtașului, intrând în apă și împingând apoi barca până pe nisip, în așa fel încât ocupantul ei să nu-și ude pantofii. *Il cavaliere*, de al cărui nume Montalbano nu avea cunoștință, era îmbrăcat la patru ace: nici cravata nu-i lipsea. Pe cap, o pălărie panama albă, dotată regulamentar cu panglică neagră.

– *Cavaliere*, luarăți ceva?

– O pulă mare, aia luai.

Era un bărbat spre șaptezeci de ani, uscat, nevricos. Câteva clipe mai târziu, Montalbano îl auzi trecând cu pași apăsați spre camera de alături.

– Vă pregătii masa colea, îi spuse birtașul când îl văzu pe Montalbano apărând în sala de mese pentru cină.

Îl conduse într-o cămăruță care ținea loc de separeu: cel mult două mese puteau sta acolo. Comisarul îi adresă un gând de recunoștință: sala mare răsuna

de vocile sparte şi de hohotele de râs ale numeroşilor clienţi de ocazie.

– Am pus masa pentru două persoane, vorbi din nou proprietarul birtului. N-aveţi nimic împotrivă că i-am păstrat un loc aici şi lui *cavaliere* Pintacuda, nu-i aşa?

Ceva împotrivă ar fi avut el: întotdeauna îi fusese teamă că ar putea fi nevoit să vorbească în timp ce mânca.

Puţin mai târziu, septuagenarul cel slăbănănog se prezentă, schiţând o reverenţă.

– Liborio Pintacuda. Şi nu-s cavaler. După ce se aşeză pe scaunul de lângă Montalbano, continuă: Trebuie să vă avertizez asupra unei chestiuni, chiar cu riscul de vă face o impresie proastă. Vedeţi dumneavoastră, eu, când vorbesc, nu mănânc. În consecinţă, dacă mănânc, nu vorbesc.

– Bun venit în club, îi răspunse Montalbano, scoţând un oftat de uşurare.

Pastele cu raci de mare aveau graţia unui balerin de înaltă clasă, însă lavracul în sos de şofran îl lăsă cu respiraţia tăiată, aproape înspăimântat.

– Credeţi că se va mai putea repeta vreodată un asemenea miracol ca ăsta? îl iscodi pe Pintacuda, arătând spre farfuria goală.

Terminaseră de mâncat, prin urmare îşi puteau reactiva funcţia vorbirii.

– O să se repete, fiţi pe pace. E la fel ca miracolul sângelui lui San Gennaro, comentă Pintacuda. Vin

aici de câțiva ani buni și niciodată, zic niciodată, n-am fost dezamăgit de cum gătește Tanino.

– Un restaurant de clasă ar fi în stare să plătească pentru Tanino greutatea lui în aur, observă comisarul.

– Ei, da, așa e. Acum un an trecu pe aici un francez, proprietarul unui faimos restaurant parizian. Mai-mai că s-a pus în genunchi în fața lui Tanino, implorându-l să se ducă cu el la Paris. N-a fost chip s-o scoată la capăt cu el. Tanino zice așa: eu de-aici îs, aici tre' să mor.

– Fără doar și poate c-o fi deprins arta asta de la cineva. Nu poate fi vorba doar de un dar de la natură.

– N-o să vă vină să credeți, dar până în urmă cu vreo zece ani, Tanino era delincvent de doi bani, un găinar: furtișaguri, plasare de droguri, treburi dintr-astea. Avea bilet dus-întors la pușcărie. Apoi, într-o noapte, i s-a arătat Madona.

– Glumiți, nu-i așa?

– Nici vorbă. El povestește că Madona i-a luat mâinile într-ale sale, l-a privit în ochi și i-a comunicat că din ziua următoare avea să devină un mare bucătar.

– Hai, lăsați-o-ncolo, zău așa!

– Deși nu știați nimic despre această întâmplare cu Madona, referindu-vă la mâncarea de lavrac, ați folosit totuși cuvântul „miracol". Observ însă că nu credeți în forțe supranaturale, așa că mă grăbesc să schimb subiectul. Cu ce ocazie prin părțile astea, domnule comisar?

Montalbano tresări vizibil. Nu spusese nimănui de acolo cu ce se ocupa.

– V-am urmărit la televizor în conferința de presă legată de arestarea femeii aceleia care și-a omorât soțul, îl lămuri Pintacuda.

– O să vă rog să-mi faceți o favoare: nu spuneți nimănui cine sunt.

– Bine, dar aici toată lumea știe cine sunteți, domnule comisar. Dar cum au înțeles că nu vă face plăcere să fiți recunoscut, se fac că plouă.

– Dar dumneavoastră? Cu ce activitate plăcută vă omorâți timpul?

– Am fost profesor de filozofie, dacă a preda filozofia poate fi ceva plăcut.

– Nu e?

– Deloc. Ăștia micii din ziua de azi se plictisesc, nu-i ține tărtăcuța să-nvețe cum gândeau odată Hegel sau Kant. N-ar fi rău dacă filozofia ar fi înlocuită cu o materie numită, nu știu, ceva gen „instrucțiuni de folosire". Atunci poate că da, ar avea mai mult sens.

– De folosire a ce?

– A vieții, stimabile domn. Știți ce scrie Benedetto Croce în *Memoriile* sale? Zice că din propriile experiențe a învățat un lucru: să considere viața ca pe o treabă foarte serioasă, un fel de problemă căreia trebuie să i se găsească o rezolvare. Pare o chestie superfluă, nu-i așa? Și totuși, nu e. Ar trebui găsită o modalitate filozofică de a le explica tinerilor de ce, de exemplu, sâmbăta seara preferă să-și curme viața proiectându-se cu propria mașină în mașinile altora. Și să le spui cum ar putea, din punct de vedere filozofic, să evite una ca asta. Însă despre toate astea vom

avea timp să mai discutăm: mi s-a spus că intenționați să poposiți aici câteva zile bune.

– Da. Dumneavoastră locuiți singur?

– În cele cincisprezece zile pe care le petrec aici, singur-cuc. La Trapani, în schimb, locuiesc într-un căsoi, cu nevasta, patru fiice, toate măritate, și opt nepoți cu care, atunci când nu sunt plecați la școală, îmi petrec timpul de dimineața până seara. Cel puțin o dată la trei luni însă, îmi iau tălpășița de acasă și mă înființez aici: nu le-am lăsat nici adresa, nici numărul de telefon. Mă purific, traversez apele adânci ale solitudinii; locul acesta e pentru mine ca un soi de clinică în care mă dezintoxic de surplusul de sentimente. Jucați șah?

În după-amiaza zilei următoare, în vreme ce lenevea în pat, citind pentru a douăzecea oară *Codicele egiptian* al lui Sciascia, își aminti că lui Valente nu-i suflase nicio vorbă despre pactul bizar pe care-l încheiase cu colonelul. Omisiunea aceasta s-ar fi putut dovedi primejdioasă pentru colegul său de la Mazàra, în cazul în care ar fi continuat investigațiile de unul singur. Coborî la parter, unde era telefonul.

– Valente? Montalbano sunt.

– Salvo, fir-ar să fie, unde ai dispărut? Te-am căutat la comisariat și mi s-a spus că nu ai mai dat niciun semn de viață.

– De ce m-ai căutat? Sunt noutăți?

– Păi, da. Azi-dimineață m-a sunat chestorul ca să-mi comunice că, în mod cu totul și cu totul

neașteptat, cererea mea de transfer a fost aprobată. Mă trimit la Sestri.

Giulia, soția lui Valente, era din Sestri, unde, de altfel, încă mai locuiau părinții ei. Până atunci, de fiecare dată când vicechestorul făcuse cerere să fie transferat în Liguria, primise aviz negativ.

– Nu ți-am spus eu că din toată povestea asta o să ai până la urmă numai de câștigat? îi aminti Montalbano.

– Crezi cumva că...?

– Bineînțeles. Te-au scos pe tușă, dar în așa fel încât să nu ai niciun motiv de protest. De când intră în vigoare ordinul de transfer?

– E cu efect imediat.

– Păi, vezi? O să trec pe la tine înainte să pleci, să-mi iau rămas-bun.

Nu avea niciun dubiu: Lohengrin Pera și ceata lui trecuseră la fapte. Îi mai rămânea să afle dacă asta era semn pozitiv sau dimpotrivă. Și se gândi că cel mai bun mod de a afla era să facă proba aritmetică. De vreme ce se arătau grăbiți să încheie povestea o dată pentru totdeauna, în mod cert îi trimiseseră și lui un semnal. Birocrația italienească, de obicei îngrozitor de lentă, știa să lovească năprasnic atunci când trebuia să-i bage mortu-n casă cetățeanului de rând. În baza acestui adevăr știut și răsștiut, formă numărul de telefon al chestorului.

– Montalbano? Sfinte Dumnezeule mare, unde te-ai mătrășit iar?

– Îmi cer scuze că nu v-am anunțat, dar mi-am luat câteva zile de odihnă.

– Înțeleg. Te-ai dus să-l vizitezi pe...

– Nu. M-ați căutat? Aveți nevoie de mine?

– Da, te-am căutat, dar n-aș zice că am nevoie de dumneata. Odihnește-te. Ia spune-mi, îți amintești ce ți-am spus, cum că sunt obligat să te propun pentru avansare, nu-i așa?

– Cum să nu?

– Ei bine, ázi-dimineață mi-a telefonat *commendator* Ragusa, de la minister. E un prieten bun de-al meu. Mi-a comunicat că împotriva promovării dumitale... în sfârșit, vreau să spun că au apărut obstacole de nu știu ce natură. Ragusa n-a vrut – sau n-a putut – să-mi zică prea multe. Însă mi-a dat de înțeles că orice insistență ar fi inutilă, dacă nu cumva chiar păgubitoare. Eu, crede-mă pe cuvânt, m-am simțit consternat și totodată jignit.

– Eu nu.

– Asta o știu foarte bine! De fapt, ești cât se poate de mulțumit, nu-i așa?

– De două ori mulțumit, domnule chestor.

– De ce de două ori?

– O să vă explic între patru ochi.

Se liniști. Lucrurile se îndreptau în direcția cea bună.

Afară era încă întuneric când, a doua zi dimineața, Liborio Pintacuda îl trezi aducându-i în cameră o ceașcă fierbinte de cafea.

– Vă aștept în barcă.

Îl invitase la o inutilă jumătate de zi de pescuit, iar comisarul acceptase. Își trase pe el o pereche de blugi și-și puse o cămașă cu mânecă lungă: s-ar fi simțit stânjenit să stea în barcă numai în costum de baie lângă un bărbat îmbrăcat la patru ace.

Pescuitul se dovedi a fi pentru profesor pe același plan cu statul la masă: nu deschise gura decât pentru a le striga măscări peștilor care se încăpățânau să nu muște momeala.

Pe la nouă dimineața, când soarele urcase bine pe cer, Montalbano nu mai putu să abține:

– Tata e pe moarte, spuse.

– Condoleanțe, făcu profesorul, fără să scape pluta din ochi.

Cuvântul acela i se păru comisarului ca nuca-n perete, în disonanță cu restul.

– Încă nu a murit, e pe moarte, preciză.

– Nu-i nicio diferență. Pentru dumneavoastră, el a murit exact în momentul în care ați aflat că e pe moarte. Restul e, cum să vă spun, o formalitate corporală. Nimic mai mult. Locuiește cu dumneavoastră?

– Nu, într-o altă localitate.

– Singur?

– Da. Iar eu nu reușesc să găsesc curajul de a-i face o vizită, așa, înainte de a se prăpădi. Nu sunt în stare și pace. Mă cuprinde frica numai când mă gândesc. N-o să am niciodată puterea să pun piciorul acolo, în spitalul unde e internat.

Bătrânul nu zise nimic, limitându-se să pună o momeală nouă în cârlig: pe cea dinainte, peștii

o mâncaseră fără să se sinchisească să-i spună mulțumesc. Apoi se hotărî să vorbească:

– Știți, mi s-a întâmplat să urmăresc îndeaproape o anchetă de-a dumneavoastră, cea căreia i s-a spus a „câinelui de teracotă". Atunci, ați abandonat investigația unui caz de trafic de armament pentru a vă arunca cu capul înainte asupra unui delict petrecut cu cincizeci de ani în urmă, a cărui finalitate nu ar fi avut niciun fel de efecte practice. Știți de ce ați făcut una ca asta?

– Din curiozitate? se hazardă Montalbano.

– Nu, dragul meu. A fost o modalitate foarte fină și inteligentă de a continua să vă exercitați meseria nu foarte plăcută pe care o aveți, detașându-vă însă de realitatea de toate zilele. Este evident că această realitate cotidiană ajunge la un moment dat mult prea apăsătoare. Iar dumneavoastră o luați la sănătoasa. Cum fac și eu când mă refugiez aici. Însă imediat ce mă întorc acasă, rezultatele benefice obținute aici se duc pe apa sâmbetei. Că tatăl dumneavoastră este pe moarte e un fapt real, însă refuzați să-l acceptați prin constatare personală. Vă comportați precum copiii, care cred că, închizând ochii, anulează lumea din jurul lor.

Spunând acestea, profesorul Liborio Pintacuda îl privi pe comisar drept în ochi:

– Când o să vă hotărâți să creșteți, domnule Montalbano?

20

În timp ce cobora scările spre sala de mese, hotărî că a doua zi dimineața avea să se întoarcă la Vigàta: stătuse plecat cinci zile. Luicino pusese masa în cămăruța obișnuită; Pinacuda ajunsese deja și îl aștepta.

– Mâine plec, anunță Montalbano.

– Eu nu. Mai am nevoie de cel puțin încă o săptămână de dezintoxicare.

Luicino le aduse foarte repede felul întâi, motiv pentru care gurile nu și le mai folosiră decât pentru mâncat. Când sosi felul al doilea, avură amândoi o surpriză.

– Chiftele! exclamă indignat profesorul. Chiftelele se dau la câini!

Comisarul nu se pierdu cu firea: mireasma care urca spre nasul lui dinspre farfurie era bogată, densă.

– Ce-i cu Tanino, e acasă, bolnav? se interesă Pintacuda, îngrijorat.

– Nu, domnule, în bucătărie-i, răspunse Luicino.

Abia atunci se hotărî profesorul să spargă o chiftea în două cu furculița și să ducă o îmbucătură spre gură. Montalbano nu făcuse încă gestul. Pintacuda mestecă încet, apoi își miji ochii și scoase un soi de geamăt.

– Dacă unu' gustă așa ceva când e pe patul morții, îți zic eu că se duce pe cea' lume fericit chiar de-ar ști bine c-o să sfârșească sub talpa iadului.

Comisarul duse la gură o jumătate de chiftea și, cu ajutorul limbii și al palatului, începu o analiză

ştiinţifică de care dacă ar fi aflat Jacomuzzi, ar fi crăpat de invidie. Aşadar: peşte şi – aici nu încăpea îndoială – ceapă, ardei iute, ou bătut, sare, piper, pesmet. Însă mai lipseau la apel încă două gusturi, pe care le percepea totuşi, aşa camuflate cum erau sub cel al untului folosit la prăjit. La cea de-a doua îmbucătură le deosebi şi pe acestea: chimion şi coriandru.

– *Koftas!* exclamă, uluit.

– Ce spuneţi acolo? îl iscodi Pintacuda.

– Am fost binecuvântaţi cu un fel de mâncare indian executat la perfecţie.

– Mă doare fix în cur de unde e, mărturisi profesorul. Atât ştiu: e pur şi simplu un vis. Şi vă rog să nu-mi mai adresaţi niciun cuvânt până când nu se termină cina.

Pintacuda ceru să le fie curăţată masa şi propuse de-acum obişnuita partidă de şah, pe care, tot în mod obişnuit, Montalbano o pierdea.

– Îmi cer scuze, dar mai întâi aş vrea să-mi iau rămas-bun de la Tanino.

– Vă însoţesc.

Bucătarul tocmai îi trăgea un perdaf ca la carte ajutorului, care nu spălase bine tigăile.

– Uite-aşa rămân tigăile pe mâne cu mirosu' de azi şi nu mai înţelege omu' ni'ca din ce mănâncă, le explică el vizitatorilor.

– Ascultă, îl iscodi Montalbano, e adevărat că n-ai ieşit niciodată în afara Siciliei?

Se vedea treaba că, pe neașteptate, adoptase tonul de zbir, pentru că Tanino păru să se fi întors în timp, la perioada când era un mărunt delincvent.

– Niciodată, vă jur, dom' comisar! Am martori!

Așadar, n-avea cum să fi învățat să gătească *koftas* de pe la vreun restaurant cu specific internațional.

– Cu indienii ai avut vreodată de-a face?

– Care, ăi din filme? Pieile-roșii?

– Știi ceva? Las-o baltă, zise Montalbano.

Și-și luă rămas-bun de la bucătarul înmărmurit, îmbrățișându-l.

În cele cinci zile în care fusese absent – îi raportă Fazio – nu se întâmplase nimic important. Carmelo Arnone, ăl de ținea tutungeria de lângă gară, trăsese patru focuri de pușcă asupra lui Angelo Cannizzaro, ăl de ținea o mercerie, la mijloc fiind o dispută legată de muieri. Prezent cazualmente la fața locului, Mimì Augello îl înfruntase curagiosamente pe făptaș, dezarmându-l energicamente.

– Prin urmare, comentă Montalbano, Cannizzaro s-a ales certamente cu o spaimă bună.

Era lucru cunoscut *urbi et orbi* că numitul Carmelo Arnone n-avea deloc aplecare pentru arme: n-ar fi fost în stare să nimerească un bou nici de la zece centimetri distanță.

– Ba nu.

– Adicătelea ce, l-a găurit? îl iscodi Montalbano, nevenindu-i să creadă.

În realitate – continuă să explice Fazio –, lui Carmelo nu-i ieșiseră socotelile nici de data asta. Numai că unu' din proiectile lovi stâlpu' de lumină și sentoarse-ndărăt, oprindu-i-se lui Cannizzaro drept între omoplați. Rană superficială, desigur, pen' că proiectilu-și pierduse forța. Pe loc însă, în sat se împrăștie vestea că Arnone Carmelo îl împușcase mișelește pe la spate pe Cannizzaro Angelo. Atunci, fratele împușcatului, Pasqualino, ăl de vindea fasole și purta lentile groase de două degete, puse mâna pe pistol și, dând cu ochii de Arnone Carmelo, trase asupra lui fără avertisment. Greși de două ori: atât ținta, cât și persoana, pen' că-l confundase pe Arnone Carmelo cu frate-su Filippo, ăl de avea o *putìa* de legume și fructe, între cei doi Arnone existând o oarecare asemănare fizică. Cât despre greșitul țintei, primul cartuș se pierduse nu se știa unde, în vreme ce al doilea răni mortal degetu' mic de la mâna stângă al unui negustor din Canicattì, venit la Vigàta cu treburili lui. Norocu' fu că pistolu' se înțepeni, altminterea Pasqualino Cannizzaro, trăgând ca orbu' după ciori, ar fi făcut un al doilea masacru al inocenților. A, pe urmă mai fuseseră două furturi, patru tâlhării și trei mașini incendiate. În sfârșit, rutina știută.

Se auzi o bătaie în ușă, după care în birou își făcu intrarea Tortorella, dând ușa de perete cu piciorul: în brațe ducea un teanc de trei kilograme și mai bine de hârtii.

– Mă gândii să profităm că trecurăți pe la noi.

– Tortorè, îmi vorbeşti ca şi cum aş fi lipsit o sută de ani!

Nu iscălea niciodată hârtiile fără să citească mai întâi atent despre ce era vorba, motiv pentru care, la ora prânzului abia reuşise să dea gata ceva mai mult de un kilogram din ele. Simţea că foamea îi dădea ghes, însă hotărî că nu avea să treacă pe la birtul San Calogero: nu era drept să profaneze atât de curând memoria bucătarului Tanino, cel dăruit cu har de însăşi Madona. Socoti că trădarea trebuia justificată, măcar în parte, de o perioadă de abstinenţă.

Termină de iscălit hârtii la opt seara, când îi amorţiseră nu numai degetele, ci tot braţul.

Când ajunse acasă, era atât de lihnit, încât îşi imagină că din capul stomacului nu mai rămăsese decât o gaură mare. Oare cum trebuia să se comporte în noua situaţie? Să deschidă cuptorul şi frigiderul şi să vadă ce-i pregătise de-ale gurii Adelina? Socoti că, dacă o trecere de la un birt la altul putea fi considerată – tehnic vorbind – o trădare, trecerea de la Tanino la Adelina cu certitudine nu putea fi asimilată aceluiaşi concept, ci dimpotrivă, putea fi analizată ca o întoarcere în sânul familiei după o paranteză adulterină. Locul din cuptor era vacant; în frigider, vreo zece măsline, trei sardine şi câteva bucăţele de ton de Lampedusa, într-un bol de sticlă. Pâinea, încă în hârtie, era pe masă; alături, un bilet de la menajeră.

„Adicătelea după ce că 'mneavoastră nu ziceți ni'ca când vă-ntoarceți acas', eu ce să mă fac aicea? Gătesc și iar gătesc ca să am ce s-arunc la gunoi? Să mă ierte Ăl de Sus, da' eu de azi încolo nu mai gătesc ni'ca."

A refuzat să mai facă risipă, asta da, însă cel mai probabil s-a simțit ofensată că nu-i spusese unde pleacă („Adicătelea ce, dacă-s menajeră, tre' să mă tratați ca pe-o fimeie di servici?").

Ciuguli în silă două măsline cu pâine, pe care ținu însă să le acompanieze cu un pahar din vinul tatălui său. Deschise televizorul pe *Retelibera:* era ora știrilor.

Nicolò Zito tocmai își încheia comentariul legat de arestarea unui asesor din Fela, acuzat de delapidare și abuz de putere. Apoi trecu la faptele de cronică neagră. La periferia localității Sommatino, între Caltanisseta și Enna, fusese descoperit cadavrul unei femei, într-o avansată stare de putrefacție.

În fotoliu, Montalbano se îndreptă brusc de spate.

Femeia fusese strangulată, împachetată într-un sac și aruncată într-o fântână părăsită, cu o adâncime destul de mare. Lângă cadavru fusese găsită o valiză de dimensiuni mici, a cărei cercetare a condus la identificarea certă a victimei: Karima Moussa, treizeci și patru de ani, născută la Tunis, dar domiciliată de câțiva ani, cu acte în regulă, la Vigàta.

Pe ecran apăru fotografia Karimei și a lui François, aceeași pe care Montalbano i-o înmânase lui Nicolò.

Fără îndoială că telespectatorii își aminteau că *Retelibera* anunțase nu cu mult timp în urmă anunțul dispariția femeii. În schimb, despre copil, fiul victimei, nici o veste până în acel moment. În opinia comisarului Diliberto, însărcinat cu anchetarea cazului, autorul omuciderii putea fi necunoscutul proxenet al tunisiencei. Totuși, comisarul recunoștea că până la completarea dosarului mai erau încă de clarificat numeroase aspecte obscure.

Montalbano scoase un fornăit zgomotos, închise televizorul, rânji. Lohengrin Pera se dovedise om de cuvânt. Se ridică, se întinse pârâindu-și oasele, se așeză la loc în fotoliu și adormi. Un somn animalic, probabil fără vise: asemenea unui sac de cartofi.

A doua zi de dimineață, îi telefonă chestorului de la birou, autoinvitându-se la cină. Apoi sună la comisariatul din Sommatino.

– Diliberto? Montalbano sunt. De la Vigàta te sun.

– *Ciao,* colega. Te ascult.

– În legătură cu femeia aceea pe care ați găsit-o în fântână.

– Karima Moussa.

– Da. Identificarea este oficială?

– Fără nicio umbră de îndoială. Printre altele, în valiză se afla și un card bancomat emis de Banca Agricolă din Montelusa.

– Nu mi-o lua în nume de rău că te întrerup, însă vezi tu, oricine ar fi putut s-o pună...

– Lasă-mă să termin. În urmă cu trei ani, femeia a suferit un accident, în urma căruia la spitalul din Montelusa i-au fost aplicate douăsprezece copci. Amănuntul corespunde: cusătura este vizibilă, în ciuda stării avansate de putrefacție a cadavrului.

– Ascultă, Diliberto, eu m-am întors la Vigàta abia azi-dimineață, după câteva zile de vacanță. Prin urmare, nu sunt tocmai la curent cu veștile, am aflat că ați găsit cadavrul de la un post local de televiziune. Tot acolo însă s-a făcut o referire la o oarecare perplexitate a ta vizavi de caz.

– Nu se referă la identificare. Sunt însă convins că femeia a fost ucisă altundeva și îngropată inițial în alt loc decât cel în care am găsit-o în urma anunțului anonim. Acum însă, vin să întreb: de ce au exhumat cadavrul și l-au mutat? Ce nevoie aveau?

– De unde provine această certitudine?

– Vezi tu, valiza Karimei era îmbibată de materie organică provenită de la primul loc în care fusese îngropată alături de cadavru. De aceea, ca s-o aducă la fântâna părăsită unde a fost găsită, autorii au învelit-o într-un ziar.

– Și ce-i cu asta?

– Ziarul e de acum trei zile. În schimb, femeia a fost ucisă cu cel puțin zece zile înaintea datei în care a apărut acel număr al ziarului. Medicul legist pune mâna-n foc pentru asta. Prin urmare, mie-mi rămâne să aflu motivul pentru care a avut loc acest itinerariu al cadavrului. Și nu-mi vine nicio idee, nu sunt în stare să-mi dau seama și pace.

Montalbano avea o idee, însă nu i-o putea destăinui colegului. Totuși, fir-ar să fie, o dată n-ar fi făcut o treabă cum scrie la carte, dobitocii de la servicii! La fel ca în urmă cu câțiva ani, când, vrând să facă opinia publică să creadă că un anumit avion libian se prăbușise într-o anumită zi și nu în alta, la Sila și nu altundeva, pregătiseră terenul simulând tot felul de explozii și flăcări, pentru ca apoi, la autopsierea pilotului, să rezulte că omul murise cu cincisprezece zile înaintea impactului. Cadavrul zburător, ce mai la deal, la vale!

După cină – una sobră, dar de ținută –, Montalbano și superiorul său se retraseră în camera de lucru. La rândul ei, soția chestorului se duse într-o altă cameră să se uite la televizor.

Povestea lui Montalbano a fost lungă, atât de bogată în amănunte, încât nu a omis nici măcar distrugerea voluntară a ochelarilor lui Lohengrin Pera. La un moment dat însă, tonul raportului se schimbă, transformându-se mai degrabă în confesiune. Însă absolvirea de păcate din partea superiorului întârzie. Chestorul era nemulțumit că fusese exclus din joc.

– Sunt foarte supărat pe dumneata, Montalbano. M-ai privat de posibilitatea de a mă distra pe cinste înainte să ies la pensie.

„Livia, draga mea,

Această scrisoare te va lăsa cu gura căscată din cel puțin două motive. Primul constă în scrisoarea

însăşi, adică pentru că m-am învrednicit s-o scriu şi, mai mult, să ţi-o şi trimit. Epistole nescrise însă să ştii că ţi-am trimis nenumărate, cel puţin una pe zi. Am realizat faptul că în toţi aceşti ani ai primit de la mine – când şi când – doar cărţi poştale cu «birocratice şi comisariale» salutări, cum le defineşti tu.

Cel de-al doilea motiv, pentru care, dincolo de a rămâne cu gura căscată, cred că te vei şi bucura, constă în conţinutul scrisorii.

De când ai plecat, adică exact cu cincizeci şi cinci de zile în urmă (după cum vezi, ţin socoteala), pe aici s-au petrecut multe lucruri, dintre care unele ne privesc în mod direct. A spune totuşi că «s-au petrecut» e eronat; ar fi mult mai îndreptăţit să spun: «am făcut în aşa fel încât să se petreacă».

Odată, mi-ai reproşat că sunt dominat de o oarecare tendinţă de a mă substitui lui Dumnezeu, încercând – prin omisiuni mai mici sau mai mari şi chiar cu ajutorul unor falsificări mai mult sau mai puţin mârşave – să schimb cursul vieţii (al vieţii altora). Poate că ai dreptate, ba chiar sunt sigur că ai; totuşi, nu crezi că acest fel al meu de a fi se datorează *şi* meseriei pe care o am?

Oricum, ce vreau să-ţi spun acum este că-ţi voi vorbi depre o altă, cum să spun, violare de principii, îndreptată însă de această dată în favoarea noastră – prin urmare nu împotriva altora. Este vorba despre o serie întreagă de evenimente. Mai întâi, vreau să-ţi spun despre François.

Nici tu, nici eu n-am mai pronunţat acest nume după ultima noapte pe care ai petrecut-o aici, la Marinella, când m-ai învinovăţit că nu înţelegeam un lucru evident ţie: că acel copil putea deveni fiul pe care noi, altfel, nu-l vom putea avea niciodată. În plus, te-a rănit adânc felul în care îl luasem pe François de lângă tine. Însă vezi tu, eram speriat, şi pe bună dreptate. Devenise un martor incomod şi mă temeam că aveau să-l lichideze (sau să-l „neutralizeze", cum le place lor să spună, eufemistic).

Omiterea acelui nume a cântărit greu în discuţiile noastre la telefon, care au devenit mai evazive şi oarecum lipsite de fiorul iubirii. Astăzi însă, vreau să te lămuresc în privinţa unui lucru: dacă până acum nu ţi-am vorbit niciodată de François, dându-ţi probabil impresia că am şi uitat de el, a fost pentru că n-am dorit să-ţi insuflu iluzii primejdioase; dacă însă acum îţi scriu despre el, e pentru că temerile mi s-au risipit.

Îţi mai aminteşti dimineaţa aceea de la Marinella în care François a plecat de acasă hotărât să-şi caute mama? Ei bine, pe drumul înapoi spre casă, mi-a spus că nu voia să sfârşească într-un orfelinat. Eu i-am răspuns că una ca asta n-o să se întâmple niciodată. I-am dat cuvântul de onoare şi am dat mâna bărbăteşte. Îmi luasem un angajament şi prin urmare aveam să-l duc la îndeplinire cu orice preţ.

În aceste cincizeci şi cinci de zile care au trecut de atunci, Mimì Augello a telefonat – la cererea mea – de trei ori pe săptămână surorii sale, pentru

a afla ce face și cum se simte băiatul. De fiecare dată, răspunsurile au fost cât se poate de liniștitoare.

Alaltăieri, însoțit de Mimì, m-am dus să-l vizitez (apropo, ar trebui să-i scrii lui Mimì și să-i mulțumești pentru prietenia lui atât de generoasă). Fără ca el să mă vadă, am avut posibilitatea să-l urmăresc câteva minute pe François jucându-se cu nepotul lui Augello, de aceeași vârstă cu el: era vesel, lipsit de griji. Imediat ce m-a văzut însă, m-a recunoscut pe dată și expresia lui s-a schimbat, devenind parcă mai tristă. Memoria copiilor funcționează cu intermitențe, la fel ca a bătrânilor: cu siguranță că în clipa aceea i s-a întors în minte amintirea mamei. M-a îmbrățișat cu putere, apoi, privindu-mă cu ochii licărind – însă nu din cauza lacrimilor, pentru că nu cred să fie genul de copil care plânge cu ușurință –, nu mi-a pus întrebarea la care mă așteptam, adică dacă am mai aflat ceva de Karima. În schimb, cu voce scăzută, mi-a zis așa: «Du-mă la Livia».

Nu la maică-sa, ci la tine. Probabil că și-a dat seama că pe ea n-o va mai revedea niciodată. Ceea ce, din păcate, corespunde întru totul adevărului.

Tu știi bine că încă din prima fază a anchetei am nutrit – din tristă experiență – convingerea că ea, Karima, fusese asasinată. Și pentru a duce la bun sfârșit ceea ce-mi propusesem, am fost nevoit să recurg la o acțiune riscantă, care să-i oblige însă pe complicii asasinului să iasă din bârlog. Pasul următor a fost să-i oblig să ne indice pista pe care

să mergem pentru descoperirea cadavrului, fapt care ne-a permis apoi să efectuăm identificarea lui şi să declarăm oficial decesul. Până la urmă mi-a ieşit pasienţa, astfel încât am putut apoi să acţionez «într-un cadru oficial» în privinţa lui François, care a fost declarat orfan de mamă. De mare ajutor mi-a fost domnul chestor de aici, care şi-a pus în mişcare toate relaţiile. Dacă trupul Karimei n-ar fi fost găsit, paşii mei s-ar fi încurcat în nenumăratele chichiţe birocratice, fapt care ar fi prelungit vreme de ani şi ani rezolvarea problemei.

Realizez abia acum că scrisoarea aceasta îmi va ieşi prea lungă, aşa că mă grăbesc să schimb registrul.

1) În ochii legii – atât a noastre, cât şi a celei tunisiene –, François se află într-o situaţie paradoxală, respectiv el este un orfan care nu există, întrucât naşterea sa nu a fost înregistrată nici în Sicilia, nici în Tunisia.
2) Judecătorul din Montelusa care se ocupă de cazurile de genul ăsta a reuşit să-i reglementeze oarecum situaţia, însă numai pentru o perioadă limitată de timp: astfel, până la declanşarea formalităţilor de adopţie, l-a încredinţat provizoriu pe François surorii lui Mimì.
3) Acelaşi judecător m-a informat că da, teoretic, în Italia e posibil ca o femeie necăsătorită să adopte un copil; în realitate însă – a adăugat el – astea nu sunt altceva decât vorbe goale. Şi mi-a exemplificat povestindu-mi cazul unei actriţe care este de ani de zile bombardată cu sentinţe,

evaluări și motivații judecătorești, toate în contradicție unele cu altele.

4) După părerea judecătorului, soluția cea mai bună pentru scurtarea termenelor ar fi aceea ca noi doi să ne căsătorim.
5) Așadar, pregătește actele.

Te îmbrățișez și te sărut,
Salvo

PS: Un notar din Vigàta, prieten de-al meu, va administra un fond de o jumătate de miliard de lire aflat pe numele lui François, de care acesta va putea beneficia după ce va deveni major. Mi se pare drept ca fiul «nostru» să se nască oficial în momentul în care va pune piciorul în casa noastră, dar găsesc mai mult decât drept ca el să fie ajutat în viață de cea care i-a fost adevărata mamă și căreia i-au aparținut acești bani."

„TATĂL DUMNEATALE E PE ULTIMA SUTĂ DACĂ VREȚI SĂ-L MAI PRINDEȚI VIU NU PIERDEȚI NICIUN MINUT. PRESTIFILIPPO ARCANGELO."

Aștepta cuvintele acelea, însă când le văzu aievea în fața ochilor, suferința se cuibări din nou în sufletul lui. O suferință surdă, ca atunci când aflase prima dată de boală, agravată însă acum de angoasa pentru tot ce avea să urmeze și era de datoria lui să facă: să se aplece peste pat, sărutându-și tatăl pe frunte, să-i

simtă răsuflarea uscată de muribund, să-l privească drept în ochi, să inventeze două-trei cuvinte de îmbărbătare. Oare avea să găsească forța? Devenit brusc un lac de sudoare, își spuse că aceasta era examenul inevitabil pe care trebuia să-l treacă, dacă se hotărâse într-adevăr să crească, așa cum îi spusese profesorul Pintacuda.

„O să-l învăț pe François să nu-i fie frică de moartea mea", își spuse. Și la gândul acela – care îl mirase peste măsură prin însuși faptul că-i putuse trece prin minte – a fost cuprins de o seninătate cel puțin provizorie.

Chiar la intrarea în Valmontana, după patru ore neîntrerupte de mers cu mașina, zări indicatorul spre clinica Porticelli.

Trase mașina în parcarea cochetă din față și intră. Inima și-o simțea bătându-i exact sub mărul lui Adam.

– Mă numesc Montalbano. Aș dori să-l vizitez pe tatăl meu, care e internat aici.

Omul care stătea îndărătul ghișeului îl fixă cu privirea – preț de o secundă, nu mai mult –, apoi arătă spre o săliță de așteptare din apropiere.

– Așteptați acolo, vă rog. Îl chem imediat pe profesorul Brancato.

Se așeză într-un fotoliu, alese o revistă de pe măsuța de lângă el și dădu s-o răsfoiască. O puse imediat la loc: palmele îi transpiraseră atât de tare, încât coperta se îmbibase de sudoare.

Intră profesorul, un domn la vreo cincizeci de ani în halat alb. Îi întinse mâna.

– Domnul Montalbano? Îmi pare nespus de rău, credeți-mă, însă trebuie să vă spun că tatăl dumneavoastră s-a stins, împăcat, acum două ore.

– Mulțumesc, spuse Montalbano.

Profesorul se uită lung la el, ușor surprins. Însă comisarul nu lui îi mulțumise.

1 MOARTEA SEMNEAZĂ INDESCIFRABIL
2 O TOALETĂ À LA LIZ TAYLOR
3 BUNĂ SEARA, MELANIA!
4 AGENTUL SECRET AL LUI ALTÎN-BEY
5 AL CINCILEA AS
6 OMUL DE LA CAPĂTUL FIRULUI
7 APEL DIN NECUNOSCUT
8 STILET CU ŞAMPANIE
9 ENIGMĂ LA MANSARDĂ
10 CIANURĂ PENTRU UN SURÂS
11 LOGOFĂTUL DE TAINĂ
12 ÎNTÂLNIRE LA ÉLYSÉE
13 CUTIA CU NASTURI
14 320 DE PISICI NEGRE
15 POVESTE IMORALĂ
16 UN BLESTEM CU DOMICILIU STABIL
17 SPIONAJ LA MĂNĂSTIRE
18 COCOŞATUL ARE ALIBI
19 ANONIMA DE MIERCURI
20 OCHII JUPÂNIŢEI
21 SĂ NU NE UITĂM LA CEAS
22 CRIMĂ PRIN MICA PUBLICITATE
23 TELEFONUL DIN BIKINI
24 MINERVA SE DEZLĂNŢUIE
25 DISPARIŢIA STATUII DIN PARC
26 LETOPISEŢUL DE ARGINT
27 A ÎNFLORIT LILIACUL
28 VIOLETA DIN SAFÉ
29 PLAN DIABOLIC
30 BĂRBAŢII SUNT NIŞTE PORCI
31 ANCHETĂ ÎN INFERN
32 VULTURUL DINCOLO DE CORNUL LUNII
33 COŞMAR
34 RĂZBUNAREA SLUŢILOR
35 O BOMBĂ PENTRU REVELION
36 GRASĂ ŞI PROASTĂ
37 NECUNOSCUTA DIN CONGELATOR
38 NOPŢI ALBE PENTRU MINERVA